

ISSN 0859-0001

วารสารอัล-ฮิกมะฮ์ AL-HIKMAH JOURNAL 2024

ปีที่ 14 ฉบับที่ 27
(ประจำเดือน มกราคม - มิถุนายน 2567)

อุทยานแห่งการเรียนรู้ สู่สังคม

[https://so01.tci-
thaijo.org/index.php/HIKMAH](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HIKMAH)

บทบรรณาธิการ

วารสาร อัล-ฮิกมะฮ์ เป็นวารสารที่ตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ (Article) บทความวิจัย (Research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและงานวิจัย ในการเป็นสื่อส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ในสาขาวิชาสหวิทยาทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อให้คณาจารย์ นักศึกษา และผู้ที่สนใจทั่วไป ได้มีความคิดสร้างสรรค์ด้านผลงานวิชาการและงานวิจัยสู่สังคม เพื่อเป็นสื่อกลางการนำเสนอสาระน่ารู้ด้านวิชาการต่างๆ แก่นักวิชาการและบุคคลทั่วไป บทความที่ได้ปรากฏในวารสารฉบับนี้ทุกบทความได้ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชา (Peer Review) วารสารฉบับนี้เป็นวารสารปีที่ 14 ฉบับที่ 27 (ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน 2567) ประกอบด้วย 22 บทความวิจัย ซึ่งมีแขนงวิชาด้านต่างๆ อันได้แก่ มุสลิมศึกษา การบริหารชุมชน การจัดการศึกษา ภาษาศาสตร์ กฎหมาย มีเป้าหมายมุ่งพัฒนาเป็นวารสารที่มีมาตรฐานและคุณภาพการตีพิมพ์บทความ ตามเกณฑ์และข้อกำหนดของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)

ในนามของกองบรรณาธิการวารสาร อัล-ฮิกมะฮ์ ขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ให้ความสนใจลงตีพิมพ์ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความประจำฉบับที่ได้สละและให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการตลอดจนคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ที่ให้การสนับสนุนการจัดทำวารสารฉบับนี้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคณาจารย์ นักวิชาการ และผู้อ่านจะได้รับประโยชน์และข้อมูลทางวิชาการอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ หากท่านมีข้อคิดเห็นหรือคำแนะนำประการใดที่จะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น กองบรรณาธิการวารสาร อัล-ฮิกมะฮ์ ยินดีรับคำแนะนำด้วยความขอบคุณยิ่ง และขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนให้วารสารฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

บรรณาธิการ
วารสาร อัล-ฮิกมะฮ์

เจ้าของ Publisher

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

135/8 ม.3 ต.เขาตวม อ.ยะรัง

จ.ปัตตานี 94160 / โทร 0-7341-8611-4 โทรสาร 0-7341-8615-6

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและงานวิจัย
2. เพื่อเป็นสื่อส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ในสาขาวิชาสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คือ มุสลิมศึกษา การบริหารชุมชน ภาษาศาสตร์ บริหารการศึกษา กฎหมาย โดยสนับสนุนให้คณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ได้มีความคิดสร้างสรรค์ ด้านผลงานวิชาการและงานวิจัยสู่สังคม

ขอบเขตงาน

เป็นวารสารวิชาการที่ครอบคลุมในสาขาวิชาสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยนำเสนอในรูปแบบ

1. บทความวิชาการ
2. บทความวิจัย

กองบรรณาธิการ Editorial Team

ที่ปรึกษา Advisory Board

รองศาสตราจารย์ ดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาหมัดอุมมาร์ จะปะเกีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัซลัน สุหลง

อธิการบดี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

บรรณาธิการ Editor

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสมาอีล ราโออบ

กองบรรณาธิการภายในมหาวิทยาลัย Editorial Board

1. ศาสตราจารย์ ดร.มูฮำหมัดซาคี เจ๊ะหะ

2. รองศาสตราจารย์ ดร.มูฮำหมัดสกรี มั่นยูนู

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกาซัน เจ๊ะแฉะ

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญา บินหมัดหนี่

5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลรอฮ์มาน จะปะกียา

6. Dr. Moustafa Abdelkader Elsharkawy

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

Fatoni University

กองบรรณาธิการภายนอกมหาวิทยาลัย Editorial Board

1.ศาสตราจารย์ ดร.ชาการ์ียา หะมะ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
2.รองศาสตราจารย์ ดร.อาฟีฟี ลาเต๊ะ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
3.รองศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัซซอลีฮีย์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
4.รองศาสตราจารย์ ดร.อานิส พัฒนปรีชาวงศ์	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
5.รองศาสตราจารย์ ดร.ลิลลา อุดุลยศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
6.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทร ชูประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
7.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กามารุดดีน อีสายะ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
8.Prof. Dr. Haji Brahim bin Ampuan	Universiti Brunei Darussalam
(Brunei)
9. Prof. Dr. Sri Sumarni, M.Pd.	UIN Sunan Kalijaga Yogyakarta
(Indonesia)
10. Assoc. Prof. Dr.Ahmad Zamri Khairani	Universiti Sains Malaysia
(Malaysia)
12. Asst. Prof. Dr.Samsudin Wahab	Universiti Teknologi MARA
(Malaysia)
12. Datuk Asst. Prof. Dr.Mustapha Ahmad Merican	Pengerusi NGO
Antarabangsa (Malaysia)
13. Dr. Amreet Kaur Jageer Singh	Universiti Pendidikan Sultan Idris
(Malaysia)

เจ้าหน้าที่วารสาร Managing Staffs

นายมุสลิม ดีเยาะ
นางสาวรอหานิง หะมะกะแม

พิสูจน์อักษร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสมาอีล ราวโอบ

ฝ่ายจัดการ นายมุสลิม ดีเยาะ
นางสาวรอหานิง หะมะกะแม
นางสาวมารีแย โดมาดา

รูปแบบ นายมุสลิม ดีเยาะ
นางสาวรอหานิง หะมะกะแม
นางสาวมารีแย โดมาดา

กำหนดออก ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน)
(ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม)

การเผยแพร่ แจกจ่ายฟรีแก่ห้องสมุดของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน
สถาบันการศึกษาทั้งในและนอกประเทศ

การบอกรับและติดต่อ

สำนักวิจัยและบริการวิชาการ วารสาร อัล-ฮิกมะฮ์
ตู้ ปณ.135/8 หมู่ 3 ตำบลเขาต้อม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี 94160
โทรศัพท์ (073) 418611-4 ต่อ 124 โทรสาร (073) 418615-6
Email: al-hikmah_journal@ftu.ac.th

รูปเล่ม โครงการจัดตั้งสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มิตรภาพ เลขที่ 5/49
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000
โทร (073) 331429

ข้อกำหนดวารสาร 1. ทศนะและข้อคิดเห็นในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทศนะและ
ความรับผิดชอบแต่อย่างใดของคณะกองบรรณาธิการ
2. ไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ทัศนะนักวิชาการอิสลามต่อการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ กรณีการเป็นหมัน อับดุลรอเยะ บินเซ็ง.....	1-15
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอขงหมิง มณฑลยูนนาน YA LI, จุลติศ คัญทัพ.....	16-27
ผลของระยะเวลาในการผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อสดต่ออัตราการผสมติดและเปอร์เซ็นต์การฟัก ออกของไข่ ไก่เบตง วรัญญา แก้วทอง, ฮานีย๊ะ กะโด.....	28-34
การติตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี กรณีศึกษา: สถานพยาบาลแห่งหนึ่งใน จังหวัดขอนแก่น ชินดนัย วัฒนะ, อารณีย์ วิวัฒนาการณ์, นวภัทร ณรงค์ศักดิ์.....	35-48
การพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 รุสนา หะยีอาแว, อับดุลรอแมะ สุหลง.....	49-60
รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมุนุษยชาติ โรงเรียนศิริไพลพิทยา หนึ่งหทัย สีมะ, สุวดี อุปปินใจ, สมเกียรติ ตุ่นแก้ว.....	61-90
การพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 อาดุล มะหะมิด, มูหัมมัดตอลาล แกมมะ.....	91-107
รายงานการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เจนภพ ชัยวรรณ.....	108-119
การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ 4E เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นุรยัสมีนทร์ สหสันติวรกุล, ศุภกาญจน์ บัวทิพย์ และ ณัฐวิทย์ พจนตันติ	120-131
ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล ราซี อับยูส๊ะ, เดช คำเคน, นูรอห์ คาเดร์, สุไมยะต์ มัณยามีน, สิริวรรณ ขุนดำ.....	132-142
ถอดบทเรียนฐานรากความเข้าใจในพฤติกรรมการโศกของชาวมุสลิมที่ส่งผลต่อการพัฒนา ขีดความสามารถของบุคลากรทางการตลาดเพื่อมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ในการจัดจำหน่าย นันทน์ลิน ชัยอนันต์เดช1, สุกัญญา น้อยหมอ.....	143-151

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
Converting the Quraniy Method into Braille Letters Husniyah Salaeh, Muhamat Waedorloh Abdulmuzill Maruemor Salahuddin Muso, Sareefah Kache.....	152-163
Absorption of Arabic in the Patani Malay Dialect in Kampung Serong Hasuenah Wohseng, Aseeyah Kuwing, Fathiyah Chapakia, Islahuddin.....	164-179
Traces of the presence of Arab culture in the Malay Archipelago Abdun kori Mngwa (Raslan Abdullah), Mohamad Solah Wahamah, Abdul Razzaq Suleiman Muhammad Ahmed	180-198
รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตอร์ กียะห์อิสลามียะห์ สายทอง แสงสว่าง, สุวดี อุปป็นใจ, พูนชัย ยาวีราษ.....	199-230
แนวทางพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของปอเนาะโมเดิร์นดาร์สสะลามขอนแก่น อาหมัดรุซดี หีมพินิจ, อาหะมะกอซี กาซอ และ แวยูโซ๊ะ สีเดะ.....	231-239
รูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของ ครอบครัว และชุมชนในครอบครัวมุสลิมพื้นที่จังหวัดยะลาด้วยการเทียบเคียงกับหลัก กฎหมายอิสลาม กูปัทมา กาลีกาตะโป.....	240-253

บทความวิจัย

ทัศนคติของนักวิชาการอิสลามต่อการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ กรณีการเป็นหมัน

อัปดุลรอเยะ บินเซ็ง¹

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร., สาขาวิชากฎหมายอิสลาม, สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา, มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาทัศนคติของนักวิชาการอิสลามในการกำหนดตักหมมการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์สำหรับผู้เป็นหมัน 2. เพื่อเสนอข้อมูลให้แก่องค์กรอิสลามใช้เป็นทางเลือกในการชี้แจงข้อปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักศาสนบัญญัติ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลจากอัลกุรอาน ฮัสนุนนะฮ์ ตำรา นิพนธ์อิสลามจากสี่สำนักคิด เอกสารทางวิชาการของนักวิชาการร่วมสมัยและข้อวินิจฉัย “ฟัตวา” ของประเทศอิสลาม โดยทำการวิเคราะห์และวิพากษ์ข้อมูลเอกสารเชิงไม่ประจักษ์ แยกความเห็นออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามหลักของวิชาอุศูลุฟิฮ์ สรุปเป็นข้อค้นพบและความเห็นของผู้วิจัยจากข้อค้นพบ

ผลการวิจัย พบว่า นักวิชาการอิสลามมีทัศนคติอนุมัติรักษาการเป็นหมันโดยใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ นำมาทำการปฏิสนธิในสองรูปแบบ 1) การปฏิสนธิภายในมดลูก และ 2) การปฏิสนธิภายนอกมดลูกให้กับผู้ป่วยที่มีภาวะสืบพันธุ์บกพร่อง โดยใช้ความจำเป็นเป็นเกณฑ์การอนุมัติ ทั้งนี้และทั้งนั้นจะต้องใช้น้ำเชื้ออสุจิของสามีและไข่ของภรรยาที่สมรสกันชอบด้วยบทศาสนบัญญัติเท่านั้นห้ามเป็นอย่างอื่น อีกทั้งใช้ข้อมูลการอนุมัติยืนยันความชอบธรรมในสิทธิการเป็นบุตรของคู่สมรสและหลักฐานทางวิชาการแก่องค์กรอิสลามหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำความเข้าใจกับสังคม

คำสำคัญ : การเป็นหมัน มุมมองนักวิชาการอิสลาม เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์

RESEARCH

Perspectives of Islamic Scholars on the Use of Medical Technology for Pregnancy Assistance in sterilised individuals

Abdulroya Benseng¹

¹Assistant Professor. Dr., Lecturer in the Department of Islamic Law, Academy of Islamic and Arabic Studies Princess of Naradhiwas University.

Abstract

This research aims 1) to study the perspectives of Islamic scholars on establishing the legal guidelines for the use of medical technology to aid infertility treatments, and 2) to provide information to Islamic organisations as an alternative for accurately explaining practices in alignment with religious principles. This qualitative research involves examining sources from the Quran, As-Sunnah, and writings from the four schools of Islamic thought, as well as academic materials from contemporary scholars and fatwa rulings issued by Islamic countries. The analysis and critique of these documents were conducted in a non-empirical manner, organising varying opinions according to Usululfiqh principles. The researcher's findings and interpretations were that Islamic scholars endorsed the use of medical technology to address infertility issues, specifically through two forms of fertilisation: intrauterine and extrauterine. This approval is based on necessity as a key criterion, and it is permissible only when utilising the semen of the husband and the eggs of the wife who are legally married according to religious laws. Any other method is prohibited. Furthermore, the information gathered confirms the legitimacy of the lineage rights of children from lawful marriages, providing academic support for Islamic organizations and relevant agencies to enhance societal understanding.

Keywords: Infertility, perspectives of Islamic scholars, medical technology to help with pregnancy

บทนำ

ปัจจุบันคู่สมรสประมาณ 15 % ประสบปัญหาการเป็นหมันในชาย (male factor) เกิดจากความผิดปกติของน้ำเชื้ออสุจิ และประมาณ 40 % ในหญิง เกิดจากความผิดปกติของท่อไข่ เยื่อช่องท้อง ความผิดปกติของการตกไข่และฮอร์โมนที่เกี่ยวข้องกับการตกไข่ ความผิดปกติของมดลูก ปากมดลูก ความผิดปกติของช่องคลอด และอื่น ๆ เช่น ความเครียด โรคประจำตัว การมีหน้าที่การงานสูงของสตรีส่งผลให้แต่งงานล่าช้า ก็ส่งผลต่อการมีบุตรยากประมาณ 50 % (วัชรภรณ์ วีรกุล, 2557) เหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อการมีลูกยาก ทำให้สามีภรรยาบางคู่หันมาพึ่งวิธีทางเทคโนโลยีทางการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ช่วยเพื่อบรรลุลูกความต้องการ หากไม่เช่นนั้นอาจส่งผลต่อการหย่าร้างได้

เทคโนโลยีทางการแพทย์ในการช่วยตั้งครรภ์ คือ การฉีดน้ำเชื้ออสุจิของสามีเข้าโพรงมดลูก (IUI) สามารถทำได้หลายแบบ เช่น การทำกิ๊ฟ (GIFT) หรือการผสมเทียมทำเด็กหลอดแก้ว IVF การนำน้ำเชื้ออสุจิและไข่ทำการปฏิสนธิทำในหลอดทดลองภายนอกมดลูก ไข่ตัวอ่อนที่ได้มาจากการผสมเทียมทำการเพาะเลี้ยงจนอายุ 3-5 วัน แล้วนำตัวอ่อนฝังในโพรงมดลูก เกิดการเจริญเติบโตตามขั้นตอนในการตั้งครรภ์ วัชรภรณ์ วีรกุล (2557) อัตราความสำเร็จของการตั้งครรภ์โดยใช้เทคโนโลยีช่วยตั้งครรภ์อยู่ที่ระดับ 30 % พิมพกา ชวนะเวสน์ (2018) ความเสี่ยงที่อาจเกิดจากทำเด็กหลอดแก้ว IVF มีหลายอย่างด้วยกัน เช่น รังไข่บวม การตั้งครรภ์นอกมดลูก เกิดความเครียดสะสม จะส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ เกิดผลข้างเคียงจากยา เช่น อาการปวดหัว กระจกตาบวม ร้อนวูบวาบและอารมณ์แปรปรวนหงุดหงิดง่าย เสี่ยงต่อการคลอดก่อนกำหนด ทารกมีน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ เสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อนเกิดขึ้นในขั้นตอนการเก็บไข่ เช่น การติดเชื้อ เลือดออกและมีโอกาสตั้งครรภ์แฝด

ปัญหาการมีบุตรยากข้างต้น สะท้อนถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วทุกพื้นที่ของประเทศไทยและต่างประเทศ การแก้ไขการเป็นหมันของครอบครัวมุสลิมโดยอาศัยเทคโนโลยีการแพทย์ในการช่วยตั้งครรภ์ ก็ยังเป็นประเด็นคำถามจากภาคสังคมถึงมุมมองและทัศนะของนักวิชาการอิสลามต่อสภาพจริงของการแก้ไขปัญหาการเป็นหมัน โดยอาศัยเทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ตามหลักศาสนบัญญัติ ต้องหาคำตอบนำเสนอ นำเสนอข้อมูลทางวิชาการเชิงประจักษ์แก่สังคม องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดทิศทางให้ถูกต้องกับบทศาสนบัญญัติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนะนักวิชาการอิสลามในการกำหนดศุกุมการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์สำหรับผู้เป็นหมัน
2. เพื่อเสนอข้อมูลให้แก่องค์กรอิสลามใช้เป็นทางเลือกในการชี้แจงข้อปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักศาสนบัญญัติ

วิธีการดำเนินการวิจัยและการจัดการข้อมูล

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิพากษ์วิจารณ์และวิเคราะห์เชิงไม่ประจักษ์เอกสาร โดยมีขอบเขตประชากรและขั้นตอนที่ใช้ในการศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

1. **ศึกษาเอกสาร** ตัวบทอัลกุรอาน อัลสุนนะฮฺ ตำราอิหม่ามด้านฟิกฮฺ เอกสารงานวิจัย เอกสารงานวิชาการ และข้อวินิจฉัยของสำนักฟัฎวาฮฺด้านฟิกฮฺจากประเทศอิสลาม จากห้องสมุดและห้องสมุดออนไลน์

2. **การจัดการข้อมูล** แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ

1. ตำราอิหม่ามฟิกฮฺหมายอิสลาม รวบรวมข้อมูลจากตำรากฎหมายอิสลามจากทั้งสี่สำนัก ข้อคิดเห็นของนักวิชาการร่วมสมัย เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องทำการวิพากษ์วิจารณ์และวิเคราะห์เชิงไม่

ประจักษ์ (Non empirical research) ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Documentary or Content analysis) ด้วยการแยกข้อคิดเห็นและทัศนะออกเป็นชุด ประกอบด้วยทัศนะที่อนุวัติและทัศนะที่ไม่อนุวัติ จัดการวิเคราะห์หลักฐานและเหตุผลของแต่ละชุดความคิด แล้วนำมาสังเคราะห์ออกเป็นชุดความคิดของผู้วิจัยตามค่าน้ำหนักของหลักฐานและเหตุผลตามหลักการศาสตร์อุศูลอัลฟิกห์ แล้วนำมาสรุปข้อค้นพบการวิจัย

2. ข้อวินิจฉัย “ฟิตวา” ของสำนักฟิตวาด้านฟิกฮจากประเทศอิสลาม ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นจากห้องสมุดและห้องสมุดออนไลน์

โดยมีขั้นตอนการจัดการเอกสารด้วยการคัดเลือกเอกสาร สารบัญญัติที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นวิจัย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างมีจุดมุ่งหมาย (purposive sampling) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ด้วยการศึกษาค้นคว้าโครงการที่เกี่ยวข้องกับชีวิต เกียรติและบทต้องห้ามการทำลายชีวิตจากคัมภีร์อัลกุรอาน จากวจนของศาสดา ทัศนะของนักวิชาการอิสลามจากหนังสือเอกสารตำรา งานวิจัยและข้อวินิจฉัยของสำนักฟิตวาด้านฟิกฮจากประเทศอิสลาม โดยมีกระบวนการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ศึกษารวบรวมโครงการจากคัมภีร์อัลกุรอาน แยกเป็นประเด็นตามลักษณะสารบัญญัติเกี่ยวกับชีวิตและการรักษาเกียรติของมนุษย์ จัดทำการวิเคราะห์ตามหลักการศาสตร์อุศูลอัลฟิกห์

2. ศึกษารวบรวมฮะดีษที่เกี่ยวข้อง แยกเป็นประเด็นตามลักษณะสารบัญญัติ จัดทำการวิเคราะห์ตามหลักการศาสตร์อุศูลอัลฟิกห์

3. ศึกษาหนังสือ เอกสารตำรา ทัศนะของนักปราชญ์จากทั้งสี่สำนักคิด มุมมองของนักวิชาการร่วมสมัย งานวิจัย ข้อวินิจฉัย และข้อวินิจฉัยของสำนักฟิตวาด้านฟิกฮจากประเทศอิสลาม แล้วทำการวิเคราะห์เป็นประเด็น ๆ

4. นำข้อมูลสารบัญญัติที่จัดเป็นหมวดหมู่ของแต่ละสำนักคิดมาถอดความ วิเคราะห์ เปรียบเทียบตามลักษณะการใช้เป็นหลักฐาน ตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานตามหลักการศาสตร์อุศูลอัลฟิกห์

5. เขียนสรุปข้อค้นพบและนำเสนอ

ผลการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการเป็นหมันเกิดได้ทั้งในเพศชายและเพศหญิงเรียกว่า “อะเกาะฆุนหรือออกุมุน” เป็นโรคที่รักษายาก เกิดจากการสูญเสียระบบการตั้งครรภ์ สามารถดำเนินการ ดังนี้

1. สนับสนุนรักษาโรคเป็นหมันโดยใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ในกรอบความจำเป็น เพื่อรักษาวงศ์ตระกูล ทั้งนี้และทั้งนั้นต้องให้เป็นไปตามเงื่อนไขของบทศาสนบัญญัติ สอดคล้องกับทัศนะของ Sharfuddin (1987)

2. รูปแบบการการผสมพันธุ์ใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ทำได้ในสองรูปแบบ คือ ทำการปฏิสนธิภายในมดลูกและทำการปฏิสนธิภายนอกมดลูก ทั้งนี้ต้องใช้น้ำเชื้ออสุจิของสามีและไข่ของภรรยา นำไปไว้ในมดของภรรยา หรือใช้น้ำเชื้ออสุจิของสามีและไข่ของภรรยาไปไว้ในมดลูกภรรยาอื่นของสามี สอดคล้องกับทัศนะของ an-Najjar (n.d.) ทำการอธิบาย ดังนี้

1. ทัศนะของนักวิชาการอิสลามในอดีตต่อสุภุมการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรภ์ การปฏิสนธิภายใน มีทัศนะที่แตกต่างกันออกเป็นสองรูปแบบ คือ 1. ถือเป็นการร่วมประเวณีปกติ และเป็นอนุวัติ สอดคล้องกับทัศนะของ Ibn Abideen (n.d.); Ibn Najim (n.d.) สำนักหะนะฟียะฮ์ Ad- Dasuqi (1996); al-Kharshi (n.d.) สำนักมาลิกียะฮ์ an Nawawi (1991); al- Bujairami (1951); al- Haithami (n.d.) สำนักอัสชาฟีอียะฮ์ และ al- Bahuti (n.d.); al-Mardawi (n.d.) สำนักอัลหะนาบิละฮ์ โดยมีเหตุผลดังนี้

1. เที่ยบเคียงกับการปฏิสนธิแบบธรรมชาติ โดยทั้งสองแบบมีเจตนาเพื่อการได้ทายาทที่ชอบด้วยบทศาสนบัญญัติ
2. เจตนารมณ์การสมรส คือ การรักษาและขยายชาติพันธุ์มนุษย์ สอดคล้องกับทัศนะของ (Muhammad Mansor, 1999)
3. การเข้าสู่เข้าสู่ช่องมดลูกของน้ำเชื้ออสุจิ คือสาเหตุของการตั้งครรภ์ จะเข้าด้วยวิธีธรรมชาติหรือด้วยกระทำของมนุษย์ก็ย่อมได้รับการยอมรับ
4. การใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ ถือเป็นวิธีการรักษาหนึ่งตามกรอบบทศาสนบัญญัติ สอดคล้องกับทัศนะของ (az- Zagheeb, n.d.)
5. อิสลามส่งเสริมการมีทายาท การเป็นหมั้นขัดแย้งกับเจตนารมณ์อิสลาม
6. เมื่อด้วยวิธีทางธรรมชาติบกพร่อง ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ ก็ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับบนฐานความจำเป็น

2. เป็นการมีประเวณีไม่ปกติ ไม่อนุมัติและไม่มี ความชอบธรรมในการกระทำเช่นนั้น เป็นทัศนะของ Ibn Qudamah (2004) สำนักหะนะฟียะฮ์ al-Mardawi (n.d.); Al- Bahuti (n.d.) และนักวิชาการร่วมสมัย เช่น Rajab at- Tamimi (1986); Bakr Abu Zaid (1996) เพราะการร่วมประเวณี คือช่องทางการปฏิสนธิ น้ำเชื้ออสุจิจะถูกขับออกมาด้วยอารมณ์จุดสุดยอดและอารมณ์ของหญิงจะไม่เกิดขึ้นหากขาดการกระตุ้น ดังนั้นการที่น้ำเชื้ออสุจิได้เคลื่อนตัวและหรือการได้นำน้ำเชื้ออสุจิเข้าไปในช่องมดลูกให้หญิงตั้งครรภ์ ดังนั้นเมื่อไม่มีการร่วมประเวณีย่อมไม่เกิดความสุข เมื่อไม่มีความสุข ก็ไม่มีเกิดการปฏิสนธิ สอดคล้องกับทัศนะของ (al-Nujaimi, 2011; Rajab al- Tamimi, 1986) ขัดกับทัศนะของ at-Tabari (2000) การมีอารมณ์ทางเพศไม่ใช่เงื่อนไขหลักของการปฏิสนธิ แต่เกิดจากการเคลื่อนตัวของน้ำอสุจิเข้าไปยังมดลูกในช่วงตกไข่

นักวิชาการอิสลามร่วมสมัยมีทัศนะต่อการกำหนดศุกมการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ ภายนอกออกเป็นสองทัศนะ คือ

ทัศนะที่หนึ่ง ไม่อนุมัติใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรภ์ในทุกรูปแบบ เนื่องจากโอกาสผิดพลาดระหว่างดำเนินการในห้องทดลองคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง เป็นการปฏิสนธิที่ผิดกับสุนนะฮ์ตุลลอฮ์ เด็กที่เกิดมาจะเป็นที่เยาะเย้ยของสังคม เพิ่มจำนวนคนพิการ อุดช่องโหว่ของปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการสืบเชื้อสายของทารกที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและเป็นการเปิดเผยอวัยวะเพศที่ต้องห้าม สอดคล้องกับทัศนะของ Abdullah Al-Jibreen ; Nasiruddin al-Albani ; Salih bin Uthaymeen; Muhammad Ali Farqus ; Ahmad Shami; และ al-Nujaimi

ทัศนะที่สอง อนุมัติโดยมีเงื่อนไขควบคุม ใช้ตามขอบเขตความจำเป็นตามกรอบของข้อบทศาสนบัญญัติ โดยมีเหตุผล เพื่อรักษาวงศ์ตระกูล จึงอนุมัติเปิดเผยอวัยวะในกรอบความจำเป็นและซับซ้อน เป็นการรักษาโรคที่วาญิบตามบทศาสนบัญญัติ ต้องใช้ไข่ภรรยาและน้ำเชื้อของสามี และห้ามทำการปฏิสนธิกับไข่ของภรรยา กับน้ำเชื้อชายอื่นหรือมดลูกหญิงอื่นหรือสัตว์ สอดคล้องกับทัศนะของ Bulhaj; Shaltut; Ibraheem และ al- Qurrah Daghi.

ทัศนะเหมาะสมกับความจำเป็นของยุคสมัย การมีบุตรยากถือเป็นอันตรายและเป็นอุปสรรค กระทบต่อการเพิ่มจำนวนประชากรในอนาคต การใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ให้ได้ทายาทสืบสกุล เพิ่มจำนวนประชากร จึงเป็นอนุมัติด้วยเหตุผล ดังนี้

1. การเทียบเคียงทารกที่เกิดจากใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรภ์กับทารกที่เกิดจากทำผิดประเวณี เป็นการเทียบเคียง “มะอัลฟาริก” เนื่องจากทั้งสองมีความแตกต่างกันเทียบเคียงกันไม่ได้ ทารก

ที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรภ เป็นทารกที่ขอบด้วยบศาศสนบัญญัติ สามารถสืบสกุลได้ ชายสามี วาญิบต้องให้การดูแล จำค่าอุปการะเลี้ยงดู ส่วนทารกที่เกิดจากสำส่อนไม่มีสภาพของการเป็นฟิรอส สอดคล้องกับทัศนะของ (Khalid Mansor, 1999)

2.การมีบุตรยาก ถือเป็นโรคภัยของสามีภรรยา กระทบต่อจิตใจของทั้งคู่จำเป็นต้องได้รับการรักษา วิธีการรักษาที่อาจใช้ได้ในยุคปัจจุบัน คือ การใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภโดยมีเงื่อนไข โดยจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและการควบคุมนั้นมีความจำเป็นและต้องมีการควบคุมการใช้ด้วยความระมัดระวัง โดยปราศจากการแทรกแซงของบุคคลภายนอก

อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง ทัศนะนักวิชาการอิสลามต่อการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ กรณีการเป็นหมันในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ความหมายเชิงภาษา Ibn Mansoor (n.d.) อะเกาะฆุนหรืออูกฆุน หมายถึงจุดสกัดอยู่ในช่องมดลูก Ibn Kathir (2000) อะกิม เป็นโรคที่รักษาไม่หาย มดลูกเกิดความบกพร่องไม่รับการปฏิสนธิ มดลูกมีการอุดตันเสียระบบ เช่น เรียกวันกียามะฮ์ว่า “เยามุนอะกิม” เป็นวันที่สูญเสียบรรยากาศหมายถึงพายุกระหน่ำพัดพ่นน้ำเชื้อละอองเกสรไม่ให้เกิดผสมกันระหว่างเกสรตัวผู้กับเกสรตัวเมีย

2. ความหมายเชิงวิชาการ Khalid Mansoor (1999) ความล้มเหลวในการตั้งครรภภายหลังการผูกนิตินิกรรมสมรสหนึ่งปี Ahmad Kanaan (2000) การไร้ความสามารถในการให้กำเนิดทารกทั้งในเพศชายและเพศหญิง Ibn Kathir (2000) การไม่ให้กำเนิดบุตรจากครรภของหญิงแบ่งออกเป็นสี่ประเภท 1. ครรภผู้ให้กำเนิดทารกเพศชาย 2. ครรภผู้ให้กำเนิดทารกเพศหญิง 3. ครรภผู้ให้กำเนิดทารกทั้งเพศชายและเพศหญิง และ 4. ครรภผู้ไม่ให้กำเนิดทารก (ครรภเป็นหมัน)

นักวิชาการอิสลามในอดีตได้นิยามการเป็นหมัน เชิงโครงสร้างภายนอกการอุดตันของช่องอวัยวะเพศหญิงจากเนื้องอกหรือกระดูกปิดช่องคลอด ซึ่งไม่พบนิยามการเป็นหมันเชิงโครงสร้างภายใน เห็นว่านักวิชาการในอดีตขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เป็นข้อมูลทางการแพทย์ว่า “อะกิม” คือพื้นที่ที่ไม่อาจใช้ประโยชน์ในการเพราะปลูก ดินมีสภาพความเป็นกรดเป็นเบส ไม่เหมาะสมต่อการงอกของเมล็ดพันธุ์ เทียบกับหญิงที่มีปัญหาทางระบบสืบพันธุ์ที่ไม่เกิดการปฏิสนธิ เป็นเหตุให้หญิงไม่ตั้งครรภเพราะความบกพร่อง ความไม่สมบูรณ์ของมดลูก น้ำเชื้ออสุจิ ไข่หรือระบบการสืบพันธุ์

3. ความหมายเชิงกฎหมายของประเทศอิสลาม ได้บัญญัติการเป็นหมัน เช่น ประเทศบาห์เรน หมวด 8 มาตรา 1 การไม่ตั้งครรภของภรรยา หลังจากใช้ชีวิตสามีภรรยาด้วยกันมาแล้วสิบสองเดือน โดยทั้งคู่ไม่ได้คุมกำเนิดเป็นแต่ประการใด (ราชกิจจานุเบกษา, 2017) ประเทศซาอุดีอาระเบีย หมวด 6 มาตรา 1 ความล่าช้าในการตั้งครรภของภรรยา หลังจากสามีภรรยามีสัมพันธ์มากกว่าสิบสองเดือน (ราชกิจจานุเบกษา, 1425) ประเทศโมร็อกโก หมวด 2 มาตรา 2 การไม่ตั้งครรภของภรรยาโดยวิธีธรรมชาติ หมดหนทางในการตั้งครรภ (ราชกิจจานุเบกษา, 2016)

จากนิยามการเป็นหมันเชิงกฎหมายของประเทศอิสลามบางประเทศเทียบกับนิยามเชิงวิชาการข้างต้น พบว่าการกำหนดระยะเวลาสิบสองเดือนนับจากวันผูกนิตินิกรรมสมรส เป็นหลักในการกำหนดการเป็นหมัน ซึ่งเป็นโรคหนึ่งการไม่มีทายาทสืบสกุล

การรักษาและการหากรรมวิธีในการได้บุตรตามบศาศสนบัญญัติอิสลาม

การปฏิสนธิเกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ตามธรรมชาติ ปล่อยน้ำสเปิร์มอสุจิของผู้ชายและไข่ของผู้หญิง เข้าฝังในผนังมดลูก (Budur Rabia, 1989; al-Huli, 2009) เป็นการรักษาสายพันธุ์มนุษย์ ซึ่งเป็น

เจตนารมณ์หลักของบทศาสนบัญญัติ โดยห้ามกระทำการใด ๆ อันส่งผลกระทบต่อหรือละเมิดต่อศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ (Bakr Abu Zaid, 1987) ดังนั้นการมีบุตรโดยเทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรรภ์ในมุมมองและทัศนะของนักวิชาการอิสลามสามารถ ดังนี้

1. ทัศนะนักวิชาการอิสลามต่อการรักษาโรคเป็นหมันโดยใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรรภ์

ศาสนบัญญัติได้ส่งเสริมทำการรักษาด้วยวิธีใดก็ได้ ตามกรอบบทศาสนบัญญัติ ห้ามสิ้นหวังในความโปรดปรานและความเมตตาของอัลลอฮ์ เพื่อขจัดสาเหตุและปัญหาที่ขัดขวางการมีบุตร นักปราชญ์กล่าวว่า “สำหรับทุกโรคมีการรักษาและถ้าการรักษานั้นถูกต้องสำหรับโรคนั้น ก็จะหายได้โดยอนุมัติจากอัลลอฮ์” (Muslim, 2006) “เมื่ออัลลอฮ์ได้ส่งโรคลงมาแล้ว พระองค์ได้จัดส่งวิธีการรักษานั้นมาด้วย” (al-Bukhari, 2002)

เมื่อได้พิจารณาสุกมาด้วยการรักษาโรคโดยรวมเป็นที่อนุญาต ทั้งนี้และทั้งนี้การรักษาอาการป่วยใช้ต้องอยู่ภายใต้กฎข้อบังคับ 5 ประการ คือ วาญิบ นะดับ ฮะรออม กะเราะฮะฮ์และอิบาฮะฮ์ เมื่อละเลยต่อการรักษาส่งผลให้เสียชีวิตหรือเกิดความสูญเสียได้ ถือว่าวะญิบต้องรักษา จึงเห็นว่าแต่ละสุกขึ้นอยู่กับลักษณะและความจำเป็นของประเด็นนั้น ๆ ศาสนบัญญัติอนุญาตให้ทำการรักษาในสิ่งที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ ไม่ก่อเกิดโทษ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเมื่อการรักษาสามารถช่วยได้ ก็ถือเป็นอนุมัติ (al- Muhammadi, 1991) ดังนั้นนักวิชาการอิสลามเห็นว่าอนุมัติให้คู่สามีภรรยาที่ประสบปัญหาการมีลูกยากหรือเป็นหมัน ทำการรักษาด้วยเทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรรภ์ เพื่อบรรลุปเป้าหมายของการมีบุตร an-Najmi (2011); al-Jundi (2003) เมื่อเป็นการรักษาเฉพาะพันธุ์มนุษย์ให้คงอยู่เป็นวาญิบ การรักษานั้นก็เป็นวาญิบเช่นกัน เมื่อคู่สามีภรรยาที่มีความจำต้องต่อการมีทายาทในการสืบสกุล การรักษาการเป็นหมันก็เป็นวาญิบด้วย ดังนั้นการมีบุตรด้วยวิธีการที่ขอบด้วยบทศาสนบัญญัตินั้นก็ถือเป็นวาญิบด้วย ทั้งนี้และทั้งนี้ต้องเคารพปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านการเปิดเผยเอาเราะฮ์หรืออวัยวะในส่วนต้องห้าม อัลลอฮ์กล่าว ความว่า “...ให้พวกเขาลดสายตาของพวกเขาลงต่ำ และให้พวกเขารักษาทวารของพวกเขา นั่นเป็นการบริสุทธิ์ยิ่งแก่พวกเขา...” “และจงกล่าวเถิดมุฮัมมัดแก่บรรดามุอมีนะฮ์ให้พวกเขาลดสายตาของพวกเขาลงต่ำและให้พวกเขารักษาทวารของพวกเขาและอย่าเปิดเผยเครื่องประดับของพวกเขา เว้นแต่สิ่งที่พึงเปิดเผยได้...” (อันนุร, บางส่วนของอายะฮ์ที่ 30,31) เป็นเอกฉันท์อวัยวะเพศของผู้หญิงและอวัยวะเพศของผู้ชายเป็นเอาเราะฮ์ มากไปกว่านั้นสำหรับเรือนร่างของผู้หญิงทั้งหมดนอกจากสองฝ่ามือและใบหน้า คือเอาเราะฮ์ต้องห้าม al-Qurtubi (2003) วาญิบต้องปกปิดเอาเราะฮ์ต่อสาธารณชน “ผู้ชายไม่ดูส่วนสัดของผู้ชาย ผู้หญิงไม่ดูส่วนสัดของผู้หญิง ผู้ชายไม่ร่วมในผ้าผืนเดียวกันกับชายอื่นและผู้หญิงไม่ร่วมในผ้าผืนเดียวกันกับผู้หญิงอื่น” (at-tirmizi, n.d.); an-Nawawi (1392) ห้ามมิให้ผู้ชายดูส่วนสัดของผู้ชาย และห้ามให้ผู้หญิงดูส่วนสัดของผู้หญิง ห้ามผู้ชายดูอวัยวะเพศของผู้หญิงและผู้หญิงดูอวัยวะเพศของผู้ชาย การเปลือยกายของชายและการเปลือยกายของหญิงอันเป็นสิ่งต้องห้ามของบุคคลภายนอก ยกเว้นระหว่างสามีภรรยาเท่านั้น การห้ามที่ได้กล่าว ได้รับการยกเว้นในกรณีให้การรักษาโดยแพทย์และผู้ช่วยแพทย์โดยอนุมัติเปิดเผยอวัยวะส่วนตัวของผู้ป่วยได้ ในกรอบความจำเป็นเท่านั้น (Khalid Mansoor, 1999) เอาเราะฮ์ผู้หญิงต้องไม่ถูกเปิดเผยยกเว้นเมื่อเกิดเหตุคับขันจำเป็นโดยเฉพาะปริมาณหรือพื้นที่ ๆ จำเป็นเท่านั้น เพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายโดยหากไม่กระทำสิ่งต้องห้ามแล้ว ส่งผลให้ประสบอันตรายที่ใหญ่กว่า (Abdusalam, n.d.) ; as-Sayuti (1983) ตามกฎที่ว่า “ความคับขันจำเป็นอนุมัติให้ทำสิ่งต้องห้าม” “สิ่งที่คับขันจำเป็นนั้นให้ประเมิณในกรอบของความคับขันจำเป็นเท่านั้น”

ส่งเสริมให้สามีภรรยาทำการรักษาโรคเป็นหมันโดยใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ช่วยตั้งครรรภ์ในกรอบความจำเป็นของการรักษาความปกติสุขในชีวิตและวงศ์ตระกูล ทั้งนี้และทั้งนี้ต้องถูกต้องด้วยเงื่อนไขดังต่อไปนี้ (Sharfuddin, 1987)

1. ประโยชน์จากการทำสิ่งต้องห้าม ต้องชัดเจนและผลที่ได้ต้องมีความสำคัญมากกว่าโทษ
2. ต้องดำเนินการในกรอบปริมาณและขอบเขตของความจำเป็นเท่านั้น
3. ต้องเป็นอันตรายที่ไม่อาจจัดสันด้วยวิธีการเดียวกัน
4. ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อทุเลาความเดือดร้อนของตนด้วยการสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น
5. ต้องถึงขั้นความจำเป็น ไม่ว่าจะเป็นการประสงคส่วนบุคคลหรือการประสงคส่วนรวม

2. รูปแบบและมุมมองนักวิชาการอิสลามว่าด้วยการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์

การผสมเทียมเป็นการนำน้ำอสุจิฉีดเข้าไปในโพรงมดลูกของฝ่ายหญิงโดยไม่มีการร่วมเพศ สามารถทำได้ทั้งการนำน้ำอสุจิและไข่มาผสมภายนอกมดลูก และฉีดน้ำอสุจิเข้าโพรงมดลูกโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 (สุภาวดี หาญเมธี, 2566) ลักษณะการผสมพันธุ์ภายในมดลูก เรียกว่า “การผสมเทียม” การผสมพันธุ์ภายนอกมดลูกผ่านการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ภายนอกมดลูก an-Najjar (n.d.) มีหลายรูปแบบ ดังนี้

2.1 รูปแบบของการผสมเทียมมีด้วยกัน 6 แบบ ดังนี้

1. ใช้น้ำเชื้ออสุจิของสามีกับไข่ของหญิงอื่น
2. ไข่ของภรรยา กับน้ำอสุจิของชายอื่น
3. ใช้น้ำเชื้ออสุจิของสามีและไข่ของภรรยาปลูกไว้ในมดลูกของหญิงอื่น (แม่อุ้มบุญ)
4. ใช้น้ำเชื้ออสุจิของชายอื่นและไข่ของหญิงอื่น ปลูกลงในมดลูกของหญิงอื่น
5. ใช้น้ำเชื้ออสุจิของสามีและไข่ของภรรยา ไปไว้ในมดของภรรยา
6. ใช้น้ำเชื้ออสุจิของสามีและไข่ของภรรยา ไปไว้ในมดลูกของภรรยาอื่นของสามี

เมื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมตามกรอบทศานบัญญัติ การผสมให้ปฏิสนธิกันระหว่างน้ำเชื้อกับไข่ภายในหลอดหรืออุปกรณ์การแพทย์ เมื่อมีการเจริญในระดับหนึ่งแล้วไปปลูกไว้ในมดลูกของผู้หญิงเป้าหมาย ตามตามรูปแบบที่ 1- 6 พบว่ารูปแบบ 1-4 เป็นรูปแบบที่ผิดกับทศานบัญญัติ ยกเว้นรูปแบบที่ 5 กับ 6 มุมมองของนักวิชาการต่อประเด็นดังกล่าว ดังนี้

1. ทศนะของนักวิชาการอิสลามในอดีตต่อสูกมการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรภ์

การนำน้ำอสุจิตามทศนะของนักวิชาการอิสลามในอดีตต่อการเทียบเคียงกับการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ มีสองรูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 การใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรภ์ภายในมดลูก เป็นการร่วมประเวณีปกติ

นักวิชาการในอดีตอนุมัติและให้ความชอบธรรม ด้วยการนำน้ำเชื้ออสุจิของสามี ภรรยาที่ชอบด้วยทศานบัญญัติ สามารถนำมาเทียบเคียงกับการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ได้ ดังนี้

Ibn Abideen (n.d.); Ibn Najim (n.d.) สำนักหะนะฟียะฮ์ ผู้ชายสำเร็จจอรามณทางเพศกับหญิงทาส ไม่ผ่านช่องคลอด (ในระหว่างขา) นางได้ซื่อนน้ำอสุจิสอดใส่เข้าในช่องคลอดของนาง จนปฏิสนธิและให้กำเนิดบุตร ทารกนั้นจัดเป็นบุตรของชายเจ้าของน้ำอสุจิและนางเป็นมารดาของบุตรชอบด้วยทศานบัญญัติ al-Balkhi (1310) ตามทศนะของอิหม่ามอะบูฮะนีฟะฮ์ ทารกนั้นถือเป็นบุตรของเจ้านายชายโดยชอบธรรม

Ad- Dasuqi (1996) สำนักมาลิกียะฮ์ ชายสามีหรือเจ้านายได้หลังน้ำเชื้ออสุจิลงบนสะดือหรือบริเวณรอบอวัยวะเพศของภรรยาหรือของนางทาส โดยไม่ได้ทำการสอดใส่องคชาตเข้าในอวัยวะเพศหญิง เมื่อน้ำอสุจิได้เคลื่อนลงไปเ็นช่องคลอดของหญิงก็ให้ถือว่าทารกเป็นบุตรของชายนั้น al-Kharshi (n.d.) เมื่อนางพบ

คราบน้ำอสุจิตามโถ่ของน้ำ แล้วนำมาใส่ในช่องมดลูกของนาง ส่งผลให้นางตั้งครรรค์ด้วยวิธีนั้น ก็ให้ถือว่าทารกนั้นเป็นบุตรของเจ้าของน้ำอสุจิที่วางนั้น

an Nawawi (1991); al-Bujairami (1951); al-Haithami (n.d.) สำนักอัชชาฟีอียะฮ์ เมื่อน้ำเชื้ออสุจิของสามีเข้าไปในช่องมดลูกของภรรยา ต้องมั่นใจว่ามดลูกของนางได้ปลอดจากน้ำเชื้ออสุจิของสามีก่อนหน้า ก็ให้ถือว่าอยู่ในรูปแบบของการมีประเวณีปกติ เมื่อใดสามีหลั่งน้ำเชื้ออสุจิออกมา ภรรยาอีกคนหนึ่งของชายนั้นได้นำน้ำเชื้ออสุจินั้นเข้าไปในมดลูกของตน เช่นนี้ประหนึ่งว่าเป็นการหลั่งออกมาโดยการร่วมประเวณีปกติ al-Ramli (n.d.) สามีได้ฝังเปียกขับน้ำเชื้ออสุจิออกมาภรยานำน้ำเชื้ออสุจินั้นเข้าไปในช่องคลอดของนาง จนปฏิสนธิตั้งครรรค์ ทารกที่วางนั้นชอบจะได้รับการสืบสกุลและรับมรดก

al- Bahuti (n.d.); al-Mardawi (n.d.) สำนักอัลหะนาบิละฮ์ การตั้งครรรค์จากน้ำเชื้ออสุจิของสามีที่ชอบด้วยบทศาสนบัญญัติ ทารกนั้นมีสิทธิ์รับการสืบสกุล เมื่อใดที่ภรรยาได้นำน้ำเชื้ออสุจิของสามีหลั่งออกมาด้วยอารมณ์เสนาหาเข้าไปในมดลูกด้วยการสอดใส่ ก็ให้เห็นว่าทารกนั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยบทศาสนบัญญัติเช่นกัน

หลักฐานและเหตุผลที่อนุมัติการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรรค์ตามบทศาสนบัญญัติ ดังนี้

1. เทียบเคียงกับการปฏิสนธิแบบธรรมชาติกับการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรรค์ โดยทั้งสองแบบมีเจตนาเพื่อการได้ทายาทที่ชอบด้วยบทศาสนบัญญัติเหมือนกัน

2. เจตนารมณ์การสมรส คือ การรักษาและขยายชาติพันธุ์มนุษย์ให้คงไว้ ซึ่งการนั้นจะไม่บรรลุผลได้หากขาดการให้กำเนิดทายาท ต่อเมื่อวิธีการปกติบกพร่อง วิธีการพิเศษย่อมเป็นที่อนุมัติ (Khalid Mansor, 1999)

3. เมื่อหญิงได้นำน้ำเชื้ออสุจิเข้าสู่ช่องมดลูก เป็นเหตุให้ตั้งครรรค์ ได้รับการโดยนักวิชาการอิสลามในอดีต ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรรค์ย่อมต้องได้รับการยอมรับมากกว่า

4. การใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรรค์ ถือเป็นวิธีการรักษาหนึ่งตามกรอบบทศาสนบัญญัติ (az- Zagheeb, n.d.) ศาสนาได้ส่งเสริมให้ทำการรักษา ดังปรากฏหะดีษ ความว่า “แท้จริงอัลลอฮ์ได้ทรงให้บังเกิดโรคและไทรหมอบยารักษา และได้ทรงให้ทุกโรคนั้นมียารักษา ดังนั้นพวกท่านทั้งหลายจงสรรหาวิธีการรักษา และจงอย่าได้รักษาด้วยวิธีการที่ต้องห้าม” (Abu Dawoud, 2009)

5. อิสลามส่งเสริมการมีทายาท การเป็นหมั้นขัดแย้งกับเจตนารมณ์อิสลาม พบว่าการปฏิสนธิคือสาเหตุของการมีทายาท ดังนั้นการปฏิสนธิโดยใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรรค์ก็ทำได้

6. ความจำเป็น คือ การมีทายาทด้วยวิธีธรรมชาติให้มีประเวณี เมื่อสื่อธรรมชาติบกพร่อง ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรรค์ก็ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่อนุมัติบนฐานความจำเป็น

7. การใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรรค์ช่องทางสร้างความสงบสุขของชีวิตครอบครัว ช่วยให้สามีภรรยาได้ทายาทเป็นปัจจัยหลักของความสุข

รูปแบบที่ 2 การใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรรค์ภายในมดลูกไม่เป็นการมีประเวณีปกติ

ทัศนะที่ไม่อนุมัติและเห็นว่าไม่มีความชอบธรรม ดังนี้

Ibn Qudamah (2004) เมื่อไม่มีการร่วมประเวณีก็ไม่มีปฏิสนธิ เพราะน้ำเชื้ออสุจิจะถูกขับออกมาด้วยอารมณ์จุดสุดยอดและอารมณ์ของหญิงจะไม่เกิดขึ้นหากขาดการกระตุ้น ดังนั้นการที่น้ำเชื้ออสุจิได้เคลื่อนตัวและหรือการนำน้ำเชื้ออสุจิเข้าไปในช่องมดลูกทำให้หญิงตั้งครรรค์ด้วยวิธีนั้น เป็นไปไม่ได้เด็ดขาด เนื่องจากขาดการนำน้ำเชื้ออสุจิเข้าถึงส่วนลึกของมดลูก ผู้ใดกล่าวเช่นนั้นเป็นสิ่งที่ไร้สาระ al-Mardawi (n.d.); Al- Bahuti (n.d.) หญิงที่รับน้ำเชื้ออสุจิของชายหรือถูกหอมแก้ม หรือถูกสัมผัสโดยชายนางไม่จำเป็นต้องถืออิดตะฮ์

นอกจากทัศนะของนักวิชาการในอดีตรวมถึงนักวิชาการร่วมสมัยบางท่านที่มีความเห็นไม่สนับสนุน เช่น Rajab at- Tamimi (1986); al- Mahmood (2015); Bakr Abu Zaid (1996)

หลักฐานและเหตุผล

อัลลอฮ์ได้ใช้ให้ภรรยาเป็นพื้นที่เพาะปลูกพื้นที่ที่มีประเวณี ความว่า “บรรดาผู้หญิงของพวกเจ้านั้น คือแหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้า ดังนั้นพวกเจ้าจงมายังแหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้า...” อัลบะเกาะเราะฮ์, บางส่วนของอายะฮ์ที่ 223

1. อายะฮ์ได้ชี้ชัดว่าภรยานั้นเป็นพื้นที่ในการเพาะผู้สืบเชื้อสายและนางคือผู้ทำหน้าที่ตั้งครรภ ด้วยการมีประเวณีในลักษณะธรรมชาติเกิดการปฏิสนธิส่งผลให้ทารกเกิดออกมามีหน้าตารูปทรงเหมือนเจ้าของอสุจิและเจ้าของไข่ การที่น้ำเชื้ออสุจิได้เข้าไปในมดลูกโดยไม่ผ่านการมีประเวณีนั้นย่อมไม่เกิดความสุขที่แท้จริง จึงไม่มีทางเกิดการปฏิสนธิได้ (al-Nujaimi, 2011; Rajab al- Tamimi, 1986)

2. การใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรภภายในมดลูกขัดกับโองการของอัลลอฮ์ ความว่า “... พระองค์ทรงประทานลูกหญิงแก่ผู้ซึ่งพระองค์ทรงประสงค์และทรงประทานลูกชายแก่ผู้ซึ่งพระองค์ทรงประสงค์” “หรือพระองค์ทรงประทานรวมให้แก่พวกเขาทั้งหลาย และลูกหญิง และพระองค์ทำให้ผู้ซึ่งพระองค์ทรงประสงค์เป็นหมัน แท้จริงพระองค์เป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงอนุภาพ” อีซุร, บางส่วนของอายะฮ์ที่ 49, 50

ชี้ให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรภภายในมดลูกขัดกับเจตนารมณ์ของอายะฮ์ทั้งสอง ผิดธรรมชาติและขัดกับสุนนะตุลลอฮ์ว่าทุกอย่างย่อมขึ้นอยู่กับความประสงค์ของพระองค์ (Zahrah, 1993) นอกจากนี้ยังขัดกับอายะฮ์ที่ 223 ของสุเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์

3. การเปิดเผยเอาเราะฮ์ (อวัยวะเพศ) ต่อหน้าชายหญิงอื่นเป็นสิ่งที่ต้องห้าม ดังนั้นกระบวนการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรภภายในมดลูก เป็นกระบวนการที่ต้องเปิดเผยอวัยวะเพศในส่วนที่ไม่อาจเปิดเผยได้ นอกจากในกรณีคับขันจำเป็นอย่างยิ่งเท่านั้น (as-Shuwairikh, 2009)

ทัศนะที่เห็นว่าถูกต้องและเหมาะสม

หลังจากวิเคราะห์หลักฐานและเหตุผลของทั้งสองทัศนะ เห็นว่าทัศนะของ Ibn Qudamah (2004) ไม่ถูกต้อง เพราะการตกไข่ของผู้หญิงไม่ได้ขึ้นอยู่กับการมีอารมณ์ในขณะร่วมประเวณีแต่อย่างใด เพียงแค่ให้มีการเคลื่อนตัวของน้ำอสุจิเข้าไปยังมดลูกในช่วงตกไข่ ก็เกิดการปฏิสนธิได้ เช่น หญิงที่ถูกข่มขืนในสภาพที่นางไม่มีอารมณ์ทางเพศแต่อย่างใด ก็ตั้งครรภได้เช่นกัน อัลลอฮ์กล่าวความว่า “แท้จริงเราได้สร้างมนุษย์จากน้ำเชื้อผสมหยดหนึ่ง...” อัลอินซาน, บางส่วนของอายะฮ์ที่ 2 หมายถึงการปฏิสนธิของน้ำเชื้ออสุจิกับไข่ในช่องปีกมดลูกของสตรี (at-Tabari, 2000) อัลลอฮ์กล่าวความว่า “ดังนั้นมนุษย์จึงได้ตรองดูซิว่าเขาถูกบังเกิดมาจากอะไร ?” “เขาถูกบังเกิดมาจากน้ำที่พุ่งออกมา” “มันออกมาจากกระดูสันหลังของชายและกระดูหน้าอกของหญิง” อัลฎออริก, อายะฮ์ที่ 5, 6,7

เห็นว่าทัศนะของอิบนุกุดามะฮ์ ห่างไกลจากความจริงที่ปรากฏจากอายะฮ์ข้างต้น ฉะนั้นเมื่อใดที่หญิงหรือแพทย์ได้นำน้ำเชื้ออสุจิของสามีเข้าไปในช่องคลอดภรรยาจนเกิดการปฏิสนธิ ก็ส่งผลให้หญิงตั้งครรภได้ ส่วนที่กล่าวว่า การที่น้ำเชื้ออสุจิได้เข้าไปในมดลูกโดยไม่ผ่านการมีประเวณีแบบธรรมชาติ ขาดความสุขของการร่วมประเวณีจะไม่ก่อให้เกิดการตั้งครรภ ย่อมไม่เป็นเหตุผลที่จะรับได้เพราะในสภาพจริงที่ของหญิงที่ถูกข่มขืนโดยชาย หรือโดยกลุ่มชายในสภาพที่นางไม่มีความต้องการทางเพศและขาดความสุขในขณะที่ชายกำลังกระทำเป็นผลให้นางตั้งครรภได้ ดังนั้นเหตุผลการมีความสุขทางเพศ คือ เงื่อนไขของการตั้งครรภจึงเป็นเหตุผลที่ฟังไม่ขึ้น

การคู่วัยวะเพศ Ibn Qudamah (2004) ; Ibn Muflih (n.d.) และ Ibn Abideen (n.d.) ห้ามนั้น ก็ยังได้อนุโลมให้แพทย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาคู่วัยวะและบริเวณต้องห้ามในขอบเขตจำเป็นได้ เมื่อใดที่หญิงป่วยไม่มีแพทย์หญิงให้การรักษานอกจากนายแพทย์ กรณีเช่นนี้อนุโลมให้นายแพทย์ทำการรักษาคู่วัยวะและบริเวณต้องห้ามเท่าที่มีความจำเป็นเท่านั้น

ทัศนคติที่สมควรนำมาใช้สำหรับผู้ประสบปัญหาการเป็นหมัน อนุมัติใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ตามทัศนคติหนึ่งด้วยเหตุผล ดังนี้

1. การได้ทายาทด้วยการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ ไม่เป็นการทำผิดประเวณี เพราะดำเนินการนำน้ำเชื้ออสุจิของสามีและไข่ผู้เป็นภรรยาชอบด้วยบทศาสนบัญญัติ ไม่นำมาจากผู้อื่น
2. อนุมัติการมีทายาทสำหรับครอบครัวที่ประสบปัญหาการเป็นหมัน การจัดความลำบากเป็นช่องทางในการรักษาไว้ซึ่งชาติพันธุ์มนุษย์
3. การใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ เป็นการรักษาโรคการเป็นหมันชอบด้วยบทศาสนบัญญัติ ทั้งนี้ต้องจัดอยู่ในกรอบของความจำเป็นเท่านั้น

2. มุมมองนักวิชาการอิสลามร่วมสมัยต่อการกำหนดศุกมการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรภ์ภายนอก

นักวิชาการอิสลามร่วมสมัยมีมุมมองต่อการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยในการตั้งครรภ์ภายนอกมดลูกออกเป็นสองมุมมอง คือ

มุมมองที่หนึ่ง ไม่อนุมัติใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรภ์ในทุกรูปแบบ

มุมมองของ Abdullah Al-Jibreen ; Nasiruddin al-Albani ; Salih bin Uthaymeen และ Muhammad Ali Farqus (as-Sa-ed, 2020) เพราะอาจส่งผลกระทบต่อการทุจริตหรือเกิดการสลับตัวน้ำเชื้อ จากข้อสัมภาษณ์ Abdullah Al-Jabreen ; Nasiruddin al-Albani และ Salih bin Uthaymeen เป็นการกระทำละเมิดบทศาสนบัญญัติ ด้วยการเปิดเผยอวัยวะและสัมผัสช่องคลอดมีการสอดใส่อุปกรณ์ผ่านช่องคลอดโดยตรง ad-Damashqi (2005) ; Saleem (2003); at-Toyyar (n.d.) และมุมมองของ Majma' Fiqh al-Islami (1983)

สาเหตุสรุปได้ ดังนี้ Ahmad Shami (2010)

1. โอกาสผิดพลาดสลับน้ำเชื้อและสลับไข่ในระหว่างดำเนินการในห้องทดลอง ส่งผลทำให้การสืบสกุลมีความคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงลักษณะนี้ต้องห้ามตามบทศาสนบัญญัติ
2. การปฏิสนธิโดยการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรภ์ไม่ใช่วิธีตามสุนนะตุลลอฮ์ ได้กำหนดวิธีการได้มาซึ่งทายาทด้วยมีประเวณีระหว่างสามีภรรยา
3. ไม่อาจยืนยันถึงสัจจะของผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรภ์จากสิ่งแปลกปลอม หรืออาจเกิดการตั้งใจสับเปลี่ยนน้ำเชื้อหรือไข่ได้
4. ศูนย์ดำเนินการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรภ์ เป็นปฐมเหตุแห่งการสับเปลี่ยนเชื้อไข่
5. ผู้ที่เกิดมาจากการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรภ์ อาจเป็นที่เยาะเย้ยของสังคม
6. ผลการทดลองในลักษณะนี้อาจส่งผลกระทบต่อเกิดการพิการของทารกและอาจเพิ่มจำนวนความพิการมากกว่าการตั้งครรภ์โดยธรรมชาติ (al-Nujaimi, 2011)
7. อุดช่องโหว่ของปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการสืบเชื้อสายของทารกที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (al-Nujaimi, 2011)
8. การดำเนินการตั้งแต่การนำน้ำเชื้ออสุจิและไข่จากผู้หญิงตลอดจนเวลานำตัวอ่อนปลูกเข้าในมดลูกต้องเปิดเผยอวัยวะเพศ “เอาเราะฮ์” ที่ต้องห้าม (al-Nujaimi, 2011)

9. การใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรณ์อกมดลูกเป็นการเปิดโอกาสให้แพทย์หรือผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกเพศของทารกได้ ซึ่งการกระทำในลักษณะนี้เป็นการเปิดช่องในการในการนำตัวอ่อนปลูกไว้ในครรภ์หญิงอื่น ซึ่งการกระทำในลักษณะนี้ที่ต้องห้ามโดยบทศาสนบัญญัติ (Ubadah, 2013)

มุมมองที่สอง อนุมัติโดยมีเงื่อนไขควบคุมไม่เปิดกว้างอิสระ

นักวิชาการที่สนับสนุน Bulhaj (1434); Shaltut, (2023); Ibraheem (2011) และ al-Qurrah Daghi (2006) อนุญาตให้ตามขอบเขตความจำเป็นตามกรอบของข้อบทศาสนบัญญัติ โดยให้มีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

1. การรักษาวงศ์ตระกูลเป็นจุดประสงค์หลักและจำเป็น
2. หญิงและชายที่ไม่ใช่คู่สมรสห้ามในการเปิดเผยอวัยวะ นอกจากในกรณีจำเป็นและซบคั้น
3. การรักษาเป็นที่อนุญาตและวาญิบตามบทศาสนบัญญัติ เช่น การรักษาโรคเป็นหมัน
4. การทำให้ปฏิสนธิของภรรยาด้วยน้ำเชื้อของสามีเป็นสิ่งสามารถกระทำได้
5. ห้ามทำการปฏิสนธิกับไข่ของภรรยาที่น้ำเชื้อชายอื่น
6. ห้ามช่วยการตั้งครรณ์ไปใส่ในมดลูกหญิงอื่นหรือสัตว์
7. การถือกำเนิดด้วยวิธีต้องห้าม ไม่เป็นที่อนุมัติในการรับสืบบวงศ์ตระกูลในทุกกรณี

มุมมองที่สาม เหมาะสมที่สุดกับความจำเป็นของยุคสมัย

มุมมองนักวิชาการต่อการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรณ์ ทั้งที่ คัดค้านและสนับสนุนแบบมีเงื่อนไข เห็นว่าทั้งสองมุมมองได้ใช้ทัศนะของตนขาดการอ้างอิงตัวบทหลักฐานจึงไม่เห็นความเด็ดขาดเชิงห้ามและเชิงอนุญาต เมื่อศึกษาความคิดเห็นและคำพิพากษาเหล่านั้นก็ยิ่งขาดความชัดเจนในการนำเสนอข้อมูล จึงอาจกล่าวได้ว่าแม้จะอนุญาตให้ใช้แต่ให้อยู่ในการควบคุมและเงื่อนไขที่คู่สมรสและทีมแพทย์ต้องปฏิบัติตาม เมื่อพิจารณาประเด็นการมีบุตรยากถือเป็นอันตรายและเป็นอุปสรรคกระทบต่อการเพิ่มจำนวนประชากรในอนาคต จึงเห็นควรอนุมัติใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรณ์ให้ได้ทายาทมาสืบสกุลด้วยเหตุผล ดังต่อไปนี้

1. การเทียบเคียงทารกที่เกิดจากใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรณ์ ด้วยทารกที่เกิดจากทำผิดประเวณี เป็นการเทียบเคียง “มะอัลฟาริก” เทียบเคียงกันไม่ได้ เนื่องจากทารกที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยการตั้งครรณ์ เกิดจากสามีภรรยาที่ผูกนิกรรมสมรสชอบด้วยบทศาสนบัญญัติ สามารถสืบสกุลจากชายเจ้าของน้ำเชื้อสุจิได้ และชายเจ้าของอสุจิวาญิบต้องให้การดูแล จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดู ส่วนทารกที่เกิดจากการทำผิดประเวณินั้นชายหญิงคู่ผิดประเวณีไม่มีสภาพของการเป็นฟิรอส (Khalid Mansoor, 1999)

2. เมื่อพิจารณาภาวะการมีบุตรยาก ในทางจิตวิทยาแล้วถือเป็นปมด้อยของสามีภรรยา สร้างความเจ็บปวด ความเจ็บปวดก็เป็นความจำเป็นต้องได้รับการรักษา ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรณ์โดยมีเงื่อนไข โดยจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและการควบคุมนั้นมีความจำเป็นและต้องมีการควบคุมการใช้ด้วยความระมัดระวัง โดยปราศจากการแทรกแซงของบุคคลภายนอก

สรุปการวิจัย

การใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรณ์ กรณีการเป็นหมัน พบว่า นักวิชาการอิสลามมีทัศนะอนุมัติทำการรักษาโดยใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรณ์ ทำการปฏิสนธิทั้งภายในมดลูกและภายนอกมดลูกในผู้ป่วยที่มีภาวะสืบพันธุ์บกพร่องตามหลักความจำเป็น เป็นเกณฑ์การอนุมัติ ทั้งนี้และทั้งนั้นต้องใช้น้ำเชื้อสุจิของสามีและไข่ของภรรยาที่สมรสชอบด้วยบทศาสนบัญญัติเท่านั้น ห้ามเป็นของผู้อื่น อีกทั้งยังสามารถใช้ข้อมูลการอนุมัติยืนยันความชอบธรรมในสิทธิการเป็นบุตรของคู่สมรสและใช้เป็นผลทางวิชาการแก่องค์กรอิสลาม

หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรรภ์แก่ คู่สามีภรรยาที่มีปัญหาการตั้งครรรภ์

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำกระบวนการการใช้เทคโนโลยีช่วยการตั้งครรรภ์กับครอบครัวที่มีปัญหาต่อการมีทายาท โดยต้องรักษาขอบเขตข้อใช้และสงวนข้อห้ามก่อน ระหว่างและหลังการทำให้อยู่ในกรอบของบทบัญญัติอิสลาม

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด สถานศึกษาอิสลามในระดับอุดมศึกษา ควรศึกษาผลของวิจัยนี้ เพื่อนำไปใช้ทำความเข้าใจแก่สังคมได้อย่างถูกต้อง ตามกระบวนการของบทศาสนบัญญัติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเอกสาร จึงควรทำการวิจัยการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ช่วยตั้งครรรภ์เกี่ยวกับสภาพจริงของสังคมมุสลิม ด้านความรู้ความเข้าใจกับมุมมองและความท้าทายของแพทย์มุสลิม

เอกสารอ้างอิง

- ราชกิจจานุเบกษา. (2017). ลำดับที่ 26 ว่าด้วยเรื่อง การใช้เทคนิคการแพทย์ช่วยการปฏิสนธิและการตั้งครรรภ์, เล่มที่ 3325 (3 สิงหาคม 2017)
- ราชกิจจานุเบกษา. (1425). ลำดับที่ 76 ว่าด้วยเรื่อง ระบบการการผสมเทียมทารกและการรักษาอาการเป็นหมัน, เล่มที่ 4024 ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน ฮ.ศ. 1425
- ราชกิจจานุเบกษา. (2016). ลำดับที่ 47.14 ว่าด้วยเรื่อง การใช้เทคนิคการแพทย์ช่วยตั้งครรรภ์, ประเทศโมร็อกโค
- Abdusalam. (n.d.). Qawaid al-Ahkam fi Masalih al-Anam , Dar al-Maarif, Bairut.
- Abu Dawud. (2009). Sunan Abi Dawud, J3, Dar ar-Risalah al- Alamiah, Suriah.
- Ad- Dasuqi. (1996). Hashiyah ad-Dasuqi ala Sharh al-Kabir, Dar al- Kutub al- Ilmiah, Bairut.
- ad-Damashqi. (2005). 250 Suaalan wa Jawaban fi al-Masaail as-Shaiah wa at-Tibbiyah, Dar al- Fikr littibaah wannashr wa- Tawsia, Bairut.
- al- Bahuti. (n.d.). Kshaf al-Qinaa' an matnin al-Iqnaa' , Dar al- Kutub al- Ilmiah.
- al- Balkhi. (1310). al-Fatawa al-Hindiah , Dar al- Fikr, t2.
- al-Bujairami. (1951). Sulaiman bin Muhammad bin Umar Al-Bujairami, Hashiyah al-Bujairami
- al-Bukhari. (2002). Sahih al- Bukhari, t.1, Dar Ibn Kathir, Bairut.
- al-Haithami. (n.d.). Tuhfah al- Muhtaj fi Shar al- Minhaj, al-Maktabah at-Tijatiah al-Kubra, Misr.
- al-Jundi. (2003). an-Nasab fi al-Islam wa al-Irham al-Badilah, Dar al- Kutub al- Qanoon, Misr.
- al-Kharshi. (n.d.). Sharh Mukhtasar Khaleel lil Kharshi, Dar al- Fikr littibaah, Bairut.
- al-,Mardawi. (n.d.). al-Inshaf fi ma'rifah ar-Rajih min al- Khilaf, Dar Ihayaa' at-Turath al-Arabyi.
- al- Muhammadi. (1991). Hukmun at-Tadawi fi al-Islam .Jamiah Qatar. Kulliah as-Shariah wa ad-Dirasat al-Islamiah, Qatar.

- al-Nujaimi. (2011). al-Injab as-Sinaa-ei baina at-Tahleel wa at-Tahreem darasatan fihiyatan Islamiyah Muqaranah ,Maktabah al-Ubaikan linnashr wa at-Tawsia' ar-Riyahd.
- al- Qurrah Daghi. (2006). Fiqh al-Qadhaya at-Tibbiyah al-Muaasarah dirasatan tibbiyatan muqaranatan , t2, Dar al- Bashair al-Islamiah,Bairut.
- al-Qurtubi. (2003). al-Jamia' lihkam al-Quran , Dar Alam al- Kutub, ar-Riyahd.
- al-Ramli. (n.d). Fatawa Ramli, al-Maktabah al- Islamiah,t4.
- an Nawawi. (1991). Minhaj at-Talibeen wa Umdah al-Mufteen , Dar al-Fikr.
- an-Nawawi. (1392). al- Minhaj Sharh Sahih Muslim bin al-Hajjaj, Dar Ihyaa' at-Turath al-Arabi,Bairut.
- an-Najjar. (n.d.). al-Talkih as-Sina-ei min Manshoorah al-Fiqh al-Islami dirasatan fihiyatan muqaranatan , Kulliah as-Shariah wa ak-Qanoon , ad-Diqlah.
- an-Najmi. (2011). al-Injab as-Sina-ei baina at-Tahleel wa at-Tahreem, Maktabah al- Ubaikan, ar-Riyahd.
- as-Sa-ed. (2020). Ahkam al-Ikhsab al-Istinaa-ei dirasatan muqaranatan, Wazarah at-Ta'leem al-Alee, Jamiah Muhammad Khadhir.
- as-Sayuti. (1983). al- Ashbah wan Nadha-ir,Dar al-Kutub al-Ilmiah, Bairut.
- as-Shuwairikh. (2009). Ahkam at-Talqih ghaira at-Tabi-ei, t1, As Saudiah.
- at-Tabari. (2000). Jamia' al-Bayan fi Ta;wiil al-Quran , Muassah ar- Risalah.
- at-tirmizi. (n.d.). Sunan at-tirmizi, Maktabah al-Maarif,ar-Riyahd.
- at-Toyyar. (n.d). Liqaat al-Bab al=Maftuh maal Fadhilah as-Shaikh Muhammad bin Salih bin Uthaimeen , Dar al-Basrah, al- Askandariah, Misr.
- az- Zagheeb. (n.d.). al-Masuooliah al-Madaniah lil Tabeeb anal-Ahktaa' at-Tibbiyah fi Majal al-Talqih as-Sina-ei , Jamiah as-Sharqul aowat.
- Bakr Abu Zaid. (1996). Fiqh an-Nawasil , Muassah ar-Rasalah.
- Budur Rabia. (1989) . Ma'jizah at-Tisata Ashur ,Dar as-Shahab,al-Jazair.
- Bulhaj. (1434). Mabadi' as-Shar-iah wa al-Akhlaqiah allati amaliah al-Iksaab al-Istinaa-ei , Majallah al-Qadhaiah, ar-Riyadh, v6.
- Ibn Abideen. (n.d.) . Rad al-Muhtar ala ad-Durr al-Mukhtar ,Dar al- Fikr,Bairut.
- Ibn Kathir. (2000). Tafsir Al-Quran al- Adhim, t.1, Dar Ibn Hazmi, Bairut.
- Ibn Monsor. (n.d.). Lisan al- Arab,Dar Sadir , Bairut.
- Ibn Muflih. (n.d.). al-Adaab as-Shariah wa al-Manah al-Mariah , Alam al- Kutub.
- Ibn Najim. (n.d.). al-Bahr ar-Raiq Sharh Kanzun ad-Daqaq, t2, Dar al-Kitab al- Islami. Misr.
- Ibn Qudamah. (2004). al-Mughni , Baitu al-Afkar al- Dawliah, Bairut.
- Khalid Mansoor. (1999). al-Ahkam at-Tibbiyah al-Mutaaliqah binnisa' fi al-Fiqh al-Islami ,Dar an-Nafais linnashr wa at-Tawzia' al-Urdun.
- Majma' Fiqh al-Islami. (1983). al-Iksaab al- Istina-ei wa Atfal al-Anabeeb, as- Saudiah.
- Muslim. (2006). Sahih Muslim, Dar al- Taiyibah, ar-Riyahd.

- Saleem. (2003). *Masail Muhimmah linisaa' al-Ummah*, Dar al-Imam Malik lil Kitabah.
- Shaltut. (2023). *Al-Fatawa –dirasah limushkilaat al-Muslim al-Muaasar fi yawmiyaatihi al-Aamah* .Dar as- Shuroq, Misr.
- Sharfuddin. (1987). *al-Ahkam as-Shariah lil A'mal at-Tibbiah*, n.p, Misr.
- Ubadah. (2013). *wasail tahseen an-Nasalal-Bashari baina at-Tajreeb at-Tibbi wa at-Tashreia' al-Islamiy*, t4, Dar al- Fikr al- Jamiei,al- Askandariah.
- Zahrah. (1993) *al-Talkih as-Sina-ei ahkamuhu al-Qanooniah wa hududuhu as-Shariah dirasatan muqarantan* ,Jamiah al-Kuwait,Kuwait.

บทความ

- Ibraheem. (2011). *Mada Mashrueiati Atfal al-Anabeeb baina al-Fiqh al-Islamiy wa al-Qanoon*, Majallah al- Qadisiah lil Qanoon wa al-Uloom as-Siyasah, al- Iraq, al- Majallad 4, v2.
- Rajab al- tamimi. (1986). *Atfaal al-Anabeeb*, Majallah al- Majma' ak-Fiqh al-Islami,v2.
- Bakr Abu Zaid. (1987). *Turuk al-Injab fi at-Tib al-Hadhith wa Hukmuha as-Sharei* ,Majallah Majma' al-Fiqh al- Islami, V3, Jiddag, as-Saudiah.
- al-Huli. (2009). *al-Iksab Khariji al-Jismi Maasti'jari ar-Rahim* ,Majallah Jamiah al-Azhar, Silsilah al-Ulum al- Insaniah, al- Jamiah al- Islamiah, Kulliah as-Shariah wa al- Qanoon, V 2,Palistin.

สารอิเล็กทรอนิกส์

- พิมพ์กา ชวนะเวสน์. (2018). *เด็กหลอดแก้ว คืออะไร?*,
<https://www.vichaiyut.com/th/health/diseases-treatment/ivf/>
เข้าถึงเมื่อ 11 เมษายน พ.ศ. 2566
- วัชรารณณ์ วีรกุล. (2557).บทความสุขภาพ :*ครอบครัวไทยกับปัญหามีบุตรยากในปัจจุบัน*,
<https://www.samitivejhospitals.com/th/article/deta> เข้าถึงเมื่อ 24 เมษายน พ.ศ. 2566
- สุภาวดี หาญเมธี. (2566). *รักลูก*,
<https://www.rakluke.com/pregnancy-all/getting-pregnant/item/artificial-insemination.html> เข้าถึงเมื่อ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2566

บทความวิจัย

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
อำเภอซงหมิง มณฑลยูนนาน

YA LI^{1*}, จุลติศ คัญทัฬ²

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

²ดร., วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอซงหมิง มณฑลยูนนาน และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอซงหมิง มณฑลยูนนาน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอซงหมิง มณฑลยูนนาน จำนวน 811 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้ขนาดตัวอย่าง 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.88 และมีค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.93 ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม ได้จำนวนทั้งสิ้น 245 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 94.23 และใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ใช้ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอซงหมิง มณฑลยูนนาน ภาพรวม สภาพปัจจุบัน มีค่ารวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ มีค่ารวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอซงหมิง มณฑลยูนนาน ภาพรวม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ดังต่อไปนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศในการเรียนลำดับที่ 2 ด้านการบริหารในการจัดการเรียนการสอน ลำดับที่ 3 ด้านการนิเทศการศึกษา ลำดับที่ 4 ด้านการบริหารจัดการใช้หลักสูตรและ ลำดับที่ 5 ด้านการกำหนดเป้าหมายภารกิจของโรงเรียน และ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอซงหมิง มณฑลยูนนาน มี 3 ด้าน 10 คุณลักษณะ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ภาวะผู้นำ, ความต้องการจำเป็น

RESEARCH

GUIDELINE FOR ACADEMIC LEADERSHIP DEVELOPMENT OF SECONDARY SCHOOL ADMINISTRATORS EARLY SONGMING COUNTY, YUNNAN PROVINCE

YA LI^{1*}, Juladis Khanthap²

¹Graduate Student, Master of Education in Educational Administration, Suryadhep Teachers College, Rangsit University

²Dr., Suryadhep Teachers College, Rangsit University

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the current condition. Desired conditions and necessary needs of academic leadership of middle school administrators, Songming District, Yunnan Province 2) To propose guidelines for the development of academic leadership of middle school administrators, Songming District. Ming, Yunnan Province, population and sample in this research There are 811 teachers in junior high schools in Songming District, Yunnan Province. The sample size was determined using the table. Krejcie and Morgan's model yielded a sample size of 260 people. The tool used in the research was a 5-level rating scale questionnaire, namely the current condition questionnaire. Desired conditions of executive academic leadership There is a consistency index between 0.60 - 1.00 and a confidence value of the questionnaire equal to 0.88 and a confidence value of the questionnaire equal to 0.93. Data were collected from a total of 245 respondents, representing a rate of 94.23 percent and used semi-structured interviews with 5 experts. Statistics used in data analysis include Percentile, Means, Standard Deviation and use the Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) technique to prioritize needs.

The research results found that 1) Current condition, desired condition of the academic leadership of middle school administrators in Songming District, Yunnan Province. Overall, the current condition has an overall value at a high level. As for the desired condition It has the highest level of total value. When analyzing Necessary needs of academic leadership development of middle school administrators, Songming District, Yunnan Province. Overall, it was found that school administrators have the following necessary needs for development: No. 1, development. Learning resources, media, and creating an atmosphere for learning are No. 2 in the area of administration in organizing teaching and learning, No. 3 in educational supervision, No. 4 in the area of managing the use of the curriculum, and No. 5 in setting mission goals. schools and 2) Guidelines for developing academic leadership of middle school administrators, Songming District, Yunnan Province, with 3 areas, 10 characteristics.

Keywords: Development guidelines, Leadership, Needs

บทนำ

การศึกษาต้องพัฒนาสู่ความทันสมัย เปิดสู่โลกและอนาคต ระบบการศึกษาของจีนถือเป็นระบบการศึกษาที่ใหญ่ที่สุดในโลก โดยนักเรียนที่ศึกษาอยู่ภายใต้ระบบการศึกษาของจีนนั้นคิดเป็นสัดส่วนราวร้อยละ 20 จากทั่วโลก รัฐบาลจีนจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางการศึกษาอย่างมาก เหนือกว่าการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา รัฐบาลได้ออกกฎหมายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปีพร้อมทั้งมีการจัดสรรงบประมาณการศึกษาแก่นักเรียนจีน โดยในปัจจุบัน คาดว่าจะมีประชากรราวร้อยละ 93 ของประชากรทั่วประเทศที่จบการศึกษาภาคบังคับนี้ รัฐบาลประเทศจีนได้มีแผนพัฒนาทางการศึกษาโดยมีแนวนโยบายว่าภายในปี ค.ศ. 2025 จะต้องมีการดำเนินการในด้าน การเสริมสร้างคุณภาพการจัดการศึกษาภาคบังคับ สร้างโรงเรียนมีลักษณะพิเศษ การฝึกอบรมครู การปฏิรูปหลักสูตร การสร้างวัฒนธรรมของโรงเรียนส่งเสริมการพัฒนาทักษะ ปรับปรุงความรู้หลักของนักเรียน เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการกระบวนการสอน ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ได้มาตรฐานและเป็นวิทยาศาสตร์ เสริมสร้างการนิเทศการสอนเสริมสร้างชี้แนะสำหรับโรงเรียนที่อ่อนแอ (Songming County, 2021)

การจัดการศึกษาของจีนนั้น มีกระทรวงศึกษาธิการกำหนดทิศทาง ออกกฎหมาย รับผิดชอบ โดยตรงในเรื่องของการบัญญัติกฎหมาย กำหนดนโยบายและแผนงานทางการศึกษา ดูแลและวางแผนการพัฒนาระบบการศึกษาจีน เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา มีภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานสำคัญในการจัดการศึกษา ตามเจตนารมณ์กฎหมายแม่บทในการบริหารที่กำหนดให้รัฐ นอกจากนี้รัฐบาลยังสนับสนุนให้หน่วยงานทุกระดับและภาคเอกชนมีบทบาทในการลงทุนหรือการบริหารจัดการการศึกษาอีกด้วย กฎหมายการศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีการประกาศแก้ไขปรับปรุงในปี ค.ศ. 2009 เป็นกฎหมายพื้นฐานทางการศึกษา ได้กำหนดการศึกษาในระบบของสาธารณรัฐประชาชนจีนแบ่งเป็นการศึกษาก่อนประถมศึกษา การศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา การศึกษาภาคบังคับ ของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นเวลา 9 ปีประกอบด้วยประถมศึกษา6ปีและมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอชิงหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีนได้เปิดรับนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เข้าศึกษาต่อในมัธยมศึกษาตอนเปิดทำการสอนตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 โดยยึดหลักการจัดการบริหารสถานศึกษาตามแนวนโยบายและข้อกำหนดของรัฐบาลมีภารกิจที่ต้องจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ให้นักเรียนมีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติประเทศ ทำให้โรงเรียนมีคุณภาพต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ คุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จและการที่จะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและมีคุณภาพ พิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

การศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง โดยให้มีการบริหารงานวิชาการที่เน้นคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมดำเนินการให้สถานศึกษามุ่งไปสู่คุณภาพและ ได้มาตรฐาน เพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ยิ่งผู้บริหาร

สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ และมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งจะทำให้การจัด การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพนำพาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายผู้นำสถานศึกษาต้องมีความรู้เนื้อหาทาง วิชาการ การประเมิน และเทคนิคการสอน เรากำลังดำเนินการเพื่อพัฒนาทักษะของครูในการ รวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ ผู้นำทำงานร่วมกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และสมาชิกใน ชุมชน และสถาบันที่รับรองว่าสามารถตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน ซึ่ง หมายความว่าต้องมีความเป็นผู้นำร่วมกันระหว่างสมาชิกโรงเรียนเพื่อให้แนวคิดความเป็นผู้นำมาจาก สมาชิกทุกคน แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าผู้บริหารโรงเรียนไม่มีความรับผิดชอบนี้ แต่เราต้องสนับสนุนความ รับผิดชอบร่วมกันเมื่อมีการระบุปัญหา ตัดสินใจเลือกและใช้ทักษะที่สำคัญสำหรับผู้นำแห่งศตวรรษ ที่ 21 เช่น ทักษะการสร้างทีมและทักษะการจัดการความขัดแย้ง เพื่อให้แน่ใจว่ามีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ร่วมกันในทุกห้องเรียน สถาบันการศึกษาใดเป็นผู้นำมีหลายอย่างที่ไม่สามารถทำได้สำเร็จในตำแหน่ง เดียว (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556)

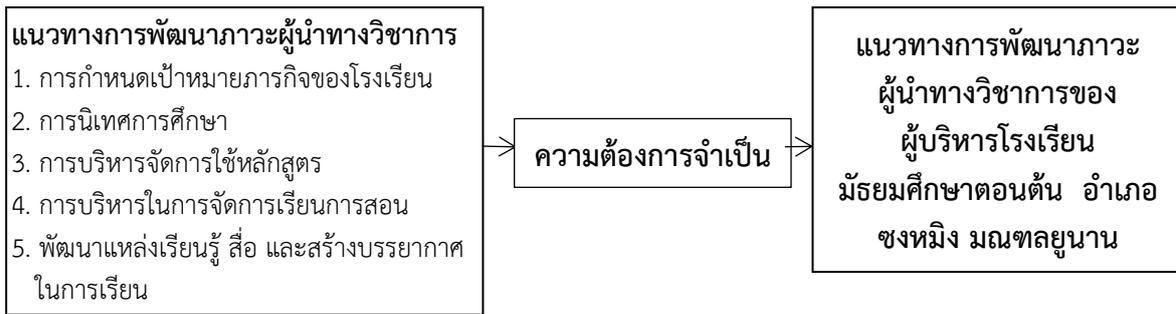
ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ จึง ต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสพการณ์ ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองต่อการ แข่งขัน และทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาทุก ระดับและปลูกฝังบุคลากรที่มีความสามารถตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนา ประเทศ และสร้างการมีส่วนร่วมทางการศึกษาทุกภาคส่วนให้มีบทบาทในสังคมโดยการสร้างความรู้ ความ เข้าใจ ความตระหนักรู้ การยอมรับ และความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการทำงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีภาวะผู้นำและมี ลักษณะเฉพาะหลายประการที่จะช่วย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนให้มากขึ้น ผู้บริหาร โรงเรียนควรต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อดำเนินการให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน (Leithwood, 2006)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอชงหมิง มณฑลยูนนาน
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอชงหมิง มณฑลยูนนาน

กรอบแนวคิด

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอชงหมิง มณฑลยูนนานโดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดสรรองค์ประกอบที่เป็นกรอบแนวคิดเพื่อนำมา ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายภารกิจของโรงเรียน 2) การ นิเทศการศึกษา 3) การบริหารจัดการใช้หลักสูตร 4) การบริหารในการจัดการเรียนการสอน และ 5) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศในการเรียนโดยกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอชงหมิง มณฑลยูนนาน จำนวน 811 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอชงหมิง มณฑลยูนนาน ซึ่งกำหนดโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ และระดับการศึกษา ประสิทธิภาพการทำงาน โดยมีลักษณะเป็นรายการตรวจสอบ (Check List) ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาวะปัจจุบัน เงื่อนไขที่พึงประสงค์และความต้องการที่จำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอชงหมิง มณฑลยูนนาน โดยแบบสอบถามตอบคู่กัน ประเภท 5 ระดับ 1) การกำหนดเป้าหมายภารกิจของโรงเรียน 2) การนิเทศการศึกษา 3) การบริหารจัดการใช้หลักสูตร 4) การบริหารในการจัดการเรียนการสอนและ 5) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศในการเรียนใช้เกณฑ์การให้คะแนนตาม Likert และนำแบบสอบถามพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา (เนื้อหา/ความถูกต้อง) ของเครื่องมือโดยค้นหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและคำจำกัดความของคำศัพท์ (Index/of/Item Objective/Congruence : IOC) ต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60–1.00 และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.88 และด้านสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.93

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอชงหมิง มณฑลยูนนาน จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ 1) Chen gan ผู้อำนวยการ 2) Bi ya qiong รองผู้อำนวยการ 3) Mu chun ping ผู้อำนวยการ 4) Wan wei Deputy Director และ 5) Li guo wen Director โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคือ 1) เป็นบุคคลที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษาในเขต Songming 2) เป็นผู้กำกับดูแลการศึกษาหรืองานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในฐานะผู้นำของเขตชงหมิงและมีประสบการณ์ ทำงานมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1.1 ขอนหนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูลจากวิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัย
รังสิต

3.1.2 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขออนุญาตไปยังกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา
ตอนต้น อำเภอขงหมิง มณฑลยูนนาน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล

3.1.3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 245 ฉบับ คิดเป็นอัตราร้อยละ 94.23 ของ
กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

3.1.4 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับและตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนเพื่อ
วิเคราะห์ข้อมูลการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.2.1 ขอนหนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูลจากวิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัย
รังสิต

3.2.2 ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างให้แก่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ล่วงหน้าก่อนทำ
การสัมภาษณ์ 1 สัปดาห์

3.2.3 ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้โปรแกรมเครื่องมือสำเร็จรูปใน
การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ร้อยละ (ร้อยละ) ความถี่ (ความถี่) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และจัดอันดับความต้องการที่จำเป็นสำหรับการพัฒนา
(PNI_{Modified})

4.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพที่ได้จากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์เชิง
เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอขงหมิง มณฑลยูนนาน

ตารางที่ 1 การจัดเรียงของความต้องการจำเป็น ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในแต่ละด้าน (n=245)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	ค่าเฉลี่ยสภาพ ที่เป็นจริง	ค่าเฉลี่ย สภาพที่พึง ประสงค์	PNI	ลำดับ
1. ด้านการกำหนดเป้าหมายภารกิจของโรงเรียน	3.93	4.78	0.21	5
2. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.64	4.81	0.32	3
3. ด้านการบริหารจัดการใช้หลักสูตร	3.89	4.76	0.22	4
4. ด้านการบริหารในการจัดการเรียนการสอน	3.42	4.75	0.38	2
5. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และสร้าง บรรยากาศในการเรียน	3.06	4.73	0.54	1

จากตารางที่ 1 พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอลำดวน มณฑลยูนนาน ด้านการกำหนดเป้าหมายภารกิจของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการบริหารในการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศในการเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 สภาพพึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอลำดวน มณฑลยูนนาน ด้านการนิเทศการศึกษา ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายภารกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการใช้หลักสูตรด้านการบริหารในการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้, สื่อ และสร้างบรรยากาศในการเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอลำดวน มณฑลยูนนาน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้, สื่อ และสร้างบรรยากาศในการเรียน 2) ด้านการบริหารในการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการนิเทศการศึกษา 4) ด้านการบริหารจัดการใช้หลักสูตร และ 5) ด้านการกำหนดเป้าหมายภารกิจของโรงเรียน

จากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอลำดวน มณฑลยูนนาน 5 ด้าน เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นโดยเลือกข้อที่มีค่า $PNI_{Modified}$ มากกว่า 0.30 ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศในการเรียน เมื่อพิจารณา ด้านความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้, สื่อ และสร้างบรรยากาศในการเรียน มีลำดับความต้องการจำเป็น ที่ควรได้รับการพัฒนา ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนสร้างบรรยากาศที่ดี ในการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การยิ้ม การยกย่องชื่นชมนักเรียนที่แสดงความชื่นชมในความสำเร็จของพวกเขา ลำดับที่ 2 ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการ ศูนย์วิทยบริการสำหรับไว้บริการครูและนักเรียนอย่างหลากหลายและเพียงพอสำหรับการใช้งาน และลำดับที่ 3 ด้านจัดหาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์พกพาหรือแท็บเล็ต สำหรับครู และนักเรียน เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน

1.3.2 ด้านการบริหารในการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาด้านความต้องการจำเป็นด้านการบริหารในการจัดการเรียนการสอน มีลำดับความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนา ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการใช้เวลาในห้องเรียนของครูเพื่อประโยชน์สูงสุดที่สำคัญที่สุดในกิจกรรมการเรียนการสอน ลำดับที่ 2 การจัดการเรียนการสอนตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางลำดับที่ 3 การศึกษาพัฒนาความรู้ ทักษะต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่อการเรียนการสอน และลำดับที่ 4 การจัดสรรเวลาจัดกิจกรรมเสริมในที่เหมาะสมไม่กระทบต่อเวลาที่ใช้ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.3.3 ด้านการนิเทศการศึกษา เมื่อพิจารณาด้านความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการศึกษา มีลำดับความต้องการจำเป็น ที่ควรได้รับการพัฒนา ดังนี้ ลำดับที่ 1 การให้ข้อเสนอแนะแก่ครูทั้งการนิเทศและการประเมินผล ลำดับที่ 2 การพัฒนาครูให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และลำดับที่ 3 การให้ข้อเสนอแนะแก่ครูเพื่อสนับสนุนในการสอน

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอซงหมิง มณฑลยูนนาน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอซงหมิง มณฑลยูนนาน จำนวน 5 คน โดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารข้างต้น ซึ่งมีอยู่ 3 ด้าน ที่มีค่า PNI_{Modified} มากกว่า 0.30 มาสัมภาษณ์และวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และจัดบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์ ผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศในการเรียน

2.1.1 ด้านส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนสร้างบรรยากาศที่ดี ในการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การยิ้ม การยกย่องชื่นชมนักเรียนที่แสดงความชื่นชมในความสำเร็จของพวกเขา เป็นต้น โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร ทำทางที่เป็นมิตรและเข้าถึงได้ช่วยให้นักเรียนรู้สึกสบายใจและกระตุ้นให้พวกเขามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ มีการเคารพความหลากหลายและการส่งเสริมวัฒนธรรมการยอมรับและการอยู่ร่วมกัน ให้ชื่นชมความสำเร็จของนักเรียนไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ การตระหนักถึงความพยายามและความก้าวหน้าช่วยเพิ่มความมั่นใจ ให้คำติชมที่ตรงเวลาและเฉพาะเจาะจงแก่นักเรียน โดยเน้นจุดแข็งและส่วนที่ต้องปรับปรุง ความก้าวหน้าและกระตุ้นให้พวกเขาเรียนรู้และเติบโตต่อไป และการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงบวก การสร้างสายสัมพันธ์ช่วยสร้างความรู้สึกไว้วางใจและเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียน

2.1.2 การจัดแหล่งเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการ ศูนย์วิทยบริการสำหรับไว้บริการครูและนักเรียนอย่างหลากหลายและเพียงพอสำหรับการใช้งาน โดยจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ได้หลากหลาย การเข้าถึงทรัพยากรดิจิทัล เช่น e-books ฐานข้อมูลออนไลน์ เว็บไซต์เพื่อการศึกษา และจัดหาสื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมให้กับนักเรียน มีการติดตั้งอุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สามารถให้การเข้าถึงซอฟต์แวร์เพื่อการศึกษา สนับสนุนในรายวิชาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ต่าง ๆ มีห้องปฏิบัติการสามารถออกแบบให้เอื้อต่อประสบการณ์การเรียนรู้ภาคปฏิบัติ โดยสามารถจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ และวัสดุพิเศษสำหรับการดำเนินการทดลอง การสืบสวนทางวิทยาศาสตร์ ใช้ความรู้ทางทฤษฎี พัฒนากิจกรรมแก้ปัญหา

2.1.3 จัดหาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์พกพาหรือแท็บเล็ต สำหรับครู และนักเรียนเพียงพอในการใช้การจัดการเรียนการสอน โดยจัดหาคอมพิวเตอร์พกพาหรือแท็บเล็ตให้กับครูและนักเรียนสามารถก่อให้เกิดประโยชน์และยกระดับประสบการณ์การเรียนรู้ มีจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ และข้อควรพิจารณาการนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในโรงเรียนการให้การสนับสนุนทางเทคนิคที่เหมาะสม การจัดการปัญหาด้านความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว ซึ่งครูและนักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรจำนวนมากได้ทันที สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เข้าถึงห้องสมุดออนไลน์ เว็บไซต์เพื่อการศึกษา และฐานข้อมูล ค้นคว้าในหัวข้อต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุม

2.2 ด้านการบริหารในการจัดการเรียนการสอน

2.2.1 การใช้เวลาในห้องเรียนของครูเพื่อประโยชน์สูงสุดที่สำคัญที่สุดในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีการวางแผนบทเรียนด้วยวิธีที่ใช้เวลาในห้องเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด แบ่งบทเรียนออกเป็นส่วนย่อย ๆ และจัดสรรเวลาอย่างเหมาะสมสำหรับแต่ละกิจกรรม ระบุและจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหาและทักษะที่สำคัญที่สุดซึ่งจำเป็นต้องครอบคลุมในช่วงเวลาห้องเรียนที่จำกัด ครูใช้การประเมิน

ทางตลอดทั้งบทเรียนเพื่อรวบรวมความคิดเห็นตามเวลาจริงเกี่ยวกับความเข้าใจของนักเรียน สามารถปรับเปลี่ยนการสอนได้ทันทีเพื่อเพิ่มผลการเรียนรู้ให้ได้สูงสุดภายในเวลาที่กำหนดในห้องเรียน

2.2.2 การจัดการเรียนการสอนตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง โดยการออกแบบแนวปฏิบัติและกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดำเนินการอย่างเข้มข้น เพื่อให้วิสัยทัศน์เป็นจริง จัดประสบการณ์การศึกษาที่มอบให้กับนักเรียนนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายและค่านิยมโดยรวมของโรงเรียน มีจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียน จะก่อให้เกิดความสม่ำเสมอ นักเรียนทุกคนได้รับโอกาสและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน มีการออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางซึ่งกำหนดความรู้ ทักษะ และแนวคิดที่จำเป็นที่นักเรียนคาดว่าจะเรียนรู้ สร้างแนวทางที่สอดคล้องและเป็นหนึ่งเดียวในการศึกษาทั่วทั้งโรงเรียน

2.2.3 การศึกษาพัฒนาความรู้ ทักษะต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อการเรียนการสอน โดยใช้การออกแบบแนวทางการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในแนวทางปฏิบัติในการสอน ออกแบบบทเรียนและกิจกรรมที่นำเสนอปัญหาหรือความท้าทายในโลกแห่งความเป็นจริงเพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ ตรวจสอบ และหาทางแก้ไข วิธีการนี้ส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ในเชิงปฏิบัติ ตลอดจนใช้การประเมินตามความเป็นจริงซึ่งต้องให้นักเรียนแสดงความรู้ และทักษะของตนในชีวิตจริง การประเมินตามผลงานที่ประเมินความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหา และนำการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง แทนที่จะใช้การทดสอบแบบเพียงอย่างเดียว เน้นการพัฒนาความรู้และทักษะในการแก้ปัญหา แนวปฏิบัติในการสอน เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการมีส่วนร่วม

2.2.4 การจัดสรรเวลาจัดกิจกรรมเสริมในที่เหมาะสมไม่กระทบต่อเวลาที่ใช้ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยควรเน้นหลักที่กิจกรรมการเรียนการสอนหลัก ระบุเนื้อหาและทักษะที่สำคัญที่ต้องครอบคลุมภายในเวลาการเรียนการสอนที่จัดสรรไว้ มีวางแผนและจัดตารางเวลากิจกรรมเสริมด้วยวิธีที่รบกวนเวลาการเรียนการสอนให้น้อยที่สุด พิจารณาเวลาที่เหมาะสมในระหว่างวันหรือสัปดาห์ที่สามารถทำกิจกรรมเหล่านี้ได้โดยไม่รบกวนการเรียนการสอนในห้องเรียน และวางแผนกิจกรรมเสริมกำหนดเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่ชัดเจนสำหรับแต่ละกิจกรรมเพื่อให้มั่นใจว่าเสร็จสิ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการนิเทศการศึกษา

2.3.1 การให้ข้อเสนอแนะแก่ครูทั้งการนิเทศและการประเมินผล โดยสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนเพื่อส่งเสริมการเติบโตทางวิชาชีพและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมความคิดแบบเติบโต โดยเน้นว่าคำติชมเป็นโอกาสในการปรับปรุงมากกว่าการวิจารณ์ ให้ข้อเสนอแนะเป็นประจำเพื่อให้แน่ใจว่ามีความเกี่ยวข้องและนำไปปฏิบัติได้ หลีกเลี่ยงการรอรอบการประเมินอย่างเป็นทางการเท่านั้น การให้คำติชมที่ทันท่วงทีช่วยให้ครูสามารถไตร่ตรองถึงแนวทางปฏิบัติในขณะที่รายละเอียดต่าง ๆ ยังอยู่ในใจ และทำการปรับเปลี่ยนที่ทันท่วงที ให้ข้อเสนอแนะเฉพาะที่เน้นจุดแข็งที่สังเกตได้และส่วนที่ควรปรับปรุง อธิบายและให้ตัวอย่างเพื่ออธิบายประเด็น สร้างสมดุลระหว่างคำวิจารณ์ที่สร้างสรรค์

2.3.2 การพัฒนาครูให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยสร้างการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องสำหรับครูเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านเนื้อหา ทักษะการสอน และความเข้าใจในหลักสูตร เสนอเวิร์กช็อป สัมมนา การประชุม และหลักสูตรออนไลน์ที่เน้นวัตถุประสงค์และเนื้อหาเฉพาะของหลักสูตร มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ มาตรฐาน และความคาดหวังของหลักสูตร จัดเตรียมการฝึกอบรมและแหล่งข้อมูลที่ครอบคลุมซึ่งระบุขอบเขตและลำดับของหลักสูตร รวมถึงแนวคิดหลัก

ทักษะ และการประเมิน ช่วยให้ครูจัดแนวทางปฏิบัติในการสอนให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ของหลักสูตรที่ตั้งใจไว้ และวางแผนร่วมกันโดยที่ครูทำงานร่วมกันเพื่อวางแผนหลักสูตรและพัฒนากลยุทธ์การสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน

2.3.3 การให้ข้อเสนอแนะแก่ครูเพื่อสนับสนุนในการสอน โดยประเมินรายทางอย่างต่อเนื่องเพื่อติดตามความก้าวหน้าและความเข้าใจของนักเรียน การสังเกต เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน ปรับการเรียนการสอนตามผลการประเมินให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน และสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันอย่างมืออาชีพกับเพื่อนร่วมงานเพื่อแบ่งปันแนวคิด ทรรศนคติ และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด ทำงานร่วมกันในการวางแผนบทเรียน โอกาสในการสอนร่วมกัน และการแบ่งปันกลยุทธ์การสอนและการประเมิน ขอคำติชมและการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานที่มีประสบการณ์

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอลำดวน มณฑลชวาบุมบง ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอลำดวน มณฑลชวาบุมบง โดยรวมและแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาอาจมีการกระจายอำนาจในการปฏิบัติงานทางวิชาการระหว่างกันบุคลากรครูอย่างไม่ทั่วถึงตามบทบาทและ ชาติการดำเนินงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติมนตรี อัมพุกานัน, อีระพงษ์ สมหาใหญ่ และบุญเลิศ วีระพรกานต์ (2566) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และสอดคล้องกับ ปิยพร บุญใบ (2563) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอลำดวน มณฑลชวาบุมบง โดยรวมและแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารจัดการที่ดีโดยเพิ่มศักยภาพใน ด้านการพัฒนาตนเองให้กับครู โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน โรงเรียนมีการกำหนดแผนปฏิบัติการ กำหนดกลยุทธ์ นโยบายและโครงสร้างของโรงเรียน เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันในการเรียนรู้ ครูมีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน และปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน มีการวางแผนวิชาการ โดยเพิ่มศักยภาพในด้านการพัฒนาตนเองให้กับครู โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน โรงเรียนมีการกำหนดแผนปฏิบัติการ กำหนดกลยุทธ์ นโยบายและโครงสร้างของโรงเรียน เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ในการเรียนรู้ ครูมีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน และปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน ให้เอื้อ ต่อการเรียนรู้ เพื่อให้มีการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ครูทุกคนในองค์กรเห็นความสำคัญ ของการเรียนรู้และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานด้วยความรู้ และที่สำคัญมีการนิเทศและให้ความรู้ครู อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันโดยมีผู้บริหารยังมีการส่งเสริม บรรยากาศวิชาการที่ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องให้กับบุคลากรของสถานศึกษา สอดคล้องกับ พัชรนันท์ ลอยเมืองกลาง และวันทนา อมตาริยกุล (2564) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่าภาวะโดยรวมที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด และสอดคล้องกับ อุไรวรรณ ศรีศักดิ์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอซงหมิง มณฑลยูนนาน จากการเรียงลำดับความสำคัญจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอซงหมิง มณฑลยูนนาน โดยรวมแล้วพบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็น Modified Priority Need Index (PNI_{Modified}) โดยเรียง ลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้, สื่อ และสร้างบรรยากาศในการเรียน 2) ด้านการบริหารในการจัดการสอน 3) การนิเทศการศึกษา 4) ด้านการบริหารจัดการใช้หลักสูตร 5) ด้านการกำหนดเป้าหมายภารกิจของโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะ การกำหนดมาตรการในการ สนับสนุนสถานศึกษาให้เร่งยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีระดับที่สูงขึ้นโดยใช้ทางเลือกในการยกระดับที่หลากหลายวิธีเพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้กับสถานศึกษา ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้พัฒนาศักยภาพของตนเอง ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันที่มีการใช้ เทคโนโลยีเข้ามาจัดการศึกษา รวมทั้งรูปแบบความหลากหลายในการแสวงหาความรู้และ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาจัดหาแหล่งเรียนรู้ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ รวิภา ศรีวัตร (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในองค์ประกอบดังต่อไปนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้, สื่อ และสร้างบรรยากาศในการเรียน ลำดับที่ 2 ด้านการบริหารในการจัดการเรียนการสอน และลำดับที่ 3 ด้านการนิเทศการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอซงหมิง มณฑลยูนนานในภาวะปัจจุบันภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยได้ทบทวนการนำเสนอแล้วพบว่า ผลการวิจัยควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติให้ผู้บริหารนำไปใช้ในการบริหารจัดการ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศในการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดแหล่งเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการ ศูนย์วิทยบริการสำหรับไว้บริการครูและนักเรียนอย่างหลากหลายและเพียงพอ สำหรับการใช้งานมีการติดตั้งอุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ แล็ปท็อป แท็บเล็ต สามารถให้การเข้าถึงซอฟต์แวร์เพื่อการศึกษา สนับสนุนในรายวิชาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ต่าง ๆ

2. ด้านการบริหารในการจัดการเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนบทเรียนด้วยวิธีที่ใช้เวลาในห้องเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และจัดสรรเวลาอย่างเหมาะสมสำหรับแต่ละกิจกรรมใช้การออกแบบแนวทางการเรียนรู้ ออกแบบบทเรียนและกิจกรรมที่นำเสนอปัญหาหรือความท้าทายในโลกแห่งความเป็นจริงเพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ ตรวจสอบ หาทางแก้ไข และการประยุกต์ใช้ความรู้ในเชิงปฏิบัติ

3. ด้านการนิเทศการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนร่วมกันโดยที่ครูทำงานร่วมกันเพื่อวางแผนหลักสูตรและพัฒนากลยุทธ์การสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ส่งเสริมการทำงานร่วมกันสร้างการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องสำหรับครูเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านเนื้อหา ทักษะการสอน และความเข้าใจในหลักสูตร เสนอเวิร์กช็อป สัมมนา การประชุม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่ข้างเคียงและในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนาต่อไป
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสำคัญภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมนต์ อัมพุกานน, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, บุญเลิศ วีระพรกานต์. 2566. “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3”, *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 10(4), 166-181.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2553. *การบริหารงานวิชาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.
- ปิยพร บุญใบ. 2563. *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พัชรนันท์ ลอยเมืองกลาง และวันทนา อมตาริยกุล. 2564. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*. 8(3), 337-350.
- รวีภา ศรีวัตร. 2564. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. *วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์*. 7(2), 39-51.
- วิโรจน์ สารรัตน์. 2556. *กระบวนการค้นคว้าใหม่ทางการศึกษา กรณีที่สนับต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- อุไรวรรณ ศรีศักดิ์. 2560. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 13(2), 334-343.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. 1970. Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Leithwood, K. 2006. *Teacher working conditions that matter: Evidence for change*. Toronto: Elementary Teachers Federation of Ontario.
- Songming County. 2021. *14th Five-Year Education and Sports Development Plan*. Internet. http://file.finance.sina.com.cn/hkdata98/hk/hk_realtime_announcement/news/20230531/10753391-0.PDF (Retrieved July 15, 2022).

บทความวิจัย

ผลของระยะเวลาในการผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อสดต่ออัตราการผสมติดและเปอร์เซ็นต์การฟักออก
ของไข่ ไก่เบตง

วรัญญา แก้วทอง¹, ฮานีเยะ กะโด²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระยะเวลาที่เหมาะสมของการฉีดน้ำเชื้อสดในการผสมเทียมต่ออัตราการผสมติดและอัตราการฟักออกของไข่ไก่พันธุ์เบตง ใช้น้ำเชื้อจากไก่เบตงเพศผู้อายุ 56 สัปดาห์ จำนวน 5 ตัว ที่ระดับความเข้มข้น 200 ล้านเซลล์/0.1 มิลลิลิตร ศึกษาในไก่เบตงเพศเมียอายุ 32 สัปดาห์ จำนวน 30 ตัว วางแผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ โดยแบ่งไก่ออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 6 ตัว (ซ้ำ) แต่ละกลุ่มได้รับทรีทเมนต์ดังนี้ กลุ่ม 1 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 2 วัน/ครั้ง (วันเว้นวัน) (กลุ่มควบคุม) กลุ่ม 2 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 3 วันต่อครั้ง กลุ่ม 3 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 5 วันต่อครั้ง กลุ่ม 4 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 7 วันต่อครั้ง และ กลุ่ม 5 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 9 วันต่อครั้ง ผลการศึกษาพบว่าการผสมเทียม 3 วัน/ครั้ง ทำให้มีอัตราการผสมติดใกล้เคียงกับกลุ่มควบคุมมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($P < 0.01$) สูงกว่าทรีทเมนต์อื่นๆ และมีเปอร์เซ็นต์การฟักออกเป็นตัวสูงกว่า 90 เปอร์เซ็นต์

คำสำคัญ: น้ำเชื้อสด ผสมเทียม อัตราการผสมติด เปอร์เซ็นต์การฟักออก ไก่สายพันธุ์เบตง

RESEARCH

Effect of Duration of Artificial Insemination with Fresh Semen on Egg fertility Rate and Hatching Percentage of the Betong Chicken.

Waranyoo Kaewthong^{1*}, Haneeyah Kado²

Abstract

The objectives of the study were to study the Effect of Duration of Artificial Insemination with Fresh Semen on Egg fertility Rate and Hatching Percentage of the Betong Chicken. The correlation sperm motility of Batong chickens male from five 56-week-old used at a concentration of 200 million cells/0.1 ml. was determined. The experimental design was performed on RCBD; 5 blocks of pool semen (6 cocks per block) and Each group received the following treatment: Group 1 inseminated semen 2 days/time (every other day) (control group) Group 2 inseminated semen 3 days each time Group 3 inseminated semen 5 days each time Group 4 inseminated semen IVF was administered 7 days per time and group 5 was injected with insemination semen 9 days per time. The results showed that insemination was 3 days/time. The adhesion rate was closest to the control group. Statistically significant ($P < 0.01$) higher than other treatments. And the percentage of hatching is higher than 90 percent.

Keyword: fresh semen, Artificial Insemination, Egg fertility Rate, Hatching percentage, Betong chicken.

บทนำ

ไก่เบตงเป็นไก่พื้นเมืองที่เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในพื้นที่ภาคใต้ กรุงเทพฯและในต่างประเทศ เช่น ประเทศมาเลเซีย แต่ปัญหาที่ผู้ประกอบการเลี้ยงไก่กำลังประสบอยู่นอกเหนือจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ก็คือ การขาดลูกไก่พันธุ์ดี เพราะไก่เบตงเป็นไก่ที่มีอัตราการผสมติดต่ำและเป็นไก่ที่มีการฟักออกเป็นตัวของลูกไก่อ่อน เนื่องจากมีขนน้อยและขนาดลำตัวใหญ่ทำให้ผสมพันธุ์ได้ลำบาก การขาดลูกไก่เบตงนี้ส่งผลทำให้ไม่สามารถผลิตไก่เบตงให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดได้ รวมทั้งปริมาณการผลิตยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด จึงทำให้ร้านอาหารและภัตตาคารอาหาร ไม่สามารถบรรจุในเมนูของตนได้ การผสมเทียมสัตว์ปีกนิยมใช้ในการผสมพันธุ์สัตว์ปีกที่มีมูลค่าสูง หรือในสัตว์ปีกที่ไม่สามารถจับคู่กันตามธรรมชาติได้ หรือพ่อพันธุ์ที่มีคุณสมบัติดี แต่ไม่สามารถผสมพันธุ์ตามธรรมชาติได้ การผสมเทียมยังช่วยเสริมประสิทธิภาพในการปรับปรุงพันธุ์ที่มีความเฉพาะเจาะจง ระหว่างพ่อพันธุ์กับแม่พันธุ์ ทำให้การผลิตสัตว์ปีกรุ่นลูกมีประสิทธิภาพและบางครั้งใช้เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ในสัตว์หายากที่จะทำให้การปรับปรุงพันธุ์ไก่ สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งยังลดต้นทุนค่าอาหารและลดจำนวนพ่อพันธุ์ลง ทำให้ได้ผลผลิตสูงขึ้นและมีลักษณะตรงตามสายพันธุ์ (มงคล คงเสน และสุนีย์ ตรีมณี, 2556) การผสมเทียมเป็นวิธีการผสมพันธุ์โดยการฉีดน้ำเชื้อจากสัตว์เพศผู้แล้วนำไปผสมให้กับสัตว์เพศเมีย ซึ่งความจริงแล้วเป็นการเลียนแบบจากธรรมชาติ ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมในการผสมเกสรดอกไม้ โดยอาศัยผึ้ง ผีเสื้อ และแมลงบางชนิดการผสมเทียมในสัตว์เป็นเทคนิคที่สำคัญที่ใช้สำหรับการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ การผสมเทียมเป็นผลทำให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีอื่นๆ ตามมาด้วย อาทิเช่น การเก็บรักษาน้ำเชื้อในสภาพแช่แข็ง (cryopreservation) การถ่ายฝากตัวอ่อน (embryo transfer) และการโคลนนิ่ง (cloning) เป็นต้น การผสมเทียมสามารถนำมาใช้ได้กับสัตว์หลายชนิด เช่น สุกร ม้า แพะ แกะ สุนัข กระต่าย และสัตว์ปีก รวมทั้งสัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ แต่ส่วนใหญ่นิยมใช้สำหรับการปรับปรุงพันธุ์โคนม

ปัจจุบันการศึกษาด้านระยะเวลาความถี่ในการผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อสดของไก่สายพันธุ์เบตงยังมีอยู่น้อยมาก ดังนั้นคณะผู้วิจัยเห็นควรทำการศึกษาระยะเวลาความถี่ที่เหมาะสมในการผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อสดต่ออัตราการผสมติดและการฟักออกของไข่ ไก่สายพันธุ์เบตง เพื่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการฟาร์ม ในการพัฒนาการขยายพันธุ์ไก่สายพันธุ์เบตงต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระยะเวลาที่เหมาะสมของการฉีดน้ำเชื้อสดต่ออัตราการผสมติดและอัตราการฟักออกของไก่พันธุ์เบตง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวางแผนการทดลองและทริทเมนต์ทำการทดลองในไก่เบตง จำนวน 35ตัว เพศผู้อายุ 56 สัปดาห์ /เดือน และเพศเมียอายุ 32 สัปดาห์ น้ำหนักตัวเฉลี่ย 1.8 -1.9 กิโลกรัม เลี้ยงในกรงตบ ๆ ละ 1 ตัว ใช้แผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (Completely Randomized Design; CRD) โดยแบ่งไก่ออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 6 ตัว (ซ้ำ) ทุกกลุ่มจะได้รับน้ำเชื้อสดสุจิที่ระดับความเข้มข้น 200 ล้านเซลล์/มิลลิลิตร ในปริมาณ 0.1 มิลลิลิตร/ตัว/ครั้ง เป็นเวลา 31วัน ไก่แต่ละกลุ่มได้รับทริทเมนต์ต่าง ๆ ดังนี้

- ทริทเมนต์ที่ 1 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 2 วันต่อครั้ง (วันเว้นวัน)(กลุ่มควบคุม)
- ทริทเมนต์ที่ 2 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 3 วันต่อครั้ง
- ทริทเมนต์ที่ 3 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 5 วันต่อครั้ง
- ทริทเมนต์ที่ 4 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 7 วันต่อครั้ง

ทรีทเมนต์ที่ 5 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 9 วันต่อครั้ง

1. ขั้นตอนการวิจัย

1.1 การเตรียมน้ำเชื้อ

การเตรียมน้ำเชื้อ และวิธีการผสมเทียม

ใช้น้ำเชื้อจากพ่อพันธุ์ไก่อายุ 56 สัปดาห์ จำนวน 5 ตัว ริดน้ำเชื้อโดยใช้วิธีที่
นำเสนอโดย

มงคล และคณะ (2555) ซึ่งดัดแปลงจาก Quinn and Brrows (1936) และ
ความเข้มข้นของน้ำเชื้อที่ต้องการ \times ปริมาณน้ำเชื้อทั้งหมดที่ต้องการ
ต่อมิลลิลิตร ใช้ฉีดผสมเทียม

ปริมาตรน้ำเชื้อที่ใช้เจือจาง = $\frac{\text{ความเข้มข้นของน้ำเชื้อรวม (pool semen) เริ่มต้น}}{\text{ความเข้มข้นของน้ำเชื้อที่ต้องการต่อมิลลิลิตร}}$

ปริมาตรสารเจือจางที่ใช้เจือจางน้ำเชื้อ = ปริมาตรทั้งหมดที่ต้องการใช้ฉีดผสมเทียม - ปริมาตรน้ำเชื้อที่ใช้เจือ
จาง

1.2 วิธีการริดน้ำเชื้อ

ในการริดน้ำเชื้อใช้วิธีการของมงคล และคณะ (2555) ซึ่งดัดแปลงการริดเก็บน้ำเชื้อของ
Quinn and Burrows (1936)

1.3 วิธีการเจือจางน้ำเชื้อ

หลังจากได้น้ำเชื้อจากการริดเก็บน้ำเชื้อจากพ่อพันธุ์ไก่อายุ 56 สัปดาห์ ประมาณได้น้ำ
น้ำเชื้อไก่อ่ 1 มิลลิลิตร มีความเข้มข้นของจำนวนตัวอสุจิ 5,000 ล้านตัว

ทำการเจือจางน้ำเชื้อกับสารเจือจางน้ำเกลือให้มีความเข้มข้นตรงตามที่กำหนดตาม
อัตราส่วนที่ใช้ในการวิจัย โดยให้มีปริมาตรน้ำเชื้อรวมเท่ากับ 2.0 มิลลิลิตร

1.4 วิธีการผสมเทียม

ในการผสมเทียมครั้งนี้ได้ใช้วิธีการในการฉีดน้ำเชื้อผสมเทียมให้กับแม่พันธุ์ไก่อันั้น คิดค้น
โดย Burrows and Quinn (1937) อ้างโดย มงคล คงเสน (2551)

2. การเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูล

บันทึกจำนวนไข่ จำนวนไข่ไม่มีเชื้อ จำนวนไข่มีเชื้อ จำนวนไข่ตายโคมจำนวนไข่ที่ฟักไม่ออก
จำนวนลูกไก่ที่เกิดและเปอร์เซ็นต์การฟักออกของไข่ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of
Variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี DMRT (Duncan's new Multiple Range
Test) ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

ผลของระยะเวลาของการฉีดน้ำเชื้อสดในไก่อายุต่ออัตราการผสมติดและการฟักออก โดยผู้วิจัยได้
ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางดังนี้

ตารางที่ 1 ผลของการฉีดน้ำเชื้อสดในการผสมเทียม

กลุ่มทดลอง	จำนวนไข่ (ตลอดการทดลอง)	ไข่ไม่มีเชื้อ (ฟอง)	ไข่มีเชื้อ (ฟอง)	ไข่ตายโคม (ฟอง)	ไข่ฟักไม่ออก (ฟอง)	จำนวนลูกไก่ที่เกิด (ตัว)	เปอร์เซ็นต์การฟักออกเป็นตัว (%)
T1	3.90±0.34 ^b	2.83±0.75 ^e	97.00±0.89 ^a	2.33±0.52 ^c	4.00±0.89 ^e	93.17±0.75 ^a	93.00

T2	4.32±0.40 ^a	4.50±0.55 ^d	95.50±0.84 ^b	4.33±0.82 ^b	7.50±1.05 ^d	90.00± 1.26 ^b	90.00
T3	3.82±0.46 ^b	12.17±0.75 ^c	88.67±0.82 ^c	7.17±1.17 ^a	10.83±1.17 ^c	72.50± 1.05 ^c	72.00
T4	3.86±0.50 ^b	17.83±0.75 ^b	84.00±0.89 ^d	8.00±0.75 ^a	15.17±1.47 ^b	61.17± 1.17 ^d	61.00
T5	4.04±0.50 ^{ab}	23.50±1.05 ^a	77.17±0.98 ^e	8.17±0.89 ^a	16.83±0.75 ^a	51.33± 1.03 ^e	51.00
P-	0.15	<.0001	<.0001	<.0001	<.0001	<.0001	<.0001
value							
CV	19.03	6.47	1.00	14.27	10.08	1.45	
(%)							

a-d ที่กำกับด้วยอักษรที่ต่างชนิดกันในสดมภ์ (Column) เดียวกัน แสดงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.01$)

จากตารางที่ 1 จำนวนผลผลิตไข่ (ฟอง/วัน) พบว่า กลุ่มทดลองที่ 2 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 3 วัน ต่อครั้ง มีจำนวนไข่

(ฟอง/วัน) มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.32 (ฟอง/วัน) ไกล่เคียงกับกลุ่มทดลองที่ 5 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 9 วันต่อครั้ง กลุ่มทดลองที่ 1 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 2 วันต่อครั้ง (วันเว้นวัน) (กลุ่มควบคุม) กลุ่มทดลองที่ 4 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 7 วันต่อครั้ง และกลุ่มทดลองที่ 3 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 5 วันต่อครั้ง มีค่าเฉลี่ย 4.04, 3.90, 3.86 และ 3.82(ฟอง/วัน) ตามลำดับไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($P<0.01$)

จำนวนไข่ไม่มีเชื้อ (ฟอง/วัน) พบว่า กลุ่มทดลองที่ 5 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 9 วันต่อครั้ง มีจำนวนไข่ไม่มีเชื้อมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 23.50 ฟอง/วัน รองลงมาคือ กลุ่มทดลองที่ 4 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 7 วันต่อครั้ง กลุ่มทดลองที่ 3 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 5 วันต่อครั้ง กลุ่มทดลองที่ 2 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 3 วันต่อครั้ง และกลุ่มทดลองที่ 1 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 2 วันต่อครั้ง (วันเว้นวัน) (กลุ่มควบคุม) มีค่าเฉลี่ย 17.83, 12.17, 4.50 และ 2.83 ฟอง ตามลำดับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.01$)

จำนวนไข่มีเชื้อ (ฟอง/วัน) พบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 2 วันต่อครั้ง (วันเว้นวัน) (กลุ่มควบคุม)มีจำนวนไข่มีเชื้อมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 97.00 ฟอง/วัน รองลงมาคือ กลุ่มทดลองที่ 2 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 3 วันต่อครั้ง กลุ่มทดลองที่ 3 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 5 วันต่อครั้ง กลุ่มทดลองที่ 3 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 5 วันต่อครั้ง กลุ่มทดลองที่ 4 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 7 วันต่อครั้ง และกลุ่มทดลองที่ 5 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 9 วันต่อครั้ง มีค่าเฉลี่ย 97.00, 95.50, 88.67, 84.00 และ 77.17 ฟอง ตามลำดับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.01$)

จำนวนไข่ตายโคม (ฟอง/วัน) พบว่า กลุ่มทดลองที่ 5 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 9 วันต่อครั้ง มีจำนวนไข่ตายโคมมากกว่ากลุ่มทดลองอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 8.17 รองลงมาคือ กลุ่มทดลองที่ 4 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 7 วันต่อครั้ง กลุ่มทดลองที่ 3 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 5 วันต่อครั้ง กลุ่มทดลองที่ 2 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 3 วันต่อครั้ง และกลุ่มทดลองที่ 1 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 2 วันต่อครั้ง (วันเว้นวัน) (กลุ่มควบคุม) มีค่าเฉลี่ย 8.00, 7.17, 4.33 และ 2.33 ฟอง ตามลำดับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.01$)

จำนวนไข่ฟักไม่ออก พบว่า กลุ่มทดลองที่ 5 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 9 วันต่อครั้ง มีจำนวนไข่ฟักไม่ออกมากกว่ากลุ่มทดลองอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 16.83 รองลงมาคือ กลุ่มทดลองที่ 4 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 7 วันต่อครั้ง กลุ่มทดลองที่ 3 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 5 วันต่อครั้งกลุ่มทดลองที่ 2 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 3 วันต่อครั้งและกลุ่ม

ทดลองที่ 1 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 2 วันต่อครั้ง (วันเว้นวัน) (กลุ่มควบคุม) มีค่าเฉลี่ย 15.17, 10.83, 7.50 และ 4.00 ฟอง ตามลำดับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$)

จำนวนลูกไก่ที่เกิดเป็นตัว พบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 2 วันต่อครั้ง (วันเว้นวัน) (กลุ่มควบคุม) มีจำนวนลูกไก่ที่เกิดเป็นตัวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 93.17 ตัว รองลงมา คือ กลุ่มทดลองที่ 2 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 3 วันต่อครั้ง กลุ่มทดลองที่ 3 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 5 วันต่อครั้ง กลุ่มทดลองที่ 4 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 7 วันต่อครั้ง และกลุ่มทดลองที่ 5 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 9 วันต่อครั้ง มีค่าเฉลี่ย 90.00, 72.50, 61.17, และ 51.33 ตัว ตามลำดับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$)

และเปอร์เซ็นต์การฟักออกเป็นตัว พบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 2 วันต่อครั้ง (วันเว้นวัน) (กลุ่มควบคุม) มีเปอร์เซ็นต์การฟักออกเป็นตัวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 93.00 รองลงมา คือ กลุ่มทดลองที่ 2 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 3 วันต่อครั้ง กลุ่มทดลองที่ 3 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 5 วันต่อครั้ง กลุ่มทดลองที่ 4 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 7 วันต่อครั้ง และกลุ่มทดลองที่ 5 ฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 9 วันต่อครั้ง มีค่าเฉลี่ย 90.00, 72.00, 61.00 และ 51.00

อภิปรายผลการวิจัย

ระยะเวลาในการผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อสดต่ออัตราการผสมติดและเปอร์เซ็นต์การฟักออกของไข่ไก่สายพันธุ์เบตงเมื่อทำการผสมเทียมเป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ โดยใช้ความเข้มข้นอสุจิ 200 ล้านเซลล์/0.1 มิลลิลิตร/การผสมเทียม 1 ครั้ง/ไก่ที่ได้รับการผสมเทียม 3 วัน/ครั้ง มีอัตราการผสมติดและเปอร์เซ็นต์การฟักออกของไข่ไก่ใกล้เคียงกับกลุ่มควบคุมที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ มงคล คงเสน และสุนีย์ ตรีภณี (2556) รายงานว่า การใช้จำนวนตัวอสุจิ 200 ล้านเซลล์/0.1 มิลลิลิตร/การผสมเทียม 1 ครั้ง มีผลทำให้อัตราการผสมติดของไข่สูงที่สุด เกิน 90 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งอาจเป็นอัตราการเจือจางที่เหมาะสมสำหรับไก่เบตงในช่วงระยะเวลานี้ ทั้งนี้อาจเกิดจากอาหารหรือสารบัพเฟอร์ที่เพียงพอ เมื่อทำการเก็บรักษาตัวอสุจิไว้ในอกร่างกาย เยื่อหุ้มตัวอสุจิส่วนที่มีฟอสโฟไลปิด (Phospholipid) จะมีการเสื่อมสลายเปลี่ยนเป็นโมโน อัลดีไฮด์ (Mono Aldehyde) เพิ่มขึ้น ตามระยะเวลาที่เพิ่มขึ้น ทำให้ตัวอสุจิสูญเสียการเคลื่อนที่หรือตายมากขึ้น (Fujihara and Koga, 1984) และตัวอสุจิที่ผ่านการเก็บรักษาไว้ในระยะเวลาหนึ่งจะมีอัตราการผสมติดลดลง ทั้งนี้จะมีสาเหตุสำคัญเนื่องมาจากขณะทำการเก็บรักษาฟอสโฟไลปิดของตัวอสุจิมีการเปลี่ยนแปลงของ phosphatidylcholine ไปเป็น lysophosphatidylcholine ทำให้ตัวอสุจิเกิด spontaneous acrosome reactionอย่างต่อเนื่อง ทำให้ตัวอสุจิส่วนหนึ่งสูญเสีย acrosome ก่อนที่จะพบกับเซลล์ไข่ ทำให้ไม่สามารถปฏิสนธิได้ (Blesboiset *al.*, 1999) นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของเอนไซม์ต่างๆ ในช่วงการเก็บรักษา เช่น acrosome, active plasma proteases (Thurston *et al.*, 1993) ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงของไกลโคโปรตีนต่างๆ เช่น neuraminic acid residues ทำให้เยื่อหุ้มตัวอสุจิไม่สามารถคงความสามารถในการปฏิสนธิได้ (Froman and Thurston, 1984)

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลของความถี่ในการฉีดน้ำเชื้อสดในการผสมเทียมไก่สายพันธุ์เบตง ที่อายุ 32 สัปดาห์ ควรทำการผสมเทียม 3 วัน/ครั้ง หรือสัปดาห์ละ 2 ครั้ง จะช่วยเกษตรกรหรือฟาร์มลดภาระค่าใช้จ่ายและแรงงาน เนื่องจากจะทำให้ได้ไข่ที่มีอัตราการผสมติดหรือไข่ที่มีเชื้อสูงกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ ใกล้เคียงกับกลุ่มควบคุม (วันเว้นวัน) มากที่สุด และมีเปอร์เซ็นต์การฟักออกเป็นตัวของลูกไก่สูงกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ อย่างไรก็ตามควรทำการศึกษานับจำนวนตัวอสุจิที่เหมาะสมในแต่ละช่วงอายุของไก่สาย

พันธุ์เบตง การรีดเก็บน้ำเชื้อ และการเก็บน้ำเชื้อในพ่อพันธุ์ไก่สายพันธุ์เบตง ให้มีความต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการใช้งานของพ่อพันธุ์ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการใช้งานพ่อพันธุ์ที่มีความเหมาะสมในการรีดน้ำเชื้อ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถเป็นอย่างยิ่งจาก คุณดำรง ชาตรีวงศ์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ จังหวัดยะลา ที่ได้ให้เข้าไปเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผสมเทียม และรับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเอกสาร

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิศิษย์ เกตุปัญญาพงศ์ อาจารย์สาขาวิชาสัตวศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์หันตรา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเอกสาร

เอกสารอ้างอิง

- Blesbois, E., I. Grasseau, I. & Heumier, D. (1999). Change in lipid content of fowl spermatozoa after liquid storage at 2 to 5 o C. International J. animal reproduction, 52(2), 325-334.
- Burrows, W.H. & Quinn, J.P. (1937). The collection of spermatozoa from the domestics fowl and turkey. *J. poultry science*, 16(1), 19-24.
- Froman, D. P. & Thurston, R. J. (1984). Decreased fertility resulting from treatment of fowl spermatozoa with neuraminidase or phospholipase C. J. Poultry Science, 63(12), 2479-2482.
- Fujihara, N. & Koga, O., (1984). Prevention of the production of lipid peroxide in rooster spermatozoa. Journal Animal Reproduction Science, 7(4), 385-390.
- Khongsen, M., (2008). Effects of Semen Collection Frequency on Semen Quality and Effects of Frequency and Number of Spermatozoa of Fresh Semen Insemination on Percentage of Fertile Eggs in Commercial Hybrid Layers. Master of Science Animal Science major. Prince of Songkla University. (in Thai)
- Khongsen, M., Trimane S., Niyomdecha A., and Boonkaew P., (2013). Effect of Timing of Artificial indemination With Fresh Semen on Fertile egg of Betong Breeder Chicken. Journal of Agricultural Science, 44 (Special edition), 343-350. (in Thai)
- Khongsen, M., Wanichapichart, W., Khunchamnan, S., and Niyomdecha, A., (2013). The Methodes of Semen Collection and Artificial Insemination in Thai Native Chicken. Princess of Naradhiwas University Journal. Vol. 5 No. 4 (Special edition 2013). 132-143. (in Thai)
- Quinn, J.P. & Burrows, W.H. (1936). Artificial insemination in fowls. J. Heredity, 27(1), 31-37.
- Thurston, R. J., Korn, N., Froman, D.P., & Bodine, A. B. (1993). Proteolytic Enzymes in Seminal Plasma of Domestic Turkey (Meleagris Gallopavo). J. Biology of Reproduction, 48(2), 393-40

บทความวิจัย

การตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี กรณีศึกษา: สถานพยาบาลแห่งหนึ่งใน
จังหวัดขอนแก่น

ชินดนัย วัฒนนะ^{1*}, อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์², นวภัทร ฌรงค์ศักดิ์³

¹นักศึกษาลัทธิศาสตร์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดจากการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อ เอชไอวี 2) ศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี และ 3) ศึกษาแนวทางที่ลดการตีตรา ลดการเลือกปฏิบัติ และให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีสิทธิเหมือนกับบุคคลทั่วไปและผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ถูกตีตราจากสังคมกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติ โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ติดเชื้อเอชไอวี 15 คน ผู้ให้บริการในสถานพยาบาล 5 คน องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอชไอวี 2 คน นักจิตวิทยาการปรึกษา 1 คน และนักวิชาการด้านสิทธิมนุษยชน 1 คน รวมทั้งหมด 24 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาที่เกิดการจากตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีคือ ปัญหาทัศนคติด้านลบต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี ปัญหาด้านพฤติกรรมเมื่อผู้อื่นทราบว่าตนติดเชื้อเอชไอวี ปัญหาด้านการทำงานและการจ้างงาน ปัญหาสิทธิและสวัสดิการที่ไม่เท่าเทียม 2) สาเหตุที่ทำให้เกิดการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีคือ ด้านเจตคติ ค่านิยมและความเชื่อ ด้านความรู้ในด้านเอชไอวี โรคเอดส์ และด้านสื่อต่าง ๆ 3) แนวทางที่ลดการตีตรา ลดการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีเพื่อให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ถูกตีตราจากสังคมกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติ ได้แก่ การสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชน การให้บริการผู้ติดเชื้อเอชไอวีอย่างเท่าเทียมและเป็นมิตร นโยบายการให้สวัสดิการที่เทียบเท่ากับผู้ติดเชื้อเอชไอวี การส่งเสริมภาคประชาสังคมให้มีส่วนร่วมในการลดการตีตราและเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี และการคุ้มครองสิทธิผู้ติดเชื้อเอชไอวี

คำสำคัญ: การตีตรา, การเลือกปฏิบัติ, เอชไอวี, โรคเอดส์

RESEARCH

Stigma and Discrimination against People Living with HIV: A Case study A hospital in Khon Kaen province

Chindanai Watthana^{1*} , Aranee Vivatthanaporn² , Navapat Narongsak³

¹ Graduate Student, Master of Arts Program in Criminology and Justice Administration, Rangsit University

² Assistant Professor Dr., Deputy Dean for Administrative Affairs, Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University

³Assistant Professor Dr., Deputy Dean for Student Affairs, Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University

Abstract

The objectives of this study were to 1) study the problems caused by stigma and discrimination against people living with HIV, 2) study the causes of stigma and discrimination against people living with HIV, and 3) study for the guideline to reduce stigma and discrimination, allow people living with HIV to have the same rights as the general citizen, and help people living with HIV who had been stigmatized by society to return to living normal lives. Using qualitative research approach, the research instrument was an in-depth interview included 15 people living with HIV, 5 health care providers, 2 HIV NGOs, 1 counseling psychologist, and 1 human rights academic, for a total of 24 people.

The finding showed that 1) problems arising from stigma and discrimination against people living with HIV were: the problem of negative attitudes towards people living with HIV, the behavioral problems when others know they were infected with HIV, the problem of work and employment and the problems of unequal rights and welfare. 2) The causes of stigma and discrimination against people living with HIV were attitudes, values, beliefs, and knowledge about HIV and AIDS, and various media. 3) the guideline to reduce stigma and discrimination against people living with HIV were raising public awareness, providing equal and friendly services to people living with HIV, policy of providing artificial welfare to people living with HIV and promoting civil society participation in reducing stigma and discrimination against people living with HIV and protecting the rights of people living with HIV.

Keywords: Stigma, Discrimination, HIV, AIDS

บทนำ

โรคเอดส์ (AIDS: Acquired Immune Deficiency Syndrome) ซึ่งเกิดจากเชื้อเอชไอวี (HIV : Human Immunodeficiency Virus) และเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญระดับโลก เป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ มีผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายเป็นจำนวนมากจากการติดเชื้อเอชไอวี จากสถานการณ์การติดเชื้อเอชไอวีทั่วโลก มีผู้ติดเชื้อเอชไอวีนับตั้งแต่มีการระบาดมา ล่าสุดจำนวน 77.3 ล้านคน มีผู้ติดเชื้อเอชไอวีจำนวน 35.4 ล้านคนเสียชีวิตนับตั้งแต่มีการระบาดและมีจำนวน 36.9 ล้านคนติดเชื้อเอชไอวีที่ยังมีชีวิตอยู่ ในปี พ.ศ. 2560 และมีผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ในปี พ.ศ. 2560 อีกจำนวน 1.8 ล้านคน สำหรับในประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อมากกว่า 1 ล้านคนในเวลา 35 ปี และมีผู้ติดเชื้อประมาณ 600,000 คน เสียชีวิต สำหรับในประเทศไทย มีผู้ติดเชื้อมากกว่า 1 ล้านคนในเวลา 35 ปี และมีผู้ติดเชื้อประมาณ 6 แสนคน เสียชีวิต นับตั้งแต่มีการระบาด และผู้ติดเชื้อประมาณ 6 แสนคนติดเชื้อเอชไอวีที่ยังมีชีวิตในปี 2560 (ประมาณ 2% ของทั้งโลก) และมีผู้ติดเชื้อใหม่ประมาณ 6,000 คน เฉลี่ยวันละ 17 คน (ประมาณ 0.3 % ของทั้งโลก) ทั้งนี้การวิวัฒนาการการรักษาเอชไอวี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524-2538 ไม่มียาต้านไวรัสที่ได้ผล ทำได้เพียงรักษาโรคติดเชื้อแทรกซ้อน ผู้ติดเชื้อเอชไอวี อายุสั้น ต่อมาปี พ.ศ. 2538 จนถึงปัจจุบัน มียาต้านไวรัสที่ได้ผล ผู้ป่วยกลับมาใช้ชีวิตตามปกติ แข็งแรงทำงานได้ปกติ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2562)

สถานการณ์ในประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อเอชไอวีในปี พ.ศ. 2564 จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั้งหมด 520,000 คน และคาดว่าพบผู้ติดเชื้อรายใหม่ราว 6,500 คนต่อประชากรทั้งหมด ซึ่งพบการติดเชื้อเอชไอวีที่สูงขึ้นในปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15-24 ปี รัฐบาลได้เล็งเห็นว่าเยาวชนที่มีความเสี่ยงที่จะติดโรคทางเพศสัมพันธ์ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคซิฟิลิสและหนองในที่สูงขึ้นสำหรับกลุ่มอายุ 15-24 ปี ซึ่งผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มีโอกาสการติดเชื้อเอชไอวีมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ป่วยถึง 5-9 เท่า สำหรับในปีงบประมาณ 2566 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) จึงได้เตรียมงบประมาณไว้สำหรับงานเอชไอวี/เอดส์ จำนวน 3,978 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติหรือประชาชนกลุ่มเฉพาะตามที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนด ครอบคลุมบริการการรักษาด้วยยาต้านไวรัส การตรวจชั้นสูตรทางห้องปฏิบัติการ การตรวจคัดกรองและการตรวจยืนยันไวรัสตัวอักเสบซี ซึ่งประเทศไทยมีเป้าหมายในการยุติปัญหาเอดส์ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีภายในปี 2573 ซึ่งกองโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับศูนย์ความร่วมมือไทย - สหรัฐด้านสาธารณสุข (กรมควบคุมโรค, 2563) ซึ่งมีเป้าหมายและมาตรการต่าง ๆ สอดคล้องกับพันธสัญญาสหประชาชาติที่ประเทศไทยได้ให้ความเห็นชอบทั้งเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals, SDG) และปฏิญญาการเมืองด้านเอชไอวีในการประชุมระดับสูงสหประชาชาติ ที่จะหยุดยั้งการระบาดของเอชไอวีไม่ให้เป็นปัญหาสาธารณสุข) โดยแผนดังกล่าวจะกำหนดเป็นการดำเนินการ 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) มุ่งเน้นและเร่งรัดจัดชุดบริการที่มีประสิทธิภาพสูงและรอบด้านให้ครอบคลุมพื้นที่และตัวอย่างที่อยู่ในภาวะเสี่ยงและมีโอกาสรับและถ่ายทอดเชื้อเอชไอวีสูง 2) ยกระดับคุณภาพและบูรณาการการดำเนินงานป้องกันที่มีประสิทธิผลเดิมให้เข้มข้นและยั่งยืนในระบบ 3) พัฒนาและเร่งรัดการรักษา ดูแลและช่วยเหลือทางสังคม ให้มีคุณภาพ รอบด้านและยั่งยืน 4) ปรับภาพลักษณ์ ความเข้าใจ เสริมสร้างความเข้มแข็งระดับบุคคล ครอบครัวชุมชน รวมทั้งกลไกการคุ้มครองสิทธิเพื่อลดการรังเกียจกีดกัน การเลือกปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเอชไอวีและเพศภาวะ 5) เพิ่มความร่วมมือรับผิดชอบการลงทุน และประสิทธิภาพการจัดการในทุกภาคส่วนทั้งระดับนานาชาติ ระดับประเทศ ระดับจังหวัด และ

ระดับพื้นที่ และ 6) ส่งเสริมและพัฒนาการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์และการวิจัยที่รอบด้านและมีประสิทธิภาพ (ผกามาศ แต่งคูหา, 2561)

การตีตรา (Stigma) ถือเป็นปรากฏการณ์ทางจิตวิทยา ที่เกิดจากการสังคมส่วนหนึ่งมีอคติและเกิดความเชื่อตั้งเดิมของผู้คนกลุ่มหนึ่งที่มีลักษณะทัศนคติเชิงลบต่อบุคคลหรือกลุ่มคนที่แตกต่างไปจากตนเอง นำไปสู่การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้ที่ถูกตีตราเราเรียกว่าการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) ซึ่งหมายถึงการกระทำใด ๆ ที่มีลักษณะแบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัดสิทธิเสรีภาพไปจากตนเอง การตีตราและการเลือกปฏิบัติ มักถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วย ปัจจุบันการตีตราและการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์ จะทำให้ผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีบางรายไม่กล้าเข้าพบแพทย์เพื่อที่จะตรวจหาเชื้อเอชไอวี เนื่องจากว่าการคาดการณ์เองไปล่วงหน้าว่าหากตนได้รับเชื้อเอชไอวี จะถูกผู้คนในสังคมรังเกียจและอาจถูกกีดกันจากบุคคลรอบข้างได้ (กัลยาณี จันธิมา, ศิวะยุทธ สิงห์ปฐ, วีรพล จันธิมา, 2565) และหากตนเองไม่ทราบว่าจะติดเชื้อเอชไอวีก็จะได้ไม่ได้รับการรักษาอย่างถูกวิธี และจะมีโอกาสที่จะไปแพร่เชื้อนี้ให้แก่ผู้อื่นได้ และสำหรับผู้ที่ทราบแล้วว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวี ก็จะทำให้เขาเหล่านั้นไม่อยากไปรับการรักษา เนื่องจากกลัวผลเลือดของตนเองถูกเปิดเผย อาจจะถูกนินทาจากเจ้าหน้าที่และนอกจากนั้นการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อในสถานพยาบาลนั้นก็อาจจะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจบริการต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และทำให้เกิดความทุกข์หรือไม่สบายใจต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี จะทำให้มีคุณภาพชีวิตลดลงและไม่ได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง อาจส่งผลให้มีการเจ็บป่วยที่รุนแรงหรือเสียชีวิตได้ การตีตราและการเลือกปฏิบัติเกิดขึ้นในแทบทุกส่วนของสังคม ในประเทศไทยของเรายังคงมีการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีอยู่ที่ร้อยละ 48.6 และถึงแม้ทัศนคติการตีตรามีแนวโน้มลดลงโดยรวม เนื่องจากผู้คนมีความเข้าใจที่จะอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีมากขึ้น แต่สังเกตได้ว่า คนก็ยังกลัวการตรวจเลือด เพราะกังวลว่าคนรอบข้างจะรู้ ถ้าตนเองติดเชื้อ ถึงเกือบร้อยละ 80 (นิอร อริโยทัย, 2565) ซึ่งปัญหาการตีตราและการเลือกปฏิบัติ มักจะนำไปสู่ความมีอคติและการแบ่งแยกของสังคม อาจจะทำให้เห็นได้จากการแสดงความหวาดกลัวรังเกียจเดียดฉันท์ การปฏิเสธ ไม่ยอมรับ กีดกัน ต่อต้าน ลิดรอนสิทธิประโยชน์ ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนและโอกาสในการรับบริการด้านต่าง ๆ จากสังคม หรือจากบุคคลรอบข้าง จากคนภายในครอบครัว เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการด้านสุขภาพหรือแม้แต่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีเองได้

จากที่ดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า นอกจากผู้ติดเชื้อเอชไอวีจะถูกตีตราแล้วยังถูกเลือกปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนด้วย ซึ่งในประเทศไทยยังพบไม่มากนักแต่พบว่าผู้ติดเชื้อ เอชไอวีจะมีการหลีกเลี่ยงหรือมาไม่ตรงตามวันเวลานัดหมาย เนื่องจากอยู่ใกล้สถานที่ทำงานเพราะกลัวว่าเพื่อนร่วมงานจะพบเห็นตนเอง อีกทั้งมีการตีตราตนเองเพราะรู้สึกผิดว่าตนเองติดเชื้อ รู้สึกอายและกลัวเจ้าหน้าที่จะนินทาตนเอง (ลานทิพย์ เหราบัตย์, อภิญา เปี่ยมวัฒนาทรัพย์, ประไพพิศ วิวัฒน์วานิช และยศภัทร เสภาภคิมป์กุล, 2559) ด้วยเหตุนี้เองทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุที่เกิดจากการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี ตลอดจนศึกษาแนวทางที่เหมาะสมต่อการลดการตีตราและลดการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพื่อแก้ไขปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิมนุษยชนของผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้ต่อไป ตลอดจนเพื่อให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขเหมือนบุคคลทั่วไปในสังคมทั้งทางสุขภาพร่างกาย จิตใจ และสังคม

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดจากการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี
2. ศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี

3. ศึกษาแนวทางที่ลดการตีตรา ลดการเลือกปฏิบัติ และให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีสิทธิเหมือนกับบุคคลทั่วไปและผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ถูกตีตราจากสังคมกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติ

วิธีการวิจัย

1. ระเบียบการวิจัย

การวิจัยเรื่องการตีตราและการเลือกปฏิบัติกับสิทธิมนุษยชนของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ณ สถานพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น นี้เป็นการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประเภทศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) โดยการวิจัยนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงสภาพปัญหาที่เกิดจากการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี ศึกษาสาเหตุที่เกิดจากการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี และศึกษาแนวทางที่เหมาะสมต่อการลดการตีตราและลดการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีว่าเป็นอย่างไร

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 24 คน โดยระยะเวลาในการสัมภาษณ์ 1.30 ชั่วโมงต่อคน ซึ่งแบ่งเป็น

- 2.1 ผู้ติดเชื้อเอชไอวีจำนวน 15 คน คือเพศชายจำนวน 5 คน เพศหญิงจำนวน 5 คน
- 2.2 บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศจำนวน 5 คน
- 2.3 ผู้ให้บริการในสถานพยาบาลจำนวน 5 คน คือ พยาบาลวิชาชีพ 3 คน นักวิชาการสาธารณสุข 2 คน
- 2.4 องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) จำนวน 2 คน
- 2.5 นักจิตวิทยาการปรึกษา 1 คน และ
- 2.6 นักวิชาการด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน 1 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์กึ่งสนทนากับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อมุ่งหวังที่จะได้คำตอบจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นรายบุคคลโดยประเด็นที่ศึกษาดังนี้ คำถามชุดที่ 1 สำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวี ประเด็นในการสัมภาษณ์ได้แก่ 1) ที่ผ่านมามีใครทราบว่าคุณติดเชื้อหรือไม่ กรณีที่ผู้รู้ที่ทราบว่าคุณติดเชื้อเอชไอวีติดเชื้อ บุคคลเหล่านั้นแสดงพฤติกรรมต่อคุณอย่างไร 2) เมื่อคุณเห็นผู้รู้เหล่านั้นแสดงพฤติกรรมต่อคุณ คุณรู้สึกอย่างไร 3) คุณทราบหรือไม่ว่าเหตุใดผู้รู้เหล่านั้นจึงแสดงพฤติกรรมกับคุณเช่นนั้น และ 4) คุณเคยถูกละเมิดสิทธิหรือถูกรีดรอนสิทธิอย่างไรบ้าง

คำถามชุดที่ 2 สำหรับผู้ให้บริการในสถานพยาบาล องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ด้านเอชไอวี นักจิตวิทยาการปรึกษา และนักวิชาการด้านสิทธิมนุษยชน ประเด็นในการสัมภาษณ์ได้แก่ 1) สภาพปัญหาที่เกิดจากการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นอย่างไร 2) สาเหตุที่เกิดจากการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นอย่างไร และ 3) แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นอย่างไร เพื่อลดการตีตรา ลดการเลือกปฏิบัติและสิทธิมนุษยชนต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ควรได้รับเป็นอย่างไร

4. การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยเอกสารรับรองเลขที่ COA. No. RSUERB2023-028 จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยรังสิต ก่อนการดำเนินการเก็บข้อมูลโดยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทราบว่าในขณะที่สัมภาษณ์เชิงลึกหากผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวกในการให้ข้อมูล สามารถยุติการสัมภาษณ์ได้ทันที ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีอิสระที่จะไม่ตอบคำถามหรือ

ในเรื่องที่ไม่สะดวกใจ หรือเรื่องที่เป็นความลับของผู้สัมภาษณ์ การรักษาความลับของผู้ถูกวิจัย การนำข้อมูลไปอภิปรายหรือพิมพ์เผยแพร่จะกระทำในภาพรวมและเฉพาะในการเสนอเชิงวิชาการเท่านั้น โดยจะไม่มีภาระระบุชื่อหรืออัตลักษณ์ส่วนบุคคล ที่จะนำไปสู่การรู้จักผู้ให้ข้อมูลได้ ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการยินยอมจัดเก็บข้อมูล และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ ในระหว่างการสัมภาษณ์ หากผู้ให้ข้อมูลเกิดความรู้สึกไม่สะดวกหรือไม่สบายใจที่จะทำการสัมภาษณ์หรือผู้เข้าร่วมมีความกังวลหรือเกรงว่าข้อมูลที่เปิดเผยว่าจะไม่เป็นความลับ ผู้วิจัยสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลา โดยจะไม่มีการกระทบต่อผู้ร่วมวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาที่เกิดจากการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี

มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ แบ่งได้เป็น 4 ปัจจัย ดังนี้

1.1 ปัญหาด้านทัศนคติด้านลบต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี ต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ในบางครั้งบุคคลที่ติดเชื้อเอชไอวีจะโดนครอบครัว เพื่อนฝูง หรือสังคมดูถูกเหยียดหยาม ถูกประณาม โดนใส่ร้าย ไม่ว่าจะเป็นการกระทำทั้งต่อหน้าและลับหลัง คำพูดว่าร้ายหรือการใส่ร้ายป้ายสี กล่าวหาว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นคนที่ไม่ดี ผิดเพศ หรือมีกร่วมเพศ สำส่อน บางครั้งอาจโดนครอบครัว เพื่อนฝูง หรือผู้คนสังคมไม่พอใจต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี ไม่ว่าจะเป็นการถูกล้อเลียน การถูกบูลลี่ในสังคม บางครั้งอาจจะเหมารวมไปจนถึงขั้นอาชีพที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีประกอบอาชีพอยู่ในขณะนั้น และในบางครั้งการใช้สื่อออนไลน์มากเกินไป หรือเรียกว่าเสพสื่อออนไลน์มากเกินไป ก็มักจะทำให้เกิดทัศนคติด้านลบต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี จนบางครั้งผู้ติดเชื้อเอชไอวีจะเกิดความเครียด อับอาย เสียใจ น้อยใจ บางครั้งสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง จนทำให้ต้องหลีกเลี่ยง และการต่อต้านสังคมจนทำให้เกิดตราบาปต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี ทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีรู้สึกเป็นบาป ละอายใจ เมื่อเห็นหน้ากับผู้คนในสังคม บางครั้งทัศนคติด้านลบนี้มักจะส่งผลเสียให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีก็เนื่องมาจากว่า ทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีไม่อยากจะเข้ารับการรักษาที่สถานพยาบาล จนทำให้บางครั้งทำให้เขาเหล่านั้นหันไปรักษาตัวที่คลินิกเอกชนแทน ไม่อยากแม้ที่จะไปรับยาเพราะกลัวคนอื่นเห็น เพราะว่าถูกสังคมตีตราไว้แล้ว อาจจะทำให้เกิดโรคแทรกซ้อน การรักษาที่แย่ง หรืออาจจะเสียชีวิตได้ตามมาภายหลัง

1.2 ปัญหาด้านพฤติกรรมเมื่อผู้อื่นทราบว่าตนติดเชื้อ สภาพปัญหาด้านพฤติกรรมเมื่อผู้อื่นทราบว่าอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นการตีตัวออกห่าง ไม่อยากคบค้าสมาคมด้วย บางครั้งคนปกติเหล่านั้นไม่อยากอยู่ใกล้หรือไม่อยากเข้าใกล้กับผู้ป่วยเลย เพราะเกรงว่าจะติดเชื้อเอชไอวีไปด้วย ก็เลยทำให้ไม่อยากคลุกคลี ไม่อยากแม้จะมีการคบค้าสมาคมด้วย ไม่อยากพบปะพูดคุยสังสรรค์ ไม่อยากที่จะร่วมวงรับประทานอาหารหรือแม้กระทั่งไม่ทำกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี บางครั้งก็ถูกสังคมมองว่าเป็นพวกที่สกปรก หรือเป็นพวกโสเภณี ทำให้โดนล้อเลียนจากบุคคลภายในสังคมได้ บางครั้งอาจโดนเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้องล้อเลียนว่าเป็นคนที่ผิดศีลธรรม ซึ่งการกระทำต่าง ๆ มักจะก่อให้เกิดความอับอายต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี บางครั้งมีการล้อเลียนว่าเป็นโสเภณี จนทำให้พวกเขาเหล่านั้นเสียเสียเกียรติ ไม่ว่าจะป็นกิจกรรมการที่ถูกคนในสังคมนินทา กล่าวร้าย สีหน้า ท่าทาง บางครั้งในเรื่องของมารยาทและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่คนในสังคมแสดงออกมาว่าคนติดเชื้อเอชไอวีเป็นไม่ดี โดนประณามจากคนรอบข้าง ก็ถือว่าการละเมิดต่อจิตใจต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้ อีกทั้งในบางชุมชนมีการแยกผู้ติดเชื้อเอชไอวีไม่ให้อยู่ร่วมกับคนในสังคม มีการขับไล่ บางครั้งอาจมองว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นตัวอาชญากร หรือว่าเป็นฆาตรกร โดนผู้คนในสังคมใส่ร้ายป้ายสีให้ แต่ก็ยังมีคนใน

สังคมส่วนหนึ่งยังคงเอ็นดูผู้ที่อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีที่เป็นลูกหลานหรือบุคคลใกล้ชิด โดยคนในสังคมก็มีการพูดคุย โอบกอด แสดงบทบาทสนทนาทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นเหมือนคนทั่ว ๆ ไปในสังคม

1.3 ปัญหาด้านการทำงานและการจ้างงาน สภาพปัญหาด้านการทำงานและการถูกจ้างงานของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งในปัจจุบันยังคงมีสถานประกอบการอยู่หลายแห่งยังคงมีการบังคับการตรวจหาเชื้อเอชไอวี ก่อนเข้าทำงาน ก่อนทำงาน หรือระหว่างการทำงาน ทั้งนี้มักจะรวมไปถึงหน่วยงานของทางภาครัฐด้วย เช่น ทหาร ตำรวจ นักเรียนนายสิบ ที่มีการบังคับตรวจหาเชื้อเอชไอวีก่อนเข้าประจำการ ซึ่งเป็นกฎของทางราชการ บางครั้งมีมหาวิทยาลัยในบางคณะที่มีการบังคับตรวจหาเชื้อเอชไอวีก่อนเข้าศึกษาด้วย ทำให้เกิดการสูญเสียการประกอบอาชีพได้ บางครั้งทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีสามารถที่จะเลือกประกอบอาชีพได้น้อย บางครั้งมักจะทำให้ผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีขาดความก้าวหน้าในการทำงาน สูญเสียงาน มีทางเลือกในการที่จะประกอบอาชีพได้น้อย ก็เนื่องมาจากว่าต้องตรวจเลือดก่อนเข้าทำงาน มีทางเลือกน้อยกว่าคนปกติก็เนื่องมาจากว่าบริษัทหรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้มีการบังคับตรวจหาเชื้อเอชไอวีก่อนการเริ่มงานหากพบว่าผลเอชไอวีเป็นบวกก็ไม่สามารถที่จะทำงานได้ ถูกปฏิเสธการเข้าทำงานไม่ว่าจะเป็นการจ้างงาน ทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมักมีแนวความคิดในตัวเองต่ำ ความนับถือตัวเองต่ำ และขาดการพึ่งพาตนเอง และในบางครั้งในโรงเรียนลูกของผู้ติดเชื้อเอชไอวีก็ไม่สามารถเข้าเรียนร่วมกับคนอื่น ๆ ได้ เพียงเพราะการตีตราแบ่งแยก และยังพบในบริษัทประกันหลายแห่งมีการตรวจหาเชื้อเอชไอวีก่อนการรับประกันด้วย หากพบผลเลือดเป็นบวกก็ไม่สามารถใช้สิทธิประกันได้

1.4 ปัญหาด้านสิทธิและสวัสดิการ สภาพปัญหาด้านสิทธิและสวัสดิการของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในปัจจุบันพบว่าปัญหาปัจจุบันยังมีปัญหาสิทธิสวัสดิการในการเบิกจ่ายยาผู้ป่วยเอชไอวีที่ยังไม่ครอบคลุม และยังพบปัญหาการรักษาที่ไม่เท่าเทียม เช่นเดียวกันกับการเบิกจ่ายยาต้านไวรัสที่ทานก่อนการสัมผัสเชื้อ (PrEP) สิทธิการรักษา ๆ รวมไปถึงสิทธิส่วนตัว สิทธิการจ้างงาน สิทธิด้านการศึกษา และสิทธิทางสังคม ทั้งนี้ เมื่อกล่าวไปถึงสิทธิทางด้านการศึกษาก็หากมีการตรวจพบเชื้อเอชไอวี ในบางโรงเรียนก็จะมีถูกจำกัดสิทธิในการเข้าเรียนหรือเข้าศึกษาต่อ ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษา ทางด้านสิทธิทางด้านสังคมพบว่าในปัจจุบันยังคงพบการรังเกียจสิทธิผู้ป่วยเอชไอวีอยู่เป็นจำนวนมาก รวมไปถึงการตั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ให้แก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี เช่น เบียดขับ หรือแม้กระทั่งทุนในการประกอบอาชีพ ทุนการศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีก็ไม่อยากที่จะให้สังคมรับรู้ตัวตนติดเชื้อ เมื่อเกิดเหตุการณ์การละเมิดสิทธิก็ไม่สามารถที่จะร้องเรียนได้ ทางด้านการประกอบอาชีพในสถานประกอบการที่ไม่มีการบังคับตรวจหาเชื้อเอชไอวีขณะปฏิบัติงาน และหากพบว่าผลเลือดที่ผิดปกติมีการติดเชื้อเอชไอวี บางครั้งก็อาจจะโดนเพื่อนที่ร่วมงานล้อเลียน ถูกกลั่นแกล้ง หรือมีการไม่ถูกเลื่อนตำแหน่ง หรือบางครั้งมีการสับเปลี่ยนหรือโยกย้ายให้ไปทำงานในตำแหน่งที่ต่ำกว่า อาจสูญเสียหน้าที่ในการทำงาน เกิดการตีตราต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีขึ้นได้ ในบางครั้งปัญหาด้านสิทธิและสวัสดิการของประเทศไทยของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ทุกคนในสังคมควรควรมีการให้โอกาสผู้ติดเชื้อเอชไอวีในความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน เพราะว่ามีมนุษย์ทุกคนควรมีศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ทุกคน

2. สาเหตุที่ทำให้เกิดการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี

สามารถสรุปได้เป็น 3 ปัจจัยหลัก ๆ ดังนี้

2.1 เจตคติ ค่านิยมและความเชื่อ ในด้านเจตคติ ค่านิยมและความเชื่อที่ปลูกฝังมาตั้งแต่อดีต จวบจนถึงปัจจุบันเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์ ที่กล่าวว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นคนที่ไม่มีค่า สอนทางเพศ มีเพศสัมพันธ์แบบวิปริต จนทำให้เกิดค่านิยมที่ผิด ๆ เกิดความอคติแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี จนทำให้สังคมเกิดการแบ่งแยก แบ่งชนชั้น แยกผู้ป่วยเอชไอวีหรือคนเป็นเอดส์ออกจากสังคมทั่วไป ทำให้บุคคลเหล่านั้นไม่มีที่ยืนในสังคม สำหรับในส่วนของค่านิยมทางเพศของคนที่เป็นเอดส์ หรือติดเชื้อเอชไอวี อาจมองว่าเป็น

พวกเขาบริการ เป็นพวกกรักร่วมเพศ เกย์ กระเทย สาวสอง จนทำให้กลุ่มเหล่านี้ที่มีความเปราะบางถูกปิดกั้นในสังคมจนทำให้ไม่มีที่ยืนในสังคมไทย บางครั้งถูกเหมารวมไปถึงอาชีพหลักที่เขาประกอบอาชีพอยู่ เหมารวมทุกอย่างโดนปิดกั้นว่าเป็นคนไม่ดี เป็นโสเภณี หญิงขายบริการ พวกที่ใช้สารเสพติด หรือแม้กระทั่งพวกแรงงานข้ามชาติ เจตคติส่วนหนึ่งที่ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่อดีตคือ คนที่ติดเชื้อเอชไอวีจะมีลักษณะร่างกายที่ผอม อ่อนแรง ชูบผอม บางครั้งอาจจะมีผิวพรรณที่ไม่สวย แห้งติดกระดูก บางครั้งตามตัวผิวนั้นมักจะเต็มไปด้วยบาดแผลพุพอง บาดแผลที่เปื่อยซึ่งเต็มไปด้วยเลือดมีน้ำหนองไหลออกมาจนปรากฏให้ผู้คนรอบข้างเห็น บางครั้งอาจจะมีผมที่ร่วงหลาย ๆ คนในสังคมมีความเชื่อว่าคนที่ติดเชื้อเอชไอวีหรือคนที่เป็นเอดส์เป็นคนที่ไม่ดี ประพฤติผิดในกาม ซึ่งเป็นมุมมองด้านลบและมีอคติในสังคมไทย ความเชื่อนี้ได้ถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น จนทำให้คนที่เป็นเอชไอวีมองตัวเองว่าเป็นคนที่ผิดศีลธรรมจรรยา จนทำให้เป็นที่รังเกียจแก่บุคคลรอบข้าง ทำให้เป้าหมายในการใช้ชีวิตของพวกเขาลดต่ำลงหรือแทบไม่มีอนาคตเลย ก็เนื่องมาจากว่าสังคมได้ตำหนิเขาไว้ ทำให้เกิดมลทินภายในจิตใจเปรียบเสมือนศาลที่คอยตัดสินเขาเหล่านั้นไว้อยู่แล้วว่าเป็นคนบาป จนทำให้เกิดความไม่เที่ยมกันในสังคม

2.2 ความรู้ในด้านเอชไอวีและโรคเอดส์ ปัจจุบันผู้คนในสังคมส่วนใหญ่ยังมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโรคติดเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ที่ยังคงน้อยอยู่มาก โดยเฉพาะในวัยรุ่น วัยเจริญพันธุ์ หากเด็กได้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากขึ้น การติตราและการเลือกปฏิบัติในสังคมไทยก็จะลดลง บางครั้งภายในโรงเรียนควมมีการให้ความรู้ หรือควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับเชื้อเอชไอวี โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเพศศึกษา ตั้งแต่ในวัยเยาว์จะได้เกิดภูมิคุ้มกันไม่ก่อให้เกิดการอคติ การติตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีขึ้นในอนาคต บางครั้งคนในสังคมมีความรู้ หรือมีความรู้ที่ไม่ถูกต้องว่า การที่วัยรุ่นในสระว่ายน้ำแห่งเดียวกันสามารถติดเอดส์ได้ การที่ถูกแมลงหรือยุงที่กัดคนเป็นโรคเอดส์มากัดเราแล้วจะทำให้เราเกิดโรคเอดส์ ซึ่งเป็น การเข้าใจที่ผิด ๆ การให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์หรือเชื้อเอชไอวี เราจะต้องมุ่งเน้นว่าการที่จะเกิดโรคเอชไอวีได้นั้นต้องมาจากการที่มีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ไม่สวมใส่ถุงยางอนามัย หรือสัมผัสเลือด สัมผัสสารคัดหลั่ง การที่เสพยาและใช้เข็มอันเดียวกัน และแม่สู้ลูก ซึ่งส่วนนี้ยังเป็นจุดอ่อนของการศึกษาที่เด็ก ๆ ในวัยรุ่นมีความรู้เพียงในระดับหนึ่งเท่านั้นยังไม่ค่อยมีความรู้ที่จะป้องกันตัวเองได้ ยังไม่ทราบรายละเอียดเชิงลึกที่ละเอียดและปลุกย่อยลงไป บางครั้งอาจจะพบว่าเด็กส่วนใหญ่ในวัยรุ่นจะมีเกณฑ์ความรู้เกี่ยวกับด้านสุขภาพที่ค่อนข้างต่ำ การปลูกฝังและการสอนแทรกในรายวิชาสุขศึกษาควรมีความจำเป็นเป็นอย่างมากในปัจจุบัน และอีกประเด็นหนึ่งที่ควรปลูกฝังคือด้านทัศนคติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีควรปลูกฝังกันมาตั้งแต่ในระดับเริ่มเข้าศึกษา ควรไม่ทำให้เด็กมีความแปลกแยกต่อผู้ป่วยเอดส์ หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน ทั้งนี้ควรสอนวิธีการป้องกันอย่างถูกวิธีให้แก่เยาวชนรวมไปถึงการชี้แนะหรือให้คำแนะนำอย่างถูกวิธีด้วยและควรมีการจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมมากขึ้น

2.3 สื่อต่าง ๆ สภาพปัญหาสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์ในปัจจุบันยังคงพบอยู่ในสังคมไทย และในบางครั้งการที่เราเสพสื่อออนไลน์มากจนเกินไปก็จะทำให้เกิดปัญหาการติตราและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีมากยิ่งขึ้น เช่น การที่เราดูข่าวเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีในช่องทางต่าง ๆ เช่น ในเฟซบุ๊ก ยูทูป หรือทีวี วิทยู หนังสือพิมพ์ ทั้งนี้ทำให้สังคมเกิดความอคติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี มองว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นคนไม่ดี ส่ำสอน เป็นโสเภณี จนทำให้ติดเชื้อเอชไอวี บางครั้งอาจจะทำให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจต่อผู้ป่วยได้ และในบางครั้งทำให้ผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อเอชไอวีเกิดการคิดสั้นที่จะฆ่าตัวตายหรือมีอาการทางจิตและประสาทตามมาในภายหลังได้

3. แนวทางที่ลดการตีตรา ลดการเลือกปฏิบัติ และให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีสิทธิเหมือนกับบุคคลทั่วไป และผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ถูกตีตราจากสังคมกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติ

สามารถสรุปได้เป็น 5 ปัจจัยหลัก ๆ ดังนี้

3.1 การสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชน การที่สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนทั่วไปให้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับเชื้อเอชไอวี ผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์ จากเจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาล พยาบาล แพทย์ หรือหน่วยงานด้าน NGO ที่จะต้องเข้าสร้างความตระหนักรู้เรื่องนี้ให้แก่เยาวชน บางครั้งอาจจะต้องเริ่มมาจากคนภายในครอบครัว สังคม ที่พบเห็นภายในข่าวก็จะต้องมาคอนซัลต์ และส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ที่ถูกต้อง รวมไปถึงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความชำนาญในด้านเอชไอวี และลดการตีตราและเลือกปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ในองค์กรต่าง ๆ ที่เข้ามาถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาชนจะต้องมีองค์ความรู้ที่ถูกต้อง การให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับเชื้อเอชไอวี ก็เพื่อลดความอคติลดการตีตราและเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาภายในสังคมภายหลัง ทั้งนี้การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์ เราควรมีการตระหนักรู้ที่ยั่งยืน ปลอดภัยต่อโรคเอดส์ และมีความก้าวหน้าและยั่งยืนภายในสังคมไทย ทั้งนี้การสร้างความตระหนักรู้ก็จะส่งผลดีต่อผู้ที่อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยที่มีความตระหนักรู้สูง อาการเจ็บป่วยจากโรคเอดส์ก็จะดีขึ้น คุณภาพชีวิตก็ดีขึ้น ผู้ติดเชื้อเอชไอวีไม่เครียดและไม่พยายามฆ่าตัวตายหรือทำร้ายตัวเองหรือหลีกเลี่ยงสังคม ไม่โดดเดี่ยวจากสังคม ทั้งนี้การสร้างความตระหนักรู้ได้นั้นสิ่งสำคัญที่สุดก็คือครอบครัว คนใกล้กับผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี เราต้องมีแรงสนับสนุนและคอยผลักดันเพื่อลดการตีตราที่จะเกิดขึ้นในสังคมไทย

3.2 การบริการผู้ติดเชื้อเอชไอวีอย่างเท่าเทียมและเป็นมิตร ผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์ทุกราย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะให้บุคลากรที่ปฏิบัติกับตนเองให้เหมือนกันกับบุคคลทั่วไปในสังคม เช่นผู้ป่วยโรคเบาหวาน ความดัน หัวใจ ไต เขาเหล่านี้ไม่ยากให้เจ้าหน้าที่มีการปฏิบัติที่แบ่งแยกเขาเพียงเพราะเขามีเชื้อเอชไอวี และอีกอย่างผู้ติดเชื้อเอชไอวียังต้องการความรักความเอาใจต่อผู้ประกอบวิชาชีพด้านการแพทย์และสาธารณสุข ไม่อยากให้ผู้ปฏิบัติงานรังเกียจ ดูถูกและเหยียดหยาม ในปัจจุบันในสถานพยาบาลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ก็ได้มีการจัดอบรมให้บุคลากร เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเพื่อลดการตีตรา อดคิดต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วย โดยเดิมที่มีจุดซักประวัติที่เปิดเผยก็ได้มีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมมีม่านหรือฉากกั้น รักษาระยะห่างของเจ้าหน้าที่ และมีการปรับทัศนคติและพฤติกรรมบริการของเจ้าหน้าที่ ให้มีความยิ้มแย้ม แจ่มใส ใส่ใจผู้มารับบริการโดยไม่มีการแบ่งแยกและเท่าเทียม ส่วนการพูดคุยหรือการซักถามประวัติสุขภาพก็ต้องมีการระมัดระวังเกี่ยวกับน้ำเสียงหรือคำพูด และมีการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่คัดกรองประวัติไปอบรมความรู้ต่าง ๆ เพื่อไม่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์ โดยการที่บริการให้บริการแก่ผู้ป่วยทุกรายอย่างเป็นมิตรและเท่าเทียมโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ จะสอดคล้องกันกับคำประกาศสิทธิและข้อพึงปฏิบัติของผู้ป่วย พ.ศ.2558 ที่มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าผู้ป่วยทุกคนมีสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะต้องได้รับการรักษาและการดูแลสุขภาพตามมาตรฐานวิชาชีพจากผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และการสาธารณสุข และเมื่อหากผู้เข้ารับบริการไม่ได้รับการรักษาหรือไม่ได้รับความสะดวกสบายก็จะมีกลไกการร้องเรียน โดยสามารถที่จะร้องเรียนแก่สถานบริการได้ตามมาตรา 50 (5) ซึ่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าต้องให้หน่วยบริการทุกหน่วยมีจุดบริการรับเรื่องร้องเรียน ประชาชนทั่วไปสามารถร้องเรียนได้ตามสะดวก โดยเรื่องที่ร้องเรียนนั้นจะต้องเป็นอิสระจากผู้ร้องเรียน

3.3 นโยบายการให้สวัสดิการที่เทียบเท่ากับผู้ติดเชื้อเอชไอวี ด้านการออกนโยบายสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ถ้าหากผู้บังคับใช้กฎหมายออกนโยบายเพื่อที่จะบังคับใช้กับผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีความ

อคติไม่เป็นธรรม ก็จะเกิดส่วนเสียหายเป็นวงกว้างในสังคมเป็นส่วนใหญ่ และในบางครั้งอาจจะทำให้ผู้ติดเชื้อ เอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์สูญเสียสิทธิ เสรีภาพ บางครั้งอาจก่อให้เกิดการเสียชีวิตตามมาภายหลังได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการเสียหายทั้งทางร่างกาย สังคม และอาชีพ โดยผู้วิจัยสามารถสรุปได้คือการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีของผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์ มีนโยบายมาเรื่อย ๆ ตั้งแต่ในสมัยอดีต และต่อมา พ.ศ. 2557 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเพิ่มเติมเกี่ยวกับเชื้อเอชไอวีว่า ให้คนไทยทุกคนรับยาต้านไวรัสฟรีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งจะครอบคลุมทุกสิทธิการรักษาตามหลักประกันสุขภาพแห่งชาติทั้งหมด ซึ่งจะประกอบไปด้วยสิทธิบัตรทอง 30 บาท สิทธิประกันสังคม สิทธิข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ โดยทางรัฐบาลได้มีการกำหนดให้ประชาชนคนไทยทุกคนสามารถไปรับบริการตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อเอชไอวีได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย จำนวน 2 ครั้ง/ปี ที่โรงพยาบาลของรัฐทุกแห่งทั่วประเทศ และหากมีการติดเชื้อไวรัสเอชไอวีก็สามารถที่จะเข้ารับการรักษาและรับยาต้านไวรัสเอชไอวีได้ที่โรงพยาบาลของรัฐบาล ซึ่งในประเทศไทยก็มีระบบการที่จะเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในระยะแรก ๆ ของนโยบายยาต้านไวรัสเอชไอวีฟรีที่ทำให้คนไทยสามารถเข้าถึงการบริการทางด้านสาธารณสุขได้ โดยทางฝ่ายรัฐบาลไทยได้รับเงินสนับสนุนช่วยเหลือจากเงินงบประมาณกองทุนโลกจากประเทศสหรัฐอเมริกา ในระยะแรกเริ่มตั้งแต่มีการติดเชื้อเอชไอวียาต้านไวรัสก็มีราคาที่สูงและแพงกว่าที่จะสูงและเป็นตัวยากที่นำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาและ อุปสรรคเป็นอย่างมากในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมาทางคณะรัฐบาลได้มีการออกงบประมาณจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาลทั้งหมดให้แก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีทุกราย ซึ่งทำให้เกิดรายจ่ายในการจ่ายเงินค่ายา ค่ารักษาพยาบาลต่าง ๆ ก็จะมีผลคือผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ยากจนก็มีโอกาสในการเข้าถึงการรักษาไปด้วย แต่ในบางรัฐบาลก็ยังคงพบปัญหาในด้านนโยบายเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ที่แก้ไขปัญหาในการเข้าถึงบริการยาไม่ทันทั่วถึงที่ เนื่องจากว่ารัฐบาลต้องการที่จัดหางบจากต่างประเทศเข้ามาเพื่อสนับสนุนทางการเงิน และขยายโอกาสทางด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี และต้องนำมาจัดทำเป็นโครงการและนโยบายต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับรัฐบาลปี พ.ศ. 2565 เมื่อปลายเดือนธันวาคมได้มีนโยบายหยุดจ่ายยารับประทานก่อนการสัมผัสเชื้อเอชไอวี (PrEP) ให้แก่บุคคลที่ไปยังไม่สัมผัสเชื้อ ทำให้มีคนจำนวนมากเสี่ยงที่จะเกิดเชื้อเอชไอวีขึ้นและรัฐบาลได้มีการจำกัดสิทธิให้เฉพาะสิทธิการรักษาบัตรประกันสุขภาพแห่งชาติหรือบัตรทอง 30 บาทเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงยา PrEP ได้จนต่อมาเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566 ทางรัฐบาลได้มีมติให้จ่ายยา PrEP ได้ตามปกติทุกสิทธิการรักษาได้แก่สิทธิการรักษาบัตรประกันสุขภาพแห่งชาติหรือบัตรทอง 30 บาท บัตรประกันสังคม และบัตรข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ทำให้ประชาชนที่จะเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีรู้สึกยินดีอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามการเพิ่มขีดความสามารถในด้านนโยบายให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้ป่วยเอชไอวีและเอดส์ยังคงต้องการให้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมหาหรือเพื่อหาแนวทางในการวางนโยบายร่วมกัน

3.4 การส่งเสริมภาคประชาสังคมให้มีส่วนร่วมในการลดการตีตราและเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายเอดส์มีความจำเป็นมากที่จะให้ภาคประชาสังคม ภาคีเครือข่ายภาครัฐ ท้องถิ่น เอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนเสริมให้สังคมไทยลดการตีตราและเลือกปฏิบัติกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี ทั้งนี้การเข้ามามีบทบาททำงานเชิงรุกกันเป็นทีม และรวมไปถึงการออกชุมชนเพื่อทำการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพื่อทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์อยู่ร่วมกันกับสังคมได้โดยไม่แปลกแยก และเพื่อไม่ก่อให้เกิดอคติหรือบูลี่แก๊งพวกเขาเหล่านั้น ทั้งนี้การทำงานร่วมกันกับองค์กรภาคประชาสังคมต่าง ๆ เช่นการจัดบริการสุขภาพอย่างเป็นมิตรเท่าเทียมไม่ตีตราไม่แบ่งแยก มีการบริการถุงยางอนามัย มีการให้คำปรึกษา มีการให้ห้องความรู้ด้านเอชไอวีและเอดส์ มีการขยายความรู้ไปยังพื้นที่ที่ห่างไกลเช่นตะเข็บชายแดน หรือพื้นที่ทุรกันดาร คนชายขอบ คนขายบริการหรือแม่กระหังแรงงานข้ามชาติก็ควรจะมีองค์กรภาคประชาสังคมหรือ

อาสาสมัครลงไปทำงานร่วมกันด้วยอย่างจริงจัง ซึ่งกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีนี้ถือว่าเป็นกลุ่มเปราะบางทางสังคม การพัฒนาระบบสุขภาพทั้งระบบเพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเพื่อลดการตีตราจึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่ทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ทั้งนี้หน่วยงาน ตัวแทนของหน่วยงานต่าง ๆ รวมไปถึงอาสาสมัครจะต้องมีการจัดหาแนวทางและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้รับบริการเข้ามาตรวจและรักษาให้ทันท่วงทีเพื่อที่จะยุติปัญหาเอ็ดส์ได้และลดการตีตราต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้ในอนาคตตามมาภายหลัง

3.5 การคุ้มครองสิทธิผู้ติดเชื้อเอชไอวี การให้ความคุ้มครองทางด้านสิทธิของผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอ็ดส์นั้น จะถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีทุกคนควรได้รับ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการที่จะขจัดการตีตราและการเลือกปฏิบัติของผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้นั้น คนทุกคนจะต้องมีความเคารพในสิทธิมนุษยชนและเคารพเสรีภาพของกันและกัน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การจ้างงาน การเข้ารับเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ และด้านต่าง ๆ ของทางสังคมที่จัดขึ้น เพื่อให้ทุกคนจะต้องปฏิบัติและเคารพความเป็นส่วนตัวซึ่งกันและกันและในส่วนของผู้ให้บริการด้านสุขภาพต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีควรจะต้องมีการรักษาความลับขั้นสูงสุดต่อผู้ป่วย ทั้งนี้ในสถานพยาบาลจะมีหนังสือยินยอมก่อนการรักษาพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 8 ก่อนเข้ารับบริการจะต้องมีการเซ็นตอกเอกสารยินยอมก่อนทุกครั้ง ในด้านการรักษาความลับในด้านสุขภาพของผู้รับบริการตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 7 ซึ่งคุ้มครองสิทธิที่ถือว่าเป็นความลับของคนไข้ เช่นความลับในโรคประจำตัว ความลับในการแพทย์หรือแพ้อาหาร ซึ่งจะต้องขออนุญาตจากผู้มารับบริการก่อนทุกครั้งหากผู้รับบริการไม่แจ้ง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ก็ไม่สามารถล่วงรู้ได้เลย ทั้งนี้หากผู้ติดเชื้อเอชไอวีไม่ประสงค์ที่จะเข้ารับบริการเช่นการนอนโรงพยาบาลก็จะมีหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์ที่จะเข้ารับบริการสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 12 ที่จะให้ผู้รับบริการปฏิเสธการรักษาของแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ด้วย ทั้งนี้บุคลากรทางการแพทย์จะต้องเคารพการตัดสินใจของผู้รับบริการ และหากผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้รับการบริการที่ไม่ปลอดภัย ไม่ได้ได้รับความใส่ใจจากเจ้าหน้าที่ก็สามารถให้ผู้ป่วยเอชไอวีมาร้องทุกข์ หรือร้องเรียนได้ ตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 มาตรา 50 (5) ที่กล่าวไว้ว่าประชาชนทุกคนสามารถเสนอเรื่องร้องเรียนได้โดยสะดวก และเรื่องที่ร้องเรียนเป็นอิสระจากผู้ถูกร้องเรียนได้ อีกทั้งสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิในการประกอบอาชีพผู้ติดเชื้อเอชไอวีในภาคประชาสังคม ทั้งนี้เพื่อเป็นการที่จะส่งเสริมมาตรการคุ้มครองสิทธิหากผู้ติดเชื้อเอชไอวีไม่ได้รับความเป็นความเป็นธรรมต่าง ๆ ก็สามารถแจ้งได้ที่สายด่วนผู้ใช้แรงงาน 1546 สำนักงานอัยการสูงสุด มูลนิธิเข้าถึงเอดส์ 1663 มูลนิธิศูนย์คุ้มครองสิทธิด้านเอดส์ เครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ (ประเทศไทย) สภานายความ เพื่อแก้ไขปัญหาและข้อร้องเรียนต่าง ๆ เกี่ยวกับการตีตราและเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้เพื่อช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอชไอวีต่อไป

การอภิปรายผลการวิจัย

การตีตราและเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี พบว่าปัญหาเกิดจากผู้ติดเชื้อเอชไอวีถูกบุคคลในครอบครัว บุคคลรอบข้าง เพื่อนฝูง คนในสังคมดูถูกเหยียดหยาม ทั้งนี้อาจจะแสดงออกทั้งทางสีหน้า ท่าทาง หรือแม้แต่การกระทำที่แสดงออกให้เห็น ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวร้ายว่าบุคคลที่ติดเชื้อเอชไอวีเป็นคนที่ไม่ดี มีจิตใจที่วิปริต สำนอน รกร่วมเพศ บางครั้งผู้ติดเชื้อเอชไอวีอาจโดนเพื่อนฝูงหรือคนในสังคมล้อเลียน บูลลี่ และในบางครั้งอาจจะถูกเหมารวมไปยังอาชีพที่เขาเหล่านั้นทำงานอยู่ และบางครั้งการเสพสื่อออนไลน์มากเกินไปทำให้เกิดทัศนคติด้านลบต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี จนบางครั้งทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี เกิดความอับอาย มีความเครียด เสียใจ น้อยใจ สูญเสียความเป็นตัวของตัวเองทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงจากสังคมและเกิดการต่อต้านสังคม และ

ทฤษฎีของกอฟแมน (Goffman) ได้กล่าวไว้ว่าการตีตราเป็นการกระทำที่ทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเสื่อมเสียชื่อเสียง มักจะทำให้เกิดการตีตราในสังคม และโดยเฉพาะการตีตราที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีโรคเอดส์แล้วซึ่งเป็นการตีตราเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนจำนวนหนึ่ง ที่ทำให้บุคคลเหล่านั้นเกิดความอับอาย ความเสียหาย เสื่อมเสียชื่อเสียง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการตราหน้าทางสังคม ซึ่งกอฟแมนได้อธิบายไว้ว่าการตีตรานี้เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม การตีตราคือความแตกต่างด้านลบของสังคมในปัจจุบัน ซึ่งการตีตราที่แตกต่างกันออกไปจากสังคมนั้น จะเป็นสิ่งที่ต้องการและจะส่งผลให้บุคคลที่ถูกตีสานั้นไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม แต่อย่างไรก็ตามคุณลักษณะทางสังคมเพียงอย่างเดียวไม่ใช่เป็นตัวกำหนดการตีตรา แต่จะต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ของทางสังคมด้วย สอดคล้องกับ (ศีลธรรม เสริมฤทธิ์รงค์, พงนา ธีญญกิตติกุล และชุติวีย์ พลเดช, 2561) ที่ศึกษาเรื่องผลของการตีตราต่อผู้เป็นโรคเรื้อน วัณโรค และผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้เป็นโรคเอดส์ กล่าวว่าทัศนคติของผู้ติดเชื้อเอชไอวีคิดว่าการติดเชื้อเอชไอวีเป็นเรื่องผิด เป็นบาปและน่ารังเกียจต่อสังคม จึงไม่อยากจะเปิดเผยตัวเองและรักษาลำช้า มักจะเป็นอุปสรรคต่อการรักษาของผู้ติดเชื้อ โดยผู้มีภาวะเสี่ยงจะหลีกเลี่ยงการตรวจหาเชื้อเอชไอวี หรือไปรักษาคลินิกเอกชนแทน กลุ่มที่รักษาลำช้ามักเป็นผู้ชายหรือวัยรุ่น ที่ยังแข็งแรง การกลัวต่อการถูกตีตราเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจเข้ารับการรักษาเชื้อเอชไอวีของกลุ่มชายรักชาย และกลุ่มหญิงแปลงเพศ และการกลัวต่อการตีตราที่มีต่อเอชไอวีและต่อคนรักร่วมเพศ ทำให้กลุ่มชายรักชายไม่กล้าเข้ารับการรักษาเชื้อเอชไอวี ทัศนคติลบของคนในชุมชนทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีไม่อยากจะไปรับการรักษาอีกต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานของ The ILO Global HIV Discrimination in the World of Work Survey (2021) กล่าวว่าภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกมีความเข้าใจต่ำที่สุดและมีทัศนคติเชิงลบมากที่สุด

แนวทางที่ลดการตีตรา ลดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีสิทธิเหมือนกับบุคคลทั่วไปและผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ถูกตีตราจากสังคมกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติ จะต้องใช้การสื่อสารเชิงบวก สื่อสารด้วยการใช้มุมมองของอนาคต การตระหนักรู้ถึงการใช้ชีวิตอย่างที่ยั่งยืนและปลอดภัย สร้างสรรค์ ไม่ควรตีตราซ้ำผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี และทุกคนควรตระหนักในความรู้สึกร่วมกันของผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกนกวรรณ สาธอญศิริกุล, ฐิรัชย์ หงสยันตรชัย และปวีธ สิริเกียรติกุล (2562) ที่ศึกษาเรื่องผลของการบำบัดความคิดและพฤติกรรมที่มีต่อการลดการตีตราในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและเอดส์ ณ โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าถ้านำโปรแกรมบำบัดความคิดและพฤติกรรมมาใช้กับผู้ป่วย จะช่วยให้จำนวนผู้ป่วยลดลงและยังมีความรู้เกี่ยวกับอาการป่วยของตนเองได้มากยิ่งขึ้น และจะทำให้เป็นผลดีต่อการดูแลตัวเองได้ และช่วยเพื่อนร่วมโรคด้วยกัน และการให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้ป่วยและญาติ ได้รู้จักการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข และไม่เป็นภาระต่อสังคมด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลควรจัดทำนโยบายวางแผนงานเกี่ยวกับเชื้อเอชไอวีแบบบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนโยบายการรักษาพยาบาลของผู้ติดเชื้อเอชไอวี นโยบายการศึกษา นโยบายเกี่ยวกับการทำงาน นโยบายการตีตราและเลือกปฏิบัติของผู้ติดเชื้อเอชไอวี รวมไปถึงนโยบายการคุ้มครองสิทธิของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ได้รับผลกระทบต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องรวมไปถึงนโยบายที่เกี่ยวกับการแพร่เชื้อเอชไอวีให้แก่ผู้อื่นโดยเจตนาควรมีกฎหมายและมีข้อกำหนดออกมาให้การรองรับชัดเจนและออกกฎหมายคุ้มครองทุกฝ่ายโดยเร่งด่วน

1.2 รัฐบาลควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละกระทรวงที่ทำงานด้านเอชไอวีให้มีความชัดเจนมากขึ้น เช่น กระทรวงสาธารณสุขต้องจัดให้มีหน่วยบริการที่เพียงพอจัดหาบุคลากร งบประมาณสนับสนุน

สถานที่และชุดตรวจเลือด ยาต้านไวรัสให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้มารับบริการ กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำหลักสูตรสุขศึกษาตั้งแต่วัยประถมให้มีความรู้เกี่ยวกับเชื้อเอชไอวี การปฏิบัติตนร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี โดยไม่แบ่งแยกตีตรา สำหรับเด็กมัธยมควรเพิ่มความรู้ในด้านการติดต่อถ่ายทอดเชื้อเอชไอวีและควรทำให้ ผู้เรียนเข้าใจโรคเอดส์อย่างถ่องแท้ เป็นต้น

1.3 ควรมีการบูรณาการวางนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับเอชไอวีและโรคเอดส์อย่างเป็นรูปธรรม มากยิ่งขึ้น เนื่องจากว่าปัจจุบันปัญหาที่เกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวียังคงเป็นปัญหาทางสังคมอยู่มาก ไม่ว่าจะ เป็น ผู้ติดเชื้อเอชไอวีทำร้ายร่างกายตนเอง คิดสั้นฆ่าตัวตาย นายจ้างปฏิเสธการจ้างงาน การโดนสังคมตีตรา ไม่ให้ เกียรติหรือแม้กระทั่งในปัจจุบันผู้ติดเชื้อเอชไอวีแพร่เชื้อให้กับอีกคนหนึ่งโดยเจตนา ทั้งนี้ควรมีนโยบาย กฎหมายที่รองรับอย่างชัดเจน โดยจะต้องเขียนเป็นข้อกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าหน่วยงานในการทำงานใช้ นโยบายใดบ้าง กฎหมายฉบับที่เท่าไรบ้างซึ่งในหน่วยงานหนึ่งอาจจะนำนโยบายหรือกฎหมายหลายฉบับมา ใช้ควบคู่กันไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติงาน

2.1 ทุกภาคส่วนจะต้องมีการทำงานกับแบบเชื่อมโยงประสานงานกันอย่างรวดเร็วและทันทั่วถึง ให้ทันกับสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีอยู่ร่วมกันกับสังคมได้อย่างมีความสุขไม่ตีตราไม่ แบ่งแยกออกจากสังคม จะทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีไม่โดดเดี่ยวจากสังคม หากผู้ติดเชื้อเอชไอวีไม่ได้รับความ เป็น ธรรมจากสังคมก็จะต้องมีการช่วยเหลือผู้ติดเชื้อนั้นอย่างเต็มความสามารถทั้งนี้อาจรวมไปถึงให้รัฐจัดหางานให้ อย่างเป็นระบบเพื่อที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมาภายหลังได้

2.2 การสร้างภาคีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็งเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี โดยจะต้องมีอาสาสมัคร หรือวิทยากรเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการลดการตีตราทางสังคม และการเลือกปฏิบัติเป็นประจําอย่าง สม่าเสมอ ทั้งนี้อาจจะต้องคอยช่วยเหลือครอบครัวผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้เกี่ยวข้องคอยซัพพอร์ตจิตใจทั้งนี้ควร มีจิตแพทย์เข้าไปมีบทบาทมากยิ่งขึ้นด้วยเพื่อเป็นแรงผลักดันให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้มีความคิดบวกในเชิง สร้างสรรค์ ไม่ทำให้เกิดอคติต่อตนเองไม่ทำร้ายร่างกายตนเองหรือหลีกเลี่ยงหนีสังคม

2.3 ผู้สื่อข่าวในที่รายงานข่าวในรายการทีวีหรือสื่อสังคมออนไลน์ควรลดการตีตราและเลือก ปฏิบัติต่อผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี ออกข่าวเกี่ยวกับเอชไอวีอย่างเป็นกลางและสร้างสรรค์โดยไม่ออกข่าวที่ ปิดป้องไปจากความจริง ไม่บูลี่หรือกลั่นแกล้งผู้ติดเชื้อเอชไอวีในการนำเสนอข่าวโดยเฉพาะการนำเสนอข่าวที่ เป็นออกอากาศสดผู้รายงานข่าวจะต้องใช้คำพูดที่ไม่ดูถูกเหยียดหยามผู้ติดเชื้อเอชไอวี

2.4 ต้องมีการสร้างองค์ความรู้และการรณรงค์เกี่ยวกับเชื้อเอชไอวีและเอดส์ได้อย่างชัดเจนและ ถูกต้องเกี่ยวกับตัวโรค ระยะเวลาในการติดต่อ เมื่อติดเชื้อแล้วจะไปรักษาที่ไหน อย่างไร รวมไปถึงการลดการตี ตราในกลุ่มเป้าหมายที่เปราะบางเช่นกลุ่มเกย์ สาวประเภทสอง หญิงชายขายบริการ จะต้องมีการรณรงค์อย่าง จริงจัง เช่นงานเทศกาลไพรด์ Pride Month LGBTQ Pride Parades ที่จัดแสดงขบวนพาเหรดจะต้องมีการ จัดให้ความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวีหรือโรคเอดส์ การลดการตีตราจากผู้ติดเชื้อเอชไอวีด้วยซึ่งปัจจุบันยัง พบเห็นได้น้อยที่มีการรณรงค์ไปพร้อมกัน วันเอดส์โลกอาจจะต้องมีการรณรงค์ให้หน่วยงานต่าง ๆ ของทาง ภาครัฐและเอกชนเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะสถานประกอบการให้มีการจัดเวทีเสวนาขึ้นเพื่อเพิ่ม โอกาสในการหางานแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิธีการและแนวทางที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีความตระหนักรู้ในการลดการตีตรา

ต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กและทำให้เด็กเกิดการยอมรับตัวเอง มีการพัฒนาตนเอง มีคุณค่าในตัวเอง เพื่อลดการตีตราและเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ สารอุยศิริกุล, จิรัชัย หงสยันตรชัย และปวีธ สิริเกียรติกุล. 2562. “ผลการบำบัดความคิดและพฤติกรรมที่มีต่อการลดการตีตราในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและเอดส์ในโรงพยาบาลบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา” วารสารรัชต ภาควิชา (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 13(31), หน้า 171-178.
- กรมควบคุมโรค. 2563. สธ. ผลักดันเป้าหมายเดินหน้ายุติปัญหาเอดส์ ไม่ติด-ไม่ตาย-ไม่ตีตรา ในประเทศไทย. จากอินเทอร์เน็ต. <https://ddc.moph.go.th/brc/news.php?news=11408> (ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2566).
- กัลยาณี จันธิมา, ศิวะยุทธ สิงห์ปัฐ, วีรพล จันธิมา. 2565. “สถานการณ์การตีตราและเลือกปฏิบัติในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพในเขตสุขภาพที่ 9 ปี 2562” วารสารควบคุมโรค, 48(3), หน้า 505-513.
- นอร อริโยทัย. 2565. เครือข่ายลดการตีตราและเลือกปฏิบัติจากเอชไอวี. เชียงใหม่. กองโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์.
- ผกามาต แดงคูหา. 2561. การศึกษาประเด็นด้านโรคเอดส์/การติดเชื้อเอชไอวีที่เผยแพร่ในวารสารวิชาการทั้งไทย และต่างประเทศ (ปี พ.ศ. 2557 - 2561) เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการยุติปัญหาเอดส์. จากอินเทอร์เน็ต. <https://ddc.moph.go.th/uploads/publish/1034820211102082038.pdf> (ค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2566).
- ลานทิพย์ เหราบัตย์, อภิญญา เปี่ยมวัฒนาทรัพย์, ประไพพิศ วิวัฒน์วานิช, ยศภัทร เสาวภาลิมป์กุล. 2559. “สถานการณ์ตีตราและเลือกปฏิบัติผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีในสถานพยาบาล เขตสุขภาพที่ 6 ปี 2558” วารสารโรคเอดส์, 6, หน้า 36-45.
- ศิลาธรรม เสริมฤทธิ์รงค์, พงณา ชาญญกิตติกุล และชุตติวัลย์ พลเดช. 2561. “ผลของการตีตราต่อผู้เป็นโรคเรื้อนวัณโรคและผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้เป็นโรคเอดส์” วารสารควบคุมโรค, 44(1), หน้า 19-29.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2562. ความก้าวหน้าการรักษา เอชไอวี ในปัจจุบัน. จากอินเทอร์เน็ต. <https://shorturl.asia/v11DQ> (ค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2566).
- The ILO Global HIV Discrimination in the World of Work Survey. 2021. Stigma and discrimination remain major issues for workers with HIV/AIDS. Internet. https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_830268/lang-en/index.htm (Retrieved January 1, 2024)

บทความวิจัย

การพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2

รุสนา หะยีอาแว¹ อับดุลรอแม สุลหลง²

¹ บัณฑิตศึกษา, บัณฑิตศึกษาสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านอัลกุรอานระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ผู้เรียนระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โรงเรียนปริญาณวิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 23 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักการอ่านอัลกุรอาน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ 3) แบบประเมินทักษะการอ่าน และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ CIRC มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.02/93.11 ซึ่งค่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80
2. ผลการประเมินทักษะการอ่านก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 58.75 หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 88.75 ซึ่งหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

RESEARCH

The Development of Al-Quran Recitation Skill through CIRC Technique Using Electronic Book for Intermediate Islamic Studies Stage Students, Year 2

Rusna Hayee-awae*, Abdulramae Sulong**

*student Master of Education Field in Teaching Islamic Education Graduate School Yala Rajabhat University

** Dr., Asssistant Professor, Ph.D. in Islamic civilization and Azia and Lecturer of Teaching Islamic Education. Faculty of Education, Yala Rajabhat University, Email : abdulramae.s@yru.ac.th

ABSTRACT

The purposes of the research were 1) to develop and determine the efficiency of the lesson plans of Al-Quran recitation skill through CIRC technique using electronic book, 2) to compare the reading skill between pre-test and post-test achievements for intermediate Islamic studies stage students, year 2, 3) to study the achievements of intermediate Islamic studies stage students using CIRC technique between pre-test and post-test, and 4) to study the students' satisfaction towards instruction by using CIRC technique. The samples of this research were 23 intermediate Islamic studies stage students, year 2 of Prichayan Wittaya School in the second semester, academic year 2022. The research instruments were 1) the six lesson plans on Al-Quran recitation skill through CIRC technique using electronic book, 2) a 30-question of learning achievement test, 3) reading skill assessment form, and 4) the satisfaction questionnaire of students towards Al-Quran recitation skill through CIRC technique using electronic book. The statistics used in this research were mean, percentage, standard deviation, and t-Test.

The results of this research were as follows;

1. The efficiency of the lesson plans of Al-Quran recitation skill through CIRC technique using electronic book was equal to 82.02/93.11 which was higher than the predetermined criterion 80/80.

2. The reading skill achievements of intermediate Islamic studies stage students, year 2 between pre-test and post-test were different, which the post-test scores were higher than the pre-test scores.

3. The students' achievements between pre-test and post-test were different which the post-test scores were higher than the pre-test scores at statistical significance level of 0.05.

4. The students' satisfaction of Al-Quran recitation skill through CIRC technique using lesson plans was at a high level.

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาด้านอิสลามศึกษาให้กับบุตรหลานของพี่น้องมุสลิมทั่วประเทศ โดยรัฐบาลสนับสนุนให้มีการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับสถานศึกษาที่เปิดสอนวิชาสามัญควบคู่วิชาศาสนาอิสลาม จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีการคำนึงถึงความพร้อมด้านทรัพยากรแหล่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชน ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในแต่ละท้องถิ่นเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 1-2)

หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญาพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมและจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่ดีรวมทั้งเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีความศรัทธาต่ออัลลอฮฺ มีบุคลิกภาพตามแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ก่อให้เกิดสันติสุขทั้งโลกนี้และโลกหน้า หลักสูตรอิสลามศึกษามีเนื้อหาประกอบด้วยสาระการเรียนรู้อัลกุรอาน อัลหะดีษ อัลอะกีดะฮฺ อัลฟิกฮฺ อัตตารีค อัลอัคลาก ภาษาอาหรับและภาษามลายูที่เน้นพัฒนาการเรียนรู้ ความคิด คุณธรรม ให้มีความภาคภูมิใจในความเป็นมุสลิมและมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลาม ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 3)

การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพราะการอ่านวิชาต่าง ๆ ล้วนแล้วต้องใช้อ่านเป็นสื่อในการเรียนทั้งสิ้น อิสลามได้ให้ความสำคัญต่อการอ่านอย่างยิ่งและมีการสนับสนุนการอ่านตั้งที่โองการแรกของอัลลอฮฺ ที่ทรงประทานมายังท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นโองการที่ระบุเรื่องของการศึกษา คือ คำว่า “จงอ่าน” ดังอัลกุรอานกล่าวไว้ว่า

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (1) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (2) اقْرَأْ وَرَبُّكَ
الْأَكْرَمُ (3) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (4) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ. (العلق: 1-5)

ความว่า : จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิดทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือดจงอ่านเถิดและพระเจ้าของเจ้านั้นผู้ทรงใจบุญยิ่งผู้ทรงสอนการใช้ปากกาผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้

(อัลอะลัก : 1-5)

ท่านอับดุลลอฮฺ บิน มัสอู๊ด رضي الله عنه ได้เล่าว่า ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า

مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ، وَالحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، لَا أَقُولُ:
الم حَرْفٌ، وَلَكِنْ أَلِفٌ حَرْفٌ، وَلَا م حَرْفٌ، وَمِمْ حَرْفٌ (رواه الترمذي)
وقال: حديث حسن صحيح رقم : 2910

ความว่า ผู้ใดอ่านหนึ่งอักษรจากคัมภีร์ของอัลลอฮฺ (อัลกุรอาน) เขาจะได้รับหนึ่งความดี และหนึ่งความดีจะ (ถูกทวีคูณ) เป็น 10 เท่าของมันฉันไม่ได้บอกว่า อะลิฟ ลาม มีม คือหนึ่งอักษร แต่ อะลิฟ คือ 1 อักษร ลาม คือ 1 อักษร มีม คือ 1 อักษร

(รายงานโดยอັตตฺรมิซียฺหมายเลข 2910)

จากการการสัมภาษณ์ นางสาวยามีละ กาหลง สรุปว่า มีปัญหาในการจัดการเรียนรู้รายวิชา อัลกุรอานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปรีชาญาณวิทยาเพราะวิธีการเรียนการสอนที่ใช้ในโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนโดยผู้สอนให้ผู้เรียนอ่านตามก่อนและอ่านพร้อม ๆ กัน มีการบอกหลักการอ่านที่เกี่ยวข้องและให้อ่านตาม หลังจากนั้นก็สุ่มนักเรียนประมาณ 2-3 คน อ่านหลังจากที่ครูได้อธิบายแล้วแต่ไม่มีการอ่านเป็นรายบุคคลและไม่มีการแบ่งกลุ่มตามลำดับความสามารถของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนจำนวนมากยังบกพร่องในด้านทักษะการอ่านที่ถูกต้อง และไม่สามารถอ่านตามระดับขั้นได้ตามวัยของผู้เรียนเท่าที่ควร จึงทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ จากการที่ผู้เรียนไม่สามารถอ่านอัลกุรอานได้ ส่งผลทำให้นักเรียนจำหลักการอ่านที่เรียนมาแล้วไม่ได้ เวลาจะอ่านคำที่มีหลักการอ่านเดียวกันในคำถัดไปนักเรียนไม่สามารถมาประยุกต์ใช้ได้

จากข้อมูลปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาหาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะการอ่าน อัลกุรอานของนักเรียนให้ถูกต้องตามหลักการอ่านและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ปรากฏว่า มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจและคาดว่าจะสามารถพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานของนักเรียนได้ คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) ทั้งนี้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ใช้ในการสอนอ่าน รูปแบบนี้ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมการอ่านแบบเรียน การสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจและการบูรณาการภาษากับการเรียน เน้นการแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามระดับความสามารถในการอ่าน ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มจับคู่ 2 คนหรือ 3 คน มาทำกิจกรรมการอ่านแบบเรียนร่วมกัน มีการแจ้งวัตถุประสงค์ในการอ่าน มีการอ่านเรื่องในใจแล้วจับคู่อ่านออกเสียงให้เพื่อนฟัง โดยผู้สอนจะเน้นการฝึกทักษะต่าง ๆ ในการอ่าน มีการให้คะแนนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบนี้จะทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการอ่านได้ดีขึ้นและช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการอ่าน (ทิศนา แคมมณี, 2551 : 70-73)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอาน ของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โรงเรียนปรีชาญาณวิทยา ตำบล นาประคู้ อำเภอกอโกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เนื่องจากการจัดการศึกษาให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุดต้องอาศัยบุคคลที่เป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อน นวัตกรรมโดยการคัดเลือกนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาช่วยกระตุ้นความสนใจผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผล จากการเรียนรู้ภายใต้ภาวะข้อจำกัดที่มีอยู่รวมถึงเพิ่มเติมจุดขาดหายไปของผู้เรียน ข้อดีของการจัดทำหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (ชนัญชิตา สุวรรณเลิศ. 2548 : 4) อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน โดยการที่ผู้เรียนสามารถได้รับความรวดเร็วในการเข้าถึงสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่ทันสมัยได้ตลอด 24 ชั่วโมงและประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางสำหรับผู้เรียน เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้อัลกุรอานโดยใช้เทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โดยเฉพาะปัญหาการอ่านเป็นปัญหาที่พบเห็นอยู่เสมอ ถ้าหากนักเรียนอ่านไม่ได้ก็ควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและมีการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ให้นักเรียนได้ฝึกอ่านอย่างถูกต้องและมีความคล่องในการอ่านมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้การจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โดยใช้เกณฑ์ 80 /80

2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เรียนด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยใช้เกณฑ์ 80 /80

3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านอัลกุรอานของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดไว้

4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการเรียนด้วยเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 6 แผน ๆ ละ 2 ชั่วโมง และนำมาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอาน ของนักเรียนอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องหลักการอ่านอัดฆอมอัซซิมซียะฮฺ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องหลักการอ่านอัดฆอมมุตามาซัลยีน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องอัดฆอมมุตะกอริบยาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องหลักการอ่านอัดฆอมมุตะฎานิชัยนัฮฺอัดตาม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องหลักการอ่านอัดฆอมมุตะฎานิชัยนัฮฺอันนาทิก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องหลักการอ่านอัดฆอมอัลอาม

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โรงเรียนปรีชาญาณวิทยา ตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำนวน 23 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มี 4 ชนิด ดังนี้

1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องหลักการอ่านอัลกุรอาน

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ

3) แบบประเมินทักษะการอ่านจำนวน 1 ชุด

4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC จำนวน 1 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอัลกุรอาน ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาทำการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่างในคาบที่ 1 โดยใช้เวลาในการทดสอบ 1 คาบ

2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาอัลกุรอานด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่าง เมื่อสอนจบในแต่ละหัวข้อย่อย จะทำการทดสอบย่อยท้ายคาบ โดยใช้เวลา 15 นาที เพื่อใช้ประเมินความสามารถของนักเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้

3. เมื่อผู้วิจัยสอนครบตามแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอัลกุรอาน ฉบับเดิม มาทำการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลา 1 คาบ

4. ผู้สอนให้นักเรียนอ่านเป็นรายบุคคลแล้วใส่คะแนนแต่ละช่องตามความเหมาะสมโดยใช้แบบประเมินทักษะการอ่านมาใช้ในการประเมินทักษะการอ่าน

5. เมื่อทำแบบทดสอบหลังเรียนเสร็จ ให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC

6. นำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอัลกุรอาน ทั้งก่อนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบกันโดยใช้สถิติทดสอบ t-test dependent test

7. นำผลของแบบประเมินความพึงพอใจ มาหาค่าร้อยละในแต่ละระดับและสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ค่า E_1 E_2

1.2 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนด้วยเทคนิค CIRC ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เกณฑ์ 80 /80

1.3 วิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมินทักษะการอ่านอัลกุรอานระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test โดยใช้ t-test แบบ dependent samples

1.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โดยการหาค่าร้อยละของแต่ละระดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC

วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวน 6 เรื่องได้แก่

- 1) บทที่ 1 เรื่อง หลักการอ่านอิดฆอมอฮ์ซัซซัยยะฮ์
- 2) บทที่ 2 เรื่อง หลักการอ่านอิดฆอมอิดฆอมมุตามาซัลยัณ
- 3) บทที่ 3 เรื่อง อิดฆอมมุตะกอริบัยน
- 4) บทที่ 4 เรื่อง หลักการอ่านอิดฆอมมุตะญานิชัยนอ์ตตาม

- 5) บทที่ 5 เรื่อง หลักการอ่านอิดฆอมมุตะฎานิชัยนอันนากิศ
- 6) บทที่ เรื่อง หลักการอ่านอิดฆอมอัลอาม

6

นำมาใช้คู่กับแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC

จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม

2. การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เรียนด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เกณฑ์ 80 /80

ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80 /80 ดังตาราง ตาราง ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เรียนด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2

เรื่องที่	เรื่อง	ค่าประสิทธิภาพ			การแปลผล
		E_1	E_2	E_1/E_2	
1	อิดฆอมอัซซิมชียะฮฺ	83.91	92.17	83.91/92.17	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
2	อิดฆอมมุตะมาซียัน	79.56	90.00	79.56/90.00	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
3	อิดฆอมมุตะกอริบียัน	80.43	92.17	80.43/92.17	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
4	อิดฆอมมุตะฎานิชัยน อัดตาม	82.17	93.47	82.17/93.47	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
5	อิดฆอมมุตะฎานิชัยนอันนากิศ	83.04	94.34	83.04/94.34	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
6	อิดฆอมอัลอาม	83.04	96.52	83.04/96.52	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
	เฉลี่ยโดยรวม	82.02	93.11	82.02/93.11	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์

จากตาราง พบว่าผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เรียนด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 มีค่าร้อยละของคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 82.02 และค่าร้อยละของคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 93. 11

3. การวิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมินทักษะการอ่านอัลกุรอานระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test โดยใช้ t-test แบบ dependent samples

ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ดังตาราง

ตาราง ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ทักษะการอ่าน	N	คะแนนเต็ม	μ	ค่าร้อยละ	σ	t
ก่อนเรียน	23	30	18.39	58.75	2.16	2.07
หลังเรียน	23	30	27.78	88.75	1.01	

จากตาราง พบว่าผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 18.3 หลังเรียนเท่ากับ 27.78 ซึ่งคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ดังตาราง

ตาราง ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC

ลำดับที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ					N
		5	4	3	2	1	
1	นักเรียนสามารถศึกษาหลักการอ่านอัลกุรอานได้ง่ายขึ้น	20	2	1	0	0	23
2	นักเรียนรู้สึกอยากเรียนเรื่อง หลักการอ่านอัลกุรอานมากขึ้น	18	3	2	0	0	23
3	นักเรียนชอบทำกิจกรรมการเรียนการสอนเมื่อใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	19	3	1	0	0	23
4	การจัดกิจกรรมการเรียนเรื่องหลักการอ่านอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นวิธีที่น่าสนใจ	18	4	1	0	0	23
5	นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานให้ถูกต้องตามอักขรวิธีจากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	23	0	0	0	0	23
	ร้อยละ	85.22	10.45	4.39	0	0	

จากตาราง พบว่าผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ในแต่ละระดับมีความแตกต่างกัน โดยระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.22

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โรงเรียนปรีชาญาณวิทยา ตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้อัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โรงเรียนปรีชาญาณวิทยา โดยภาพรวมมี

ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ทุกชุด แสดงว่า การจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ช่วยให้ ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้อย่างดี และทำให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียนมี ค่าสูงกว่าร้อยละ 80 ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาชุดการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและครบทุก องค์ประกอบ ซึ่งในแต่ละ แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบดังนี้ สำคัญ สำคัญ มาตราฐาน ตัวชี้วัด จุดประสงค์ การเรียนรู้ สำคัญ การเรียนรู้สมรรถนะที่สำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้สื่อ/แหล่งการ เรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน และการวัดผลและประเมินผลและบันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังที่ สุ วิทย์ มูลคำ (2549 : 63) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ มาตราฐาน การเรียนรู้ ตัวชี้วัด สำคัญ สำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สำคัญ การเรียนรู้ กิจกรรม กระบวนการเรียนรู้/ สื่อ แหล่งเรียนรู้ / นวัตกรรม /ภาระงาน ชิ้นงาน /การวัดและประเมินผล เอกสารประกอบการจัดการ เรียนรู้บันทึกผลหลังการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการระบุกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนของการเรียน มีแบบทดสอบเพื่อวัด ความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับตรวจสอบ หลังจากการ เรียนด้วยแผนการจัดการ เรียนรู้อัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรียนจบแล้ว ผู้เรียนเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ และสื่อการเรียนต่าง ๆ เป็นสื่อสำหรับ ผู้เรียน ได้ศึกษามีหลาย ชนิดประกอบกัน อาจเป็นประเภทสิ่งพิมพ์ รูปภาพต่าง ๆ วิดีทัศน์และของจริง เป็นต้น ส่วนประสิทธิภาพของ แผนการจัดการเรียนรู้อัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียน ชั้นอิสลามศึกษา ตอนกลางปีที่ 2 โรงเรียนปริชาฎาณวิทยา ทั้งแผน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80 / 80 ทั้งนี้ เพราะได้ผ่านการตรวจแก้ไขและปรับปรุง โดยอาจารย์และผู้วิจัยเอง และผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้อัล กุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่สร้างขึ้นไปทดลองหาประสิทธิภาพกับนักเรียนที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด หลังจากนั้นผู้วิจัย ได้นำไป ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.02/93.11 หมายความว่านักเรียน ทุกคนได้คะแนน เฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบระหว่างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 82.02 และคะแนนเฉลี่ย จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 93.11 แสดงว่า แผนการจัดการ เรียนรู้อัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ กำหนดไว้เพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหลักการของการวิจัย ซึ่งดำเนินการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้อย่าง เป็นระบบและมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราวรรณ มีมาก (2559 : 100) ที่ได้ ศึกษาเรื่องการพัฒนา ความสามารถด้านการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้ เทคนิค CIRC ประกอบกับแบบฝึกทักษะ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ เทคนิค CIRC ประกอบแบบฝึกทักษะ ด้านสะกดคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ $E1/E2 = 87.78/87.59$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ $E1/E2 = 80/80$ และงานวิจัยของรอฮิมะห์ เต็ง (2561 : 89) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอาหรับโดยใช้เทคนิคการเรียนการสอน แบบร่วมมือผสมผสาน การอ่านและการเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาอาหรับโดยใช้เทคนิค การเรียนการสอนแบบร่วมมือผสมผสานการ อ่านและการเขียนมีประสิทธิภาพ $E1/E2=81.67/82.42$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ $E1/E2= 80/80$

2. ทักษะการอ่านของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามแผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โรงเรียนปริชาฎาณวิทยา ก่อนเรียนและหลังเรียนมีความ แตกต่างกันโดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 18.39 หลังเรียนเท่ากับ 27.78 ซึ่งคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยที่ สูงกว่าก่อนเรียน ($27.78 > 18.39$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ

การศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพรรณ กาจกำแหง 2560: (บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการ พัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดลำปาง ด้วยวิธี ซี ไอ อาร์ ซี) CIRC) ซึ่งผลการศึกษาเกี่ยวกับทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนา ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนในจังหวัดลำปางมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 75/78 จะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพหลังเรียนจะมีค่าเฉลี่ย สูงกว่าก่อนเรียนซึ่งหมายความว่า คะแนนหลังเรียนก็จะสูงกว่าก่อนเรียนผลของการวิจัยข้างต้นสามารถพัฒนา ทักษะด้านการอ่านได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค CIRC เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีความ เหมาะสมในการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค CIRC เป็นการจัดการ เรียนรู้ที่เป็นระบบและมีขั้นตอนที่ชัดเจน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนักเรียนที่เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้้อัลกรูอ่านด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โรงเรียนปรีชาญาณวิทยา ก่อน เรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกันโดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 24.47หลังเรียนเท่ากับ 27.82 ซึ่ง คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าก่อนเรียน ($27.82 > 24.47$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้้อัลกรูอ่านด้วยเทคนิค CIRC โดย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านขั้นตอนอย่างมีระบบและมีวิธีการที่ เหมาะสม โดยเริ่มจากการ วิเคราะห์หลักสูตรและศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน หลักการอ่านอัลกรูอ่าน สาระการ เรียนอัลกรูอ่านสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ใ้บความรู้และใบงานที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ และได้จัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้้อัลกรูอ่านโดยใช้ กิจกรรมการเรียนรู้อัลกรูอ่าน CIRC ที่เน้นให้ผู้เรียนได้อ่านอัลกรูอ่านและ เรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดง ความคิดเห็น เพื่อจะได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ อีกทั้ง แผนการจัดการเรียนรู้อย่างได้รับการตรวจสอบและได้ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและในการสร้างหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนเพื่อรวบรวมข้อบกพร่องนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนที่จะนำไป ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขอผู้เรียนก่อนเรียนและหลัง เรียน มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กษมาภรณ์ ใจว่อง (2564 : 47) เรื่องการใช้เทคนิค CIRC (Cooperative Integrated Reading and composition) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลแพร่ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ11.27 คะแนน และ 16.93 ตามลำดับ และ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนพบว่าคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้้อัลกรูอ่าน โดยใช้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยเทคนิค CIRC โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัณณ์ ภัคสรร์ ทำประดิษฐ์ (2564 : 612) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกด คำโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.71, S.D. = 0.46$ แสดงว่านักเรียนมีความพึงพอใจกับวิธีการเรียนโดยใช้เทคนิค CIRC เนื่องจากการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการทำงานกลุ่ม ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจและกระตุ้น

ความสนใจของผู้เรียนได้ดี ช่วยให้นักเรียนกระตือรือร้นและมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้ผู้เรียนมีความสนุกสนานในการเรียนและมีความพึงพอใจในการเรียนมากยิ่งขึ้นและเมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โรงเรียนปรีชาญาณวิทยาที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้อัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\mu = 4.02$)

สรุปได้ว่าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 โรงเรียนปรีชาญาณวิทยาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อัลกุรอานด้วยเทคนิค CIRC โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในข้อที่ 4

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลแก่ผู้เรียนต่อไป

1.2 ผู้สอนควรบริหารเวลาในการทำกิจกรรมโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยเพิ่มชั่วโมงการสอนให้มากกว่าเดิม เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำเป็นต้องดำเนินการแบบต่อเนื่องเพราะฉะนั้นจะต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมและมีความยืดหยุ่นในการทำกิจกรรม

1.3 ผู้สอนควรที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในการเรียนการสอนครบทุกคนอย่างทั่วถึงในการดำเนินกิจกรรมการสอน และควรคำนึงถึงความแตกต่างในความสามารถของนักเรียนแต่ละคนควรให้ความสนใจใส่และดูแลกลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนในระดับอ่อนกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยกระตุ้นให้นักเรียนเก่งคอยให้ความช่วยเหลือหรืออาจใช้กระบวนการกลุ่ม

1.4 ผู้สอนควรนำสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าพัฒนาขึ้นไปใช้ในการสอนให้แพร่หลาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิค CIRC ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่หลากหลาย หรือนำไปศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบการสอนระหว่างการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับรูปแบบการสอนอื่น ๆ และวิธีการสอนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2.3 ควรที่จะมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อรูปแบบอื่น ๆ ที่จะนำมาใช้ควบคู่กับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ CIRC

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กษมาภรณ์ ใจว่อง เรื่อง การใช้เทคนิค CIRC (Cooperative Integrated Reading and composition) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่

4. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ พฤษภาคม 2564 มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กัณณภัสสรุ์ ทำประดิษฐ์. การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 THE DEVELOPMENT IN READING AND SPELLING ABILITIES OF THE 4 TH GRADE STUDENTS THROUGH CIRC TECHNIQUE-BASED LEARNING ACTIVITIES มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ Received May 10, 2021; Revised July 12, 2021; Accepted August 25, 2021 วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564)
- จิราวรรณ มีมาก. (2559). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ประกอบแบบฝึกทักษะ. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รอฮีมะห์ เต็ง. (2561). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอาหรับโดยใช้เทคนิคการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ผสมผสานการอ่านและการเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย. (2542). พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย. อัลมะดีนะฮฺ อัลมุเนาะเราะฮฺ : ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.
- Muhammad bin Ismail Albukhari. (2008). Sohih Bukhari. Darulibnikasir : Birut Lubnan.
- Muslim bin Ibnuhadjad. (2010). Sahih Muslim. Darulkutub Ilmiyah : Birut Lubnan

บทความวิจัย

รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ
โรงเรียนศิริไลพิทยา

หนึ่งหทัย สีมะ^{1*} สุวดี อุปปินใจ² สมเกียรติ ตุ่นแก้ว³

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท, หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

^{2,3} อาจารย์ที่ปรึกษา, หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 2) และ 3) ประเมินรูปแบบ มีประชากรได้แก่ ผู้บริหารมูลนิธิรักมนุษยชาติ ครู ผู้ปกครอง ผู้สนับสนุน และคณะกรรมการบริหารของโรงเรียนศิริไลพิทยา เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน มีผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า มีชื่อรูปแบบคือ รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการระหว่าง รูปแบบทางการกับรูปแบบการเมือง สำหรับการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา ซึ่งประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนรูปแบบมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารโรงเรียน, โรงเรียนเอกชนการกุศลสังกัดมูลนิธิ, วิถีอิสลาม

RESEARCH

Management model for private Islamic charity schools under the Human Mercy Foundation Civilize Pittaya School.

Nuenghathai Seema ^{1*} Suwadee Ouppinjai ² Somkiet Tunkaew³

¹ Graduate student, Master Degree of Education, Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University.

^{2,3} Advisor, Master Degree of Education, Faculty of Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University.

Abstract

The purpose of this research is to develop a management model for private charitable schools according to the Islamic way under the Human Mercy Foundation Civilize Pittaya School. There are 3 steps to this study as follow: 1) Studying the current condition, desired condition, and necessary needs 2) and 3) Evaluating the model which the population includes: Executives of the Human Mercy Foundation, teachers, parents, supporters and the executive committee Civilize Pittaya School. The sample group includes 27 people, consisting of 7 experts used in the expert-based seminar, and 10 experts in format evaluation. The researching tools used are questionnaires, structural interviews. We are able to assess the data from average mean, standard deviation, index of essential needs, and analysis of content data.

The results of the study found that the format names will be: “Integrated management model between Formal style and political style for the administration of private Islamic charity schools under the Human Mercy Foundation Civilize Pittaya School”. This consists of the principles, objectives, and elements of the school management model. The format has accuracy and feasibility at a high level.

Keywords: School management model, Private charity school under the foundation, Islamic way

บทนำ

การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในระบบประเทศไทยตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนด มาตรการช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนเป็นเงินอุดหนุนรายบุคคล พ.ศ. 2558 (ราชกิจจานุเบกษา, 2558, น. 2) ได้กำหนดประเภทโรงเรียนเอกชนการกุศล ประกอบด้วย โรงเรียนที่สำนักพระราชวังเป็นผู้รับใบอนุญาต โรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์ โรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์หรือพระ ราชูปถัมภ์ที่จัดการศึกษาเพื่อการกุศล โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โรงเรียนการศึกษาพิเศษ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์หรือโรงเรียนประเภทอื่นที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้ความ อนุเคราะห์ เป็นกรณีพิเศษและให้หมายความรวมถึงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชา สามัญที่มีมูลนิธิหรือ มัสยิดเป็นผู้รับใบอนุญาตที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาเท่านั้น

การจัดการศึกษาเอกชน แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ โรงเรียนเอกชนสามัญศึกษาโรงเรียน เอกชนการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเอกชนการศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนเอกชนนานาชาติโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลาม โรงเรียนเอกชนอาชีพ โรงเรียนเอกชนอาชีวะนอกระบบโรงเรียนเอกชนสอนดนตรี โรงเรียน เอกชนสอนศิลปะโรงเรียนเอกชนกวดวิชา ทั้งนี้โครงสร้างการบริหารและการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เอกชนแต่ละประเภทจะสอดคล้องกับโรงเรียนเอกชนทุกแห่งจะได้รับการอุดหนุนงบประมาณจากรัฐบาลใน อัตราที่แตกต่างวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียน (ราชกิจจานุเบกษา, 2551) ขึ้นอยู่กับประเภทของโรงเรียน เอกชนนั้น ๆ ซึ่งโรงเรียนเอกชนบางแห่งยังได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากมูลนิธิต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมการศึกษาอีกด้วยในปัจจุบันสมาคมและมูลนิธิมีบทบาทและความสำคัญ ต่อการพัฒนาสังคมเป็นอย่าง ยิ่งเนื่องจากจำนวนประชากรได้เพิ่มมากขึ้น

โดยโรงเรียนเอกชนการกุศล จัดการศึกษาเพื่อการกุศลให้แก่เด็กด้อยโอกาส เด็กยากจน เด็กที่มีความจำเป็นในเรื่องถิ่นที่อยู่ซึ่งประเภท เด็กด้อยโอกาสที่เข้ารับการศึกษารวมโรงเรียนเอกชนการกุศล ประกอบด้วย เด็กถูกละเมิดสิทธิ เด็กถูกปล่อยปละละเลย เด็กเร่ร่อน เด็กพิการ เด็กที่ได้รับเชื้อหรือได้รับ ผลกระทบจากโรคเอดส์ และเด็กชาวไทยต่างวัฒนธรรมและเด็กชาติพันธุ์ ได้แก่เด็กชาติพันธุ์ในประเทศไทย โดยปัญหาของเด็กชาติพันธุ์ ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ขาดโอกาสที่จะเข้า รับการศึกษาภาค บังคับ เนื่องจากการขาดความรู้ ความเข้าใจของผู้ปกครอง ความยากจน การต้องใช้แรงงาน และการบริการ ภาครัฐที่จัดให้ไม่ทั่วถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผล กระทบ ต่อค่านิยม ทศนคติ และความเป็นอยู่ของชาติพันธุ์ (ปรานีย์ คุณธรรมดี, 2552, น. 9-11) และในส่วนของมูลนิธิ รักรัมนุชชาติ เป็นมูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งเพื่อบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้านการส่งเสริมศึกษา โดยไม่หวังผล ให้ตั้งขึ้นเพื่อผลิตบุคคลสนับสนุนนักเรียนได้เรียนหนังสือ ส่งเสริมแนวทาง ให้ได้มีโอกาสไป ศึกษาในต่างประเทศ เมื่อสำเร็จการศึกษามาแล้ว จะได้มาทำงานเป็นผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายใต้การ บริหารงานของมูลนิธิรักรัมนุชชาติ มูลนิธิรักรัมนุชชาติ จดทะเบียนเป็นโรงเรียนศิริโลพิทยาเป็นโรงเรียน เอกชนตามวิธีอิสลาม ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2556 นับเป็นโรงเรียนเอกชนแห่งแรกที่จัดสอนตามวิธีอิสลามในจังหวัดเชียงราย ซึ่งมูลนิธิดังกล่าวเป็น มูลนิธิที่ก่อตั้งขึ้น โดยการสนับสนุนจากองค์กรเอกชนอื่น ๆ เช่น มูลนิธิเพื่อการพัฒนาสังคม มูลนิธิเพื่อการพัฒนาสังคมจังหวัดปัตตานีเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2561 ภารกิจของมูลนิธิคือการ ส่งเสริมการพัฒนาสังคมในจังหวัดปัตตานี ที่ช่วยส่งเสริมและจัดหาทุนให้กับนักเรียนโรงเรียนศิริโลพิทยา (รวม ลี กาเบ, 2566)

ปัจจุบันด้วยภาวะเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ประชาชนที่ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อนในเรื่องต่าง ๆ ได้เพิ่มมากขึ้น ปัญหาสังคมจึงเพิ่มมากขึ้นและมีความรุนแรงยิ่งขึ้น เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาความเสื่อมโทรมทางด้านศีลธรรมและจิตใจ ลำพังรัฐบาล และหน่วยงานของรัฐแต่ฝ่ายเดียวย่อมไม่สามารถที่จะให้การสงเคราะห์และสวัสดิการทางสังคมแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง การแก้ไขปัญหาสังคมต่าง ๆ ให้บรรเทาลง และพัฒนาสังคมไปสู่ความเจริญมั่นคงตามเป้าหมายที่ต้องการนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลจากความร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์กรเอกชน โดยเฉพาะสมาคมและมูลนิธิ ซึ่งสมาคมและมูลนิธิเหล่านี้ ประกอบด้วย บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีความเสียสละ และมีใจเป็นกุศล (ประภาศน์ วยชัย, 2540 อ้างอิงใน นฤมล ทรัพย์วิระปรกรณ์, 2558, น. 2)

ในการบริหารโรงเรียนศิริไลพิทยาในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ จากการทำรายงานประเมินตนเอง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2565) สถานศึกษาควรปรับปรุงเพิ่มเติมข้อมูลรายละเอียดในด้านกระบวนการบริหาร รูปแบบโครงสร้างการทำงานและการจัดการในการปฏิบัติงาน อย่างไม่เป็นระบบ รวมทั้งการจัดทำแผนพัฒนาการดำเนินงานตามแผนโดยละเอียด ผลการดำเนินงานกิจกรรม โครงการไปปรับปรุง แก้ไข นำมาวิเคราะห์ วางแผนพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นของการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน การกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา จึงมีความสนใจในการศึกษารูปแบบโครงสร้างการบริหาร บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องจากการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติโรงเรียนศิริไลพิทยา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือของบุคคลผู้สนับสนุนที่มีความตระหนักในการพัฒนาการศึกษา และสามารถนำไปประกอบเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับโรงเรียนเอกชนในสังกัดมูลนิธิ ในการพิจารณาแนวทางสนับสนุน และส่งเสริมการบริหารโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิ เพื่อปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยาเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยดำเนินการวิจัยแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติโรงเรียนศิริไลพิทยา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มเป้าหมายเป็นศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ผู้บริหารมูลนิธิรักมนุษยชาติ ครู ผู้ปกครอง ผู้สนับสนุน และคณะกรรมการบริหารของโรงเรียนศิริไลพิทยา จำนวน 27 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยใช้ เป็นแบบสอบถามจัดทำขึ้นจากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสอบถามเกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับเรื่อง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา ลักษณะของแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติโรงเรียนศิริไลพิทยา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผ่านระบบออนไลน์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ และมีความยินดี เต็มใจให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามความเชี่ยวชาญ 1) ด้านการบริหารงานโรงเรียน 2) ด้านนโยบายการบริหารการศึกษา หรือผู้ผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา 3) ด้านการวิจัยหรือผลงานวิชาการ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาเอก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติโรงเรียนศิริไลพิทยา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติโรงเรียนศิริไลพิทยา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในการประเมินประสิทธิภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสียการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน ตามเกณฑ์ โดยการประเมินประสิทธิภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้รายบุคคล ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารโรงเรียน

กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้หรือประสบการณ์ ของสำนักบริหารงานการศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านนโยบายและแผนด้านการศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมุลินีริ์กมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยาในภาพรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{Modifide}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. รูปแบบการบริหารแบบ ทางการ	3.20	.778	ปาน กลาง	4.30	.432	มาก	0.34	4
2. รูปแบบการบริหารแบบ ผู้ร่วมงาน	3.25	.877	ปาน กลาง	4.29	.495	มาก	0.32	5
3. รูปแบบการบริหารแบบ การเมือง	2.97	.826	ปาน กลาง	4.17	.501	มาก	0.40	1
4. รูปแบบการบริหาร แบบอัติวิสัย	2.98	.759	ปาน กลาง	4.06	.673	มาก	0.36	3
5. รูปแบบการบริหารแบบ กำกวม	1.39	.529	น้อยสุด	.685	.979	น้อยสุด	-0.51	6
6. รูปแบบการบริหารแบบ วัฒนธรรม	2.87	.717	ปาน กลาง	3.98	.893	มาก	0.39	2
ภาพรวม	2.77	.747	ปาน กลาง	3.58	.662	มาก		

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมุลินีริ์กมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยาพบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($= 2.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน ($= 3.25$) รองลงมา ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบทางการ ($= 3.20$) และน้อยที่สุด ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบกำกวม ($= 1.39$)

ผลการวิเคราะห์สภาพพึงประสงค์เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมุลินีริ์กมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยาพบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่รูปแบบการบริหารแบบทางการ (Formal) ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมา ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบผู้ร่วมงาน (Collegial) ($\bar{X} = 4.29$) และน้อยที่สุด ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบกำกวม (Ambiguity) ($\bar{X} = .685$)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมุลินีริ์กมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยาพบว่า ในภาพรวมรายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) อันดับ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบการเมือง (PNI =

0.40) อันดับ 2 คือ รูปแบบการบริหารแบบวัฒนธรรม (PNI = 0.39) และอันดับ 3 คือ รูปแบบการบริหารแบบอัตวิสัย (PNI = 0.36)

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการที่จำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา ในภาพรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการจำเป็น	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{Modifide}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. ระดับของ การกำหนดเป้าประสงค์	2.83	.751	ปานกลาง	4.30	.546	มาก	0.52	1
2. กระบวนการ กำหนดเป้าประสงค์	3.01	.705	ปานกลาง	4.22	.532	มาก	0.40	2
3. ความสัมพันธ์ ระหว่างเป้าประสงค์ กับการตัดสินใจ	3.07	.649	ปานกลาง	4.16	.661	มาก	0.36	4
4. ธรรมชาติของ กระบวนการตัดสินใจ	3.07	.760	ปานกลาง	4.29	.587	มาก	0.40	2
5. ธรรมชาติของ โครงสร้าง	3.09	.757	มาก	4.19	.546	มาก	0.36	4
6. การเชื่อมโยงกับ สภาพแวดล้อม	2.98	.673	ปานกลาง	4.09	.868	มาก	0.37	3
7. แบบของภาวะผู้นำ	3.06	.768	ปานกลาง	4.27	.618	มาก	0.40	2
8. รูปแบบของภาวะ ผู้นำที่เกี่ยวข้อง	3.18	.710	ปานกลาง	4.33	.488	มาก	0.36	4
ภาพรวม	3.04	.641	ปานกลาง	4.23	.514	มาก		

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา ในภาพรวม พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่รูปแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.18$) รองลงมา ได้แก่ ธรรมชาติของโครงสร้าง ($\bar{X} = 3.09$) และน้อยที่สุด ได้แก่ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ ($\bar{X} = 2.83$)

ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา ในภาพรวม พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่รูปแบบของภาวะผู้นำ

ที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมา ได้แก่ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ ($\bar{X} = 4.30$) และน้อยที่สุด ได้แก่ การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.09$)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา ในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น อันดับ 1 คือ ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ (PNI = 0.52) อันดับ 2 คือ กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ (PNI = 0.40) และอันดับ 3 คือ การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม (PNI = 0.37)

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิวไลพิทยา

ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิวไลพิทยา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและสรุปข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และผลศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็น นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะแนวทางการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิวไลพิทยา ผ่านกระบวนการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) นำเสนอผลการศึกษาตามตารางที่ 21 - ตารางที่ 23 ดังนี้

ตารางที่ 21 หลักการบริหารโรงเรียน

ผลการศึกษาจากเอกสาร	ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุป
<ol style="list-style-type: none"> 1. บริหารโดยใช้กระบวนการเจรจาต่อรองตกลงกันในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจภายในองค์กร 2. มีการรวมตัวกันพัฒนาเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เข้มแข็งก่อตั้งเป็นพันธมิตรเพื่อมุ่งสู่วัตถุประสงค์เชิงนโยบายที่ชัดเจน 3. การพัฒนาแบบองค์รวมโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการพัฒนาในทุกๆ ด้านไปพร้อมๆ กัน 4. การพัฒนาระบบประสานงานความร่วมมือจากทุกฝ่าย 5. ให้ความสำคัญในเรื่องนามธรรมของค่านิยมและทัศนคติ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เน้นความสำคัญของโครงสร้างการบริหารตามลำดับชั้น มีการเชื่อมโยงคำสั่งในตำแหน่งที่แตกต่างกันตามลำดับชั้น อาศัยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของผู้ที่ดำรงตำแหน่งสูงสุด โดยผู้บริหารองค์การก็จะต้องรับผิดชอบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย 2. กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ (Process by which goals are determined) ผู้บริหารและหัวหน้างานมีสิทธิอำนาจในการกำหนดเป้าประสงค์เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ (Relationship between goals and decisions) ของรูปแบบทางการ การตัดสินใจของผู้บริหารจะยึดหลักเป้าประสงค์ขององค์การเป็นหลัก 4. ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจ (Nature of decision process) ในรูปแบบทางการ จะต้องมีความสมเหตุสมผล โดยยึดกฎระเบียบและข้อบังคับเป็นหลัก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การบริหารอย่างมีส่วนร่วม 2. การบริหารแบบอิสลามเชิงพี่น้อง 3. การบริหารขึ้นอยู่กับสถานการณ์และบริบทของโรงเรียน 4. โครงสร้างและการสั่งการให้ชัดเจน มีหลักคุณธรรม หลักคุณธรรมและตามกฎหมาย 5. ตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาของผู้บริหาร 6. ควรมีการบริหารความเสี่ยง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม 2. การบริหารแบบอิสลามเชิงพี่น้อง 3. การบริหารขึ้นอยู่กับสถานการณ์และบริบทของโรงเรียน 4. การบริหารโครงสร้างและการสั่งการให้ชัดเจน มีหลักคุณธรรม หลักคุณธรรมและตามกฎหมาย 5. การบริหารแบบเน้นค่านิยม การบริหารที่ให้ 6. ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับบุคลากรในโรงเรียน 6. การบริหารความเสี่ยง การวางแผนและการบริหารความเสี่ยงเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

<p>ของครูและบุคลากร ทุกคน 6.การยึดหลักการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับ วัฒนธรรมประเพณี อิสลาม</p>	<p>5.ไม่เน้นความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่าง บุคลากร โดยใช้ความเป็นกลางเพื่อ ช่วยลดผลกระทบของความเป็น ปัจเจกในการตัดสินใจ 6.ใช้คุณธรรมในการสรรหา และ พิจารณาความดีความชอบของ บุคลากร การแต่งตั้งจะเกิดขึ้นกับ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ การเลื่อนตำแหน่งจะขึ้นกับความ เชี่ยวชาญที่แสดงให้เห็นในตำแหน่ง ปัจจุบันและตำแหน่งที่ผ่านมา</p>		
---	--	--	--

จากตารางที่ 21 พบว่า หลักการบริหารโรงเรียนของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตาม
วิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิธรรมาภิบาล โรงเรียนศิวไลพิทยา ประกอบด้วย 6 หลักการ ดังนี้

1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนศิวไลพิทยา เปิดโอกาสให้ทุกภาค
ส่วนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างจิตสำนึกเป็นเจ้าของ
ร่วมกันและมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การบริหารแบบอิสลามเชิงพี่น้อง เป็นการบริหารที่ยึดหลักความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน
เน้นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่นและเป็นมิตร

3) การบริหารขึ้นอยู่กับสถานการณ์และบริบทของโรงเรียน เป็นการบริหารที่ปรับเปลี่ยนให้
เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของโรงเรียน เพื่อสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

4) การบริหารโครงสร้างและการสั่งการให้ชัดเจน มีหลักคุณธรรม หลักยุติธรรมและตามกฎหมาย
เป็นการบริหารที่วางโครงสร้างและระบบการสั่งการให้ชัดเจน ยึดหลักคุณธรรม หลักยุติธรรม และเป็นไปตาม
กฎหมาย เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพในการทำงาน

5) การบริหารแบบเน้นค่านิยม เป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับ
บุคลากรในโรงเรียน เช่น ค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ค่านิยมความรับผิดชอบ ค่านิยมความสามัคคี เป็นต้น
เพื่อสร้างบุคลากรที่มีคุณธรรมและจริยธรรม

6) การบริหารความเสี่ยง เป็นการบริหารที่วางแผนและบริหารความเสี่ยงเพื่อลดผลกระทบที่อาจ
เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เพื่อสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยให้กับโรงเรียน

ตารางที่ 22 วัตถุประสงค์การบริหารโรงเรียน

<p>ผลการศึกษา จากเอกสาร</p>	<p>ผลการศึกษาสภาพ ที่พึงประสงค์และ ความต้องการ จำเป็น</p>	<p>ข้อเสนอแนะจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ</p>	<p>สรุป</p>
<p>1.เพื่อพัฒนาเปลี่ยนแปลงระบบ การศึกษาของไทย ให้เข้าใจ</p>	<p>เพื่อพัฒนารูปแบบ การบริหารโรงเรียน เอกชนการกุศลตาม</p>	<p>1.เพื่อพัฒนาการ บริหารโรงเรียน เอกชนการกุศลตาม</p>	<p>1. พัฒนาการบริหาร โรงเรียนให้เป็นไปใน</p>

ผลการศึกษา จากเอกสาร	ผลการศึกษาสภาพ ที่พึงประสงค์และ ความต้องการ จำเป็น	ข้อเสนอแนะจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุป
<p>ความเสมอภาค เท่าเทียมกัน อย่างแท้จริง</p> <p>2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนมี คุณภาพชีวิตที่ดี โดยได้รับการ พัฒนาศักยภาพอย่างสมดุลใน ด้านพุทธิศึกษา จริยศึกษา หัต ศึกษา และพลศึกษา ด้วย กระบวนการเรียนรู้จากการ ปฏิบัติ มีความรักและห่วงแหน ทรัพยากรธรรมชาติ ภาคภูมิใจใน ความเป็นไทย และมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชุมชนและ ประเทศชาติ</p> <p>3 เพื่อขยายการพัฒนาจาก โรงเรียนสู่ชุมชน ทำให้ชุมชนมี ความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ ครอบครัวและชุมชนเกิดการ พัฒนาช่วยเหลือสนับสนุนการ พัฒนาเด็กและเยาวชนและ โรงเรียนไปพร้อม ๆ กัน</p> <p>4. เพื่อผลักดันให้สถานศึกษา พัฒนาเป็นศูนย์บริการความรู้ สามารถถ่ายทอดความรู้และ เทคโนโลยีการพัฒนาให้กับ ผู้ประกอบการ ชุมชน และ สถานศึกษาหรือองค์กรอื่น ๆ ทั้งจากภายในประเทศและจาก ต่างประเทศ เพื่อนำไปประยุกต์ ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละ ที่ สร้างความร่วมมือ และ เครือข่ายเชื่อมโยงระหว่าง ประเทศ</p>	<p>วิถีอิสลามในสังกัด มูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา ในรูปแบบทาง การเมือง โดยมี ลักษณะสำคัญของ วัตถุประสงค์ ดังนี้</p> <p>1. โครงสร้างของ องค์การเป็นแบบ ลำดับชั้น โดยแผนผัง การบริหารของ องค์การแสดง รูปแบบความสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิก มี สายบังคับบัญชาแบบ ลำดับชั้น</p> <p>2. เน้นความสัมพันธ์ ระหว่างพนักงานและ แสดงความเป็นผู้นำ เหนือพนักงาน</p> <p>3. เป็นองค์การที่เน้น วิธีปฏิบัติงานเพื่อมุ่งสู่ เป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งการตัดสินใจ จะต้องผ่าน กระบวนการที่มี เหตุผลและเป็นไป ตามเป้าประสงค์ของ องค์การ</p> <p>4. ผู้บริหารมีอำนาจ เหนือ ผู้ใต้บังคับบัญชาตาม</p>	<p>วิถีอิสลามในสังกัด มูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา บนพื้นฐานของความ เสมอภาคทุกศาสนา 2. เพื่อให้ผู้เรียนได้ โอกาสเข้ารับ การศึกษาใน โรงเรียนศิริไลพิทยา ได้รับการพัฒนา ศักยภาพให้มี คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ตามวิถีชีวิต อิสระและเป็น พลเมืองที่ดี</p> <p>3. เพื่อพัฒนาการ บริหารโรงเรียนศิ วิไลพิทยาสู่การสร้าง เครือข่ายการศึกษา ให้ผู้เรียนสามารถ พึ่งพาตนเองได้</p> <p>4. เพื่อพัฒนาระบบ การบริหารจัด การศึกษาของ โรงเรียนศิริไลพิทยา โดยสร้างเครือข่าย ความร่วมมือโดยใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศในการ สื่อสารกับองค์กรที่ เกี่ยวข้อง</p>	<p>ทิศทางเดียวกันกับวิถี อิสลาม</p> <p>2. พัฒนาผู้เรียนให้มี ความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ตามวิถีอิสลาม และเป็นพลเมืองที่ดี</p> <p>3. พัฒนาโรงเรียนให้เป็น ศูนย์กลางการศึกษาที่ สามารถสร้างเครือข่าย ความร่วมมือระหว่าง โรงเรียน ชุมชน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>4. พัฒนาระบบการ บริหารจัดการศึกษา ของโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพและ ทันสมัย โดยอาศัย เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในการ สื่อสารและประสานงาน</p>

ผลการศึกษา จากเอกสาร	ผลการศึกษาสภาพ ที่พึงประสงค์และ ความต้องการ จำเป็น	ข้อเสนอแนะจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุป
	บทบาทหน้าที่และ ตำแหน่งงาน		

จากตารางที่ 22 พบว่า วัตถุประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาของรูปแบบการบริหารโรงเรียนโรงเรียน
เอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิวไลพิทยา ประกอบด้วย 4 ข้อ ดังนี้

- 1) พัฒนาการบริหารโรงเรียนศิวไลพิทยาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับวิถีอิสลาม บนพื้นฐานของ
ความเสมอภาคทุกศาสนา
- 2) พัฒนาผู้เรียนโรงเรียนศิวไลพิทยาให้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามวิถี
ชีวิตอิสระและเป็นพลเมืองที่ดี
- 3) พัฒนาโรงเรียนศิวไลพิทยาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาที่สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนศิวไลพิทยาให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย โดย
อาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและประสานงาน

ตารางที่ 23 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน

ผลการศึกษาจากเอกสาร	องค์ประกอบของรูปแบบการบริหาร	ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุป
การมีผู้บริหารกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการยืดหยุ่นและพร้อมปรับปรุงกระบวนการทำงาน เข้าใจความคิดเห็นและความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในองค์กร ทำให้องค์กรสามารถเติบโตและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเป้าหมาย	1.ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ (Level at which goals are determined)	1. มีการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน ในระดับโรงเรียนโดยได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรทุกคนในองค์กร	1.มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ของโรงเรียน	1.มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ของโรงเรียน
	2.กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ (Process by which goals are determined)	2. เป้าประสงค์ของโรงเรียน กำหนดโดยการเห็นชอบร่วมกันของครูและผู้บริหาร	2. เป้าประสงค์ของโรงเรียน กำหนดโดยการเห็นชอบร่วมกันของครูและผู้บริหาร	2.การเห็นชอบร่วมกันของผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนได้เสีย
	3.ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ (Relationship between goals and decisions)	3.ตัดสินใจโดยยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียน	3.ตัดสินใจโดยยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียน	3.การตัดสินใจยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นสำคัญ

ผลการศึกษาจากเอกสาร	องค์ประกอบของรูปแบบการบริหาร	ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุป
	4.ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ (Nature of decision Process)	4.กระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน คือ ใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก	4.กระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน คือ ใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก	4.กระบวนการตัดสินใจใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก
	5.ธรรมชาติของโครงสร้าง (Nature of structure)	5.โครงสร้างการบริหารโรงเรียน เป็น แบบเน้นผู้ร่วมงานในแนวราบ		5. โครงสร้างแบบแบ่งงานเป็นทีม ๆ โดยแต่ละทีมมีหัวหน้าทีมเป็นผู้รับผิดชอบ ทีมต่างๆ จะทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร
	6.การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม (Links with environment)	6.การเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียน ขึ้นอยู่กับปัจเจกบุคคล (บุคลากรแต่ละคน)		6.การเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียนเป็นแบบเครือข่าย
	7.แบบของภาวะผู้นำ (Style of leadership)	7.แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นแบบ ผู้บริหารเป็นทั้งผู้มีส่วนร่วมและคนกลาง		7.ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นแบบมีส่วนร่วมและคนกลาง

ผลการศึกษาจากเอกสาร	องค์ประกอบของรูปแบบการบริหาร	ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุป
	8.รูปแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง (Related leadership model)	8.แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นแบบ ผู้บริหารแสวงหาฉันทามติ		8.แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา ใช้แบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์

จากตารางที่ 23 พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริวิไลพิทยา มีรายละเอียด ดังนี้

1) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ของโรงเรียนโรงเรียนมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนทุกคนสามารถเข้าใจและเห็นร่วมกันว่าโรงเรียนต้องการไปในทางใด ส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2) เป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นเป้าหมายร่วมกันของทุกคนทั้งผู้บริหาร บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์และร่วมกันรับผิดชอบในการบรรลุเป้าประสงค์ ส่งผลให้ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเกิดแรงจูงใจในการทำงาน

3) การตัดสินใจยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญทุกการตัดสินใจของผู้บริหารควรยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารควรพิจารณาว่าการตัดสินใจนั้นสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียนหรือไม่ หากการตัดสินใจนั้นไม่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียน ผู้บริหารควรพิจารณาทบทวนใหม่

4) กระบวนการตัดสินใจใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก ใช้กระบวนการตัดสินใจที่ยึดหลักเหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจ การตัดสินใจควรอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ส่งผลให้การตัดสินใจมีความถูกต้องและเหมาะสม

5) การเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียนเป็นแบบเครือข่ายโรงเรียนมีการเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอกอย่างเหมาะสม สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และทรัพยากร ส่งผลให้โรงเรียนได้รับประโยชน์จากสภาพแวดล้อมภายนอกและสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับผู้บริหารว่าจะเลือกเป็นให้ระบบปิด หรือระบบเปิด

7) ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นแบบมีส่วนร่วมและคนกลาง

8) แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา ใช้แบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์

ตอนที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรัก มนุษยชาติ โรงเรียนศิริโลพิทยา

3.1 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรัก
มนุษยชาติ โรงเรียนศิริโลพิทยา

ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบ ดังนี้

1. ชื่อรูปแบบการบริหาร

“รูปแบบการบริหารบูรณาการระหว่างรูปแบบทางการกับรูปแบบการเมือง สำหรับการบริหาร
โรงเรียนศิริโลพิทยา

2. หลักการบริหาร

2.1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม

การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนศิริโลพิทยา เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในโรงเรียนมีส่วน
ร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างจิตสำนึกเป็นเจ้าของร่วมกันและมีส่วนร่วมในการ
พัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การบริหารแบบอิสลามเชิงพี่น้อง

เป็นการบริหารที่ยึดหลักความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน เน้นการช่วยเหลือเกื้อกูล
กันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่นและเป็นมิตร

2.3 การบริหารขึ้นอยู่กับสถานการณ์และบริบทของโรงเรียน

เป็นการบริหารที่ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของโรงเรียน เพื่อ
สร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2.4 การบริหารโครงสร้างและการสั่งการให้ชัดเจน มีหลักคุณธรรม หลักยุติธรรมและ
ตามกฎหมาย

เป็นการบริหารที่วางโครงสร้างและระบบการสั่งการให้ชัดเจน ยึดหลักคุณธรรม หลัก
ยุติธรรม และเป็นไปตามกฎหมาย เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพในการทำงาน

2.5 การบริหารแบบเน้นค่านิยม

เป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับบุคลากรในโรงเรียน เช่น
ค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ค่านิยมความรับผิดชอบ ค่านิยมความสามัคคี เป็นต้น เพื่อสร้างบุคลากรที่มี
คุณธรรมและจริยธรรม

2.6 การบริหารความเสี่ยง

เป็นการบริหารที่วางแผนและบริหารความเสี่ยงเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เพื่อสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยให้กับโรงเรียน

3. วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรัก มนุษยชาติ โรงเรียนศิริโลพิทยา

3.1 พัฒนาการบริหารโรงเรียนศิริโลพิทยาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับวิถีอิสลาม

3.2 พัฒนาผู้เรียนโรงเรียนศิริโลพิทยาให้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึง
ประสงค์ตามวิถีอิสลามและเป็นพลเมืองที่ดี

3.3 พัฒนาโรงเรียนศิริโลพิทยาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาที่สามารถสร้างเครือข่ายความ
ร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนศิริไลพิทยาให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและประสานงาน

4. องค์ประกอบของการบริหาร

4.1 มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ของโรงเรียนโรงเรียนมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนทุกคนสามารถเข้าใจและเห็นร่วมกันว่าโรงเรียนต้องการไปในทางใด ส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

4.2 เป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นเป้าหมายร่วมกันของทุกคนทั้งผู้บริหาร บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์และร่วมกันรับผิดชอบในการบรรลุเป้าประสงค์ ส่งผลให้ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเกิดแรงจูงใจในการทำงาน

4.3 การตัดสินใจยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญทุกการตัดสินใจของผู้บริหารควรยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารควรพิจารณาว่าการตัดสินใจนั้นสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียนหรือไม่ หากการตัดสินใจนั้นไม่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียน ผู้บริหารควรพิจารณาทบทวนใหม่

4.4 กระบวนการตัดสินใจใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก ใช้กระบวนการตัดสินใจที่ยึดหลักเหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจ การตัดสินใจควรอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ส่งผลให้การตัดสินใจมีความถูกต้องและเหมาะสม

4.5 การเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียนเป็นแบบเครือข่ายโรงเรียนมีการเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอกอย่างเหมาะสม สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และทรัพยากร ส่งผลให้โรงเรียนได้รับประโยชน์จากสภาพแวดล้อมภายนอกและสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.6 ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับผู้บริหารว่าจะเลือกเป็นให้ระบบปิด หรือระบบเปิด

4.7 ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นแบบมีส่วนร่วมและคนกลาง

4.8 แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา ใช้แบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์

สรุปผลการศึกษา

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมุสลิมอิริกมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา

1.1 แนวคิดและหลักการของรูปแบบของการบริหารโรงเรียน

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวคิดและหลักการ ในการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมุสลิมอิริกมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา ในภาพรวมเป็นการบริหารในรูปแบบทางการ เนื่องจากโรงเรียนศิริไลพิทยาเป็นองค์กรใหญ่ที่มีเครือข่ายความร่วมมือจากหลายที่ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชียง เบ็ก (2557) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนสองระบบสำหรับราชอาณาจักรกัมพูชา ผลการวิจัยสรุปว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนสองระบบ คือ การบริหารในรูปแบบทางการ การบริหารที่ต้องใช้กระบวนการเจรจาต่อรองตกลงกันในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจภายในองค์กรโดยผู้ที่มีผลประโยชน์รวมตัวกันพัฒนาเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เข้มแข็งมีการก่อตั้งเป็นพันธมิตรเพื่อมุ่งสู่วัตถุประสงค์เชิงนโยบายที่ชัดเจน ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดและ

หลักการ แนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ของ Tony Bush (2003) ที่ได้กล่าวสรุปว่า การบริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เหมาะกับรูปแบบการบริหารแบบทางการ เนื่องจากเป็นรูปแบบการบริหารตามแบบในแนวดิ่ง ใช้การสั่งงานจากบนลงล่าง ผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจสั่งการสูงสุดตามกฎหมาย กำหนดที่ได้มาพร้อมกับตำแหน่ง ผู้บริหารมีอำนาจในการกำหนดเป้าประสงค์และริเริ่มนโยบายโรงเรียน เป็นรูปแบบเน้นการกำหนดบทบาทหน้าที่และจัดแบ่งภาระงานในสายบังคับบัญชาที่ชัดเจนเป็นระบบ ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับทางราชการ รวมทั้งต้องปฏิบัติงานในกรอบบรรทัดฐานและเป้าประสงค์ร่วมของโรงเรียน นอกจากนี้ เป็นรูปแบบที่เน้นความเป็นเอกภาพ ความมั่นคงและการบูรณาการภายในองค์กร รวมทั้งให้ความสำคัญระหว่างองค์ประกอบขององค์การกับสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อให้องค์กรทางการศึกษามีความมั่นคง โดยสมาชิกขององค์การจะต้องมีความเอกภาพและมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าขององค์การ

1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน

สภาพปัจจุบัน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่รูปแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง สภาพพึงประสงค์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่รูปแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องและความต้องการจำเป็น ในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น อันดับ 1 คือ ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ เนื่องจากโรงเรียนศิริไลพิทยา เป็นโรงเรียนเอกชนสังกัดมูลนิธิ จึงเหมาะกับรูปแบบการบริหารแบบทางการ เนื่องจากกลุ่มโรงเรียนศิริไลพิทยา ถือเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ที่มีการร่วมมือจากหลายพื้นที่ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ จำเป็นต้องมีระบบการบริหารที่รัดกุม มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน แบ่งตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่นและเป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ผู้บริหารกำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรช แก้วคำฟู (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนยอดเยี่ยม ในเขตภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันสภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนยอดเยี่ยมในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า สภาพปัจจุบันในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ รองลงมา ได้แก่ ลักษณะของโครงสร้าง สภาพพึงประสงค์เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนยอดเยี่ยมในเขตภาคเหนือตอนบนในภาพรวม พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ ความต้องการจำเป็นในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น อันดับ 1 คือ แบบของภาวะผู้นำ อันดับ 2 คือ กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา

2.1 ชื่อรูปแบบและหลักการบริหารโรงเรียน

รูปแบบการบริหารโรงเรียน มีชื่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนว่า รูปแบบการบริหารแบบทางการบูรณาการรูปแบบการเมือง สำหรับการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา ซึ่งมีที่มาจากผลการศึกษาค้นคว้าผู้ทรงคุณวุฒิ และแนวคิดและหลักการแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ของ Tony Bush (2003) ส่งผลให้ได้หลักการบริหารโรงเรียน 6 หลักการ ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม, หลักการบริหารแบบอิสลามเชิงพี่น้อง, การบริหารขึ้นอยู่กับสถานการณ์และบริบทของโรงเรียน, การบริหารโครงสร้างและการสั่งการให้ชัดเจน มีหลักคุณธรรม หลักยุติธรรมและตาม

กฎหมาย ,การบริหารแบบเน้นค่านิยม และหลักการบริหารความเสี่ยง ผนวกกับสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนที่เป็นรูปแบบทางการ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556) ที่ได้ระบุว่า สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงยึดแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ การมีส่วนร่วม, การพัฒนางานแบบองค์รวม, การประสานความร่วมมือ, และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี

2.2 วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน ได้มาจากการที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดและหลักการ แนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ของ Tony Bush (2003) การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนดังกล่าว พบว่า วัตถุประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเป็นรูปแบบทางการ ทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจึงให้ข้อเสนอว่า จะต้องผสานข้อความที่แสดงถึงการบริหารโรงเรียนในรูปแบบทางการ ให้เข้ากับวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน โดยการใช้ภาษาที่แยบยล ส่งผลให้ได้วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน 4 ข้อ ได้แก่

1. เพื่อพัฒนาการบริหารโรงเรียนศิริโลพิทยาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับวิถีอิสลาม บนพื้นฐานของความเสมอภาคทุกศาสนา
2. เพื่อพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนศิริโลพิทยาให้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามวิถีชีวิตอิสระและเป็นพลเมืองที่ดี
3. เพื่อพัฒนาโรงเรียนศิริโลพิทยาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาที่สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนศิริโลพิทยาให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและประสานงาน

เนื่องจากโรงเรียนศิริโลพิทยา เป็นโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ และเครือข่ายอิสลาม ซึ่งเป็นองค์กรและเครือข่ายที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านการศึกษาในระดับโรงเรียน โดยเฉพาะการสอนและการเรียนรู้ในสามัญศึกษา และวิถีอิสลาม เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความรู้ความสามารถ และจริยธรรม เพื่อให้ให้นักเรียนมีพัฒนาการที่เต็มตามศักยภาพของตน และเป็นสมาชิกของสังคมอย่างสร้างสรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาทางด้านการศึกษาที่เป็นคุณธรรม ให้มีความสำคัญกับคุณธรรมและจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจ จริยธรรม และคุณธรรมในนักเรียน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะสร้างบุคลิกภาพที่ดีและมีคุณค่าในนักเรียน เพื่อให้สามารถเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรมและสามารถรับผิดชอบในสังคมได้ สอดคล้องกับสำนักงานโครงการพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2560) ที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการไว้ ดังนี้

- 1) เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างสมดุลในด้านพุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ มีความรักและห่วงหาพันทรพยากรธรรมชาติ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติได้

2) เพื่อขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ ครอบครัวและชุมชนเกิดการพัฒนา ช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชนและโรงเรียนไปพร้อม ๆ กัน และ

3) เพื่อผลักดันให้สถานศึกษาพัฒนาเป็นศูนย์บริการความรู้ สามารถถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนากับผู้ประกอบการ ชุมชน และสถานศึกษาหรือองค์กรอื่น ๆ ทั้งจากภายในประเทศและจากต่างประเทศ เพื่อนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละที่ สร้างความร่วมมือและเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

2.3 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน

ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ของโรงเรียนโรงเรียนมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนทุกคนสามารถเข้าใจและเห็นร่วมกันว่าโรงเรียนต้องการไปในทางใด ส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2. เป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นเป้าหมายร่วมกันของทุกคนทั้งผู้บริหาร บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์และร่วมกันรับผิดชอบในการบรรลุเป้าประสงค์ ส่งผลให้ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเกิดแรงจูงใจในการทำงาน

3. การตัดสินใจยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นสำคัญทุกการตัดสินใจของผู้บริหารควรยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารควรพิจารณาว่าการตัดสินใจนั้นสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียนหรือไม่ หากการตัดสินใจนั้นไม่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียน ผู้บริหารควรพิจารณาทบทวนใหม่

4. กระบวนการตัดสินใจใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก ใช้กระบวนการตัดสินใจที่ยึดหลักเหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจ การตัดสินใจควรอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ส่งผลให้การตัดสินใจมีความถูกต้องและเหมาะสม

5. การเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียนเป็นแบบเครือข่ายโรงเรียนมีการเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอกอย่างเหมาะสม สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และทรัพยากร ส่งผลให้โรงเรียนได้รับประโยชน์จากสภาพแวดล้อมภายนอกและสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับผู้บริหารว่าจะเลือกเป็นให้ระบบปิด หรือระบบเปิด

7. ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นแบบมีส่วนร่วมและคนกลาง

8. แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา ใช้แบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์

เนื่องจากองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารแบบทางการ สำหรับการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิร็อกแมนุษยชาติ โรงเรียนศิวโฬพิทยา ถือว่าเป็นรูปแบบการบริหารแบบราชการ ซึ่งเน้นการจัดแบ่งภาระหน้าที่ตามลักษณะของงานและความรู้ความสามารถของผู้รับผิดชอบงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยรูปแบบราชการมีหลักการในการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

- 1) เน้นความสำคัญของโครงสร้างการบริหารตามลำดับชั้น มีการเชื่อมโยงคำสั่งในตำแหน่งที่แตกต่างกันตามลำดับชั้น อาศัยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของผู้ที่ดำรงตำแหน่งสูงสุด โดยผู้บริหารองค์การก็ต้องรับผิดชอบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย
- 2) เน้นการกำหนดเป้าประสงค์ขององค์การโดยกลุ่มผู้บริหารในระดับสูงจะเป็นผู้ร่าง และให้การรับรองโดยไม่ต้องผ่านความเห็นชอบของผู้ใต้บังคับบัญชา
- 3) มีจัดตั้งฝ่ายบุคลากรโดยผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความเชี่ยวชาญในภาระงานเฉพาะด้าน
- 4) การตัดสินใจและความประพฤติ จะถูกควบคุมโดยกฎระเบียบและข้อบังคับมากกว่าเกิดจากความมุ่งมั่นส่วนตัว เช่นโรงเรียนมีกฎระเบียบและข้อบังคับสำหรับควบคุมความประพฤติของนักเรียน และใช้คู่มือกฎระเบียบสำหรับบุคลากรเพื่อควบคุมความประพฤติของครู
- 5) ไม่เน้นความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างบุคลากร โดยใช้ความเป็นกลางเพื่อช่วยลดผลกระทบของความเป็นปัจเจกในการตัดสินใจ
- 6) ใช้คุณธรรมในการสรรหา และพิจารณาความดีความชอบของบุคลากร การแต่งตั้งจะขึ้นกับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ การเลื่อนตำแหน่งจะขึ้นกับความเชี่ยวชาญที่แสดงให้เห็นในตำแหน่งปัจจุบันและตำแหน่งที่ผ่านมาสอดคล้องกับงานวิจัยของ เซียง เป็ก (2557) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารโรงเรียนสองระบบสำหรับราชอาณาจักรกัมพูชา ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะสำคัญของการบริหารโรงเรียนสองระบบ จำแนกตามองค์ประกอบของการบริหาร 8 ด้าน ดังนี้
 - 1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ คือ กำหนดขึ้นในระดับโรงเรียนและระดับหน่วยงานย่อยของโรงเรียนโดยผู้บริหารและบุคลากร
 - 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ คือ กำหนดโดยผู้บริหารโรงเรียน แต่ต้องผ่านการเห็นชอบร่วมกันของบุคลากรทุกคนให้สอดคล้องกับค่านิยมของบุคลากรแต่ละคนในโรงเรียนด้วย
 - 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ คือ ยึดการเห็นชอบร่วมกันของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนและหน่วยงานย่อยเป็นหลัก
 - 4) ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ คือ ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนตามวิธีการที่สมเหตุผลภายใต้กรอบค่านิยมร่วมและกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
 - 5) ธรรมชาติของโครงสร้าง คือ แบบลำดับชั้นในแนวดิ่งที่ผู้บริหารเป็นผู้สั่งการและให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงานในแนวราบ รวมทั้งเน้นวัฒนธรรมการปฏิบัติงานของโรงเรียน
 - 6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอก คือ ไม่ใช่วิธีการใดวิธีการหนึ่งที่ตายตัว เนื่องจากต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจร่วมกันที่สอดคล้องกับค่านิยมและความเชื่อของบุคลากรแต่ละคนรวมทั้งสามารถเป็นไปในระบบปิดหรือระบบเปิดขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน
 - 7) แบบของภาวะผู้นำ คือ แบบผู้นำที่ส่งเสริมให้มีการเห็นชอบร่วมกันแบบฉันทามติ แบบผู้นำเชิงสัญลักษณ์ และแบบผู้นำที่เป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์และริเริ่มนโยบายโรงเรียน
 - 8) รูปแบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง คือ รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม และภาวะผู้นำเชิงจัดการ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไพลพิทยา

รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไพลพิทยา มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติใช้จริงภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากหลักการและวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน ซึ่งมีที่มาจากผลการศึกษาสัมมนาของผู้ทรงคุณวุฒิ และแนวคิดและหลักการ แนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ของ Tony Bush (2003) และได้รับการประเมินจากผู้บริหารโรงเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้บริหารการศึกษาว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในระดับมาก สำหรับการนำไปปฏิบัติใช้ในการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไพลพิทยา

หากพิจารณาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ประเมินรูปแบบ ๆ ผลวิจัยพบว่า มีการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ของโรงเรียน ไปประยุกต์ใช้จริงในการบริหารโรงเรียน จำเป็นต้องมี วิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ชัดเจนและสอดคล้องกับรูปแบบการบริหาร เพราะว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารจะเป็น ตัวกำหนดทิศทางขององค์กรว่าต้องการมุ่งไปในทางใด รูปแบบการบริหารที่เลือกมาใช้จึงต้องสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหา ประยูร ธีรวโร (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วิสัยทัศน์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีเพราะวิสัยทัศน์เป็น Roadmap ให้ทุกคนใน โรงเรียนได้ใช้เป็นประทีปนำทางในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่แท้จริงนั้นจะต้องมีกระบวนการลีลา ของวิสัยทัศน์ครบทั้ง 3 มิติ คือ คิดได้ (การสร้างวิสัยทัศน์) สื่อเป็น (การเผยแพร่วิสัยทัศน์) และโน้มนำให้มีการ ปฏิบัติลงหน้า (การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์) พร้อมทั้งมีการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบด้วย

ดังนั้นสรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารแบบทางการ สำหรับการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไพลพิทยา ได้จริง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไพลพิทยา สามารถนำข้อค้นพบที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ได้แก่

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไพลพิทยา

1.1 แนวคิดและหลักการของรูปแบบของการบริหารโรงเรียน

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวคิดและหลักการ ในการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไพลพิทยา ในภาพรวมเป็นการบริหารในรูปแบบ ทางการ เนื่องจากโรงเรียนศิริไพลพิทยาเป็นองค์กรใหญ่ที่มีเครือข่ายความร่วมมือจากหลายที่ ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชียง เบ็ก (2557) ที่ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหาร โรงเรียนสองระบบสำหรับราชอาณาจักรกัมพูชา ผลการวิจัยสรุปว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียน สองระบบ คือ การบริหารในรูปแบบทางการ การบริหารที่ต้องใช้กระบวนการเจรจาต่อรองตกลงกันในการ กำหนดนโยบายและการตัดสินใจภายในองค์กรโดยผู้ที่มีผลประโยชน์รวมตัวกันพัฒนาเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ แข็งแกร่งมีการก่อตั้งเป็นพันธมิตรเพื่อมุ่งสู่วัตถุประสงค์เชิงนโยบายที่ชัดเจน ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดและ หลักการ แนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ของ Tony Bush (2003) ที่ได้กล่าวสรุปว่า การ

บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เหมาะกับรูปแบบการบริหารแบบทางการ เนื่องจากเป็นรูปแบบการบริหารตามแบบในแนวดิ่ง ใช้การสั่งงานจากบนลงล่าง ผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจสั่งการสูงสุดตามกฎหมาย กำหนดที่ได้มาพร้อมกับตำแหน่ง ผู้บริหารมีอำนาจในการกำหนดเป้าประสงค์และริเริ่มนโยบายโรงเรียน เป็นรูปแบบเน้นการกำหนดบทบาทหน้าที่และจัดแบ่งภาระงานในสายบังคับบัญชาที่ชัดเจนเป็นระบบ ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับทางราชการ รวมทั้งต้องปฏิบัติงานในกรอบบรรทัดฐานและเป้าประสงค์ร่วมของโรงเรียน นอกจากนี้ เป็นรูปแบบที่เน้นความเป็นเอกภาพ ความมั่นคงและการบูรณาการภายในองค์กร รวมทั้งให้ความสำคัญระหว่างองค์ประกอบขององค์การกับสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อให้องค์การทางการศึกษามีความมั่นคง โดยสมาชิกขององค์การจะต้องมีความเอกภาพและมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าขององค์การ

1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน

สภาพปัจจุบัน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่รูปแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง สภาพพึงประสงค์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่รูปแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องและความต้องการจำเป็น ในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น อันดับ 1 คือ ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ เนื่องจากโรงเรียนศิริไลพิทยา เป็นโรงเรียนเอกชนสังกัดมูลนิธิ จึงเหมาะกับรูปแบบการบริหารแบบทางการ เนื่องจากกลุ่มโรงเรียนศิริไลพิทยา ถือเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ที่มีการร่วมมือจากหลายพื้นที่ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ จำเป็นต้องมีระบบการบริหารที่รัดกุม มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน แบ่งตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่นและเป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ผู้บริหารกำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรช แก้วคำฟู (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนยอดเยี่ยม ในเขตภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันสภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนยอดเยี่ยมในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า สภาพปัจจุบันในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ รองลงมา ได้แก่ ลักษณะของโครงสร้าง สภาพพึงประสงค์เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนยอดเยี่ยมในเขตภาคเหนือตอนบนในภาพรวม พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ ความต้องการจำเป็นในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น อันดับ 1 คือ แบบของภาวะผู้นำ อันดับ 2 คือ กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักษามนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา

2.1 ชื่อรูปแบบและหลักการบริหารโรงเรียน

รูปแบบการบริหารโรงเรียน มีชื่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนว่า รูปแบบการบริหารแบบทางการบูรณาการรูปแบบการเมือง สำหรับการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักษามนุษยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา ซึ่งมีที่มาจากผลการศึกษาค้นคว้าของผู้ทรงคุณวุฒิ และแนวคิดและหลักการแนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ของ Tony Bush (2003) ส่งผลให้ได้หลักการบริหารโรงเรียน 6 หลักการ ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม, หลักการบริหารแบบอิสลามเชิงพี่น้อง, การบริหารขึ้นอยู่กับสถานการณ์และบริบทของโรงเรียน, การบริหารโครงสร้างและการสั่งการให้ชัดเจน มีหลักคุณธรรม หลักยุติธรรมและตามกฎหมาย ,การบริหารแบบเน้นค่านิยม และหลักการบริหารความเสี่ยง ผนวกกับสภาพที่พึงประสงค์และความ

ต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนที่เป็นรูปแบบทางการ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556) ที่ได้ระบุว่า สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงยึดแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ การมีส่วนร่วม, การพัฒนางานแบบองค์รวม, การประสานความร่วมมือ, และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี

2.2 วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน ได้มาจากการที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดและหลักการ แนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ของ Tony Bush (2003) การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนดังกล่าว พบว่า วัตถุประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเป็นรูปแบบทางการ ทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจึงให้ข้อเสนอว่า จะต้องผสานข้อความที่แสดงถึงการบริหารโรงเรียนในรูปแบบทางการ ให้เข้ากับวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน โดยการใช้ภาษาที่แยบยล ส่งผลให้ได้วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน 4 ข้อ ได้แก่

1. เพื่อพัฒนาการบริหารโรงเรียนศิวโลพิทยาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับวิถีอิสลาม บนพื้นฐานของความเสมอภาคทุกศาสนา
2. เพื่อพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนศิวโลพิทยาให้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามวิถีชีวิตอิสระและเป็นพลเมืองที่ดี
3. เพื่อพัฒนาโรงเรียนศิวโลพิทยาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาที่สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนศิวโลพิทยาให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและประสานงาน

เนื่องจากโรงเรียนศิวโลพิทยา เป็นโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ และเครือข่ายอิสลาม ซึ่งเป็นองค์กรและเครือข่ายที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางการศึกษาในระดับโรงเรียน โดยเฉพาะการสอนและการเรียนรู้ในสามัญศึกษา และวิถีอิสลาม เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความรู้ความสามารถ และจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการที่เต็มตามศักยภาพของตน และเป็นสมาชิกของสังคมอย่างสร้างสรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาทางการศึกษาที่เป็นคุณธรรม ให้มีความสำคัญกับคุณธรรมและจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจ จริยธรรม และคุณธรรมในนักเรียน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะสร้างบุคลิกภาพที่ดีและมีคุณค่าในนักเรียน เพื่อให้สามารถเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรมและสามารถรับผิดชอบในสังคมได้ สอดคล้องกับสำนักงานโครงการพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2560) ที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการไว้ ดังนี้

- 1) เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างสมดุลในด้านพุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ มีความรักและห่วงหาพันทรพยากรธรรมชาติ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติได้
 - 2) เพื่อขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้
- ครอบครัวและชุมชนเกิดการพัฒนา ช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชนและโรงเรียนไปพร้อม ๆ กัน และ

3) เพื่อผลักดันให้สถานศึกษาพัฒนาเป็นศูนย์บริการความรู้ สามารถถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาให้กับผู้ประกอบการ ชุมชน และสถานศึกษาหรือองค์กรอื่น ๆ ทั้งจากภายในประเทศและจากต่างประเทศ เพื่อนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละที่ สร้างความร่วมมือและเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

2.3 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน

ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ของโรงเรียนโรงเรียนมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนทุกคนสามารถเข้าใจและเห็นร่วมกันว่าโรงเรียนต้องการไปในทางใด ส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2. เป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นเป้าหมายร่วมกันของทุกคนทั้งผู้บริหาร บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์และร่วมกันรับผิดชอบในการบรรลุเป้าประสงค์ ส่งผลให้ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเกิดแรงจูงใจในการทำงาน

3. การตัดสินใจยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นสำคัญทุกการตัดสินใจของผู้บริหารควรมียึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารควรพิจารณาว่าการตัดสินใจนั้นสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียนหรือไม่ หากการตัดสินใจนั้นไม่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียน ผู้บริหารควรพิจารณาทบทวนใหม่

4. กระบวนการตัดสินใจใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก ใช้กระบวนการตัดสินใจที่ยึดหลักเหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจ การตัดสินใจควรอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ส่งผลให้การตัดสินใจมีความถูกต้องและเหมาะสม

5. การเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียนเป็นแบบเครือข่ายโรงเรียนมีการเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอกอย่างเหมาะสม สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และทรัพยากร ส่งผลให้โรงเรียนได้รับประโยชน์จากสภาพแวดล้อมภายนอกและสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับผู้บริหารว่าจะเลือกเป็นให้ระบบปิด หรือระบบเปิด

7. ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นแบบมีส่วนร่วมและคนกลาง

8. แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา ใช้แบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์

เนื่องจากองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารแบบทางการ สำหรับการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมุสลิมชรีกมมุชชชาติ โรงเรียนศิวโฬพิทยา ถือว่าเป็นรูปแบบการบริหารแบบราชการ ซึ่งเน้นการจัดแบ่งภาระหน้าที่ตามลักษณะของงานและความรู้ความสามารถของผู้รับผิดชอบงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยรูปแบบราชการมีหลักการในการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) เน้นความสำคัญของโครงสร้างการบริหารตามลำดับชั้น มีการเชื่อมโยงคำสั่งในตำแหน่งที่แตกต่างกันตามลำดับชั้น อาศัยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของผู้ที่ดำรงตำแหน่งสูงสุด โดยผู้บริหารองค์การก็จะต้องรับผิดชอบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย

2) เน้นการกำหนดเป้าประสงค์ขององค์การโดยกลุ่มผู้บริหารในระดับสูงจะเป็นผู้ร่าง และให้การรับรองโดยไม่ต้องผ่านความเห็นชอบของผู้ใต้บังคับบัญชา

- 3) มีจัดตั้งฝ่ายบุคลากรโดยผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความเชี่ยวชาญในภาระงานเฉพาะด้าน
- 4) การตัดสินใจและความประพฤติ จะถูกควบคุมโดยกฎระเบียบและข้อบังคับมากกว่าเกิดจากความมุ่งมั่นส่วนตัว เช่นโรงเรียนมีกฎระเบียบและข้อบังคับสำหรับควบคุมความประพฤติของนักเรียน และใช้คู่มือกฎระเบียบสำหรับบุคลากรเพื่อควบคุมความประพฤติของครู
- 5) ไม่เน้นความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างบุคลากร โดยใช้ความเป็นกลางเพื่อช่วยลดผลกระทบของความเป็นปัจเจกในการตัดสินใจ
- 6) ใช้คุณธรรมในการสรรหา และพิจารณาความดีความชอบของบุคลากร การแต่งตั้งจะขึ้นกับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ การเลื่อนตำแหน่งจะขึ้นกับความเชี่ยวชาญที่แสดงให้เห็นในตำแหน่งปัจจุบันและตำแหน่งที่ผ่านมาสอดคล้องกับงานวิจัยของ เซียง เป็ก (2557) ที่ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสองระบบสำหรับราชอาณาจักรกัมพูชา ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะสำคัญของการบริหารโรงเรียนสองระบบ จำแนกตามองค์ประกอบของการบริหาร 8 ด้าน ดังนี้
 - 1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ คือ กำหนดขึ้นในระดับโรงเรียนและระดับหน่วยงานย่อยของโรงเรียนโดยผู้บริหารและบุคลากร
 - 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ คือ กำหนดโดยผู้บริหารโรงเรียน แต่ต้องผ่านการเห็นชอบร่วมกันของบุคลากรทุกคนให้สอดคล้องกับค่านิยมของบุคลากรแต่ละคนในโรงเรียนด้วย
 - 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ คือ ยึดการเห็นชอบร่วมกันของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนและหน่วยงานย่อยเป็นหลัก
 - 4) ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ คือ ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนตามวิธีการที่สมเหตุสมผลภายใต้กรอบค่านิยมร่วมและกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
 - 5) ธรรมชาติของโครงสร้าง คือ แบบลำดับชั้นในแนวดิ่งที่ผู้บริหารเป็นผู้สั่งการและให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงานในแนวราบ รวมทั้งเน้นวัฒนธรรมการปฏิบัติงานของโรงเรียน
 - 6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอก คือ ไม่ใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งที่ตายตัว เนื่องจากต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจร่วมกันที่สอดคล้องกับค่านิยมและความเชื่อของบุคลากรแต่ละคน รวมทั้งสามารถเป็นไปในระบบปิดหรือระบบเปิดขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน
 - 7) แบบของภาวะผู้นำ คือ แบบผู้นำที่ส่งเสริมให้มีการเห็นชอบร่วมกันแบบฉันทามติ แบบผู้นำเชิงสัญลักษณ์ และแบบผู้นำที่เป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์และริเริ่มนโยบายโรงเรียน
 - 8) รูปแบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง คือ รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม และภาวะผู้นำเชิงจัดการ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไฉพิทยา

รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมูลนิธิรักมนุษยชาติ โรงเรียนศิริไฉพิทยา มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติใช้จริงภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากหลักการและวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน ซึ่งมีที่มาจากผลการศึกษาสัมมนาของผู้ทรงคุณวุฒิ และแนวคิดและหลักการ แนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ของ Tony Bush (2003) และได้รับการประเมินจากผู้บริหารโรงเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้บริหารการศึกษาว่า รูปแบบการบริหาร

โรงเรียนมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในระดับมาก สำหรับการนำไปปฏิบัติใช้ในการบริหารโรงเรียน
เอกชนการกุศลตามวิถีอิสลามในสังกัดมุลินีริกรมมุขยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา

หากพิจารณาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ประเมินรูปแบบ ฯ ผลวิจัยพบว่า .มีการกำหนด
วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ของโรงเรียน ไปประยุกต์ใช้จริงในการบริหารโรงเรียน จำเป็นต้องมี
วิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ชัดเจนและสอดคล้องกับรูปแบบการบริหาร เพราะว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารจะเป็น
ตัวกำหนดทิศทางขององค์กรว่าต้องการมุ่งไปในทางใด รูปแบบการบริหารที่เลือกมาใช้จึงต้องสอดคล้องกับ
วิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหา
ประยูร ธีรวโร (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า
วิสัยทัศน์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีเพราะวิสัยทัศน์เป็น Roadmap ให้ทุกคนใน
โรงเรียนได้ใช้เป็นประทีปนำทางในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่แท้จริงนั้นจะต้องมีกระบวนการลีลา
ของวิสัยทัศน์ครบทั้ง 3 มิติ คือ คิดได้ (การสร้างวิสัยทัศน์) สื่อเป็น (การเผยแพร่วิสัยทัศน์) และโน้มนำให้มีการ
ปฏิบัติลงหน้า (การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์) พร้อมทั้งมีการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้เชื่อมโยงกันอย่าง
เป็นระบบด้วย

ดังนั้นสรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารแบบทางการ สำหรับการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถี
อิสลามในสังกัดมุลินีริกรมมุขยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา ได้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียน นำผลการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลใน
สังกัดมุลินี โดยศึกษารูปแบบให้เข้าใจในทูลส่วนของรูปแบบเพิ่มเติม
2. ครู บุคลากรของโรงเรียน นำผลการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในการทำงานในฝ่ายงานโรงเรียน
ได้โดยศึกษารูปแบบให้เข้าใจในทูลส่วนของรูปแบบเพิ่มเติม
3. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนสนับสนุนและกำหนดทิศ
ทางการบริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลในสังกัดมุลินี โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทราบว่
ใครมีบทบาทสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังมิได้มีการนำไปทดลองใช้ เพื่อดูประสิทธิผลของการใช้รูปแบบ ดังนั้น ควรมี
การวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนดังกล่าวกับ โรงเรียนเอกชนการกุศลตามวิถี
อิสลามในสังกัดมุลินีริกรมมุขยชาติ โรงเรียนศิริไลพิทยา

2 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนอื่น ๆ ที่อยู่ใ
สังกัดมุลินี

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่
2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: ศุรุสภา.
- กฤษณรงค์ ดั่งลา. (2562). รูปแบบการบริหารโรงเรียนเทศบาลตามเกณฑ์การดำเนินการที่เป็นเลิศ ด้าน
การศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็น
ผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ขวัญจิรา จำปา. (2566). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- คะนิงนิจ ปาประลิต.(2559).ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ในเครือมูลนิธิไทโซโย.
- ชุมพล ศรีสมบัติ. สืบค้นจาก <https://muslimlanna.wordpress.com/2011/09/23/> (2 กรกฎาคม 2566).
- เชียง เป็ก.(2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสองระบบสำหรับราชอาณาจักรกัมพูชา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- ดิลก คำภูเมือง. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฐาปณัฐ อุดมศรี.(2558).รูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการวิจัยปฏิบัติในชั้นเรียน .(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- ธนวัฒน์ เนติโพธิ์ สืบค้นจาก https://www.dol.go.th/legal/Documents/paper_2_3.pdf, (2 กรกฎาคม 2566).
- นฤมล ทรัพย์วิระปกรณ์. (2558). ผลกระทบของการบริหารสถานศึกษาเอกชนในรูปแบบมูลนิธิตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหาร การศึกษา),. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นฤกร ปั่นพุ่มโพธิ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่9). กรุงเทพฯ : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- บุญส่ง กรุงขาลี. (2561). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประเวศ เวชชะ.(2566). การออกแบบการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). เชียงราย: โรงพิมพ์บีเอ็นดอง.
- ประภาพรรณ รักเลี้ยง. (2556). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- ปรานีย์ คุณธรรมดี. (2552). ประสิทธิผลการใช้เงินอุดหนุนค่าก่อสร้าง ปรับปรุงและซ่อมแซมอาคารเรียนและ อาคารประกอบของโรงเรียนเอกชนการกุศล. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บธ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พระมหาประยูร ธีรวโร (ตระการ). (2565). วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ. วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์และมนุษยสังคมศาสตร์.

- พัชรุณสิญญ นวโลจิตรัตน. (2560). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำแบบไทยอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคกลาง.
- ผดุง เงินสร้อย. (2559). กลยุทธ์การอำนวยการรักษาครูโรงเรียนรังษีวิทยา จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดมูลนิธิ แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย. (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย. เชียงราย.
- มูฮัมมัด อาซิงบาราแม.(2558). กระบวนการบริหารงานตามทัศนะของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดยะลา.
- มูลนิธิรักมนุษยชาติ.(2564). ใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงกรรมการของมูลนิธิ.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2551). ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดประเภทและระดับของโรงเรียนในระบบ พ.ศ. 2551.
- _____ . (2558). ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรการช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชน เป็นเงินอุดหนุนรายบุคคล พ.ศ. 2558.
- รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา. (2565). โรงเรียนศิวิไลพิทยา.
- รอมลี กาแบ.ผู้ก่อตั้งมูลนิธิรักมนุษยชาติ. สัมภาษณ์. 3 กรกฎาคม 2566.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์ . (2553, กรกฎาคม-ธันวาคม). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.
- วิเชียร ยอดจักร์. (2555). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 สารนิพนธ์.
- สมเกียรติ ตุ่นแก้ว. (13 กันยายน 2566). นิยามของการบริหารและการบริหารสถานศึกษา. (จิรายุ แสงปิม ปา, ผู้สัมภาษณ์)
- สอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, ภาควิชานโยบาย การจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวดี อุปปินใจ. (2560). การบริหารงบประมาณ การเงิน และการบริหารทั่วไป. เชียงราย: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุวดี อุปปินใจ ธิดารัตน์ สุขประภาภรณ์ สุภาพร เติวียะ. (2563). รูปแบบและกลไกการพัฒนาสมรรถนะครู ดำรงจรรยาบรรณชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32 เขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย และจังหวัดพะเยา ในลักษณะเครือข่ายเชิงพื้นที่. ทูลวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย (การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้).
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันวิช แก้วมี. (2561) การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในทศวรรษหน้า.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2565). หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพ ภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สมศ.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566.

- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2562). Coaching ผู้บริหารมืออาชีพ. กลุ่มงานพัฒนาและบริหารจัดการความรู้.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). คู่มือสมรรถนะราชการพลเรือนไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). สังขรณ์แห่งแนวพระราชดำริสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- สำนักงานโครงการสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2560). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560-2569. กรุงเทพฯ: บริษัท แอคทีฟ พริ้นท์ จำกัด.
- สรช แก้วคำฟู. (2563). แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนยอดเยี่ยม จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- อิปตีซาม เจะหะ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต2.
- อวยชัย ศรีตระกูล.(2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. พิษณุโลก : ปรินญาคุชฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการ ศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Best, J. W. and Kahn, J. V. (1989). *Research in education*. (6th ed.). Englewoods Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Bush, T. (2003). Theories of Educational Leadership and Management 3rd Edition. London: SAGE Publications Ltd.
- Drucker, F. Peter. (1995). The Practice of Management. New York : Harper & Row Publishers.
- Harrington Emerson C. (2555). Emerson C. Harrington. Retrieved 2019, August 25, from <http://adisony.blogspot.com//2012/10emerson-c-harrington.html>.
- Gulick, Luther and Urwick, Lyndall. (1937). Paper on the Science of Administration. Clifton: Augustus M. Kelley.
- Joyce, B. and Weil, M. (1996). Models of Teaching. (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Koontz, H. and Weihrich, H. (1968). Essentials of Management. (5th ed.). Singapore: McGraw-Hill.
- Drucker, F. Peter. (1995). The Practice of Management. New York : Harper & Row Publishers.
- Williams, T. (1989). Management Science in Practice. England: John Wiley & Sons.
- Yamane, Taro. (1976). Statistics : An Introductory Analysis. (2nd ed.). New York: Harper & Row.

บทความวิจัย

การพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1

อาตุล มะหะมิด*, มุหัมมัดตอลาล แกมะ**

*นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.มุหัมมัดตอลาล แกมะ Ph.D. Aligarh Muslim university และอาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อีเมล : muhammadtolan.k@ru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกที่มีต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์คุณภาพ 70/70 2) เพื่อศึกษาทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายของนักเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้การท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปริชาฎาณวิทยาลัยภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 24 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 1) สื่ออินโฟกราฟิก 2) แบบทดสอบทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมาย 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวน 40 ข้อเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกและ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสถิติที่ใช้คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกที่มีต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายสำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ $E1/E2 = 70.83/81.37$ 2. ทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายสำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 72.52 3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีค่าร้อยละเท่ากับ $63.75/73.95$ 4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้สื่ออินโฟกราฟิกภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.6

คำสำคัญ : ทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมาย, สื่ออินโฟกราฟิก

RESEARCH

The Development of Memorizing Al-Quran with Meaning by Using Infographic Media for Secondary Islamic School Students, Year 1

Adul mahamid*, Muhammadtolan Kaemah**

* Graduate studies of Teaching Islamic Education. Faculty of Education, Yala Rajabhat University

** Prof.Dr.Muhammadtolan Kaemah Ph.D. Aligarh Muslim university and Azia and Lecturer of Teaching Islamic Education. Faculty of Education, Yala Rajabhat University, Email : muhammadtolan.k@yru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to Objectives 1) create and determine the development of memorizing Al-Quran with meaning by using infographic media for secondary Islamic school students, year 1 according to the 70/70 quality criteria, 2) Study the skill of memorizing Al-Quran with meaning by using infographic media for secondary Islamic school students, year 1 3) Compare the learning achievement of the memorizing Al-Quran with meaning by using infographic media for secondary Islamic school students, year 1, and 4) Study the satisfaction of the secondary Islamic school students, year 1 The target group were 24 students studying at Prichayan Witthaya school, semester 1 of the academic year 2023. The research tools consisted of 1) Infographic media 2) Memorizing Al-Quran skill quiz 3) 40 items with 4 multiple choice pre and post achievement tests, and 4) A questionnaire concerning the students' satisfaction toward the learning by using infographic media. The data will be analyzed and statically shown in percentage, mean, and standard deviation.

Research findings 1. The development of memorizing Al-Quran with meaning by using infographic media for secondary Islamic school students, year 1 was equal to E1/E2 = 70.83/81.37 2. The skill of memorizing the Al-Quran with meaning by using infographic media for secondary Islamic school students, year 1 passed at the criteria of 72.52 percent. 3. The academic achievement of the students who learnt by using infographic media had higher percentage of the post-instruction than that of the preinstruction at 63.75 and 73.95 respectively. 4. The students' satisfaction with learning through infographic media was at the level of "very much" with the average score of 4.67

Keywords : Memorizing Al-Quran with Meaning, Infographic Media.

บทนำ

การแสวงหาความรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงชีวิตมนุษย์ ศาสนาอิสลามได้ให้ความสำคัญต่อการแสวงหาความรู้ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการปฏิบัติตามหลักการของอิสลามได้อย่างถูกต้อง และเป็นบุคคลที่มีศักยภาพและสร้างสรรค์ต่อครอบครัว สังคม ประเทศชาติ

ศาสนาอิสลามได้กำหนดให้ต้องปฏิบัติตามหลักคำสอนของอัลกุรอานและอัลสุนนะฮ์อย่างเคร่งครัด อัลกุรอานและอัลสุนนะฮ์คือแนวทางวิธีทางและแบบอย่างของการปฏิบัติศาสนกิจและกิจวัตรประจำวันในทุก ๆ ด้าน การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่อิสลามให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งและอิสลามบังคับให้มุสลิมทุกคนศึกษาหาความรู้ตั้งแต่อัลลอฮ์ได้ตรัสในคัมภีร์อัลกุรอาน

اقْرَأْ بِسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (1) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (2) اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ (3) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (4) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (5) (العلق : 1-5)

ความว่า จงอ่านเถิดในพระนามแห่งองค์อภิบาลของเจ้าผู้ทรงบันดาลทรงสร้างมนุษย์มาจากก้อนเลือด ก้อนหนึ่ง จงอ่านเถิด พระผู้อภิบาลของเจ้านั้นเป็นผู้ทรงเกียรติยิ่ง ทรงสอนมนุษย์ด้วยปากกา ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้

(อัลอะลัก : 1-5)

การท่องจำอัลกุรอานเป็นกิจกรรมที่มีความงดงามในตัวเอง และยังช่วยส่งผลให้กิจกรรมอื่น ๆ ของเรางดงามตามไปด้วย เพราะอัลกุรอานเสมือนแสงสว่างของชีวิตผู้ศรัทธา คือ ที่มาของบัญญัติต่าง ๆ อันเป็นทางนำและคืออาหารของหัวใจที่มวลมนุษยชาติต่างอยากเป็นผู้ใกล้ชิดอัลกุรอานมากขึ้น ดังนั้นการศึกษาเรียนรู้อัลกุรอานอย่างเข้าใจการท่องจำจวบจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นนับเป็นความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ทั้งผู้เรียนและผู้สอน ดังที่ท่านนบี ได้กล่าวว่า

عن عثمان بن عفان + عن النبي - قال : خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ

ความว่า “ผู้ที่ดีที่สุดในบรรดาพวกเจาก็คือผู้ที่เรียนกุรอานและสอนกุรอาน”

(รายงานโดยบุคอรีหมายเลข 126)

กระทรวงศึกษาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 120) ได้ระบุรายวิชาอัลกุรอานเป็นรายวิชาตามหลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนสามารถอ่านอัลกุรอาน อิสลามส่งเสริมให้มุสลิมอ่านอัลกุรอานวันละหลาย ๆ อยะฮ์และเข้าใจความหมายแต่ละอยะฮ์เพื่อนำไปปฏิบัติศาสนกิจ ให้เกิดการเข้าใจ และศรัทธาในอัลกุรอาน ผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าผู้เรียนสามารถอ่านอัลกุรอานได้แต่ไม่เข้าใจในความหมายของซูเราะฮ์ฮัจญ์ ซูเราะฮ์อัลฮัจญ์ ซูเราะฮ์อัลฮัจญ์ เพราะทั้งสามซูเราะฮ์เป็นซูเราะฮ์ที่สามารถสร้างความศรัทธาในอัลกุรอาน และสามารถนำไปใช้ในการละหมาด ฉะนั้นการท่องจำความหมายอัลกุรอานจึงสำคัญต่อการเรียนการสอนในรายวิชาอัลกุรอาน ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้เรียนที่อายุน้อยสามารถท่องจำได้ง่ายเพราะสมองเป็นอวัยวะที่เป็นศูนย์รวมของความจำและคิด การที่จะฝึกให้เด็กมีความจำที่ตินั้นจึงต้องมีการเสริมประสิทธิภาพการทำงานของสมองให้มีการทำงานที่ตีความคู่กับการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกเป็นเครื่องมือในการช่วยการท่องจำความหมายอัลกุรอาน และบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพดังที่ทศนา แคมมณี (2550 : 10) ได้กล่าวว่า สื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่รู้หรืออยากจะทำให้เกิดความคิด อ่านและเกิดความเจริญงอกงามทางสติปัญญา

การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนต้องมีการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ในการเรียนในหลายรูปแบบเพื่อสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัลได้ ในปัจจุบันสื่อที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีหลากหลายรูปแบบ เมื่อผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์นางสาวยามีละห์ กาทหลง (ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 กรกฎาคม 2565) หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และสัมภาษณ์นางสาวรุสนา หะยืออาแว (ผู้ให้สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2565) ครูผู้สอนในรายวิชาอัลกุรอานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กล่าวว่า ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังไม่เข้าใจความหมายในซูเราะฮ์ฮัจญ์ ซูเราะฮ์อัลฮัจญ์ ซูเราะฮ์อัลฮัจญ์ จึงได้มีการเสนอแนะให้มีการเรียนการสอนในรูปแบบใช้สื่อมาเกี่ยวข้องเพื่อที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจความหมายอัลกุรอาน ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนในรายวิชาอัลกุรอาน จึงได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญในการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมาย เลยสรรหาวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายดังกล่าวโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกในการจัดกระบวนการเรียนการสอน

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกที่มีต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปรีชาญาณวิทยา ตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายอย่างถูกต้องตลอดจนมีความเข้าใจในความหมายอัลกุรอานมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของค้นคว้าอิสระ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกที่มีต่อการพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70
2. เพื่อศึกษาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้การท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิก

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 24 คน โรงเรียนปรีชาญาณวิทยา ตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มี 4 ชนิด ได้แก่

- 1) สื่ออินโฟกราฟิก
- 2) แบบทดสอบทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมาย
- 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมาย
- 4) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการใช้อินโฟกราฟิก

2. วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง และหาคุณภาพของเครื่องมือโดยมีรายละเอียดแยกประเภทของเครื่องมือ ดังนี้

2.1 สื่ออินโฟกราฟิก

การสร้างสื่ออินโฟกราฟิกที่มีต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้อินโฟกราฟิกมีวิธีการสร้าง และหาคุณภาพ ดังนี้

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
- 2) ศึกษาตำราเอกสารและวิธีการสร้างแบบประเมินการใช้อินโฟกราฟิกเรื่องการพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้อินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยศึกษาจุดประสงค์ให้สอดคล้องเนื้อหาของแผนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น
- 3) สร้างสื่ออินโฟกราฟิก เรื่องการพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้อินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 7 แผน จำนวน 40 ข้อ
- 4) นำเสนอสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง การพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้อินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 40 ข้อ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้กับข้อคำถามแล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
- 5) แก้ไขสื่ออินโฟกราฟิกตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้เพิ่มภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวเพื่อดูแล้วเข้าใจง่ายในเวลารวดเร็วและชัดเจนมากยิ่งขึ้น
- 6) นำสื่ออินโฟกราฟิกที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้ค่า IOC ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อคัดเลือก (สมนึก อัทธียนิธิ, 2546: 218-220) ซึ่งมี เกณฑ์การประเมิน ดังนี้
ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าจุดประสงค์สอดคล้องกับข้อคำถาม
ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าจุดประสงค์สอดคล้องกับข้อคำถาม
ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าจุดประสงค์ไม่สอดคล้องกับข้อคำถาม
- 7) นำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบประเมินการใช้อินโฟกราฟิกโดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 เป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด 2545: 62-66) โดยผลการวิเคราะห์พบว่าแบบประเมินการใช้อินโฟกราฟิกจำนวน 10 ข้อ มีค่า IOC อยู่ในระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าเป็นแบบประเมินการใช้อินโฟกราฟิกที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบประเมินการใช้อินโฟกราฟิกเท่ากับ 0.87 ซึ่งเป็นค่าที่แสดงว่าดัชนีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ใช้ได้

8) การหาประสิทธิภาพสื่ออินโฟกราฟิกที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนซอลิฮียะห์ จำนวน 30 คน โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกระหว่างเรียนและผลการทดสอบหลังเรียนตามเกณฑ์ 70/70 โดยหาค่าร้อยละใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 104)

$$P = \frac{fx100}{n}$$

เมื่อ P แทนค่าร้อยละ

f แทนความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

n แทนจำนวนความถี่ทั้งหมด

9) จัดพิมพ์แบบประเมินการใช้สื่ออินโฟกราฟิกเรื่องผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกที่มีต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 แบบทดสอบทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมาย

1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายสำหรับผู้เรียนระดับอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1

2) ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการท่องจำ

3) วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาตามหลักสูตรทำตารางวิเคราะห์ เนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้และกำหนดจำนวนข้อสอบวัดทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

4) นำผลการวิเคราะห์มาสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายเป็นแบบการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

5) นำแบบทดสอบวัดทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาต่อไป

6) หากคุณภาพแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยนำแบบทดสอบวัดทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ให้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเพื่อความถูกต้องเหมาะสมของเครื่องมือแล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างหัวข้อที่ต้องการประเมินกับวัตถุประสงค์โดยกำหนดเกณฑ์คะแนน ดังนี้

- คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์
- คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์
- คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

แล้วนำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของหัวข้อที่ต้องการประเมินโดยคัดเลือกหัวข้อการประเมินที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปโดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบความสามารถในการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับรูปแบบการวัดให้ตรงจุดประสงค์มากขึ้นและปรับปรุงรูปแบบให้สวยงามมากขึ้น ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในด้านรูปแบบการวัดประเมินผล ในด้านรูปแบบโดยการเลือกเพิ่มสีสันเพื่อดึงดูดความสนใจผู้เรียนให้มากขึ้น สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมทดลองต่อไป

7) นำคำตอบมาตรวจให้คะแนนแล้วนำผลการตรวจให้คะแนนมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบแต่แผนโดยการวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (Difficulty)

8) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมาย ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทักษะในการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมาย เท่ากับ 0.98 ซึ่งเป็นค่าที่แสดงว่าดัชนีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ใช้ได้

9) นำแบบทดสอบที่ผ่านการทดลองจากกลุ่มทดลองและปรับปรุงไปใช้เป็นเครื่องมือวิจัยกับ ประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาการศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 24 คน โรงเรียนปรีชาญาณวิทยาโดยทดสอบทักษะในการท่องจำความหมายอัลกุรอานก่อน เรียนและหลังเรียน

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาหลักการวิธีการสร้างแบบทดสอบและกระบวนการต่าง ๆ ในการวัดและ ประเมินผล เทคนิคการเขียนข้อสอบ เทคนิคการวัดผลและเอกสารที่เกี่ยวข้องตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551

2) วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระอัลกุรอานทำตารางวิเคราะห์ เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้และกำหนดจำนวนข้อสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ สาระอัลกุรอานแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

3) สร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อม ความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ ของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 7 แผน จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบปรนัยแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก

4) นำเสนอแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อม ความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 40 ข้อต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการ วิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้กับข้อ คำถามแล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะโดยที่อาจารย์ได้เสนอให้ตั้งคำถามอ่านแล้วเข้าใจง่าย คำไม่กำกวม เพื่อเหมาะสมแก่ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

5) แก้ไขปรับปรุงแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาในเนื้อหาข้อคำถามให้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายไม่กำกวมเพื่อเหมาะสมแก่ผู้เรียน

6) นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม สอดคล้อง ระหว่างข้อทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้ค่า IOC ดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อทดสอบกับ จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อคัดเลือก (สมนึก อัทธียนันท์, 2546: 218-220) ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าจุดประสงค์สอดคล้องกับข้อทดสอบ

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าจุดประสงค์สอดคล้องกับข้อทดสอบ

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าจุดประสงค์ไม่สอดคล้องกับข้อทดสอบ

7) นำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อ ทดสอบกับ จุดประสงค์การเรียนรู้โดยพิจารณาข้อทดสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 เป็นข้อทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความ เทียบตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 62-66) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าดัชนีความ สอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 1.00 ซึ่งเป็นค่าที่แสดงว่าดัชนีค่าความ เชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ใช้ได้

8) นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายชื่อเพื่อคัดเลือกแบบทดสอบ

9) คัดเลือกข้อสอบที่เข้าเกณฑ์มีระดับความยาก (p) ตั้งแต่ 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20-1.00 ซึ่งเป็นข้อสอบเกณฑ์ที่ใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 81)

10) นำข้อสอบที่เข้าเกณฑ์มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งฉบับโดยใช้สูตร (Reliability) KR-20 (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2544: 108-109)

11) จัดพิมพ์แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน โรงเรียนซอลิฮียะห์โดยใช้แบบทดสอบการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายก่อนเรียนและหลังเรียน

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิก

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้สื่ออินโฟกราฟิกในการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1) ศึกษาวิธีประเมินความพึงพอใจและแนวทางการสร้างแบบประเมินที่ถูกต้อง

2) ร่างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมาย เรื่อง การพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

5 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

4 มีความพึงพอใจระดับมาก

3 มีความพึงพอใจระดับพอใช้

2 มีความพึงพอใจระดับน้อย

1 มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

3) นำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการท่องจำความหมายอัลกุรอาน เรื่อง การพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

4) นำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมาย เรื่อง การพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง ข้อความกับขอบข่ายที่ต้องการวัด จำนวน 5 ข้อความ โดยพิจารณาค่าความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.87 เป็นค่าแสดงว่าดัชนีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ใช้ได้

5) นำข้อความที่คัดเลือกไว้ทั้งหมดมาจัดเรียง

6) นำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดเรียงแล้วพิมพ์ฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกเป็นการศึกษาวิจัยเชิงทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการทดลองกับประชากร

เป้าหมายกลุ่มเดียวโดยมีการทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) และทดสอบหลังเรียน (Post-Test) โดยใช้รูปแบบการทดลอง One Group Pre-Test Post-Test Design ดังนี้

ตารางที่ 2 แบบแผนการทดลอง

ทดสอบก่อนเรียน	ทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
E1	X	E2

X แทน การจัดการกระทำ

E1 แทน การทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test)

E2 แทน การทดสอบหลังเรียน (Post-Test)

จากตารางแบบแผนการทดลองผู้ศึกษาจะดำเนินการทดลองการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกมีขั้นตอนดังนี้

- 1) แจกจุดประสงค์การเรียนรู้พร้อมทั้งเสนอเป้าหมายของการเรียน และการประเมินผล
- 2) ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ แล้วนำมาตรวจให้คะแนนและบันทึกผลไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) ดำเนินการจัดการเรียนการสอนกับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 7 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง
- 4) ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-Test) กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิมแล้วนำมาตรวจให้คะแนนและบันทึกผลไว้เป็นคะแนนหลังเรียนเพื่อการ วิเคราะห์ข้อมูล
- 5) ประเมินท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายของนักเรียนก่อนและหลังเรียนทั้งหมดโดยใช้แบบประเมิน
- 6) นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำการตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายเรื่อง การพัฒนาการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
- 7) นำคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียน หลังเรียนและคะแนนความพึงพอใจไปประมวลวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล
- 8) นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทดสอบแบบสมมติฐาน
- 9) สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

- 1) ข้อมูลที่ได้จากการหาคุณภาพของสื่ออินโฟกราฟิกที่มีต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายวิเคราะห์โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC
- 2) ข้อมูลที่ได้จากการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการหาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

3) ข้อมูลที่ได้จากการหาคุณภาพของแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการ
ท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกวิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย (X) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4) ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบสมมุติฐาน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เครื่องมือตามวิธีของโรวินेलลี (Rovineli) และแฮมเบิลตัน (Hambleton) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 63-65)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหาระหว่างข้อสอบ กับเนื้อหา

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

เกณฑ์การพิจารณาการให้คะแนนค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับ จุดประสงค์ที่ระบุไว้

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ระบุไว้

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ระบุไว้

3) หาความยากง่าย p รายข้อแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยคำนวณจากสูตร ดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 155)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ p คือ ระดับความยาก

R คือ จำนวนผู้ตอบถูกทั้งหมด

N คือ จำนวนคนที่ทำข้อสอบทั้งหมด

4) หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวิธีของแบรนแนน (Brannan)
(บุญชม ศรีสะอาด, 2543: 155)

$$D = \frac{R_u - R_L}{N_H}$$

เมื่อ D คือ ค่าอำนาจจำแนก

R_u คือ จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มคะแนนสูง

R_L คือ จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มคะแนนต่ำ

N_H คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดในกลุ่มคะแนนสูงหรือกลุ่มคะแนนต่ำ

5) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตร K.R.20
ของ Kuder - Richardson (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 85) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	n	แทน	จำนวนข้อ
	p	แทน	สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ
	q	แทน	สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ
	s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70

ตารางที่ 5 ค่าประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70 ที่มีผลต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่องที่	ค่าประสิทธิภาพ			การแปลผล
	(E ₁)	(E ₂)	(E ₁)/(E ₂)	
1	70.42	80.83	70.42/80.83	ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
2	70.00	82.50	70.00/82.50	ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
3	72.08	80.83	72.08/80.83	ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
4	71.67	82.08	71.67/82.08	ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
5	71.25	80.42	71.25/80.42	ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
6	70.00	82.92	70.00/82.92	ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
7	70.42	80.00	70.42/80.00	ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
เฉลี่ยโดยรวม			70.83/81.37	ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์

จากตารางที่ 5 พบว่า คะแนนกิจกรรมระหว่างเรียนสื่ออินโฟกราฟิกเท่ากับ 70.83 ซึ่งมีค่าเป็นร้อยละ E₁ และคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 81.37 มีค่าเป็นร้อยละ E₂ ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 70.83/81.37

ตอนที่ 2 ทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 6 ค่าประสิทธิภาพของทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกโดยใช้เกณฑ์ 70 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ทักษะการท่องจำ	คะแนนทดสอบ	ร้อยละ	การแปลผล
ซูเราะฮ์อัตติบ (อายะฮ์ 1-8)			
รวม	2728	71.04	ผ่านเกณฑ์
ซูเราะฮ์อัลชัรห (อายะฮ์ 1-8)			
รวม	2775	72.27	ผ่านเกณฑ์
ซูเราะฮ์อัลกุฎฮา (อายะฮ์ 1-11)			
รวม	3896	73.79	ผ่านเกณฑ์

ทักษะการท่องจำ	คะแนนทดสอบ	ร้อยละ	การแปลผล
รวมคะแนนทั้งหมด 3 ชูเราะฮ์	9399	72.52	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 6 พบว่า ความสามารถในการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผ่านเกณฑ์ที่วางไว้

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้การท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลัง

ทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมาย	N	คะแนนเต็ม	μ	σ	t
ก่อนเรียน	24	40	63.75	4.83	11.3193
หลังเรียน	24	40	73.96	2.65	

จากตารางที่ 7 พบว่า คะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 63.75/73.95

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของผู้เรียนก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้การท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 8 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกที่มีผลต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ลำดับ	ความพึงพอใจ	μ	σ	ระดับ
1	นักเรียนสามารถท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกง่ายขึ้น	4.75	0.35	มากที่สุด
2	นักเรียนรู้สึกอยากเรียนการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิก	4.67	0.39	มากที่สุด
3	นักเรียนชอบทำกิจกรรมการเรียนการสอนเมื่อใช้สื่ออินโฟกราฟิก	4.79	0.25	มากที่สุด
4	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิก เป็นวิธีที่น่าสนใจ	4.67	0.39	มากที่สุด
5	นักเรียนสามารถอ่านได้ถูกต้องตามอักขรวิธีจากการใช้การท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิก	4.46	1.58	มาก
รวม		4.67	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนที่โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกต่อการท่องจำอัลกุรอานความหมายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\mu = 4.67$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อส่วนใหญ่ นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดคือ มีนักเรียนชอบทำกิจกรรมการเรียนการสอนเมื่อใช้สื่ออินโฟกราฟิก ($\mu = 4.79$) รองลงมาคือ นักเรียนสามารถท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่อ

อินโฟกราฟิก ง่ายขึ้น ($\mu = 4.75$) ส่วนประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนที่น้อยที่สุด คือ นักเรียนสามารถอ่านได้ถูกต้องตามอักขรวิธีจากการใช้การท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิก ($\mu = 4.46$)

อภิปรายผล

ผลการศึกษานำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70 ซึ่งปฏิเสธไม่ได้เลยว่า การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบอินโฟกราฟิกกำลังเป็นที่นิยมเป็นอย่างมากเพราะอินโฟกราฟิกทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้ข้อมูลได้รวดเร็วและเข้าใจง่ายจากการแปลงข้อความมากมายให้ออกมาเป็นภาพในการทำอินโฟกราฟิกให้โดนใจกลุ่มเป้าหมาย สวยงามและยังสามารถรับรู้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วนโดยที่ทำความเข้าใจจุดประสงค์ในการทำอินโฟกราฟิกได้วางขอบเขตให้กับรูปแบบหรือหน้าตาอินโฟกราฟิกที่นำเสนอออกมาผู้วิจัยได้สร้างสื่ออินโฟกราฟิกโดยเน้นรูปแบบที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับผู้เรียนโดยสร้างใช้หลักการออกแบบอินโฟกราฟิกด้านข้อมูลที่น่าเสนอโดยเอาอายุอัลกุรอานมาใส่ในสื่อแล้วตามด้วยความหมายอัลกุรอาน ที่มีความน่าสนใจ เรื่องราวเปิดเผยเป็นจริง มีความถูกต้อง ส่วนด้านการออกแบบมีรูปแบบแผนผังโครงสร้างและความสวยงามแต่งเติมด้วยเสียงภาพบางสื่อเพื่อความบันเทิงได้มีการเพิ่มวิดีโอเพื่อให้เข้าใจ ใช้งานง่าย ใช้ได้จริง ซึ่งมีประสิทธิภาพระหว่างจัดการเรียนการสอนเท่ากับ 71.46 ผู้เรียนมีความสนใจสื่ออินโฟกราฟิกเมื่อถึงเวลาเรียนวิชาอัลกุรอานผู้เรียนมีความตั้งใจเป็นพิเศษ เมื่อเข้าสู่บทเรียนผู้สอนทำการเปิดสื่ออินโฟกราฟิกผ่านโปรเจคเตอร์และแจกใบความรู้ทั้งนี้ทำการสอนตามแผนที่วางไว้อย่างครบถ้วนหลังจากที่เรียนครบทุกแผนกจะมีการทดสอบอีกครั้งซึ่งมีประสิทธิภาพหลังเรียนเท่ากับ 80.00 ก่อนดำเนินการใช้สื่ออินโฟกราฟิกผู้วิจัยได้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อประเมินความเหมาะสมของสื่ออินโฟกราฟิกผ่านแผนการจัดการเรียนรู้และตรวจสอบความถูกต้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ด้านรูปแบบด้านการใช้ภาษาและด้านการประเมินผลจากนั้นนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้แสดงว่าสื่ออินโฟกราฟิกที่ประกอบอยู่ในแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 7 แผน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 สามารถนำไปใช้ต่อการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้เนื่องด้วยผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการสอนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถท่องจำได้อย่างง่ายขึ้นจากสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในหน่วยการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นซึ่งการท่องจำถือเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนความจำเป็นสมรรถภาพในการจำเรื่องราว เหตุการณ์ ภาพ สัญลักษณ์ รายละเอียดสิ่งที่มีความหมายและสิ่งที่ไร้ความหมายและสามารถระลึกหรือถ่ายทอดออกมาได้ซึ่งตรงกับแนวคิดของชาลวีทซ์ เทียมบุญประเสริฐ (2528 : 163) จากการศึกษาของผู้วิจัยในครั้งนี้พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกทำให้กระบวนการเรียนการสอนเกิดผลมากยิ่งขึ้นสื่ออินโฟกราฟิก (Infographic) เป็นการสื่อสารจากข้อมูลนามธรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมโดยการนำข้อมูลหรือความรู้ต่าง ๆ ที่มีจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางสถิติ ความรู้และตัวเลขมาสรุปเป็นสารสนเทศในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและมีเหตุผลเหมาะสำหรับการสื่อสารในยุคดิจิทัลที่ต้องการเข้าถึงข้อมูลอันซับซ้อนที่มีจำนวนมาก ๆ ในเวลาอันจำกัด อีกทั้งเป็นการจัดการข้อมูลที่มีความซับซ้อนโดยอธิบายให้เกิดความเข้าใจด้วยภาพ มาเป็นข้อมูลในการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (ธิดาใจ จันทนามศร, 2560 : 16)

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีการพัฒนาทักษะการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายค่าร้อยละเท่ากับ 72.52 โดยที่ผู้สอนใช้สื่ออินโฟกราฟิกที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อทักษะในการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายของผู้เรียนอย่างเป็นระบบขั้นตอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบสื่อเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งในแต่ละสื่อได้จัดให้อยู่ในแต่ละแผนการสอนทุก ๆ แผนการสอนจะประกอบด้วยสื่อและวิธีการทำให้ท่องจำได้อย่างง่ายให้กับผู้เรียนทำทักษะในการท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายของผู้เรียนดีขึ้น

สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร นมะมะกะและคณะ (2562) การพัฒนาสื่อการสอนอินโฟกราฟิกแบบภาพนิ่งเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สื่อการสอนอินโฟกราฟิกแบบภาพนิ่ง มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 4.50$) 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยสื่อการสอนอินโฟกราฟิกแบบภาพนิ่ง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อการสอนอินโฟกราฟิกแบบภาพนิ่ง พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\mu = 4.61$)

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน วิเคราะห์โดยค่า T-Test พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.50/29.58 ทั้งนี้เนื่องมาจากการนำสื่ออินโฟกราฟิกที่มีประสิทธิภาพไปใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยแสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้นเนื่องจากบุคคลสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่ายเพราะสื่อการเรียนการสอนเป็นตัวกลางที่ช่วยนำความรู้จากผู้สอนหรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามที่ต้องการตามแนวคิดของ ทิมพ์พธรณ เทพสุมาธานนท์ (2531 : 29) และสื่อการสอนเป็นสื่อกลางที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่รู้หรืออยากจะทำให้เกิดความคิด ความอ่านและเกิดความเจริญงอกงามทางสติปัญญาซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากแนวคิด นักการศึกษาเกย์ (Gagne) ประกอบด้วยผู้เรียน (Learner) มีระบบสัมผัสและระบบประสาทในการรับรู้สิ่งเร้า (Stimulus) คือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การตอบสนอง (Response) คือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้สื่อประสมหรือสื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) หรือสื่อหลายแบบโดยทิตนา แคมมณี (2550 : 10) กล่าวไว้ว่าในปัจจุบันมีการใช้สื่อกลางที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่มากมายและเพื่อสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงได้สร้างสื่ออินโฟกราฟิกขึ้นโดยมีแผนการสอนเป็นกระบวนการเรียนการสอนและได้เปิดสื่อให้ผู้เรียนดูโดยที่สื่ออินโฟกราฟิกมีภาพเสียงประกอบเพราะเพื่อให้นักเรียนคิดเป็นภาพจำเรื่องราวให้เป็นภาพนอกจากจะทำให้เราจำได้ง่ายแล้วยังสามารถจำได้ละเอียดขึ้นและได้แจกไขความรู้ที่เป็นสื่ออินโฟกราฟิกแก่ผู้เรียนซึ่งผู้เรียนสามารถกลับไปท่องจำที่บ้านได้ง่ายยิ่งขึ้น ในแต่ละแผนผู้วิจัยได้สอดแทรกกิจกรรมเพื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถเข้าใจความหมายที่ท่องจำในรายวิชาอัลกุรอานเพื่อท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายซูเราะฮ์อัตติบ ซูเราะฮ์อัลชัรห์ และซูเราะฮ์อัลญุฮูฟให้เป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้เมื่อนำสื่ออินโฟกราฟิกใช้กับผู้เรียนแล้วผู้เรียนสามารถท่องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายอย่างง่ายตาย ดังนั้นสื่อมีความจำเป็นต่อกระบวนการเรียนรู้และสื่ออินโฟกราฟิกเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนดีขึ้นตามวิจัยของปานวาด อวยพร และคณะ (2560 : 572-573) เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาอินโฟกราฟิกร่วมกับ

การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค จิกซอร์ II กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 3 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 3 ที่เรียนด้วยอินโฟกราฟิกกับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์ II กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสตร์ และวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 พัฒนาขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.48$, S.D. = 0.50) การเปรียบเทียบด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 3 ที่เรียนด้วยอินโฟกราฟิกกับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์ II พบว่าความคิดสร้างสรรค์โดยรวมของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลความพึงพอใจต่อการท้องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในระดับมากเมื่อพิจารณาประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้ทำการจัดเรียงลำดับจากความพึงพอใจสูงสุดไปหาความพึงพอใจต่ำสุด พบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนที่ได้ใช้สื่ออินโฟกราฟิกเพื่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\mu = 4.67$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อส่วนใหญ่ นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากคือมีนักเรียนชอบทำกิจกรรมการเรียนการสอนเมื่อใช้สื่ออินโฟกราฟิก ($\mu = 4.79$) รองลงมาคือ นักเรียนสามารถท้องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิก ง่ายขึ้น ($\mu = 4.75$) ส่วนประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนที่น้อยที่สุด คือ นักเรียนสามารถอ่านได้ถูกต้องตามอักขรวิธีจากการใช้การท้องจำอัลกุรอานพร้อมความหมายโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิก ($\mu = 4.46$) ในประเด็นนี้ครูผู้สอนควรต้องปรับปรุงแก้ไขวิธีการใช้สื่อให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีเกณฑ์สูงกว่าสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้มีความใกล้เคียงและสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร นมะมะกะ และคณะ (2562 : 1) ที่สรุปว่าแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อการสอนอินโฟกราฟิกแบบภาพนิ่ง ผลการวิจัยพบว่า 1) สื่อการสอนอินโฟกราฟิกแบบภาพนิ่ง มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 4.50$) 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยสื่อการสอนอินโฟกราฟิกแบบภาพนิ่ง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อการสอนอินโฟกราฟิกแบบภาพนิ่ง พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\mu = 4.61$) เนื่องจากนักเรียนไม่คุ้นเคยกับการจัดกิจกรรมในรูปแบบนี้เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้มีสื่อทำให้นักเรียนชอบที่จะเรียนรู้ ชอบที่จะท้องจำและปฏิบัติแต่ละขั้นตอนให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนดจึงส่งผลต่อการแสดงความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) การจัดการเรียนรู้สื่ออินโฟกราฟิกสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกนี้ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลแก่ผู้เรียนต่อไป

2) ผู้สอนควรบริหารเวลาในการทำกิจกรรมโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกโดยเพิ่มชั่วโมงการสอนให้มากกว่าเดิม เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องดำเนินการแบบต่อเนื่องเพราะฉะนั้นจะต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมและมีความยืดหยุ่นในการทำกิจกรรม

3) ผู้สอนควรที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในการเรียนการสอนครบทุกคนอย่างทั่วถึงในการดำเนินกิจกรรมการสอน และควรคำนึงถึงความแตกต่างในความสามารถของนักเรียนแต่ละคนควรให้ความสนใจเอาใจใส่และดูแลกลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนในระดับอ่อนกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยกระตุ้นให้นักเรียนเก่งคอยให้ความช่วยเหลือหรืออาจใช้กระบวนการกลุ่ม

4) ผู้สอนควรนำสื่ออินโฟกราฟิกไปใช้ โดยมีการใช้เทคนิคอื่น ๆ ร่วมด้วยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดองค์ความรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรใช้สื่ออินโฟกราฟิกที่มีความโดดเด่น หลากหลายรูปแบบ ทันสมัยมากขึ้นจากเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น Canva.com

2) ควรบริหารเวลาในการจัดการเรียนการสอน การอ่าน และการท่องจำโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกให้เพียงพอ ชัดเจนและเหมาะสมในแต่ละครั้งในการจัดกิจกรรม

อ้างอิง :

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2551). หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น

_____. (2553). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ.2546 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ. (2528). การวัดความถนัด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ทิตนา แคมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ . พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.

ธิดาใจ จันทนามศร. (2560). เนื้อหาและรูปแบบในการสื่อสารผ่านสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อสร้างการรับรู้และจดจำบนเฟซบุ๊กแฟนเพจของอินโฟกราฟิกไทยแลนด์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ปานวาด อวยพร. (2560). ผลการใช้อินโฟกราฟิกร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอว์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2531). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์.

สมนึก ภัททิยธนี. (2546). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่4.ภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

สุภาพร นะมามะกะ และคณะ. (2562). การพัฒนาสื่อการสอนอินโฟกราฟิกแบบภาพนิ่งเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารเทคโนโลยีและ สื่อสารการศึกษา ECT Journal. 14 (16) : 1-10.

Muhammad bin Ismail Albukhari. (2008). Sohih Bukhari. Darulibnikasir : Birut Lubnan.

Muslim bin Ibnuhajad. (2010). Sahih Muslim. Darul Kutub Ilmiah : Birut Lubnan

บทความวิจัย

รายงานการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

เจนภาพ ชัยวรรณ

ผู้อำนวยการสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการประชุม แบบสังเกต และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาภาพรวมการบริหารและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีปัญหาในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.478)

2) รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ (1) ปัจจัยนำเข้า (2) กระบวนการ และ (3) ด้านผลผลิต

3) ผลการทดลองใช้รูปแบบในโรงเรียน กลุ่มที่ทดลองใช้รูปแบบสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการประเมินพัฒนาการการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการใช้รูปแบบแล้ว พบว่า โดยภาพรวมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีพัฒนาการระดับสูง (ร้อยละ 68.39)

4) ผลการประเมินรูปแบบ โดยทำการประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องในการดำเนินงาน โดยภาพรวมแล้ว รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในกลุ่มทดลอง มีผลการประเมินในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.70$, S.D.=0.286)

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการ, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, การประเมินรูปแบบ

RESEARCH

The Research Report Management Model to Enhance Active Learning of Schools in Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1

Jenphop Chaiwan

Director of the Loei Primary Educational Service Area Office, Area 2
Corresponding Author, Email: chaiwanjenphop@hotmail.com

Abstract

The objectives are to 1) study the problems in Active Learning of schools in Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1 2) to create and examine management model to enhance Active Learning of schools in Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1 3) to try out the management model to enhance Active Learning of schools in Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1 and 4) to study the results of using management model to enhance Active Learning of schools in Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1. The samples were consisted and teachers from educational opportunity extension schools. The research instruments included the questionnaires, interviews, meeting recordings, observation forms, and evaluation forms. Data were analyzed using, Mean, Standard Deviation, Percentages and Content Analysis.

The results were as follows:

1) the problems on Active Learning in schools was found that problems in organizing active learning in schools Overall, the administration and management of active learning in schools under the Phitsanulok Educational Service Area Office 1 had problems at a high level ($\bar{X}=4.39$, S.D. = 0.478).

2) The model of management to promote active learning in schools under the Phitsanulok Educational Service Area Office, Area 1 consists of 3 elements: (1) Input (2) The Process (3) Output

3) Results of the trial using the model in the school group that has experimented with the model, it can be used to organize active learning effectively. And from the developmental assessment of Proactive learning management after using the model, it was found that overall, active learning management has developed at a high level (68.39 %).

4) Results of model evaluation by evaluating utility, feasibility, propriety and accuracy in operations. Overall Model of management to promote active learning management of schools in the experimental group has the highest level of evaluation results ($\bar{X}= 4.70$, S.D.=0.286).

Keywords: Management Model, Active Learning, Model Evaluation

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 สถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกกาวัตน์ การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จึงเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี รัฐบาลจึงมีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) “ลดเวลาเล่นเพิ่มเวลารู้” ตามความนัด ความสนใจ โดยเพิ่มความรู้มีทักษะ มีคุณธรรมและจริยธรรม เชื่อมโยงกับการปฏิรูปการเรียนการสอนในยุคประเทศไทย 4.0 (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2560) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา รู้จักการทำงานเป็นทีม รู้จักการปรับตัวมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับคนอื่น ทั้งในการเรียน การสร้างองค์ความรู้ การลงมือปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การสร้างสรรค์ สามารถเข้าใจในเชิงลึกในสถานการณ์ต่าง ๆ และเชื่อมโยงจนเกิดประโยชน์และที่สำคัญต้องพัฒนาผู้เรียนให้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเองสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคตได้ (ภิรมา วิธาสถิติย์กุล และชนินันท์ แยมขวัญยืน, 2565)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีการประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน 2560 ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีบทบัญญัติไว้ใน มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และ มาตรา 65 บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายในการพัฒนา เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบาย ระดับประถมศึกษาไว้ 8 ข้อ โดยข้อที่ 4 มีจุดเน้นคือ เรียนรู้ด้วยวิธีการ (Active Learning) เพื่อพัฒนากระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองผ่านการลงมือปฏิบัติและเปิดโลกทัศน์มุมมองร่วมกันของผู้เรียนและครู ด้วยการจัดการเรียนการสอนในเชิงแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงลึกและเป็นกระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน หรือ เป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่งผ่านการปฏิบัติ หรือ การลงมือทำซึ่ง “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์จากกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนมีโอกาส ลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความเชื่อว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในขณะเดียวกันการจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงทั้งกับผู้สอนและผู้รู้ ทั้งนี้การเรียนรู้เป็นการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญกับการปลูกฝัง “ทักษะ” ในการคิดขั้นสูง ทักษะในการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสารควบคู่กับ “เนื้อหา” ในสาระวิชาหลักและความรู้อื่นที่สำคัญ เพื่อสร้างผู้เรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโลกศตวรรษที่ 21 ได้ (สุนทร สองเมืองหนู, 2562) ทั้งนี้ครูจะต้องได้รับการเสริมพลัง ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลสามารถกระทำร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวทางที่พึงปรารถนา แต่ไม่ใช่เป็นพลังที่จะไปบังคับ หรือ ครอบงำคนอื่น เพราะแนวคิดการเสริมพลังจะเน้นการเปลี่ยนแปลง ทั้งในระดับบุคคล และส่งเสริมการรวมกลุ่มกัน เพื่อการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี และมีการประเมินเพื่อเสริมพลังโดยใช้แนวคิด เทคนิคและข้อค้นพบในการประเมินเพื่อส่งเสริมการพัฒนาและการตัดสินใจด้วยตนเอง (Fetterman, 2017)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่า ครูไทยส่วนใหญ่ยังยึดติดกับการสอนแบบเดิม (Passive Learning) ที่เน้นการสอนแบบบรรยาย ท่องจำ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ลงมือทำได้ด้วยตนเอง (Active Learning) ของผู้เรียน อาจเพราะเหตุนี้การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนจึงทำให้คุณภาพของผู้เรียนไม่เป็นไปตามที่ต้องการเนื่องจากการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนด คือ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แต่ยังใช้การสอนแบบเดิม ๆ อยู่คุณภาพของผู้เรียนอาจลดลง และไม่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน (กนกวรรณ ฉัตรแก้ว, 2562)

ดังนั้น ด้วยผู้วิจัยเป็นผู้อำนวยการสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ติดตาม ดูแล จึงเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว และได้สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของครู และสถานศึกษา เพื่อให้ครูมีรูปแบบแนวคิดใหม่ ๆ ที่จะสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางานด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน

1. การศึกษาเอกสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา โดยรวบรวมจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาวิเคราะห์เนื้อหาสาระประเด็นสำคัญ
2. การสำรวจสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีรายละเอียด ดังนี้
 - 2.1 การสอบถามสภาพปัญหาการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1,073 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางซี้และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 284 คน ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการบริหารจัดการ การเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือ และทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ปรับปรุงและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วจึงนำไปเก็บ รวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำเป็นหนังสือราชการแจ้งกลุ่มตัวอย่างขอความอนุเคราะห์ตอบ แบบสอบถาม แล้วส่งกลับมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แล้ว มาจัดเรียงลำดับแบบสอบถามและลงรหัส แล้วประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอข้อมูลโดยการนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาจัดตาราง แปลความหมาย ดีความจากตาราง อภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย ในรูปของการบรรยายและการอธิบายแบบความเรียง

2.2 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน ที่มีคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ต่ำกว่าระดับประเทศ ผู้บริหาร วิทยาลัย จำนวน 4 คน ครูจำนวน 4 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบบันทึกการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการ การเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 7 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประสานผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้าเป็น เวลา 1 สัปดาห์ จำนวน 12 คน แล้วดำเนินการสัมภาษณ์คุณวุฒิ ผ่านระบบออนไลน์แบบสื่อสารสองทาง (Two way interaction) ตามวันและเวลาที่กำหนดระหว่างวันที่ 11 – 15 มกราคม 2565 ตามลำดับประเด็นแนว คำถามในแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบ

ผู้วิจัยดำเนินการ 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย การยกร่างรูปแบบ การตรวจสอบร่างรูปแบบ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การยกร่างรูปแบบ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 มาวิเคราะห์ และ สังเคราะห์องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย เพื่อหาองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการเพื่อ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับการสังเคราะห์เอกสาร โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จากนั้นนำมายก ร่างเป็นรูปแบบ และจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ เพื่อใช้ในขั้นตอนต่อไป

2. การตรวจสอบร่างรูปแบบ โดยการประชุมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Meeting) มีรายละเอียดในการ ดำเนินการ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย นักวิชาการ จำนวน 3 คน ผู้บริหารการศึกษา 3 คน ผู้อำนวยการ วิทยาลัย 3 คน และครูผู้สอน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นคำถามในการประชุมผู้เชี่ยวชาญและ แบบบันทึกการประชุมผู้เชี่ยวชาญ หาคุณภาพของเครื่องมือโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

เก็บรวบรวมข้อมูลโดย ทำหนังสือขอความร่วมมือผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมกระบวนการวิจัยและการ ประชุม ผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอนและกระบวนการวิจัย กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการประชุม และ ดำเนินการประชุมผู้เชี่ยวชาญตามวัน เวลาและสถานที่

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมผู้เชี่ยวชาญด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ

การทดลองใช้รูปแบบใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) มีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 2 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 6 โรงเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารมีความพร้อมและสมัครเข้าร่วมการวิจัย

2. วิธีดำเนินการ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) จำนวน 1 วนรอบ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ขั้นวางแผน (Plan) เป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยปฏิบัติการวิจัย และรายละเอียดการใช้รูปแบบแก่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

2.2 ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ (Act) ผู้วิจัยประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการใช้รูปแบบโดยใช้แบบประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จากนั้นจึงดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ตามปฏิทินการวิจัยที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1

2.3 ขั้นการสังเกตและประเมินผล (Observe) เป็นการกำกับติดตามการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีว่าเป็นไปตามแผนมากน้อยเพียงใด เกิดปัญหาอุปสรรคใด ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ โดยสังเกตพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน สังเกตกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทำการประเมินก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบและทำการเปรียบเทียบคะแนนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระหว่างก่อนการใช้และหลังการใช้รูปแบบ โดยการวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์

2.4 ขั้นการสะท้อนผล (Reflect) เป็นการประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เพื่อสะท้อนการปฏิบัติงานจริง และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุง พัฒนารูปแบบ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.1 คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน

3.3 แบบบันทึกการประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4. แบบประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ และใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของคะแนนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบ

การประเมินรูปแบบเพื่อปรับปรุงแก้ไขและรับรองรูปแบบ ดำเนินการ 2 วิธี คือการประเมินรูปแบบโดยใช้แบบประเมิน และการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินรูปแบบโดยใช้แบบประเมิน เป็นการประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องในการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยใช้กรอบแนวคิดการประเมินของ Guskey (2000) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินรูปแบบ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนทุก

คน ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองใช้รูปแบบจำนวน 6 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินรูปแบบ เป็นสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้ทำการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อปรับปรุงและรับรองรูปแบบ มีรายละเอียด ดังนี้ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองใช้รูปแบบจำนวน 6 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวม 12 คน และผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มเดียวกันกับการวิจัยระยะที่ 2 จำนวน 4 คน ประกอบด้วย นักวิชาการ 1 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ และแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา

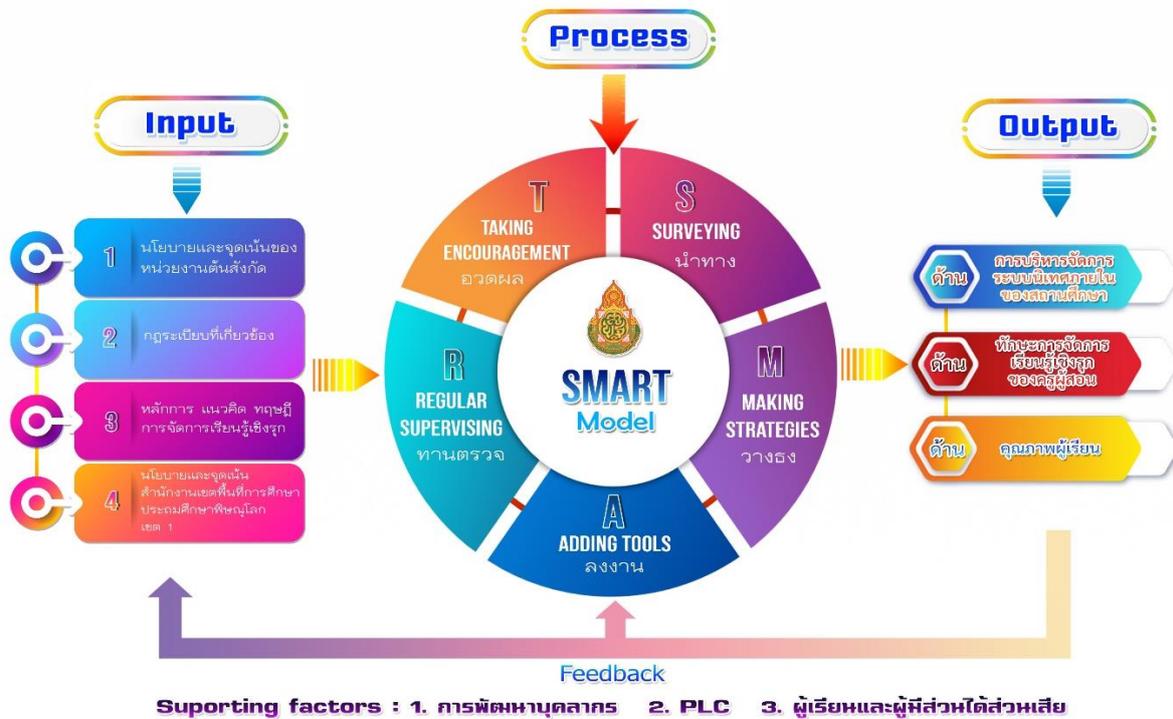
1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา

1.1 ผลการศึกษาจากการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ จากการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วมีสภาพปัญหาในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, $S.D.=0.478$) พิจารณารายด้านแล้วพบว่าด้านที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.75$, $S.D.=0.455$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหา มากที่สุดคือ ครูและนักเรียนร่วมกันการสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.81$, $S.D.=0.636$)

1.2 ผลการศึกษาจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครู ต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนและจัดการเรียนการสอนนาน ครูที่มีภาระงานสอนมากไม่มีเวลาในการเตรียมการสอนและสอนไม่ทัน ใช้พื้นที่ค่อนข้างมาก ต้องใช้สื่อและอุปกรณ์มาก ทำให้เกิดข้อจำกัดในห้องเรียน ที่มีนักเรียนจำนวนมาก และยังมีครูบางส่วนที่มีความเชื่อว่าวิธีการสอนแบบที่ตนถนัดเช่น การบรรยาย และการสาธิต สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่า ส่วนด้านการบริหารจัดการพบว่าโรงเรียนมีการวิเคราะห์ ข้อดี ข้อจำกัด อุปสรรค และโอกาสในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกค่อนข้างน้อย ขาดการศึกษาเรื่องความต้องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ขาดการเตรียมระบบ ICT เพื่อรองรับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ขาดการกำหนดกลยุทธ์หรือ เป้าหมาย มีกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแผนปฏิบัติการค่อนข้างน้อย ขาดการ ดำเนินการอย่างต่อเนื่องของระบบนิเทศภายใน และการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูผู้จัดการเรียนรู้เชิงรุก ดำเนินการยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร

2. ผลการร่างรูปแบบการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้นำสารสนเทศจากการศึกษาระยะที่ 1 มาจัดทำร่างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใช้กระบวนการ SMART Model ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยนำเข้า (INPUT) ได้แก่ นโยบายของหน่วยงานต้น สังกัด 2) กระบวนการ (PROCESS) มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา (Surveying : นำทางขั้นที่ 2 กำหนดกลยุทธ์ (Making Strategies : วางธง) ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ (Adding Tools : ลงงาน) ขั้นที่ 4 นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล (Regular Supervising : ทานตรวจ) และขั้นที่ 5 ประกาศผลสำเร็จ (Taking Encouragement : อดผล) และ 3) (OUTPUT) ได้แก่ การบริหารจัดการของสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก และคุณภาพผู้เรียนมีรูปแบบดังนี้

รูปที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ SMART Model

จากการประชุมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Meeting) เพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า องค์ประกอบในภาพรวมของรูปแบบมีความเหมาะสมครบถ้วนสมบูรณ์ องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสม องค์ประกอบในส่วนกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ นำทาง วางธง ลงงาน ทานตรวจ และeward เป็นข้อความที่ผู้ปฏิบัติสามารถจดจำได้ง่าย สามารถส่งเสริมต่อการนำไปสู่การปฏิบัติได้ซึ่งกระบวนการดังกล่าว มีความเหมาะสมต่อการบริหารการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ องค์ประกอบด้านผลลัพธ์มีความเหมาะสม

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การสังเกตการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ผู้บริหารได้มีการกำกับติดตามให้ครูได้ดำเนินการตามรูปแบบ มีการประชุมวางแผนทำความเข้าใจกับคณะครูและบุคลากร มีการวางแผนดำเนินงาน ตาม 5 ขั้นตอน ซึ่งได้แก่ นำทาง วางธง ลงงาน ทานตรวจ และeward ได้ศึกษานโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มีการปรับปรุงแผนปฏิบัติการให้มีโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการจัดหาระบบ ICT ที่มีประสิทธิภาพมาใช้ ทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มีการซักถาม สืบค้นข้อมูล ตอบคำถาม นำเสนองานที่มอบหมายด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

การประเมินพัฒนาการการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังจากการใช้รูปแบบแล้ว พบว่า โดยภาพรวมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีพัฒนาการระดับสูง (ร้อยละ 68.39) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ มีพัฒนาการระดับสูงมาก (ร้อยละ 84.73) รองลงมาคือ ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีพัฒนาการระดับสูง (ร้อยละ 69.10)

4. ผลการประเมินรูปแบบ

4.1 การประเมินรูปแบบโดยใช้แบบประเมิน ทำการประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องในการดำเนินงาน พบว่า เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในกลุ่มทดลอง มีผลการประเมินในระดับมากที่สุด

($\bar{X}=4.70$, S.D.=0.286) เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้าน ด้านความถูกต้อง มีผลการประเมินในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.88$, S.D.=0.351) รองลงมาคือด้าน ความเป็นประโยชน์ มีผลการประเมินในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$, S.D.=0.352)

4.2 การประเมินรูปแบบโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า โดยภาพรวมรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมกระบวนการบริหารจัดการ (SMART) ผู้บริหารสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ได้ ส่งเสริมให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความครอบคลุมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่และสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพด้านการบริหาร คุณภาพด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและคุณภาพนักเรียน

อภิปรายผล

จากการศึกษามีข้อค้นพบ ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษิตตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาการบริหารและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา โดยรวมแล้วมีสภาพปัญหาในระดับมาก โดยด้านที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนและจัดการเรียนการสอนนาน ครูที่มีภาระงานสอนมากไม่มีเวลาในการเตรียมการสอนและสอนไม่ทัน ทำให้ครูไม่สามารถร่วมกับนักเรียนในการสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีย์รัตน์ โนนสุวรรณ, ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์ และนฤมล อินทรประสิทธิ์ (2564) ที่พบว่า ครูผู้สอนถึงแม้จะกำหนดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนไว้แล้ว แต่ยังไม่สามารถทำให้เป็นรูปธรรมได้ เนื่องจากภาระงานที่รับผิดชอบจำนวนมากทำให้ยังไม่สามารถจัดการเรียนเชิงรุกได้ในชั้นเรียน

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT) ได้แก่ นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก องค์ประกอบด้านกระบวนการ (PROCESS) มี 5 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา (Surveying : นำทางชั้นที่ 2 กำหนดกลยุทธ์ (Making Strategies : วางธง) ชั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ (Adding Tools : ลงงาน) ชั้นที่ 4 นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล (Regular Supervising : ทานตรวจ) และชั้นที่ 5 ประกาศผลสำเร็จ (Taking Encouragement : อวดผล) และองค์ประกอบด้านผลผลิต (OUTPUT) ได้แก่ การบริหารจัดการของสถานศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสม องค์ประกอบในส่วนของกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ นำทาง วางธง ลงงาน ทานตรวจ และอวดผล เป็นข้อความที่ผู้ปฏิบัติสามารถจดจำได้ง่าย สามารถส่งเสริมต่อการนำไปสู่การปฏิบัติได้ซึ่งกระบวนการดังกล่าว มีความเหมาะสมต่อการบริหารการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ และองค์ประกอบด้านผลลัพธ์มีความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรา ฉางวางปราง (2566) ที่พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต้องเริ่มจากการวางแผนศึกษาสภาพปัญหา กำหนดแนวทาง การปฏิบัติ และประเมินผล จึงจะทำให้เกิดรูปแบบที่มีความเหมาะสม ตรงต่อความต้องการของผู้สอนและผู้เรียนมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ผู้บริหารได้มีการกำกับติดตามให้ครูได้ดำเนินการตามรูปแบบ มีการประชุมวางแผนทำความเข้าใจกับคณะครู และบุคลากร มีการวางแผนดำเนินงาน ตาม 5 ขั้นตอน ซึ่งได้แก่ นำทาง วางธง ลงงาน ทานตรวจ และอวดผล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการ

เรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของครู และสถานศึกษา เพื่อให้ครูมีรูปแบบแนวคิดใหม่ ๆ ที่จะสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางานด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา จันมะโน (2564) ที่ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นผู้คอยที่จะอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่ครูในทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นอีกบทบาทหนึ่งของผู้บริหารศึกษาที่จะต้องมีการส่งเสริม ส่งเสริมปฏิบัติภายในสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและตัวผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีคุณภาพ

4. ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า โดยภาพรวมรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมกระบวนการบริหารจัดการ (SMART) ผู้บริหารสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการโดยใช้ SMART Model ส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือของผู้บริหารที่ใช้ในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา (Surveying : นำทาง) ขั้นที่ 2 กำหนดกลยุทธ์ (Making Strategies : วางธง) ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ (Adding Tools : ลงงาน) ขั้นที่ 4 นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล (Regular Supervising : ทานตรวจ) และขั้นที่ 5 ประกาศผลสำเร็จ (Taking Encouragement : อดผล) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้ เชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบ มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย แล้วร่วมกันลงมือปฏิบัติ อยู่ภายใต้การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และสุดท้ายต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานและสร้างขวัญ และกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) อาจารย์เตรียมความพร้อม (Preparation) 2) นักศึกษาทราบทิศทางในการเรียน (Orientation) 3) นักศึกษารู้โดยการปฏิบัติ (Action Learning) 4) อาจารย์เสริมพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้เชิงรุก (Reinforce) และ 5) ประเมินผลการเรียนรู้รอบด้าน (Evaluation) ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับขั้นตอนหรือกระบวนการทั้งสองมีความสอดคล้องกันดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา (Surveying) สอดคล้องกับขั้น อาจารย์เตรียมความพร้อม (Preparation) ขั้นที่ 2 กำหนดกลยุทธ์ (Making Strategies) สอดคล้องกับขั้น นักศึกษาทราบทิศทางในการเรียน (Orientation) ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ (Adding Tools) สอดคล้องกับขั้น นักศึกษารู้โดยการปฏิบัติ (Action Learning) ขั้นที่ 4 นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล (Regular Supervising) สอดคล้องกับขั้นประเมินผลการเรียนรู้รอบด้าน (Evaluation) และขั้นที่ 5 ประกาศผลสำเร็จ (Taking Encouragement) สอดคล้องกับขั้นอาจารย์เสริมพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ เชิงรุก (Reinforce) นอกจากนี้ การบริหารจัดการโดยใช้ SMART Model ยังสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด (2563) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีรูปแบบในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อยกผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) จากงานวิจัยดังกล่าว มีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกและการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีความสอดคล้องและมี

แนวทางเป็นไปในทางเดียวกันกับการบริหารโดยใช้ SMART Model ซึ่งส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ควรมีนโยบายส่งเสริมผู้บริหารใช้รูปแบบการบริหาร SMART Model ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ควรนำผลการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้ให้เกิดเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ ควรนำผลการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการใช้อุปกรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา

2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ ควรมีการศึกษานโยบายการใช้อุปกรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อจะได้ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ฉัตรแก้ว. (2562). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคประเทศไทย 4.0 ของครูผู้สอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรังสิต.
- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2560). Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา. <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>
- ฐนกร สองเมืองหนู และคณะ. (2562). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย, 14(27), 63-73.
- ภริมา วิธาสถิติย์กุล และชนินันท์ แยมขวัญยืน. (2565). การเรียนรู้เชิงรุก: แนวทางการเรียนการสอนที่เป็นเลิศในศตวรรษที่ 21. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 6(3), 921-933.
- วชิรา ฉางวางปราง. (2566). การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ Active Learning ตามแนวคิดทฤษฎีการใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. ในรายงานการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14 วันที่ 19 พฤษภาคม 2566. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด. (2563). การพัฒนาแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อยกผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของจังหวัดร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด: สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี. (2560). การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อาทิตยา จันมะโน. (2564). การศึกษาทบทวนของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อารีย์รัตน์ โนนสุวรรณ, ชีรชัย เนตรถนอมศักดิ์ และนฤมล อินทรประสิทธิ์. (2564). ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยแนวทางการเรียนรู้เชิงรุกและการกำกับตนเอง เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 9(3), 1065-1078.
- Fetterman, D.M. (2001). *Foundations of Empowerment Evaluation*. California: sage.
- Guskey. T.R. (2000). *Evaluating Professional Development*. California: Corwin Press.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). *Determining sample size for research activities*. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.

บทความวิจัย

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ 4E เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

นุรย์สมินทร์ สหสันติวรกุล¹, ศุภกาญจน์ บัวทิพย์² และ ณัฐวิทย์ พจนตันติ³

¹อาจารย์, อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

^{2,3}ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ 4E เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิชาชีทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ (วส.) กลุ่ม 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) จำนวน 31 คน โดยพัฒนาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ และสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่สามารถส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมินความเหมาะสมของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบ 4E เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและเหมาะสมในการนำไปใช้

ผลการวิจัย พบว่า

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ 4E เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชั้นเผชิญปัญหา (Encounter problems) 2) ชั้นค้นหาคำตอบ (Explore Need) 3) ชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Exchange Learning) และ 4) ชั้นประเมินและสรุปแนวคิด (Evaluate & summary concept)

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E พบว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้, การจัดการเรียนรู้แบบ 4E, ทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์

RESEARCH

The Development of 4E Based Learning to Enhance Scientific Argumentation Skills of Grade 11 Students

Nuryasmin Sahasantivorakul^{1*}, Supakan Buatip² and Nathavit Portjanatanti³

¹ Lecturer, Lecturer in the Bachelor of Arts program in Islamic Studies, Faculty of Education, Yala Rajabhat University.

^{2,3}Asst. Prof. Dr. and Lecturer of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Prince of Songkla University pattani campus.

Abstract

The purposes of this research were to development 4E based Learning to enhance scientific argumentation skills of grade 11 students. The target used in this study were 31 students of grade 11 in the second semester of semester of the academic year 2023 at demonstration School Prince of Songkla University. The developing 4E learning management steps derived from study, research, analysis, and synthesis from documents and research that can promote skills. Scientific argument allowing experts to evaluate the appropriateness of the 4E learning management process, the statistics used to analyze the data are averaging. and standard deviation. And 4E learning management to promote scientific argumentation skills It is consistent with relevant theory and suitable for use.

The results of the research indicated that:

1. The development 4E based Learning to enhance scientific argumentation skills of grade 11 students can be develop in 4 steps as follows: 1) Encounter problems 2) Explore Need 3) Exchange Learning and 4) Evaluation & summary concept.

2.The results of the evaluation of the suitability of the 4E learning management steps found that the 4E learning management steps to promote scientific argumentation skills were appropriate at a high level.

Keywords: Development of Based Learning, 4E Based Learning, Scientific Argumentation Skills

บทนำ

ทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ (Scientific argumentation) เป็นทักษะที่ได้รับความสนใจจากผู้คน และนักการศึกษาในวงการวิทยาศาสตร์ศึกษา เนื่องจากเป็นทักษะที่ทำให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจกับประเด็นปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ อีกทั้งยังเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาวิทยาศาสตร์ (Driver et al, 2000) และมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้ทางวิทยาศาสตร์ เนื่องจากทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ เป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้จากการสืบค้น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างอย่างมีเหตุผล โดยการนำข้อมูล หรือหลักฐานมาสนับสนุน จนเกิดความน่าเชื่อถือ และยอมรับได้บนพื้นฐานเชิงประจักษ์ โดยองค์ประกอบของทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดของ Lin & Mintzer (2010) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ข้อกล่าวอ้าง (Claim) 2) เหตุผลสนับสนุนข้อกล่าวอ้าง (Warrant) 3) หลักฐานสนับสนุนเหตุผล (Evidence) 4) ข้อกล่าวอ้างที่ต่างออกไป (Counter Claim) และ 5) การโต้แย้งกลับ (Rebuttal) ทั้งนี้ นักการศึกษาหลายท่านได้ให้การสนับสนุนว่า การให้ผู้เรียนได้เรียนวิทยาศาสตร์ผ่านกิจกรรมการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Cavagnetto, 2010; Espeja & Lagaron, 2014; Jantarakantee, 2016) และเกิดทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ (Sampson & Blanchard, 2012) นอกจากนี้ทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในชั้นเรียน เนื่องจากสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย มีความเข้าใจแนวคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเมฆานนท์สง่าชาติ และคณะ (2561) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ และสำคัญที่สุด คือ สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (เอกภูมิ จันทรขันธ์, 2559)

แม้ว่าทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์จะเป็นเป้าหมายหลัก และมีความจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แต่จากการศึกษาแนวโน้มผลการประเมินนักเรียนนานาชาติ Programme for International Student Assessment (PISA) ซึ่งจัดสอบโดย Organisation for Economic Co-operation & Development (OECD) ในปี 2012 2015 และ 2018 ที่มุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์เป็นหลัก พบว่า นักเรียนมีแนวโน้มของคะแนนวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาโดยตลอดของการทดสอบ คือ 444 คะแนน (ค่าเฉลี่ย 494 คะแนน) 421 คะแนน (ค่าเฉลี่ย 493 คะแนน) และ 426 คะแนน (ค่าเฉลี่ย 489 คะแนน) ตามลำดับ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2566) ดังนั้นผลการประเมินจึงสามารถสะท้อนคุณภาพการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ยังขาดกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการพิจารณา วิพากษ์ คิดวิเคราะห์ และไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานของสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549) ที่พบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ คือ ผู้สอนไม่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะในการแสดงความคิดเห็น หรือการโต้แย้ง ไม่สามารถหาเหตุผลมาสนับสนุน ที่มีจัดการเรียนรู้ในรายวิชาชีววิทยา และจากการสังเกตชั้นเรียนของผู้วิจัย พบว่า ครูผู้สอนมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่าผู้เรียน โดยผู้เรียนส่วนใหญ่มักนั่งฟัง ไม่มีการอภิปรายโต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นเมื่อผู้สอนตั้งคำถาม และหากมีการแสดงความคิดเห็นที่เกิดการโต้แย้ง ผู้เรียนมักแสดงความคิดเห็นตามอารมณ์ หรือความรู้สึก โดยไม่มีการให้เหตุผลที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อใช้สนับสนุนหรือคัดค้านข้อกล่าวอ้างของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับณัฐวัตร อ้ายแก้ว และสุมาลี ชุกกำแพง (2563) ที่ได้กล่าวว่า นักเรียนยังขาดทักษะ

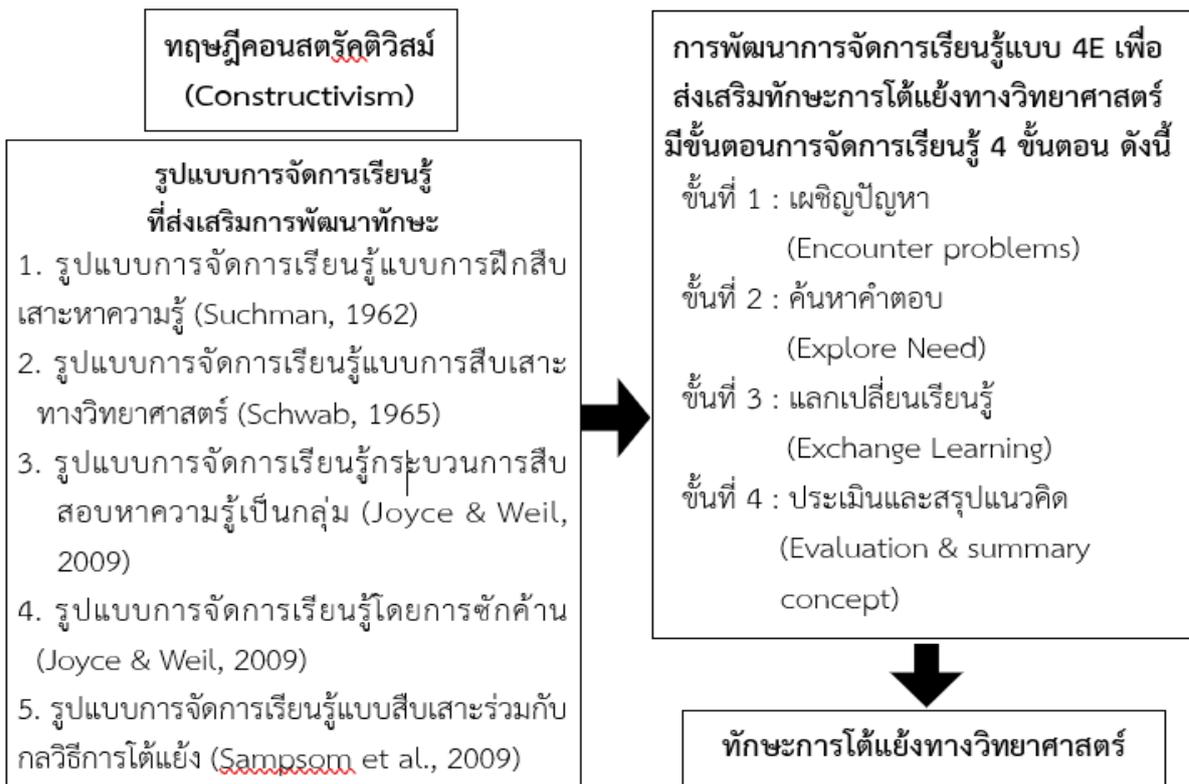
การโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ และส่วนใหญ่มีคะแนนทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ไม่ผ่านเกณฑ์ เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถอธิบายความคิดเห็น ไม่มีความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง และขาดกระบวนการสืบค้นหาความรู้ เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจ และอธิบายความคิดของตน ส่งผลให้การโต้แย้งภายในชั้นเรียนของนักเรียนไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโดยพัฒนาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยการค้นคว้าข้อมูล และเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียน จนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังส่งเสริมและพัฒนาทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ 4E ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เผชิญปัญหา ขั้นที่ 2 ค้นหาคำตอบ ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขั้นที่ 4 ประเมินผลและสรุปแนวคิด ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบ 4E เป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยการสร้างองค์ความรู้จากการค้นคว้าหาคำตอบ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนสามารถเรียนรู้และเข้าถึงกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จนก่อให้เกิดเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนวิทยาศาสตร์ รวมถึงสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการแก้ปัญหา และดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขต่อไปส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ 4E ที่ส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 ที่กำลังศึกษากลุ่มวิชาชีวะด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ (วส.) กลุ่ม 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) จำนวน 33 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ 4E มาจากพื้นฐานแนวคิดและทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) โดยอาศัยการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 5 รูปแบบ ประกอบด้วย 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบการฝึกสืบเสาะหาความรู้ 2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์ 3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่ม 4. รูปแบบการจัดการเรียนรู้การซึ่กค้ำน และ 5. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบ 4E เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เชนิญปัญหา (Encounter problems)

ขั้นที่ 2 ค้นหาคำตอบ (Explore Need)

ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Exchange Learning)

ขั้นที่ 4 ประเมินและสรุปแนวคิด (Evaluation & summary concept)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E ที่ส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ จากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยในรูปแบบเอกสาร และรูปแบบออนไลน์ เพื่อนำไปพัฒนาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E มีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์จากจากเอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัยในรูปแบบเอกสารและรูปแบบออนไลน์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมข้อมูลเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์

2. นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ โดยทำตารางเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อพัฒนาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์

3. สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 ท่าน และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอนวิทยาศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญวิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความคุณภาพขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

ผลการศึกษา

1.1 ผลการพัฒนาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการศึกษานวนคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ พบว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 เผชิญปัญหา (Encounter problems) หมายถึง การนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ปัญหาหรือประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ ซึ่งสัมพันธ์กับเนื้อหา และผลการเรียนรู้ ประเด็นหรือปัญหาที่นำมาควรมีความหลากหลาย อาจจะเป็นประเด็นที่เกิดจากความสนใจของนักเรียนหรือเกิดจากการกระตุ้นของผู้สอน

ขั้นที่ 2 ค้นหาคำตอบ (Explore Need) หมายถึง การสำรวจตรวจสอบ กำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ และลงมือปฏิบัติเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล อาจทำได้หลายวิธี เช่น การสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร สํารวจทดลอง เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างเพียงพอ

ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Exchange Learning) หมายถึง การนำข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นที่ได้จากการสืบค้นเสนอผ่านการอภิปราย และร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มนักเรียนและครูผู้สอน โดยเคารพความเห็นต่าง

ขั้นที่ 4 ประเมินและสรุปแนวคิด (Evaluate & summary concept) หมายถึง การประเมินแนวคิดจากการอภิปราย และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน หากแนวคิดไม่ตรงกัน ครูผู้สอนจะเป็นผู้ปรับปรุง และสรุปแนวคิด เพื่อให้ได้แนวคิดที่ถูกต้องและชัดเจนขึ้น รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตรวจสอบความรู้จากแบบสะท้อนคิดของผู้เรียน

1.2 ผลการพิจารณาความเหมาะสมของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E เป็นการนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E ที่ได้จากการพัฒนาในข้อ 1.1 มาหาความเหมาะสม และสร้างข้อสรุปของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ซึ่งผลการตรวจสอบความเหมาะสมของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E โดยผู้เชี่ยวชาญ

ที่	รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลค่า
1.	ด้านการส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์			
1.1	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
1.2	ขั้นตอนจัดการเรียนรู้แบบ 4E มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
1.3	การจัดการเรียนรู้แบบ 4E สามารถส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ครบทั้ง 4 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย	4.00	1.00	เหมาะสมมาก

ที่	รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลค่า
	- ข้อกล่าวอ้าง - เหตุผลหรือหลักฐานสนับสนุนข้อกล่าวอ้าง - ข้อกล่าวอ้างที่ต่างออกไป - การโต้แย้งกลับ			
	รวม	4.11	1.02	เหมาะสมมาก
2. ด้านการส่งเสริมบทบาทผู้สอน				
2.1	บทบาทของผู้สอนมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบ 4E	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
2.2	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
2.3	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถกระตุ้นและส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
	รวม	4.44	0.69	เหมาะสมมาก
3. ด้านการส่งเสริมบทบาทนักเรียน				
3.1	บทบาทของนักเรียนมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบ 4E	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
3.2	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E มีความชัดเจนและนักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
3.3	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E ช่วยให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและเกิดทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
	รวม	4.44	0.69	เหมาะสมมาก
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้				
4.1	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E เป็นการเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานได้	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
4.2	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E มีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม	4.67	0.58	เหมาะสมที่สุด
4.3	ขั้นเผชิญปัญหา มีความเหมาะสม ช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
4.4	ขั้นค้นหาคำตอบ มีความเหมาะสมช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่	4.33	0.58	เหมาะสมมาก

ที่	รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลค่า
4.5	ชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความเหมาะสมช่วยให้ผู้เรียนสามารถอภิปราย แลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
4.6	ชั้นประเมินและสรุปแนวคิด มีความเหมาะสมในการประเมินทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
4.7	การดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบ 4E สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
รวม		4.33	0.72	เหมาะสมมาก
5. ด้านการวัดและประเมินผล				
5.1	การจัดการเรียนรู้แบบ 4E สามารถวัดและประเมินผลนักเรียนได้จริง	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
5.2	วิธีการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ 4E	4.00	4.00	เหมาะสมมาก
รวม		4.00	1.00	เหมาะสมมาก
รวมทุกด้าน		4.30	0.79	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบเหมาะสมของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นมา โดยภาพรวมของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{x}= 4.30, S.D.= 0.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้านข้างต้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีผลรวมมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมบทบาทผู้สอน ($\bar{x}= 4.44, S.D.= 0.69$) และด้านการส่งเสริมบทบาทนักเรียน ($\bar{x}= 4.44, S.D.= 0.69$) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}= 4.33, S.D.= 0.72$) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x}= 4.30, S.D.= 0.79$) และด้านการส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ ($\bar{x}= 4.11, S.D.= 1.02$) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 2.1 บทบาทของผู้สอนมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบ 4E ($\bar{x}= 4.67, S.D.= 0.58$) ข้อ 3.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E มีความชัดเจนและนักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง ($\bar{x}= 4.67, S.D.= 0.58$) และ ข้อ 4.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E มีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม ($\bar{x}= 4.67, S.D.= 0.58$) ซึ่งทุกข้ออยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบ 4E เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

- ขั้นที่ 1 ชั้นเผชิญปัญหา (Encounter problems)
- ขั้นที่ 2 ชั้นค้นหาคำตอบ (Explore Need)
- ขั้นที่ 3 ชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Exchange Learning)

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินและสรุปแนวคิด (Evaluate & summary concept)

1.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

อภิปรายผล

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ 4E เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ 4E เป็นการนำองค์ประกอบของทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 4 องค์ประกอบมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยขั้นที่ 1 เผชิญปัญหา (Encounter problems) มีความสอดคล้องกับข้อกล่าวอ้าง องค์ประกอบข้อที่ 1 ของทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ ขั้นที่ 2 ค้นหาคำตอบ (Explore Need) มีความสอดคล้องกับข้อกล่าวอ้าง และเหตุผล/หลักฐานสนับสนุนข้อกล่าวอ้าง องค์ประกอบข้อที่ 1 และ 2 ของทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Exchange Learning) และขั้นที่ 4 ประเมินผลและสรุปแนวคิด (Evaluate & summary concept) โดยขั้นที่ 3 และ 4 มีความสอดคล้องกับข้อกล่าวอ้าง และเหตุผล/หลักฐานสนับสนุนข้อกล่าวอ้าง ข้อกล่าวอ้างที่ต่างออกไป การโต้แย้งกลับ องค์ประกอบข้อที่ 1, 2, 3 และ 4 ของทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E สามารถส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์อย่างมีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ค้นคว้าหาคำตอบ เพื่อตรวจสอบข้อมูลและหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อย่างมีเหตุผล จนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์ ทั้งนี้บทบาทครูผู้สอนและบทบาทนักเรียนยังมีความสัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4E ยึดหลักการตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสม์ ที่เชื่อว่าผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ โดยผ่านกระบวนการลงมือปฏิบัติเพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียน ส่งผลให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่มีความหมายแก่ผู้เรียน จนก่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ สอดคล้องกับงานของวิจัยของรุ่งทิwa การะกุล และประสาท เนิ่งเฉลิม (2559) ที่กล่าวว่า จุดเด่นของการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสม์ คือ การให้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ผ่านการสืบเสาะ และเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม โดยมีครูเป็นผู้จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความคิดใหม่ ๆ กับประสบการณ์เดิมนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหา

ลักษณะเด่นของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E แต่ละขั้นตอน พบว่า ขั้นที่ 1 ขั้นเผชิญปัญหา (Encounter problems) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ปัญหาหรือประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ ซึ่งสัมพันธ์กับเนื้อหาหรือผลการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในสถานการณ์หรือประเด็นที่กำหนด โดยการคิดวิเคราะห์ เพื่อเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมและใหม่จากการตั้งคำถามของครู ขั้นที่ 2 ขั้นค้นหาคำตอบ (Explore Need) เป็นการสำรวจตรวจสอบ กำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ และลงมือปฏิบัติเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการสืบเสาะ ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง เพื่อสำรวจตรวจสอบข้อมูล และแลกเปลี่ยนร่วมกันภายในกลุ่ม ขั้นที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Exchange Learning) เป็นการนำข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นที่ได้จากการสืบค้นเสนอผ่านการอภิปราย และร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการโต้แย้งที่อยู่บนพื้นฐานเหตุผล และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ร่วมกันระหว่างกลุ่ม ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินและสรุปแนวคิด (Evaluate & summary concept) เป็นการประเมินแนวคิดจากการอภิปราย และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ โดยผู้สอนควรมีการตั้งคำถามให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น เกิดการวิเคราะห์ จนได้แนวคิดที่ถูกต้องและชัดเจนขึ้น จากนั้นให้นักเรียนเขียนสรุปแนวคิดเพื่อประเมินความคิดของนักเรียนลงในการรายงาน

ผลการตรวจสอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wallace, Hand and Prain (2004) ที่กล่าวว่า การเขียนสรุปส่งผลให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบ 4E ถือเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ค้นคว้าหาคำตอบจากการลงมือปฏิบัติ เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับศุภชัย นิยมารักษ์ และคณะ (2565) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเพื่อค้นพบองค์ความรู้ใหม่ แต่เมื่อพิจารณาสภาพการจัดการเรียนรู้รายวิชาชีววิทยาเพิ่มเติมในปัจจุบัน พบว่าครูผู้สอนไม่ได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการจากการลงมือปฏิบัติ แต่ให้ความสำคัญกับการสอนที่เน้นการบรรยายให้นักเรียนท่องจำมากกว่าการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถาม ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย และมีเจตคติที่ไม่ดีต่อรายวิชานั้น สอดคล้องกับสุระ วุฒิพรหม (2549) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดหรือเน้นครูเป็นศูนย์กลาง ไม่สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น ดังนั้นหากผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4E ที่ส่งเสริมหรือพัฒนาทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ 1) ข้อกล่าวอ้าง 2) เหตุผล/หลักฐานสนับสนุนข้อกล่าวอ้าง 3) ข้อกล่าวอ้างที่ต่างออกไป และ 4) การโต้แย้งกลับ สามารถส่งผลให้เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล สอดคล้องกับศุภชัย นิยมารักษ์ และคณะ (2565) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสืบสอบหาความรู้ สร้างบรรยากาศที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิด อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอัศวิน ธารณะปัด และคณะ (2558) ที่ได้พัฒนาทักษะการโต้แย้งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในหน่วยการเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ พบว่า การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยเน้นการโต้แย้ง สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดของเรื่องที่เรียนเนื่องจากในขณะที่มีการโต้แย้ง นักเรียนจำเป็นต้องนำความรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการอธิบายหรือโต้แย้งกลับโดยใช้เหตุผลหรือหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่มีความน่าเชื่อถือประกอบการบรรยาย นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบ 4E ยังเป็นการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ เนื่องจากนักเรียนมีการค้นคว้าหาคำตอบ เก็บรวบรวมข้อมูลบนพื้นฐานเหตุผลและหลักฐานทางหลักวิทยาศาสตร์ นำมาสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จนได้แนวคิดที่ถูกต้องและชัดเจนขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 เมื่อผู้สอนนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4E เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีการปรับสถานการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง และปรับใช้ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาตามระดับชั้นของนักเรียน เพื่อส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบ 4E สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ได้ดีขึ้น เมื่อผู้สอนทำหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และควรมีการเสริมแรง เพื่อกระตุ้นความสนใจในการค้นคว้าหาคำตอบ เพื่อเกิดเป็นองค์ความรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4E เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ไปเป็นแนวทางของการศึกษา และพัฒนาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ หรือการสร้างคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐวัตร อ้ายแก้ว และสุมาลี ชูกำแพง. (2564). การพัฒนาทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์. วารสารครุพิบูล, 8(1),135-147.
- เมธานนท์ ส่งชาติ, เอกภูมิ จันทระขันติ และวีระศักดิ์ ฟุ้งเฟื่อง. (2561). การพัฒนาทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้งในบทเรียนเรื่อง ฮอริโมนและต่อมไร้ท่อ. การประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 56 (หน้า 155-162). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รุ่งทิวา การะกุล และประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารวิชาการแพรววาทพาสินี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 3(2), 38-53.
- ศุภชัย นิยมมาร์กษ์ จันทร์พร พรหมมาศ และเกษมสันต์ พานิชเจริญ. (2565). ผลการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวสืบสอบร่วมกับการโต้แย้งเชิงวิทยาศาสตร์ที่มีต่อมโนทัศน์และความสามารถในการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 20(1), 546-564.
- สำนักงานวิชาการการศึกษาและมาตรฐานการศึกษา. (2549). แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2553). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. วิทย์พัฒนา.
- สุระ วุฒิพรหม. (2547). ทางเลือกใหม่ของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ฟิสิกส์ เพื่อเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง. วารสารการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี, 32(130), 20-23.
- อัศวิน ณะปะปัด. (2558). การพัฒนาทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในหน่วยการเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เอกภูมิ จันทระขันติ. (2559). การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 11(1), 217-232.
- Dawson, V. M. (2010). The Impact of a Classroom Intervention on Grade 10 Students' Argumentation Skills, Informal Reasoning, & Conceptual Understanding of Science. Journal of research in science teaching, 47(8), 952-977.
- Driver, R., Newton, P., & Osborne, J. (2000). Establishing the norms of scientific argumentation in classrooms. Science Education, 84(3), 287-312.
- Espeja, G. A. & Lagaron, C. D. (2014). Socio-scientific issues (SSI) in initial training of primary school teachers: Pre-service teachers' conceptualization of SSI & appreciation of

- the value of teaching SSI*. Proceeding of International Conference on University teaching & Innovation, Spain, July. 2-4, 2014, 80-88.
- Jantarakantee, E. (2016). *Instruction for promoting argumentation skill in science classroom*. Journal of Yala Rajabhat University, 11(1), 217-232.
- Lin, S. & Mintzer, J. J. (2010). *Learning argumentation skills through instruction in socioscientific issues: the effect of ability level*. *International Journal of Science & Mathematics Education*, 8(6), 993-1017.
- Sampson, V. Blanchard MR. (2012). *Science Troutman & Lichtenberg ers & scientific argumentation: Trends in views & practice*. *Journal of research in science teaching*, 49(9), 1-27.
- Wallace, C. S., Hand, B. and Prain, V. (2004). *Writing and learning in the science classroom*. *Boston*. MA: Kluwer Academic.

บทความวิจัย

ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
จังหวัดสตูล

ราซี ฮัยยูเส๊ะ, เดช คำเคน, นูรอห์ คาเดร์, สุไมยะต์ มั่นยามีน, สิริวรรณ ขุนดำ

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล 2.วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ภาษาอาหรับ 3.นำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับ กลุ่มเป้าหมายครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล 3 โรงเรียนได้แก่ โรงเรียนดาร์ลุมาอาเรฟมูลนิธิ โรงเรียนมุสลิมศึกษา โรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยา โดยใช้วิธี วิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มครูสอนภาษาอาหรับจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการโดยวิเคราะห์ผลการการศึกษาสภาพจริงการจัดกิจกรรมสะท้อนปัญหาการสอนภาษาอาหรับและร่วมแลกเปลี่ยนเสนอการออกแบบสื่อภาษาอาหรับที่จะใช้ในเว็บแอปพลิเคชัน

ผลการศึกษาพบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล ตามความเห็นของครูผู้สอนพบว่า มี 5 ด้าน 1)สภาพปัญหาทางด้านตัวครูซึ่งมีภาระงานมากไม่มีเวลาเตรียมการสอน 2)สภาพปัญหาด้านตัวผู้เรียนนักเรียนขาดทักษะพื้นฐานด้านภาษาอาหรับในการอ่าน เขียน ฟัง และพูด 3)สภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับ 4)สภาพปัญหาทางด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระของหลักสูตร 5)สภาพปัญหาทางด้านสื่อการเรียนการสอนมีจำนวนจำกัดและไม่มีที่น่าสนใจ

คำสำคัญ: สภาพปัญหาการเรียนรู้อาหรับ, ภาษาอาหรับ, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

RESEARCH

Study of the problems of Arabic language learning management in private Islamic schools in Satun Province

Ramsee Hubyusoh, Det Khamken, Noor Kader, Sumaiyat Manyamin, Siriwan Khuntam

Abstract

This articles 1) to study the current state of research articles in private self-taught schools in Satun Province. 2) analyze problems and stories learned about this matter. 3) present recommendations on the development of systems and regulations. The target group for teachers of 3 private Islamic schools in Satun Province are: Darul Maaref Foundation School Muslim Studies School Thammasat Wittaya School using qualitative research methods. Data were collected from in-depth interviews with a group of informants. 15 Arabic language teachers. Tools used in research to interview target groups Conducted by analyzing the results of the study, organizing activities to reflect on problems in teaching the Arabic language and exchanging proposals for designing Arabic media to be used in web applications.

The results of the study found that the conditions of Arabic language teaching in private Islamic schools in Satun Province, according to the opinions of teachers, involve five aspects: 1) The problem of teachers, who have a lot of workload and no time to prepare for teaching. 2) Student problems: Students lack basic skills in the Arabic language in reading, writing, listening, and speaking. 3) Environmental problems: The school environment and atmosphere are not conducive to teaching the Arabic language. 4) Problems with the curriculum and teaching management: Teachers do not understand the content of the curriculum. 5) Problems with teaching media are limited and not interesting.

Keywords: Problems in learning the Arabic language, Arabic language, Private Islamic school

บทนำ

ภาษาในโลกนี้นับว่ามีความสำคัญกับมนุษย์และมนุษย์นำมาใช้อย่างแพร่หลายมากมายหนึ่งในนั้นคือ ภาษาอาหรับ ที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันและใช้ในการเรียนรู้ และการปฏิบัติศาสนากิจของมุสลิม โดยเฉพาะในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย อันได้แก่ (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) มีประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิมที่ยึดถือในหลักคัมภีร์อัลกุรอานที่ถูกประทานลงมาด้วยภาษาอาหรับ ดังที่อัลลอฮ์ได้ตรัสในคัมภีร์ อัล-กุรอาน (ซูเราะห์ยฺฮุซุฟ : 2) ความว่า "เราได้ให้อัลกุรอานลงมาเป็นภาษาอาหรับ เพื่อพวกเขาจะได้ตรัสในคัมภีร์ อัล-กุรอาน (ซูเราะห์ยฺฮุซุฟ : 2) ความว่า "เราได้ให้อัลกุรอานลงมาเป็นภาษาอาหรับ เพื่อพวกเขาจะได้ใช้ปัญญาตรึงตรอง" (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย,2542) ภาษาอาหรับไม่ใช่แค่เพียงสิ่งจำเป็นเพราะเป็นคำสอน คำอ่านของอัลกุรอานเพียงอย่างเดียว แต่ภาษาอาหรับเป็นภาษาในการศึกษาหาความรู้ทางอิสลามศึกษา อีกทั้งยังเป็นภาษาที่ใช้ในการสื่อสารใน โลกอาหรับและภูมิภาคอาเซียน จากการสำรวจของ Internet World Statistics พบว่า ภาษาอาหรับเป็นภาษาที่มี ผู้ใช้มากที่สุดอันดับที่ 5 ของโลก และเป็น 1 ใน 6 ภาษาสำคัญที่ใช้ในสหประชาชาติและเป็นภาษาราชการของ 26 ประเทศ เช่น อิรัก คูเวต จอร์แดน แอลจีเรีย บาห์เรน ปาเลสไตน์ซาอุดีอาระเบีย และอื่น ๆ ภาษาอาหรับ ของ ศาสนาอิสลามที่เติบโตได้อย่างรวดเร็วที่สุด และมีแนวโน้มว่าจะขยายตัวมากขึ้นทุกปี โดยสถิติล่าสุดในปี 2014 มีผู้ พูดภาษาอาหรับได้ทั้งหมด 246 ล้านคนจากทั่วโลก (ASTV ผู้จัดการออนไลน์, 2558) ภาษาอาหรับจึงเป็นภาษาหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อชาวมุสลิม ส่งผลให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

กระทรวงศึกษาธิการ(2546) ได้ตระหนักในความสำคัญดังกล่าวจึงกำหนดให้สาระภาษาอาหรับเป็น สาระหนึ่งในหลักสูตรอิสลามศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555 “เข้าใจกระบวนการฟัง พูด อ่าน และเขียน เห็นคุณค่าและมีทักษะในการใช้ภาษาอาหรับเพื่อการเรียนรู้ ค้นคว้า ติความบัพัญญูดีอิสลามและสื่อความหมาย ของบัพัญญูดีอิสลามได้ การเรียนภาษาต่างประเทศไม่ได้เรียนเพื่อไม่ได้เรียนภาษาเพื่อความรู้เกี่ยวกับภาษา เท่านั้นแต่เป็นภาษาเพื่อให้สามารถใช้เป็นใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการในสถานการณ์ต่างๆทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพ การที่ผู้เรียนจะใช้ข่าวสารได้ถูกต้อง คล่องแคล่วและเหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับทักษะการใช้ภาษาดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนภาษาที่ดีผู้เรียน จะต้องมีโอกาสได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มากที่สุดทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนการจัดการเรียน การสอนต้องสอดคล้องกับธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของภาษาการจัดการเรียนภาษาการจัดการองค์การ สอนภาษาจึงควรจัดกิจกรรมให้หลากหลายทั้งกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษาและกิจกรรมการฝึกผู้เรียนให้รู้ วิธีการเรียนภาษาด้วยตนเองควบคู่ไปด้วยอันจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนที่พึ่งตนเองได้และสามารถเรียนรู้ได้ ตลอดชีวิตทั้งนี้การสอนภาษาต่างประเทศมีรูปแบบการฝึกและทำกิจกรรมที่หลากหลายที่จะใช้กันอยู่ในโลกแต่ การนำมาปฏิบัติจริงในห้องเรียนมีข้อจำกัดหลายประการเช่นจำนวนนักเรียนความถนัดของครูเป็นต้น (Ruslan,2022)

กระบวนการเรียนการสอนภาษานั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อทักษะและความสามารถที่ใช้ภาษาของผู้เรียน (เยาวลักษณ์อภิชาติวัลลภและคณะ, 2551) การเรียนการสอนภาษาอาหรับปัจจุบันในสถาบันโรงเรียนเอกชน สอนศาสนายังประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เช่นผู้สอนไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้แต่จะสอนโดยใช้การสอน

แบบบรรยาย ไม่มีกิจกรรมเสริม ไม่นั่น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ขาดสื่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับที่หลากหลาย เช่น แบบเรียน ห้องปฏิบัติการทางด้าน ภาษา ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ภาษาอาหรับหรือใช้ภาษาอาหรับปนกับภาษาอื่น ที่สำคัญที่สุดคือ ผู้สอนไม่ได้จบ ภาษาอาหรับโดยตรง ขาดความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูทำให้การสอนไม่มีคุณภาพและไม่มีประสิทธิภาพ (อฮมัดซาคี มาหามะ และอิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต, 2552)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าจำเป็นต้องศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่แท้จริงเกี่ยวกับเรื่องนี้จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นอกจากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วเพื่อแสวงหาแนวทางแก้ไขสอดคล้องกับปัญหาและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

การพัฒนาการเรียนรู้อาหรับในประเทศไทย

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักในความสำคัญกับภาษาอาหรับนับเป็นสาระหนึ่งในหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 และกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้อาหรับไว้ว่า เข้าใจกระบวนการฟัง พูด อ่าน และเขียน เห็นคุณค่าและมีทักษะในการใช้ภาษาอาหรับเพื่อการเรียนรู้คั่นคว้า ติความบทยุติอิสลามและสื่อความหมายของบทยุติอิสลามได้ ในส่วนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ในแต่ละระดับชั้นที่สะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ แบบบูรณาการในสาระอิสลามศึกษาได้ระดับวิชาอัล-กุรอาน ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนเป็นภาษาอาหรับ หลักสูตรภาษาอาหรับในประเทศไทยมีทุกระดับตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาในระดับประถมศึกษามีการเรียนภาษาอาหรับในหลักสูตรอิสลามส่วนในระดับมัธยมต้นและมัธยมปลายโรงเรียนสังกัดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะมีรายวิชาภาษาอาหรับโดยเฉพาะ และวิชาอื่นๆที่เรียนด้วยภาษาอาหรับ เช่นวิชาประวัติศาสตร์อิสลาม วิชาฮาดิษ วิชากุรอาน วิชาฟิก เป็นต้น(หลักสูตรอิสลามศึกษาแกนกลาง, 2551)

ภาษาอาหรับไม่ใช่แค่เพียงจำเป็นต้องเรียนเพราะเป็นคำสอนของอัลกุรอานเพียงอย่างเดียว ปัจจุบันภาษาอาหรับเป็นภาษาประจำชาติของหลายประเทศ ที่ใช้พูดกันโดยทั่วไปมากที่สุด อยู่ในอันดับที่ 5 ของ โลก ซึ่งใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษาราชการมากกว่า 20 ประเทศและเป็นภาษาประจำชาติ อีกกว่า 300 ล้านคน คนที่พูดภาษาอาหรับ จะอยู่กันหนาแน่นในแถบตะวันออกกลาง และมีเป็นกลุ่มๆ อยู่ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก นอกจากนี้ ภาษาอาหรับยังเป็นภาษาทางราชการ ขององค์การสหประชาชาติ สันนิบาตอาหรับ องค์การการประชุมอิสลาม และสหภาพแอฟริกาอีกด้วย(อฮมัด ลูโบะเต็ง, 2559) ปัจจุบันในประเทศไทยเองโรงพยาบาลหลายแห่ง พยายามที่จะหาล่ามที่เป็นภาษาอาหรับเนื่องจากเทคโนโลยีการแพทย์ของประเทศไทยได้รับความนิยมของชาวอาหรับเป็นอย่างมาก ชาวอาหรับจำนวนมากจะมารักษาตัวที่โรงพยาบาลในกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก จึงเป็นธุรกิจหนึ่งที่ทำให้ความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี(ปัญญา นาวงษ์, 2560) ปัจจุบันหลักสูตรภาษาอาหรับได้มีการเปิดสอนในระดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน เช่น มหาวิทยาลัยฟาฏอนี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นต้น

ความสำคัญของภาษาอาหรับในสังคมไทยปัจจุบัน

ด้วยกระแสความนิยมของคนในตะวันออกกลางต่อการท่องเที่ยวในประเทศไทยทำให้ความต้องการผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอาหรับเพิ่มสูงขึ้นในหลายสาขาอาชีพ ปัจจุบันมีชาวอาหรับมา รักษาที่โรงพยาบาล กรุงเทพมหานคร 22,000 คน ทำให้ทางโรงพยาบาลเปิดรับล่ามภาษาอาหรับหลายอัตรา สำหรับลูกค้าอาหรับส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการโรงพยาบาลกรุงเทพจะเป็นชาวยูเออี อันดับ 1 รองลงมาคือ กาตาร์ และคูเวต นายชัยวัฒน์ ตามไท ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานคูโบ เปิดเผยว่า ภาพรวมการท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันออกกลาง ที่เดินทางมาเที่ยวประเทศไทยนั้น ประเมินภาพนับตั้งแต่เปิดภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ ถือว่าดีใจความสนใจจากนักท่องเที่ยวได้ดีมาก เนื่องจากตลาดตะวันออกกลาง นิยมเดินทางมาเที่ยวไทย โดยเฉพาะมีความชื่นชอบทะเลเมืองไทยค่อนข้างมาก อาทิ ประเทศคูเวต โอมาน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (ยูเออี) อิหร่าน และซาอุดีอาระเบีย โดยในปี 2562 ก่อนเกิดการระบาดโควิด-19 มีชาวตะวันออกกลางมาเที่ยวไทยกว่า 500,000 คน ซึ่งพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้นิยมท่องเที่ยวเป็นครอบครัว มีศักยภาพในการใช้จ่ายสูง โดยการมาเที่ยวไทยพบว่า มีการใช้จ่ายสูงกว่า 15,000 บาทต่อคนต่อวัน หรือเฉลี่ยทริปละ 105,000 บาทต่อคน เนื่องจากนิยมท่องเที่ยวแบบสะดวกสบาย ซัปปิ้งสินค้า และบริการเพื่อสุขภาพ ทานอาหารในร้านดีๆ มีนอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศซาอุดีอาระเบียกลับมาฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างกัน นักท่องเที่ยวซาอุดีอาระเบียมาเที่ยวไทยเพิ่มขึ้น ในช่วง 1-2 ปีนี้ จาก 96,000 คน ในปี 2565 มาอยู่ที่ 149,000 - 156,000 คน และมีค่าใช้จ่ายสูงกว่า 107,000 บาทต่อหัว มีระยะเวลาเที่ยวในไทยเฉลี่ย 12 วัน ต่อทริป ถือว่ามีตัวเลขที่สูงในระดับของนักท่องเที่ยวต่างชาติ นอกจากมาเที่ยวก็ยังเดินทางมาตรวจรักษาพยาบาลในไทยแน่นอนจะส่งผลดีต่อ ธุรกิจเฮลท์แคร์ในไทย(ชนิดาภา ไมตรีแก้ว,2554)

ดังนั้นในการทำธุรกิจกับคนอาหรับให้มีความคล่องตัวเราจึงต้องเรียนรู้ด้านภาษาอาหรับให้มากขึ้น เพราะฉะนั้นภาษาอาหรับที่ใช้จึงมีไม่เฉพาะแค่คนที่นับถือศาสนาอิสลามเท่านั้น ปัจจุบันภาษาอาหรับสามารถทำรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมากไม่ว่าจะเป็นด้านการท่องเที่ยว การบริการด้าน สุขภาพ โรงแรม ธุรกิจระหว่างประเทศ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่น่าเสียดายที่บัณฑิตที่จบด้านภาษาอาหรับมีน้อยมากไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ภาษาอาหรับ ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในวิชาชีพพยาบาล โดยเฉพาะในโรงพยาบาลเอกชนที่ ต้องการคนที่มีความรู้ด้านภาษาอาหรับไว้รองรับกลุ่มผู้ใช้บริการจากตะวันออกกลาง ซึ่งข้อมูลดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของการขาดแคลนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอาหรับ เพื่อนำมาพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศชาติให้รุ่งเรือง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ภาษาอาหรับถือเป็นภาษาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อประชาชน ส่วนใหญ่เพราะเป็นภาษาของคัมภีร์อัลกุรอานที่จำเป็นต้องใช้ในการประกอบศาสนกิจสำหรับมุสลิม อีกทั้งยังเป็น ภาษาสำหรับการเรียนรู้การค้นคว้า และการประกอบอาชีพ ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้ประกอบการมีความต้องการให้บุตรหลานได้รับการศึกษาในโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ เพื่อให้มีความรู้ด้านภาษาอาหรับควบคู่กับวิชาสามัญตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้รับความสนใจจากคนในพื้นที่อย่างมาก เพราะโรงเรียนประเภทนี้จัดการศึกษาตามหลักสูตรวิชาสามัญและ หลักสูตรวิชาอิสลามศึกษาที่มีการสอนที่เน้นภาษาอาหรับและมลายูสนองตอบตามความต้องการของคนในพื้นที่ รัฐบาลไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาให้

ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพของเอเชีย (Medical Hub of Asia) ทำให้การเติบโตกลุ่มนักท่องเที่ยวใน
โลกอาหรับเพิ่มมากขึ้นซึ่งส่งผลให้ความต้องการบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอาหรับมีเพิ่มมากขึ้น(นายภราดร
อารวรรณ, 2563)

วิธีการศึกษาสภาพปัญหา

การศึกษาสภาพปัญหาเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่ม ครูสอนภาษาอาหรับ
จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการโดยวิเคราะห์ผลการการศึกษา
สภาพจริงการจัดกิจกรรมสะท้อนปัญหาการสอนภาษาอาหรับและร่วมแลกเปลี่ยนเสนอการออกแบบสื่อภาษา
อาหรับที่จะใช้ในเว็บแอปพลิเคชัน

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจถึงรายละเอียดของปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษา
อาหรับและใช้ข้อมูลที่ได้รับเพื่อสร้างแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมเพื่อมุ่งหวังที่จะเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการ
เรียนรู้ที่ทันสมัย กระตุ้นความคิด และสนับสนุนการพัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียน การศึกษานี้ไม่เพียง
เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาอาหรับแต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งหมด ที่นำไปสู่

การเติบโตและความสำเร็จของนักเรียนใน
อนาคต.

ในการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการ
เรียนรู้ภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอน
ศาสนาอิสลามจังหวัดสตูลทีมวิจัยได้มีการจัด
กิจกรรม workshop โดยเชิญตัวแทนครูที่สอน
ภาษาอาหรับโรงเรียนละ 5 ท่านได้แก่
โรงเรียนดารุลมาอาเรฟมุสลิมิ โรงเรียนมุสลิม
ศึกษา โรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยาหลังจากนั้น
ได้แบ่งเป็น 3 กลุ่มให้แต่ละกลุ่มนำเสนอปัญหา

การจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับที่ตนเองประสบ และมีการเก็บข้อมูลในรูปแบบสัมภาษณ์

หลังจากนั้นทีมวิจัยนำผลการ
นำเสนอปัญหาและจากการสัมภาษณ์
ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่ครูสะท้อน
ออกมานำมาวิเคราะห์สรุปผลการศึกษาเป็น
ประเด็นข้อๆ

สรุปผลศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล การสอนภาษามีผลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนอย่างไรก็ตาม การเผชิญหน้ากับปัญหาในกระบวนการสอนภาษาอาหรับเป็นเรื่องควรทำเพื่อพัฒนาวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพ และทันสมัย การศึกษาสภาพปัญหาการสอนภาษาอาหรับเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการพัฒนาการสอนภาษาอาหรับ การทำความเข้าใจถึงปัญหาที่นักเรียน ครู และระบบการสอนประสบปัญหาที่มีบทบาทสำคัญในการก้าวขึ้นสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นสภาพการณ์ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล ผ่านกระบวนการสำรวจและวิเคราะห์พบว่าปัญหาการเรียนภาษาอาหรับของนักเรียนมีมาก ซึ่งทางกลุ่มผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญต่างๆ ที่สามารถนำมาอธิบายข้อสรุปปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล ตามความเห็นของครูสอนภาษาอาหรับเป็นรายชื่อทั้ง 5 ด้านดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาทางด้านตัวครู

สภาพปัญหาทางด้านตัวครู พบว่า ครูมีการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร เนื่องด้วยภาระงานฝ่ายที่มีเยอะดังที่ครูโยยา ครูโรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยา ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ปัจจุบันนี้ภาระงานการสอนของครูมีจำนวนชั่วโมง 25 คาบต่อชั่วโมงต่อสัปดาห์นับว่าเยอะมากแล้ว ขณะเดียวกันครูยังมีภาระอื่นๆอีกนอกเหนือจากงานสอนเช่นการดูแลกิจกรรมของนักเรียนทำให้ครูไม่มีเวลาในการเตรียมการสอน” ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของครูหวันอัสมะ ปะดุกา ครูโรงเรียนมุสลิมศึกษาแล้วว่า

“การที่ครูรับภาระงานมากเกินไปทำให้ครูรู้สึกเหนื่อยล้าไม่มีเวลาที่จะมานั่งคิดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือผลิตสื่อการสอนเพื่อนำมาสอนนักเรียนทำให้เกิดผลกระทบต่อนักเรียนโดยตรง”

นอกจากนี้ยังพบว่า มีผู้สอนหลายคนต่อชั้นเรียน ทำให้ขาดความต่อเนื่อง ครูใช้สื่อในการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลายทำให้ไม่เต็มที่ในการสอน ครูไม่ใช้ภาษาอาหรับในห้องเรียน เพราะขาดทักษะการสอนและไม่เชี่ยวชาญในรายวิชานั้น ส่วนแนวทางการแก้ไขโดยปรับพื้นฐานครูผู้สอนที่จบการศึกษาสาขาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษาอาหรับ แบ่งภาระงานครูผู้สอนอย่างชัดเจนและเหมาะสม ควรมีการจัดอบรมภาษาอาหรับให้กับครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องเทอมละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อยแบบ สรรหาครูผู้สอนที่จบทางด้านภาษาอาหรับ โดยเฉพาะหรือชาวต่างชาติ

การที่ครูมีภาระงานมากจนเกินไปส่งผลกระทบต่อการสอนภาษาอาหรับได้ในหลายด้านดังนี้

- 1) ด้านคุณภาพการสอน ครูที่มีภาระงานมากอาจจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมการสอนเท่าที่ควรซึ่งอาจส่งผลให้คุณภาพการสอนลดลงได้ (ปวีณา มีชูสม, 2017). การมีภาระงานมากสามารถทำให้ครูไม่สามารถให้ความสำคัญกับการเตรียมการสอนได้ตามที่ต้องการ สิ่งนี้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอนและผลการเรียนของนักเรียนได้หลายแง่มุมเช่นกัน การเตรียมการสอนมี preparation time ในการวางแผนเนื้อหาการสอน ทำการสำรวจความเข้าใจของนักเรียน และวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการและระดับความรู้ของนักเรียนครูที่มีภาระงานมากอาจไม่มีเวลาทำทุกขั้นตอนนี้อย่างละเอียด ทำให้คุณภาพของการสอนลดลง นักเรียนบางคนอาจไม่ได้รับความสนใจที่เพียงพอหรือไม่ได้รับการสนับสนุนที่จำเป็นในการเรียน

- 2) ด้านการให้คำแนะนำและติชม ครูที่มีภาระงานมากอาจไม่สามารถให้คำแนะนำและติชมนักเรียนได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากเวลาที่จะให้ความสนใจและวิเคราะห์ผลงานนักเรียน เนื่องจากต้องใช้เวลามากกับภาระงานอื่น ๆ ที่ต้องทำ ทำให้นักเรียนไม่ได้รับข้อมูลที่ชัดเจนเพียงพอ
- 3) ด้านความเชื่อมั่นของนักเรียน นักเรียนบางคนอาจรู้สึกไม่มั่นใจในการเรียนหรือถามคำถามเพิ่มเติม เนื่องจากครูมีภาระงานมากและไม่สามารถให้เวลาเพียงพอ ครูทุกคนเห็นดีเห็นชอบ ผลกระทบที่สำคัญที่สุดคือความเชื่อมั่นของนักเรียนต่อครูอาจลดลง เพราะเขาอาจรู้สึกว่าคุณครูไม่ได้ให้ความสนใจหรือคำแนะนำอย่างที่เขาควร อาจทำให้มีผลกระทบต่อผลการเรียนและการพัฒนาทักษะของนักเรียนด้วย นอกจากนี้ยังมีผลกระทบทางจิตวิทยาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของครูเอง ซึ่งอาจทำให้ครูไม่สามารถให้การสนับสนุนทางอารมณ์แก่นักเรียนได้ตามที่ต้องการ การรับมือกับภาระงานเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้สามารถรักษาความเชื่อมั่นและประสิทธิภาพในการสอนได้ แต่ในกรณีที่ภาระงานมากเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อทั้งด้านกายและใจ ครูอาจต้องมีการจัดการเวลาและงานอย่างเหมาะสม เรียนรู้ทักษะในการลดอัตราการทำงาน และต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถรักษาความเชื่อมั่นของนักเรียนและความสุขของตัวเองไว้ได้(Hamami,2022)
- 4) ด้านสุขภาพครู การมีภาระงานมากอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งกายและใจของครู เป็นไปได้ที่ครูอาจรู้สึกเครียดหรือหงุดหงิดทำให้มีผลกระทบต่อสถานะจิตใจของครู(นิภาวรรณ ศิริธนิกุล,2023)การทำงานหนักมักจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอยู่เสมอ ถ้าครูมีภาระงานมาก อาจทำให้ครูต้องทำงานนานเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพทั้งกายและจิตให้เกิดปัญหาได้ร่างกายอาจมีอาการตึงเครียดหรือปวดเมื่อยทำงานมากเกินไป การนอนไม่เพียงพอก็สามารถทำให้ครูรู้สึกเหนื่อยและไม่มีความพร้อมในการทำงานในด้านจิตใจ เมื่อมีภาระงานมาก ครูอาจเผชิญกับความกดดันที่สูงขึ้น อาจทำให้เกิดความเครียดและล้าสมองได้ ทั้งนี้การดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ครูสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและคงทนต่อภาระงานที่เพิ่มขึ้นไปได้(จารุวรรณ ทองขุนดำ, 2022)

2. สภาพปัญหาทางด้านตัวนักเรียน

สภาพปัญหาทางด้านตัวนักเรียน พบว่า นักเรียนไม่มีทักษะพื้นฐานด้านภาษาอาหรับในการอ่าน เขียน ฟัง และพูด นักเรียนไม่มีแรงจูงใจไม่เห็นคุณค่าความสำคัญของการเรียนภาษา นักเรียนไม่สนใจและไม่ให้ความสำคัญ นักเรียนไม่มีความกล้าแสดงออกเพราะกลัวการใช้หลักภาษาไม่ถูกต้อง การสอนยากที่จะทั่วถึงมีนักเรียนหลายรูปแบบ ไม่ได้เรียนตามลำดับขั้นตอนและต่อเนื่อง ฟังพูดอ่านเขียน นักเรียนไม่รู้แนวทางการนำไปใช้ นักเรียนอยู่ในยุคเทคโนโลยีมีสิ่งที่ยากจนสมาธิผู้เรียนในชั้นเรียนมากเกินไป นักเรียนขาดความชอบในภาษาอาหรับ นักเรียนพักผ่อนไม่เต็มที่ ดังที่ครูอาหรับรุดดีน ครูโรงเรียนมุสลิมศึกษา ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“เหตุผลหนึ่งที่นักเรียนไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาอาหรับเพราะเรียนแล้วไม่ได้ไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน กลับไปบ้านไม่รู้จะไปใช้พูดกับใครส่วนในโรงเรียนโอกาสได้ใช้ก็กับครูที่สอนตนเองเท่านั้น”

การไม่มีทักษะพื้นฐานในการใช้ภาษาอาหรับในทั้ง 4 ทักษะหลักๆ อาจส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้หลายด้าน เริ่มจากด้านการอ่าน การไม่มีทักษะในการอ่านอาจทำให้นักเรียนพบความยากลำบากในการเข้าถึงข้อมูล ความคิดเห็นและความรู้ที่ถูกแบ่งปันในภาษาอาหรับ. การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญเพราะมันเป็นประตูทางเข้าสู่โลกของความรู้และความเข้าใจ ส่วนการเขียน การไม่มีทักษะพื้นฐานอาจทำให้นักเรียนลังเลในการสื่อสารหรือแสดงความคิดเห็นของตนเอง(Zulianah,2022) การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญในการแสดงออกถึงความคิด และการฝึกเขียนสามารถช่วยพัฒนาทักษะในการสื่อสารได้ ส่วนการฟัง นักเรียนที่ไม่มีทักษะในการฟังอาจพบความยากลำบากในการเข้าใจคำพูด การให้ความหมาย และการตอบสนองต่อการ

สื่อสาร การฟังเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้และสื่อสารในทุกๆ ระดับ ส่วนการพูด การไม่มีทักษะในการพูด อาจทำให้นักเรียนละเว้นโอกาสในการแบ่งปันความคิด การเรียนรู้ และการสื่อสารกับผู้อื่น การพูดเป็นทักษะที่จำเป็นในการสร้างความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ผลกระทบทั้งหมดนี้ทำให้นักเรียนรู้สึกไม่มั่นใจในการเรียนรู้ ลดความสนใจ และอาจส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษา. การให้การสนับสนุนและการฝึกฝนในทักษะทางภาษาอาจเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะนี้ไปในทางที่ดีขึ้น(Ruslan,2022)

ส่วนแนวทางการแก้ไขโดยปรับพื้นฐานเตรียมภาษา ก่อนเปิดภาคการเรียนให้กับผู้เรียน อบรมสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนภาษาต่างประเทศสำหรับต่อยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป ห้ามผู้เรียนนำโทรศัพท์มาใช้ในห้องเรียนยกเว้นกรณีที่ทำให้ผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อภายนอก

3. สภาพปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม

สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนภาษาอาหรับ เกิดจากอิทธิพลของภาษาแม่ โดยส่วนใหญ่จะเป็นสังคมที่พูดภาษาไทย ไม่ค่อยได้ใช้ภาษาอาหรับในการสนทนา ระหว่างเพื่อนและครู และในการใช้ชีวิตประจำวัน นักเรียนไม่เข้าใจเกี่ยวกับการใช้ภาษาอาหรับของครูคนไทย ทำให้ขาดแรงจูงใจในการเรียนดังที่ครูอาพีตะห์ ครูโรงเรียนมุสลิมศึกษาให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ไม่มีกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้นักเรียนพูดภาษาอาหรับเนื่องจากสภาพแวดล้อมไม่อำนวย” เนื้อหาบางรายวิชาไม่น่าสนใจ ใช้ภาษาอาหรับน้อยเกินไป และงบประมาณที่ส่งเสริมด้านภาษามีไม่เพียงพอ

การเรียนภาษาในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนได้หลายด้านเนื่องจากบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ไม่เพียงพออาจทำให้การพัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียนติดขัดหรือล่าช้าได้ เรื่องของเสถียรภาพทางจิตใจเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนภาษา เมื่อนักเรียนต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นธรรมชาติ อาจทำให้พวกเขามีความไม่มั่นคงในการเรียนรู้ นอกจากนี้ความไม่เอื้ออำนวยยังสามารถทำให้นักเรียนรู้สึกไม่มีกำลังใจในการเรียนภาษา ทำให้การตั้งใจและความกระตือรือร้นลดลง การมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมยังสามารถทำให้นักเรียนหลงลืมภาษาเป้าหมายได้ง่าย ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างไม่รู้จบ ถ้าหากไม่มีการสนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจและความตั้งใจที่เพียงพอ ในทางอื่น ๆ การสื่อสารและการโต้ตอบกับครูและเพื่อนร่วมชั้นมีความสำคัญในการฝึกฝนทักษะทางภาษา แต่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยนี้ ความห่างไกลนี้อาจทำให้การสื่อสารลดลง ทำให้นักเรียนมีความไม่สะดวกในการฝึกทักษะการสื่อสารทางภาษาอาหรับ กล่าวคือการเรียนภาษาอาหรับในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยสามารถทำให้นักเรียนพบกับความท้าทายในการพัฒนาทักษะทางภาษา การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจและความตั้งใจที่เพียงพอจึงเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ(Fadzil,2023)

ส่วนแนวทางการแก้ไขจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดทำห้องกิจกรรมเฉพาะภาษาอาหรับหรือกำหนดวันภาษาอาหรับ รมณรงค์ให้มีแผ่นป้ายและคำศัพท์ต่างๆ ที่เป็นภาษาอาหรับในบริเวณโรงเรียน จัดกิจกรรมการแข่งขันทักษะทางด้านภาษาอาหรับภายในโรงเรียนหรือองค์กรภายนอก

4. สภาพปัญหาทางด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

สภาพปัญหาทางด้านหลักสูตรและแบบเรียน พบว่า ครูผู้สอนไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระของหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรไม่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาและผู้เรียน แนวทางการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับการเรียนภาษา เนื้อหาข้อมูลขาดความต่อเนื่อง คาบเรียนเยอะ จัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน การปรับเปลี่ยนคาบสามัญศานา

การที่ครูผู้สอนไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระของหลักสูตรนั้น ๆ สามารถมีผลกระทบทางบวกหรือลบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้หลายทาง ถ้าครูมีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและสามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจน นักเรียนจะได้รับประโยชน์มากมายจากการเรียนรู้นั้น ไม่เพียงแต่เพิ่มความเข้าใจในวิชานั้น ๆ เท่านั้น แต่ยังสามารถส่งผลให้นักเรียนรู้คุณค่าของการเรียนรู้และมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองมากขึ้น ถ้าครูไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนไม่ได้เป็นไปตามคาดหวัง อาจจะไม่มีความสับสนหรือไม่มั่นใจในข้อมูลที่ได้รับ นอกจากนี้ยังอาจส่งผลให้นักเรียนมีความไม่พอใจในการเรียนและถอนตัวออกจากกระบวนการเรียนหรือไม่อยากเรียนต่อ

ส่วนหลักสูตรไม่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาและผู้เรียนนั้น ก็จะส่งผลต่อการเรียนภาษามีผลกระทบที่สำคัญต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาและการสื่อสารของนักเรียน ถ้าหลักสูตรไม่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาและผู้เรียน อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้ทั้งทางจิตวิญญาณและวิชาการ การบรรยายผลกระทบทางจิตวิญญาณ เริ่มจากความไม่พอใจที่เกิดขึ้นในผู้เรียน นักเรียนอาจรู้สึกไม่มีความเชื่อมั่นในการเรียนภาษา เพราะรู้สึกว่าหลักสูตรไม่ตอบโจทย์ความต้องการหรือสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวันของพวกเขา เช่น ภาษาที่ถูกร้องเรียนไม่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาหรือสิ่งที่พวกเขาสนใจ ในทางวิชาการก็มีผลกระทบที่สำคัญ เนื่องจากการเรียนภาษาที่ไม่เหมาะสมอาจทำให้นักเรียนพลาดการพัฒนาทักษะพื้นฐาน เช่น การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ที่สำคัญในการเรียนรู้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ นักเรียนอาจไม่รู้สึกถึงความสนุกสนานในการเรียนภาษา เนื่องจากขาดความท้าทายหรือความน่าสนใจในหลักสูตร(นวพรรณ เชื้ออ่ำ,2023)

ส่วนแนวทางการแก้ไขต้องมีหลักสูตรสถานศึกษา จัดอบรมสร้างความเข้าใจให้กับครูผู้สอนในด้านหลักสูตรอิสลามศึกษา สร้างหรือดึงความสนใจ ความชอบและเห็นความสำคัญต่อภาษา จัดกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนภาษา เลือกเนื้อหาที่น่าสนใจและเหมาะสมกับบริบทผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้

5. สภาพปัญหาทางด้านสื่อการเรียนการสอน

สภาพปัญหาทางด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า สื่อมีจำนวนจำกัดและไม่มีความน่าสนใจ ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ไม่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาในพื้นที่ และไม่มีความหลากหลาย การขาดแคลนสื่อที่ดีสามารถมีผลกระทบทางการเรียนอย่างมาก เพราะมันไม่เพียงแต่ทำให้เราเรียนรู้ได้ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อความเพลิดเพลินและความหลากหลายในการเรียนภาษาด้วยเมื่อเรามีสื่อที่ไม่เพียงพอหรือไม่น่าสนใจเลย อาจทำให้การเรียนภาษากลายเป็นหน้าที่ที่น่าเบื่อและเหนื่อยล้า การใช้สื่อที่ไม่ดีอาจทำให้สูญเสียความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ได้นอกจากนี้ สื่อที่ขาดแคลนความหลากหลายอาจทำให้เราไม่สามารถเข้าถึงทางที่เหมาะสมกับวิธีการเรียนของเราได้ บางคนชอบการเรียนรู้ผ่านการฟัง บางคนชอบการอ่าน และบางคนชอบการเรียนรู้ผ่านการทำ ดังนั้นการเติมเต็มสื่อที่มีคุณภาพและหลากหลายลงไปในการเรียนภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนแนวทางการแก้ไข การปรับใช้สื่อการเรียนทางอินเทอร์เน็ต การใช้เนื้อหาทางอินเทอร์เน็ตเป็นทรัพยากรการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น การใช้วิดีโอ, การสื่อสารผ่านแพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์, หรือแอปพลิเคชันที่สอดคล้องกับวิชาที่เรียน

เอกสารอ้างอิง

- ชนิดาภา ไมตรีแก้ว(2554).การจัดวางเส้นทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มประเทศตะวันออกกลางให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กรณีศึกษาบริษัทเอ็กซ์โซติกส์เทอะเวย์ จำกัด
นวพรรณ เชื้อถั่ว, ชวนคิด มะเสนะ, ไพวุฒิ ลังกา. "รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก." Journal of MCU Social Science Review 12, no. 1 (2023): R1-14.
- ปวีณา มีชูสม. (2017). การศึกษาสภาพการปฏิบัติภาระงานของครูใน สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดนครราชสีมา. สิกขวารสารศึกษาศาสตร์, 4(1), 60-67.
- จารุวรรณ ทองขุนดำ, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, มีชัย ออสุวรรณ. (2022).ภาวะหมดไฟของครูที่ไม่มีวิทยฐานะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 วิทยเขต รัชโยธิน. วารสารมจร อุบลปริทรรศน์, 7(2), 1083-1096.
- นิภาวรรณ ศิริธนิกุล, รุจีร์ ภูสาระ, ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2023). แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีต่อการลดภาระงานตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สมุทรสาคร สมุทรสงคราม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี, 13(1), 52-61.
- อัมมัต ฐโษเต็ง,2559.สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา).มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ปัญญา นาวงษ์. (2017). ปัญหา และ แนวทาง พัฒนา คุณภาพ ล่าม ภาษา อาหรับ ด้าน การ ท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ในประเทศไทย. Journal of Islamic Studies, Prince of Songkla University, 8(1), 18-34.
- ภราดร อารวรรณ. (2563).คู่มือการเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับธรรมเนียมอาหรับเพื่อเตรียมความพร้อมในการเดินทางไปเยือนและรับรองการเดินทางเยือนประเทศไทยของประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลาง
- นายไชยา อองศารา.ครูภาษาอาหรับโรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยา.สัมภาษณ์, 10 กันยายน 2566.
- นางสาวหวันอัสมะ ปะดุกา.ครูภาษาอาหรับโรงเรียนมุสลิมศึกษา.สัมภาษณ์, 10 กันยายน 2566.
- Zulianah, Evi, Nicky Estu Putu Muchtar, and Aridlah Sedy Robikhah. "PeningkatanKemahiran Menulis Arab Melalui Penerapan Pembelajaran Baca Tulis Al-Qur'an." Al-Mada: Jurnal Agama, Sosial, Dan Budaya 5.3 (2022): 277-290.
- Fadzil, N. A., Jaafar, N., & Rofiee, M. M. (2022). Hubungan Motivasi Pelajar Terhadap Penguasaan Bahasa Arab. Jurnal Kesidang, 7(1), 194-210.
- Ruslan, N. A., binti Abd Kadir, N., & bin Hasan, M. R. (2022). Halangan Bertutur Bahasa Arab di Kelas dalam Kalangan Pelajar IPT.
- Hamami, Hamdan Bin, and M. Al-Muz-Zammil Bin Yassin. "Beban tugas sampinganguru di sekolah rendah di Negeri Johor." JuPiDi: Jurnal Kepimpinan Pendidikan 9, no. 1 (2022): 1-20
.https://www.matichon.co.th/economy/news_2939875
https://workpointtoday.com/saudi-arabia-on-saudi-division-2030-project/

บทความวิชาการ

ถอดบทเรียนฐานรากความเข้าใจในพฤติกรรมการบริโภคของชาวมุสลิมที่ส่งผลต่อการพัฒนาขีด
ความสามารถของบุคลากรทางการตลาดเพื่อมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ในการจัดจำหน่าย

นันทน์ลิน ชัยอนันต์เดช¹, สุกัญญา น้อยหอม²

¹คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชานวัตกรรมการค้าสมัยใหม่ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

²คณะบริหารธุรกิจ สาขา วิชาการตลาด มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

บทคัดย่อ

การตลาดจากมุมมองของอิสลามก็มีความสำคัญมาก วัตถุประสงค์ของบทความนี้เพื่อให้ข้อมูล ความเข้าใจ และแรงจูงใจในการดำเนินการทางการตลาดจากมุมมองของอิสลามการสำรวจนวัตกรรมทางการตลาดอิสลามผ่านบทความวิจัยคุณภาพและศึกษารายละเอียดวรรณกรรมและประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการตลาดในทัศนะอิสลามการสร้างข้อเปรียบเทียบเนื้อหาของบทความมีความสำคัญในการใช้การเรียนการสอนผู้ประกอบการธุรกิจฮาลาลนอกจากนี้ความเข้าใจในตลาดอิสลามผู้บริโภคที่เป็นมุสลิมเป็นโอกาสที่จะสร้างรายได้ขยายธุรกิจไปในทิศทางที่ดีขึ้นและนำความรู้ในเนื้อหาเพื่อสร้างวางแผนให้เกิดความแตกต่างในการดำเนินงาน

คำสำคัญ : พฤติกรรมการบริโภคของชาวมุสลิม, การพัฒนาขีดความสามารถ, บุคลากรทางการตลาด, มาตรฐานของผลิตภัณฑ์

Academic articles

Deriving Lessons from Foundational Understanding of Muslim Consumer Behavior Impacting the Development of Marketing Personnel's Capabilities to Meet Product Distribution Standards

Nannalin Chaianandech¹, Sukanya Noimor²

¹ Faculty of Business Administration (Modern Trade Business Innovation) Kasembundit University
nannalin.cha@kbu.ac.th

² Faculty of Business Administration in Marketing Kasembundit University **Corresponding**
sukanya.noi@kbu.ac.th

Abstract

From an Islamic perspective, marketing is also important. The purpose of this study is to provide information, understanding, and motivation to implement marketing from an Islamic perspective. Exploring Islamic marketing innovation through qualitative research articles and studying the details of the literature and issues related to marketing from an Islamic perspective. Creating a comparison of the contents of the article is important for teaching halal business operators. In addition, to understand the Islamic market, Muslim consumers are an opportunity to generate income, expand their business in a better direction, and use the knowledge in the content to create a plan to make a difference in the operation.

Keyword: Muslim consumption behavior, Capacity development, Marketing personnel, Product standards

บทนำ

การดำเนินการธุรกิจในกิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือธุรกิจในประเทศไทยเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญสร้างเม็ดเงินดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาเพราะเป็นจำนวนมาก เศรษฐกิจก็เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกแต่ในความเป็นจริงกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ รวมถึงการผลิตการจำหน่ายและการบริโภคคงเติบโตอย่างมีนัยสำคัญตามการพัฒนาจำนวนมนุษย์และโลกที่ต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการเติบโตของยุคดิจิทัล ผนวกกับวัฒนธรรมใหม่ๆของมนุษย์เปลี่ยนไปจากเดิมระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สร้างอิทธิพลต่อชีวิตของมนุษย์ยังทำให้ปริมาณกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดธุรกิจที่หลากหลายมากกว่าเดิมความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในรูปแบบใหม่ ส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นในโลกธุรกิจและจะเป็นประเด็นที่มนุษย์ออกนอกศีลธรรมในการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นไปได้เป็นสิ่งที่เราจำเป็นต้องยอมรับว่านักธุรกิจต้องคาดการณ์การแข่งขันทางธุรกิจที่เพิ่มขึ้น จำนวนผู้ขายที่มากขึ้น เพื่อให้ธุรกิจดำเนินต่อไป (ยังยืน) และคาดว่าจะเติบโต (พงษ์ศักดิ์ ผกามา, 2562) ดังนั้นท่ามกลางการแข่งขันซึ่งสามารถทำได้โดยการศึกษาลักษณะการแบ่งส่วนตลาดแล้วจึงเลือกหนึ่งส่วนตลาดหรือหลายส่วนตลาดที่บริษัทมีความถนัดที่จะสนองความต้องการในตลาดนั้นอีกทั้งยังสามารถเป็นกลไกหลักในพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนจึงต้องใช้กลยุทธ์ที่แม่นยำหลากหลายเพื่อสร้างความเป็นหนึ่งในการแข่งขันกลยุทธ์หนึ่งที่สามารถทำได้เพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินไปและเติบโตได้ดีคือการใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่ดีสร้างความเชื่อมั่นการนำเสนอที่ดีเพราะการสื่อสารที่ดีเป็นการดำเนินงานเป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างการรับรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การสร้างภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์หรือสร้างทัศนคติเชิงบวกความชอบและความสนใจในการซื้อสินค้า. (วิรัตน์เตชะ นิรติศัย, 2564) นอกจากนี้ในทุกธุรกิจการที่จะพัฒนาในวงกว้างมากขึ้นหากมาพร้อมกับการสื่อสารนำเสนอที่ดีและการตลาดที่เหมาะสม การช่วยส่งเสริมผลิตภัณฑ์บริการและสร้างแบรนด์หากไม่มีกลยุทธ์การตลาดที่ดีธุรกิจจะไม่สามารถรอดจากศักยภาพของคู่แข่งได้นั้นเป็นเครื่องพิสูจน์ได้ว่าศาสตร์แห่งการสื่อสารและการนำเสนอมีความสำคัญเพียงใดต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัทเพราะท้ายที่สุดแล้วเป้าหมายของการนำเสนอที่ดีเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อยอดขายที่มากขึ้นกว่าเดิม (ณัฐพล สุวรรณรินทร์, และ อรพรรณคง มาลัย 2565)

Sandikci, andRice,(2011) ได้กล่าวว่าหากสังเกตในทางทฤษฎีของการดำเนินงานทางด้านธุรกิจในรูปแบบอิสลามแล้วเพราะระบบเศรษฐกิจที่มีต้นกำเนิดมาจากศาสนาอิสลามที่เป็นการบันทึกที่น่าเชื่อถืออย่างไรก็ตามสิ่งที่ต้องสำรวจคือหลักสัจวิทยาของเศรษฐศาสตร์อิสลามที่ต้องศึกษาแบบมีนัยสำคัญเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางเชิงกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสวัสดิการสังคมไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าศักยภาพทางการตลาดเศรษฐกิจที่มีกำลังซื้อสูงถือเป็นสิ่งที่สมควรตระหนักรู้ในสังคมโลกที่อยู่ร่วมกันความตระหนักรู้ของประชาคมโลกในการทำธุรกรรมในลักษณะอิสลามยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การศึกษาและการวิจัยต่างๆ ในสาขาเศรษฐศาสตร์มีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องกำหนดกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับการตลาดที่ดีขึ้น. ในขณะเดียวกันประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีจำนวนผู้นับถือศาสนาอิสลามจำนวนน้อย. แต่ศาสนาอิสลามถือเป็นชนกลุ่มใหญ่ในภูมิภาคอาเซียน ดังนั้นการศึกษาการสื่อสารการตลาดจากมุมมองของอิสลามจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการให้ข้อมูล ความเข้าใจ และแรงจูงใจแก่นักธุรกิจในการดำเนินกิจกรรมของตนนอกเหนือจากการให้คำแนะนำแล้วการตลาดอิสลามยังสามารถทำหน้าที่เป็นกลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างโดยพิจารณาว่าการตลาดอิสลามมีแนวโน้มที่สดใสมากขึ้นและความต้องการจากผู้บริโภคมากขึ้นกว่าเดิม (Arif, & Panakkal, 2024) วัตถุประสงค์ของบทความนี้เป็นเรื่องของการสร้างความเข้าใจให้ผู้ประกอบการที่เป็นบุคลากรทาง การตลาดนักวิชาการเล็งเห็นถึงกลุ่มเป้าหมายของผู้บริโภคกลุ่ม

ใหญ่ที่เป็นมุสลิมและเป็นกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากในอาเซียนและกลุ่มประเทศอาหรับที่มีกำลังซื้อจนถึงประชากรมุสลิมที่มีจำนวนมากที่สุดในโลกเพื่อเป็นโอกาสเข้าถึงผู้บริโภคกลุ่มใหญ่

พฤติกรรมการบริโภคของชาวมุสลิม

การตลาดเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกิจกรรมทางธุรกิจได้การตลาดไม่ได้เป็นเพียงฟังก์ชันหรือแผนภายในบริษัทเท่านั้นแต่ยังรวมถึงวิธีที่ตลาดสามารถดำเนินไปอย่างสร้างสรรค์อีกด้วย ตามข้อมูลของ Jafari et al (2016) ได้กล่าวว่าการตลาดในมุมมองของอิสลามคือกิจกรรมทางธุรกิจทั้งหมดในรูปแบบของกิจกรรมการสร้างการเสนอและการเปลี่ยนแปลงมูลค่าซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบการ สามารถเติบโตและใช้ประโยชน์จากผลผลิตของตนซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์ ยุติธรรม การเปิดกว้างความจริงใจตามกระบวนการที่เป็นหลักการในอัตลักษณ์ของระบอบธุรกิจแบบอิสลาม.

การตลาดโดยพื้นฐานแล้วเป็นการบริหารจัดการและกระบวนการที่ทำให้บุคคลหรือกลุ่มได้รับสิ่งที่พวกเขาต้องการและนำเสนอและแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่ากับบุคคลอื่นหรือกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการส่งมอบผลิตภัณฑ์หรือบริการจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค. ในมุมมองของอิสลามการตลาดเป็นรูปแบบหนึ่งของการทำธุรกิจร่วมกัน ซึ่งเป็นที่ยอมรับในศาสนาอิสลาม トラバโตที่ในกระบวนการธุรกิจทั้งหมดนั้นได้รับการปกป้องจากเรื่องต้องห้ามตามบทบัญญัติอิสลาม (Abuznaid,2012)

ตามหลักการกฎหมายอิสลามแล้วกิจกรรมทางการตลาดขึ้นอยู่กับจิตวิญญาณของการดำเนินงานตามแบบอย่างของพระเจ้าเป็นเจ้าเมื่อผู้ประกอบการพยายามสร้างสวัสดิภาพร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของกลุ่มโดยไม่ใช้แค่ผลประโยชน์ของตนเองในศาสนาอิสลาม การตลาดจะต้องอยู่บนพื้นฐานของจิตวิญญาณแห่งการสักการะต่อพระเจ้าและต้องดำเนินการอย่างเหมาะสมที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มหรือส่วนตัว และหน้าที่ทางการตลาดของอิสลามในฐานะผู้ประกอบการระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค (Riaz,2016)

Mamun Et. al (2021)กล่าวไว้ว่าการตลาดอิสลามโดยทั่วไปถือเป็นกลยุทธ์ทางธุรกิจที่ต้องครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดภายในกฎหมายอิสลามครอบคลุมทั้งกระบวนการการสร้างการเสนอขายการแลกเปลี่ยนมูลค่าจากผู้ผลิตหรือบริษัทหรือบุคคลตามบริบทของพระเจ้า.Lam, and Harker, (2015) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการตลาดในกระบวนการของผู้ประกอบการมีบริบทมากมายหมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการตลาดและการเป็นผู้ประกอบการในขั้นตอนต่างๆ ของวงจรชีวิตธุรกิจจะถูกตรวจสอบ ภายใต้กรอบการบังคับใช้ความเป็นผู้ประกอบการไม่ได้ขับเคลื่อนด้วยเป้าหมายหรือขับเคลื่อนด้วยวิธีการแต่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักธุรกิจและผู้บริโภคที่ผ่านบริบททางสังคมกำลังดำเนินการอยู่ในการกำหนดกิจกรรมทางการตลาดของธุรกิจเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

การสำรวจงานวิจัยของ Anggadwita, et al (2017) ได้กล่าวว่า การเป็นผู้ประกอบการเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตในศาสนาอิสลามซึ่งมีแนวทางการดำเนินธุรกิจเป็นของตนเองดังที่ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานและหะดีษในศาสนาอิสลามความตั้งใจเป็นปัจจัยสำคัญในการระบุแรงจูงใจและคุณลักษณะของบุคคลในการก่อตั้งกิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับมิติและแนวคิดของความตั้งใจสำรวจผู้ประกอบการมุสลิมในอินโดนีเซียมากกว่า 250 รายแหล่งข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบความตั้งใจและคุณลักษณะของผู้ประกอบการมุสลิมในอินโดนีเซีย รวมถึงแรงจูงใจในการเลือกอาชีพผู้ประกอบการความตั้งใจของผู้ประกอบการในมุมมองของศาสนาอิสลามมีความจริงใจ (กิจกรรมทางจิตวิญญาณ สังคม และเศรษฐกิจ)

เป็นคุณลักษณะหลัก การศึกษานี้ยืนยันว่าการกระทำของมนุษย์ทั้งหมดโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของผู้ประกอบการนั้นเริ่มต้นด้วยเจตนาและผลกระทบต่อลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของคุณลักษณะหลัก 5 ประการเสมอ ได้แก่ fathonah, amanah, sididiq, tabligh และ istiqomah และอาจมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการดำเนินการต่อไป ความสำเร็จของผู้ประกอบการมุสลิม.

การสำรวจงานวิจัย Gumusay, (2015) ได้กล่าวว่า บทบาทของศาสนาในการเป็นผู้ประกอบการและการจัดการในวงกว้างยังมีน้อยมากตามแนวคิดได้มีการเสริมสร้างทฤษฎีของการเป็นผู้ประกอบการที่มีอยู่โดยการตรวจสอบการเป็นผู้ประกอบการจากมุมมองของอิสลาม ตั้งอยู่บนพื้นฐานสามเสาหลักที่เชื่อมโยงถึงกัน: ผู้ประกอบการ เศรษฐกิจสังคม/จริยธรรม และศาสนา-จิตวิญญาณ งานวิจัยได้ร่างโครงสร้างวิธีที่อิสลามกำหนดรูปแบบการเป็นผู้ประกอบการบ่งชี้ว่าศาสนาอิสลามอาจถือเป็นศาสนาของผู้ประกอบการในแง่ที่ช่วยให้และสนับสนุนกิจกรรมของผู้ประกอบการ. ในทำนองเดียวกันการดำเนินการในธุรกิจอิสลามของประเทศเพื่อนบ้าน อย่าง มาเลเซีย อินโดนีเซีย ผลการวิจัยที่ดำเนินการจากนักวิชาการมาเลเซียแสดงให้เห็นว่าการตลาดอิสลามให้ความสำคัญกับจริยธรรมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าไม่เพียงแต่ในโลกการเงินอิสลามเท่านั้น แต่ยังพบสิ่งเดียวกันในผู้ประกอบการอีกด้วยนอกจากนี้ งานวิจัยจาก อินโดนีเซีย ที่กล่าวถึงการตลาดมีอิทธิพลอย่างมากต่อความพึงพอใจของลูกค้าไม่เพียงแต่ส่งผลต่อความพึงพอใจเท่านั้น แต่กิจกรรมทางการตลาดที่ดำเนินการยังมีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าอีกด้วย.

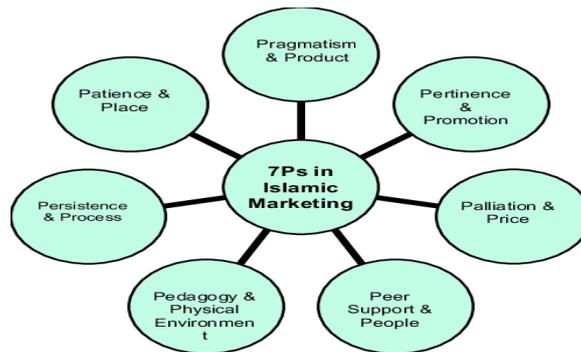
Salaheldeen, (2022). ได้กล่าวว่ายุคเศรษฐกิจดิจิทัลของอิสลามยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นและความท้าทายที่เผชิญอยู่ยังไม่มีคำตอบอย่างไรก็ตามผู้ประกอบการฮาลาลยังได้รับโอกาสทางนวัตกรรมที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจดิจิทัลการเป็นผู้ประกอบการฮาลาลเป็นหัวข้อสำคัญของการวิจัยทางธุรกิจ เนื่องจากวัฒนธรรมและศาสนามีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจผู้ประกอบการด้านวัฒนธรรมได้กลายเป็นช่องทางในการใช้วัฒนธรรมและศิลปะเพื่อนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โอกาสที่จะสามารถระบุได้ว่า สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการฮาลาลและผู้กำหนดนโยบายเปิดตัวผลิตภัณฑ์และบริการและนโยบายเพื่อขับเคลื่อนการเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัลอิสลาม. Junaidi (2022) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา วัฒนธรรมของผู้บริโภคความจงรักภักดีต่อแบรนด์ ทัศนคติ และความมุ่งมั่นของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ธนาคารอิสลาม โดยใช้หลักฐานจากอินโดนีเซียกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริโภคชาวมุสลิมและธนาคารจำนวน 658 รายที่ได้รับจากการศึกษาแบบสำรวจและใช้การสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้างเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยผลการวิจัย ผลลัพธ์เชิงประจักษ์ระบุว่าศาสนามีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อลัทธิวัตถุนิยม ความจงรักภักดีต่อแบรนด์ และทัศนคติของผู้บริโภค รวมถึงตัวแปรใกล้เคียงด้วย นอกจากนี้ ตัวแปรใกล้เคียงยังทำหน้าที่เป็นสื่อกลางทางศาสนาและความมุ่งมั่นของผู้บริโภคบางส่วนตามทฤษฎีวัฒนธรรมของผู้บริโภค นอกจากนี้ ข้อจำกัด/ผลกระทบของการวิจัยการศึกษานี้ได้รับการตรวจสอบโดยชาวมุสลิมอินโดนีเซีย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาในอนาคตเพื่อวิเคราะห์ข้ามวัฒนธรรมและภูมิภาค สามารถช่วยให้ผู้จัดการธนาคารและนักวิชาการธนาคารอิสลามสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา ผลิตภัณฑ์ของธนาคารอิสลาม และความมุ่งมั่นของชาวมุสลิมผลกระทบในทางปฏิบัติ การศึกษาในปัจจุบันได้ให้ความกระจ่างแก่การดำเนินงานของธนาคารอิสลามของผู้บริโภคจากการตลาดและศาสนา รัฐบาลและคณะกรรมการกำกับดูแลชารีอะห์จำเป็นต้องปรับปรุงการควบคุมและส่งเสริมเพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินงานของธนาคารอิสลามสอดคล้องกับกฎหมายอิสลามความคิดริเริ่ม/คุณค่าผลการศึกษารั้งนี้ทำให้เกิดกระบวนการตัดสินใจของชาวมุสลิมโดยการพัฒนาและทดสอบแบบจำลองปัจจัยกำหนดทางศาสนาต่อผลิตภัณฑ์ของธนาคารอิสลาม.

การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรทางการตลาด

การศึกษานี้ใช้แนวการศึกษาสำรวจจากนวัตกรรมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตลาดโดยรวบรวมข้อมูลที่มีประโยชน์อยู่ด้วยกันอันเป็นผลของการศึกษาในงานวิจัยในแต่ละเรื่องที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อบทความในครั้งนี้นี้และการศึกษาสังเคราะห์ความหมายของงานวิจัยนอกจากนี้การดำเนินงาน

The 7P's in Islamic Marketing

คลื่นลูกใหม่ของการตลาดที่เน้นการตอบสนองซึ่งกันและกันและขับเคลื่อนโดยผู้บริโภคนั้นต้องการเสาหลักที่มากกว่าการตลาดแบบ 4P ทั่วไป ในกรณีของการตลาดอิสลาม Wilson (2012) ได้เพิ่ม 7P's จากมุมมองของอิสลาม ซึ่งกำหนดองค์ประกอบดังต่อไปนี้:

Source : Hashim,& Hamzah,(2014).

ลัทธิปฏิบัตินิยมการประเมินความจริงและความหมายของทฤษฎีที่มีพื้นฐานมาจากแนวทางทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์และโลกแห่ง/เวลาที่แท้จริง ตรงประเด็น แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องและการบังคับใช้การประคับประคองเพื่อเปิดช่องว่างและทำให้ความยากลำบากรุนแรงน้อยลงโดยยอมรับว่าสาเหตุที่แท้จริงหลายประการอาจไม่หายไป การสนับสนุนจากเพื่อนการระบุและมีส่วนร่วมกับเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยความถูกต้องการสอนเสริมศักยภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านการจัดเตรียมแนวคิด วิธีการและแนวปฏิบัติด้านการสอนที่โปร่งใส ไม่ว่าพวกเขาจะเป็นนักการตลาด นักวิชาการ หรือผู้บริโภคก็ตาม ต่อเนื่องทำงานอย่างต่อเนื่องโดยไม่คำนึงถึงปัญหาใดๆความอดทนวางรากฐานเพื่อความยั่งยืนของวิชา

เชื่อว่ามุมมองของอิสลามที่มีต่อการตลาด 7P ไม่ควรแยกออกจากส่วนประสมการตลาดร่วมสมัย การบูรณาการการตลาดอิสลามและการตลาดร่วมสมัยจะนำมาซึ่งความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับแต่ละองค์ประกอบของ 7Ps ที่เหมาะสมกับความเข้าใจในปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการอิสลามและพฤติกรรมของลูกค้าชาวมุสลิม นอกจากนี้ ส่วนประสมทางการตลาดถือได้ว่าเป็นหนึ่งในส่วนผสมสำหรับชาวมุสลิมและแม้แต่ผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมในการประสบความสำเร็จในโลกธุรกิจ นอกจากนี้ แนวคิดบูรณาการที่ได้มาจากทั้งเทววิทยาอิสลามแบบดั้งเดิมและการดำเนินธุรกิจสมัยใหม่ สามารถมีความเกี่ยวข้องทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติกับผู้ประกอบวิชาชีพการตลาดตะวันตกและนักวิชาการที่ไม่มีอคติในการยอมรับแนวคิดใหม่ของการตลาดอิสลาม นอกจากนี้ การศึกษานี้ยังให้ข้อมูลเชิงลึกใหม่ๆ ที่มีคุณค่าเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตลาดอิสลาม กล่าวคือ การแบ่งเขตฮาลาลแลนด์ฮาลอมในการค้าอาหารและเครื่องดื่ม ปลอดภัยเบียร์ (ความไม่แน่นอน) และการดำเนินธุรกิจที่สอดคล้องกับชะรีอะฮ์ และความซื่อสัตย์และความสุภาพเรียบร้อยในการโฆษณา เป็นที่เชื่อกันว่าการศึกษานี้เกี่ยวกับการศึกษาเกี่ยวกับการตลาดอิสลามในอนาคตควรเริ่มต้นอย่างจริงจังโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจอิสลามเข้าด้วยกัน.

ผลที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้

การตลาดในแวดวงอิสลามมักเรียกกันว่าการตลาดแบบชารีอะห์ กฎหมายอิสลามมีอยู่ในภาษาอาหรับ ก่อนการเปิดเผยอัลกุรอาน กล่าวว่ ขอบเขตของความเข้าใจเรื่องอิสลามตามมุมมองของอิสลาม ในความหมายที่ว่ากิจกรรมการตลาดแบบอิสลาม เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมทั้งกระบวนการสร้าง กระบวนการเสนอขาย และไม่มีเบี่ยงเบนไปจากหลักการของอิสลาม เป็นที่ยอมรับได้และปฏิบัติตามกฎข้อห้าม

การตลาดแบบอิสลามตามคำจำกัดความของ คำจำกัดความ ของ คือการประยุกต์ใช้ระเบียบวินัยทางธุรกิจเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับค่านิยมและหลักการของอิสลาม ค่านิยมหลักของการตลาดแบบอิสลามคือ ความซื่อสัตย์และความโปร่งใส เพื่อให้หนีการตลาดไม่สามารถโกหกได้

ความหมายในหลักการอิสลามมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ในการจัดจำหน่าย”

ในศาสนาอิสลาม จะต้องให้ความสนใจกับมาตรฐานสิ่งต้องห้ามในศาสนาอิสลาม ทั้งที่ผิดกฎหมายในแง่ของเนื้อหารายละเอียด นอกเหนือจากเนื้อหารายละเอียดและสัญญาที่ไม่ถูกต้อง ในมุมมองของศาสนาอิสลาม มี 4 ด้านที่ต้องพิจารณา

1) ด้านผลิตภัณฑ์ โดยในด้านผลิตภัณฑ์ อิสลามมีอุดมคติและเป็นมาตรฐานอย่างมาก โดยกำหนดเกณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์ของ เป็นฮาลาลและดี

2) แ่งมุมด้านราคา กล่าวง่าย ๆ ก็คือ ราคาสามารถกำหนดได้จากต้นทุนรวมของการผลิตบวกกำไร ผู้ประกอบการควรกำหนดอัตรากำไรที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงราคาได้ ในมุมมองของศาสนาอิสลาม หน้าที่ของการดำรงอยู่ของราคาคือการควบคุมการกระจายสินค้าและบริการ เนื่องจากโดยพื้นฐานแล้วมนุษย์ต้องการตอบสนองความต้องการทั้งหมดของตนได้อย่างสมบูรณ์แบบ เขาจึงพยายามเข้าถึงสินค้าและบริการจำนวนหนึ่งที่สามารถตอบสนองทุกความต้องการได้

3) ด้านการจำหน่ายหรือสถานที่ อิสลามมีการจำหน่ายเป็นส่วนหนึ่งของหลักจริยธรรมอิสลามที่ครอบคลุมศาสนาอิสลามไม่อนุญาตให้กิจกรรมการแจกจ่ายนี้ไร้ค่า อิสลามไม่สนับสนุนแนวปฏิบัติเช่น "สินค้าที่ซื้อไม่สามารถคืนได้" การขายสินค้าที่หมดอายุและล้าสมัย

4. ด้านการส่งเสริมการขาย การส่งเสริมการขายเป็นกิจกรรมทางการตลาดที่พยายามเผยแพร่ข้อมูล มีอิทธิพล/ชักจูง หรือเตือนตลาดเป้าหมายของบริษัทและผลิตภัณฑ์ของบริษัทให้เต็มใจยอมรับ ซื้อ และจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอโดยบริษัทที่เกี่ยวข้อง.

เพราะท่านศาสดา ได้สอนประชาชนของเขาให้ค้าขายโดยสนับสนุนหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลาม ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ห้ามขามุสลิมกระทำการอันเป็นเท็จ อย่างไรก็ตาม กิจกรรมทางเศรษฐกิจจะต้องดำเนินไปในลักษณะที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน ตามแบบของพระเจ้าเป็นเจ้า อย่าบริโภคทรัพย์สินของกันและกัน ในทางที่ผิด เว้นแต่เป็นแนวทางการทำธุรกิจที่เกิดขึ้นด้วยความยินยอมร่วมกัน

ความซื่อสัตย์ คือ นักธุรกิจจะต้องมีความซื่อสัตย์ในการทำธุรกรรมใดๆ

ความยุติธรรมในการทำธุรกิจนักการตลาดต้องใช้พฤติกรรมที่เป็นธรรมไม่ควรละเลยมองข้ามอีก ฝ่ายหนึ่งซึ่งจะไม่ถูกละเมิดสิทธิพวกเขาจะต้องพอใจเช่นนั้นเสมอไป วิธีที่ธุรกิจไม่เพียงแต่จะเติบโตและพัฒนาเท่านั้นแต่ยังเป็นสิ่งที่พระเจ้าพอใจการให้บริการและความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นทัศนคติหลักที่ต้องมีอยู่ในนักการตลาดอิสลาม สิ่งที่ต้องยึดติดในจิตวิญญาณของนักการตลาดอิสลามคือความสุภาพและความอ่อนน้อม

ถ่อมตน น่าเชื่อถือ นั่นคือมุสลิมมีอาชีพจะต้องมีนิสัยที่ไว้วางใจได้จะต้องได้รับความไว้วางใจและมีความ
รับผิดชอบ นอกจากนี้ในกิจกรรมทางการตลาดจำเป็นต้องมีจริยธรรมในการสื่อสารที่ดีเพื่อให้กิจกรรมทางการ
ตลาดดำเนินไปได้อย่างราบรื่นแนวคิดหลักจริยธรรมในการสื่อสารอิสลามอย่างน้อย

นักการตลาดอิสลามเป็นแนวคิดทางการตลาดที่ยืดหยุ่น เช่นเดียวกับความกว้างและความยืดหยุ่นของ
อิสลามที่เป็นรากฐานของแนวคิดนี้ นักการตลาดอิสลามเป็นนักการตลาดมีอาชีพที่มีรูปลักษณะที่สะอาด
เรียบง่าย และสุขภาพเรียบง่าย โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบหรือสไตล์การแต่งกายที่พวกเขาสวมใส่ ทำงานโดยให้
ความสำคัญกับค่านิยมทางศาสนา ความนับถือศาสนา ศีลธรรม และความซื่อสัตย์ในกิจกรรมทางการตลาด
ทั้งหมดของพวกเขา

สรุปและข้อเสนอแนะ

ความไม่ยุติธรรมในการกำหนดอัตราและจำนวนเงินเอาประกันภัย ดำเนินธุรกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์
ที่มีองค์ประกอบหลักการศาสนาหรือไม่รักษาสัญญา กักตุนสินค้าเพื่อขึ้นราคา การขายสินค้าที่ขโมย
มาและการทุจริต มักจะให้การเท็จหรือมักจะโกหก กดดันและบีบบังคับลูกค้า การเล่นกับราคา ทำลายพ่อค้า
รายย่อย แสวงหาหรือพยายามผูกขาดค่าเช่า การให้สินบนหรือเงินใต้โต๊ะเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนิน
ธุรกิจ กระทำการทุจริตหรือการฟอกเงิน

หากนักการตลาดดำเนินกิจกรรมทางการตลาดที่ได้รับคำสั่งและละเว้นข้อห้าม การตลาดดังกล่าวจะ
กลายเป็นกิจกรรมที่ได้รับอนุญาตในศาสนาอิสลาม ดังนั้น ในมุมมองของอิสลาม การตลาดจึงเป็นกิจกรรม
ทั้งหมดที่ในทางธุรกิจในรูปแบบของกิจกรรมสร้างมูลค่า ซึ่งช่วยให้ใครก็ตามที่ทำมันเติบโตและใช้ประโยชน์
จากผลประโยชน์บนพื้นฐานความซื่อสัตย์ ยุติธรรม เปิดเผย และจริงใจ ตามกระบวนการที่เป็นหลักการใน
สัญญาอิสลามหรือข้อตกลงธุรกรรมทางธุรกิจศาสนาอิสลาม การสื่อสารการตลาดอิสลามสามารถให้ทิศทาง
และยังทำหน้าที่เป็นกลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่าง โดยพิจารณาว่าการตลาดอิสลามมีแนวโน้มที่สดใสมาก
โดยอ้างจากการพัฒนาของตลาดอิสลาม ลักษณะของการสื่อสารการตลาดจากมุมมองของอิสลาม เป็นแบบ
เทวนิยม พระเจ้า จริยธรรม สมจริง มนุษยนิยม จริยธรรมในการสื่อสารที่ใช้ในกิจกรรมการตลาดอิสลาม ได้แก่
คำพูดที่ซื่อสัตย์และจริงใจ คำที่เข้าใจง่าย คำพูดที่ดี คำอันสูงส่ง ถ้อยคำสุภาพ.

เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการตลาดที่ตอบโจทย์ผู้บริโภคใน
เรื่องรายละเอียดจะส่งผลถึงความพอใจและเป็นนวัตกรรมการตลาดของผู้ประกอบการบุคลากรทางการตลาด
ในการสร้างสรรค์ในลำดับต่อไป ความเข้าใจในเรื่องศาสนา วัฒนธรรมของผู้บริโภคมุสลิมในแต่ละพื้นที่ ที่
ต่างกันในเรื่องสำนึกคิด เอเชีย ยุโรป ตะวันออกกลางถือเป็นโอกาสทางการค้าที่สามารถเข้าได้และประสบ
ความสำเร็จได้

บรรณานุกรม

- ณัฐพล สุวรรณ ริน ทร์, & อร พรธณ คง มาลัย. (2565). *The ปัจจัย ที่ ส่ง ผล กระทบ ของ กลยุทธ์ การ
ตลาด และ การ สร้าง แปรนต์ ต่อ การ ยอมรับ แอ พ พลี เค ชั น กวด วิชา ของ กลุ่ม คน รุ่น
ใหม่ (Generation Z)*. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต, 18(3), 155-170.
- พงษ์ศักดิ์ ผกามา (2562). *การจัดการการตลาดแบบองค์รวมยุคใหม่: วิธีการตลาดสำหรับธุรกิจยุค
เศรษฐกิจดิจิทัล*. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ, 7(1), 68-79.
- วิรัตน์เตชะ นิรติศัย. (2564). *กลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อรองรับมาตรฐานไทยแลนด์ 4.0*. วารสาร วิจัย
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 6(2), 232-243.

- Abuznaid, S. (2012). *Islamic marketing: addressing the Muslim market*.
- Arif, N. M., & Panakkal, A. (Eds.). (2024). *Southeast Asian Islam: Integration and Indigenisation*. Taylor & Francis.
- Anggadwita, G., Ramadani, V., Alamanda, D. T., Ratten, V., & Hashani, M. (2017). *Entrepreneurial intentions from an Islamic perspective: a study of Muslim entrepreneurs in Indonesia*. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 31(2), 165-179.
- Federspiel, H. M. (1985). *Islam and Development in the Nations of ASEAN*. *Asian survey*, 25(8), 805-821.
- Gümüşay, A. A. (2015). *Entrepreneurship from an Islamic perspective*. *Journal of business ethics*, 130, 199-208.
- Hashim, N., & Hamzah, M. I. (2014). *7P's: A literature Review of Islamic marketing and Contemporary Marketing Mix*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 130, 155-159.
- Jafari, A., & Sandikci, Ö. (Eds.). (2016). *Islam, marketing and consumption: Critical perspectives on the intersections*. Routledge.
- Junaidi, J. (2022). *Religiosity versus profit-loss sharing: how Islamic banks brand fidelity influence the Muslim consumers' commitment*. *Journal of Islamic Accounting and Business Research*, 13(6), 960-976.
- Lam, W., & Harker, M. J. (2015). *Marketing and entrepreneurship: An integrated view from the entrepreneur's perspective*. *International small business journal*, 33(3), 321-348.
- Mamun, M. A. A., Strong, C. A., & Azad, M. A. K. (2021). *Islamic marketing: A literature review and research agenda*. *International Journal of Consumer Studies*, 45(5), 964-984.
- Riaz, M. (2016). *Islamic marketing ethics and the marketing practices of Islamic banks*. *ISRA International Journal of Islamic Finance*, 8(2).
- Salaheldeen, M. (2022). *Opportunities for Halal Entrepreneurs in the Islamic digital economy: future and trends from a cultural entrepreneurship perspective*. In *Cultural Entrepreneurship: New Societal Trends* (pp. 95-107). Singapore: Springer Nature Singapore.
- Sandikci, Ö., & Rice, G. (Eds.). (2011). *Handbook of Islamic marketing*. Edward Elgar Publishing.
- Wilson, J. A. J. (2012), "*Looking at Islamic marketing, branding and Muslim consumer behavior beyond the 7P's*", *Journal of Islamic Marketing*, (3)212-216

المقالة البحثية

كتابة منهج قرآني بلغة البرaille

حسنية صالح* محمد وي دولة عبد المنذر مأمور صلاح الدين موسى* شريفة كاجي
* دكتوراه في قسم القرآن والسنة، كلية الدراسات الإسلامية والقانون، جامعة فطاني. البريد الإلكتروني:
husniyahsalaeh@ftu.ac.th

قسم القرآن والسنة، كلية الدراسات الإسلامية والقانون، جامعة فطاني.

* قسم التربية الإسلامية، كلية التربية، جامعة فطاني.

مركز القرآن لخدمة القرآن الكريم، كلية الدراسات الإسلامية والقانون، جامعة فطاني.

الملخص

يهدف هذا المقال البحثي لغة البرaille وكيفية تطبيقها في منهج قرآني، حيث يركز على إعداد منهج قرآني بلغة البرaille من خلال مقارنتها بالأحرف البرaille في اللغة العربية. قام الباحثون بجمع البيانات من مصادر مكتبية وأيضاً من خلال المقابلات مع خبراء لفحص تاريخ ومنهج قرآني. أظهرت النتائج أن استخدام البرaille في قراءة وتعلم القرآن يلي احتياجات الأشخاص ذوي ضعف البصر بكفاءة عالية، حيث تم تطوير منهج قرآني بلغة البرaille بشكل يساهم في تعزيز فهم القرآن لديهم ويسمح لهم بقراءته باستخدام الأحرف البرaille. تبرز هذه الدراسة أهمية نقل ونشر المعرفة حول استخدام البرaille في تدريس ودراسة القرآن، وتوضح أن منهج قرآني بلغة البرaille يساهم بشكل كبير في تحقيق التعليم الديني للأشخاص ذوي ضعف البصر، مما يعزز من فهمهم للمفاهيم الدينية والقضايا المتعلقة بالقرآن. يشير هذا البحث إلى الأهمية الكبيرة لتطوير ونشر المناهج البرaille التعليمية للمساهمة في تحقيق التطور والفهم الديني الشامل لهذه الفئة المهمة من المجتمع.

كلمات مفتاحية: منهج قرآني، لغة البرaille، التعليم.

RESEARCH

Converting the Quraniy Method into Braille Letters

Husniyah Salaeh* Muhamat Waedorloh Abdulmuzill Maruemor Salahuddin Muso*
Sareefah Kache

* Doctor, Lecturer in Department of Al-Quran and As-Sunnah, Faculty of Islamic Studies and Laws, Fatoni University. Email: husnyahsalaeh@ftu.ac.th

Lecturer in Department of Al-Quran and As-Sunnah, Faculty of Islamic Studies and Laws, Fatoni University.

* Lecturer in Department of Teaching Islamic Studies, Faculty of Education, Fatoni University.

Lecturer in Centre of Al-Quran, Faculty of Islamic Studies and Laws, Fatoni University.

Abstract

This research conducts a comprehensive exploration of the symbiotic relationship between Braille letters and the Quraniy method, aiming to facilitate enhanced accessibility to religious education for the visually impaired. Employing meticulous analysis and leveraging data from libraries, coupled with expert interviews, the study devises a systematic process for converting Quraniy method text into Braille, aligning it intricately with the Arabic Braille system. The study's findings underscore the profound efficacy of Braille in enhancing the reading and learning experiences of visually impaired individuals, particularly within the context of religious texts. The development of a specialized Quraniy Braille curriculum emerges as a pivotal outcome, meticulously tailored to empower visually impaired learners in comprehensively engaging with Al-Qur'an through Braille. This curriculum not only ensures accessibility but also optimizes the pedagogical strategies essential for effective religious education. Additionally, the research illuminates the broader academic discourse by emphasizing the pivotal role of Braille in the context of Quraniy study. By amalgamating theoretical insights with practical applications, this study contributes substantively to the scholarly understanding of inclusive religious education. In conclusion, this research significantly advances the field by providing a nuanced exploration of Braille integration within Quraniy education. The developed curriculum not only fosters accessibility but also fosters an enriched learning environment. This scholarly endeavor stands as a testament to

the intersectionality of disability studies and religious education, heralding a more inclusive future for visually impaired learners within the realm of Quraniy studies.

Keywords: Quraniy method, Braille letters, studies.

المقدمة

وقدم بانيك (2002، كما نقله جوزيف، 2010) تعريف للإعاقة البصرية والعمى. يتميز الإعاقة البصرية بالقيود في الوضوح البصري ونطاق الحقل البصري المتبقي. وبالمقابل، يُعرف العمى بأنه الغياب الكامل للبصر. (جوزيف م.م.، 2010م). ويستقبل الأشخاص ذوو الإعاقة البصرية المعلومات والأخبار من خلال عدة مؤشرات حسية، مثل الأشكال والأنسجة السطحية والأبعاد الثابتة. يعتمدون على أطراف أصابعهم لجمع المعلومات واستخدام وسائط تحتوي على أسطح مرتفعة. وهذا يمكن الأشخاص ذوو الإعاقة البصرية من فهم المعلومات عن طريق اللمس، والإمسك، أو الاستكشاف، وتفسير معاني البيانات المختلفة بشكل مستقل. (فيجيت كجونديجا وأندت تنويلايسيري، 2023م).

في عام 2016، أصدرت وزارة تمكين الأشخاص ذوي الإعاقة، التابعة لوزارة التنمية الاجتماعية وحقوق الإنسان في تايلاند، تقريراً هاماً حول حالة الإعاقة في تايلاند. ووفقاً لهذا التقرير، كان هناك مجموع 1,657,438 فرد يعيشون بإعاقات، ما يشكل 2.52٪ من السكان الإجمالي للبلاد. وكان هناك جماعة بارزة تتألف من 175,692 فرداً يواجمون إعاقات بصرية. (وزارة تمكين الأشخاص ذوي الإعاقة، 2016م). وفي تايلاند، هناك 11 مدرسة للأشخاص ذوي الإعاقة البصرية في جميع أنحاء البلاد، منها اثنتان تديرهما الحكومة وتسع مدارس تديرها القطاع الخاص. وهناك مدرستان حكوميتان هما مدرسة للمكفوفين في تشيانغ ماي وتقع في شمال تايلاند، ومدرسة للمكفوفين في سورات ثاني في جنوب تايلاند. ومن بين التسع مدارس التي تديرها القطاع الخاص، هناك أربع مدارس في المنطقة الوسطى (بانكوك، تشونبورى، لوبورى، بيتبورى)، وثلاث مدارس في منطقة الشمال الشرقي (كون كين، ناخون راتشاسيما، وروي إت). وهناك مدرستان في شمال تايلاند (لامبانج وبراي) وواحدة في الجنوب (هات ياي). (فرايات فونوغ أوغ، 2011).

المشكلة

ومع ذلك، تسلط هذه البيانات الضوء على قضايا تعليمية واجتماعية ذات صلة بأفراد ذوي الإعاقات البصرية في مملكة تايلاند، وتظهر العقبات والتحديات التي تمكن أن يواجموها في سبيل الوصول إلى فرص التعليم الملائم. تُعدّ القوى العاملة المكفوفة ذوي الإعاقة البصرية من الفئات الأكثر تحدياً في الوصول إلى المعلومات والأخبار من خلال وسائل الإعلام المطبوعة. تترتب على ذلك صعوبة كبيرة في استيعاب المحتوى المطبوع والتفاعل معه، مما يؤدي إلى اختلاف تصوره للأخبار والتقصص والمعرفة من تصور الأفراد البصريين أو الأفراد ذوي الإعاقات أخرى.

تتم أهمية وسائل الإعلام المطبوعة في دورها الكبير كونها وسيلة لنقل المعلومات والتعليم، وخاصة في السياق التعليمي حيث تستخدم ككتب مدرسية تساهم في توجيه التعليم والتثقيف. ومع ذلك، يعاني الأفراد المكفوفون صعوبة كبيرة في استفادتهم من هذه الوسائل بسبب طبيعتها المطبوعة المرئية. ومن هنا، تنبثق الحاجة إلى تطوير وسائل جديدة تحل محل وتلبي نفس الوظيفة التي تقدمها وسائل الإعلام المطبوعة لتوفير المعلومات والمعرفة للمكفوفين. تمثل تقنية برايل خطوة هامة في هذا السياق، حيث تسمح للأفراد المكفوفين بالوصول إلى المحتوى المكتوب من خلال الأحرف البرaille التي تشكل نقلة نوعية في تمكينهم من الوصول إلى المعرفة والمعلومات بشكل أكثر فعالية.

أهداف البحث

يهدف هذا البحث إلى تقديم المعلومات الأساسية حول لغة البرايل، والتعريف بمؤلف كتاب قرآني ومنهجه، بالإضافة إلى كتابة منهج قرآني بلغة البرايل، مما يساهم في تسهيل وصول الأفراد ذوي الإعاقة البصرية إلى آيات القرآن بشكل مبسط ومفهوم.

منهج البحث

يعتمد منهج هذا البحث على المنهج المكتبي والميداني، حيث تم البحث عن المعلومات العامة لنظام البرايل من خلال استشراف المصادر المتوفرة في المكتبة واستفادة من المواقع الإلكترونية المفيدة. وأما الدراسة الميدانية لتعريفنا بمؤلف كتاب قرآني ومنهجه، وقد تم إجراء المقابلة الشخصية للحصول على الأفكار والمفاهيم المحورية.

وطريقة المقابلة

1. اجتماع تحديد النهج: في جامعة فطاني.

تم عقد اجتماع مع المشاركين في المقابلة لتحديد النهج وجمع المعلومات الضرورية. تم شرح موضوع البحث وأهمية مشاركة المشاركين لهم.

2. المقابلة عبر دردشة Messenger في Facebook

قام الباحث بإرسال رسائل خاصة عبر Messenger في Facebook للمشاركين في المقابلة، مما سهل عملية التواصل بشكل مريح وسريع، بتتبع الخطوات الآتية:

• إرسال رسالة تعريفية وشرح هدف المقابلة.

• إرسال الأسئلة للمشاركين واحداً تلو الآخر لإعطائهم وقتاً كافياً للرد بالتفصيل.

• متابعة الردود وطرح المزيد من الأسئلة إذا كانت هناك أي استفسارات.

وخصائص المشاركين في المقابلة

1. الذين لديهم خبرة لا تقل عن 5 سنوات في تعليم القرآن الكريم:

يكون لديهم خبرة ومعرفة متواصلة في تعليم القرآن الكريم، ويمكنهم تقديم معلومات عميقة حول التقنيات والأساليب التعليمية.

2. الذين يتعايشون مع الأشخاص ذوي الإعاقة البصرية:

لديهم خبرة في العمل أو التعايش مع الأشخاص ذوي الإعاقة البصرية، ويمكنهم فهم احتياجات ومشاكل الأشخاص ذوي

الإعاقة البصرية.

3. الذين هم أنفسهم ذوي الإعاقة البصرية:

يمكنهم تقديم معلومات من واقع تجاربهم الشخصية حول تعلم واستخدام القرآن الكريم في حياتهم اليومية، ويمكنهم تقديم

وجهات نظرهم وآرائهم حول الدعم الذي يحتاجونه.

قد تم الحفاظ على أخلاقيات البحث في الدراسات البشرية كالتالي:

طلب الموافقة: قبل إجراء المقابلة، تم تزويد المشاركين بمعلومات حول البحث وتم الحصول على موافقتهم الخطية.

السرية والخصوصية: تم الحفاظ على جميع المعلومات المستلمة من المشاركين بسرية تامة ولن يتم الكشف عنها للجمهور دون

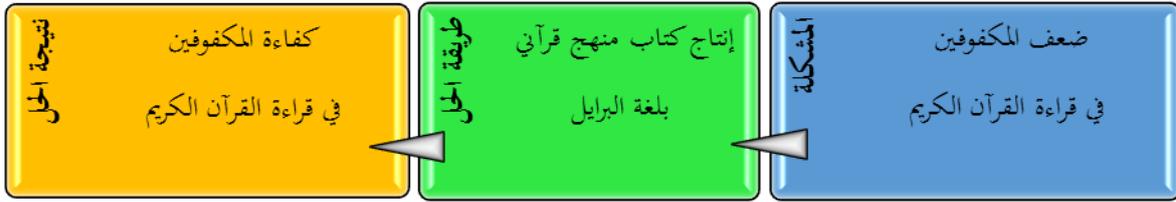
إذن.

السلامة: تم إجراء المقابلات بطريقة لا تسبب أي ضرر أو إزعاج للمشاركين.

وأما كيفية كتابة منهج قرآني بلغة البرايل، تم الاستعانة بأحرف البرايل المستوى الأول المتوافرة في اللغة العربية والتي يتم

توثيق قواعدها في المادة "Application of Braille in Quran Sunnah Studies".

الأفكار الرئيسية

نتائج البحث

المعلومات العامة لبرايل

لغة البرaille هو طريقة قراءة وكتابة مخصصة للأشخاص المكفوفين، تتميز بتشكيل نقاط محددة مرتبة في مربع عمودي مكون من ست نقاط. يمكن للمكفوفين قراءة هذا النظام عن طريق لمس النقاط المحددة بأطراف أصابعهم. ويتم كتابة البرaille باستخدام أدوات خاصة للكتابة تُسمى "السليت" و"الستائلس"، حيث يتم استخدام الستائلس لرفع نقاط محددة بناءً على الحروف المطلوبة، وتكون النقطة المحددة وفقاً لموقع نقطة الحرف المحددة. وتم كتابة البرaille من اليمين إلى اليسار. هذا النظام يمكن للأشخاص المكفوفين من قراءة وكتابة النصوص بشكل مستقل وفعال. تمثل قراءة وكتابة النصوص بواسطة لغة البرaille، من قبل الأفراد المكفوفين في مختلف أنحاء العالم حالياً، تطوراً هاماً في مجال التواصل والتعلم.

ابتكر لويس برايل الفرنسي هذا النظام وطوره، حيث وُلد في 4 يناير 1809، ونشأ في عائلة متخصصة في صناعة السروج. في سن الثالثة تعرض لحادث أدى إلى فقدان بصره بسبب أداة حادة مستخدمة في صنع السروج. اتضح لبرايل أن استخدام 12 نقطة كان بطيئاً وغير مناسب لقراءة النوتات الموسيقية، لذا قام بتطوير نظام من 6 نقاط يمكن لمسه بأطراف الأصابع فقط. تمكن هذا النظام من استبدال الحروف برموز قليلة ويمكن فهمها باللمس، مما أدى إلى انتشار استخدام لغة البرaille من قبل المكفوفين حول العالم واعتماده كوسيلة مؤثرة للقراءة والكتابة. في سنة 1829، أصدر لويس برايل كتاباً يمكن للأشخاص المكفوفين قراءته باستخدام النظام الذي اخترعه وطوّره والمعروف بلغة البرaille. تضمن هذا النظام مفردات فرنسية، إلى جانب مذكرات موسيقية وأغانٍ. توفي لويس برايل في 6 يناير 1852 عن عمره 43 عامًا، ومن ثم انتشرت لغة البرaille في كل أرجاء العالم. تكيفت هذه الطريقة في كل دولة مع لغتها الخاصة، وأصبحت وسيلة مهمة للمكفوفين لقراءة وكتابة المعلومات والتواصل بفاعلية. (ويراجي أمفر فايون، 2019)

طوّرت السيدة جينيفيف كولفيلد، الأمريكية العمياء، لغة البرaille لفائدة المكفوفين في تايلاند. حيث ولدت جينيفيف كولفيلد في 8 مايو 1888 في سوفولك، ولاية فرجينيا، الولايات المتحدة الأمريكية. تمت دعوتها من قبل الدكتور فون سانجسينجكيو لتأسيس مدرسة للمكفوفين في تايلاند عام 1939. وقامت جينيفيف كولفيلد بتأسيس مدرسة المكفوفين في تايلاند بدعم من الدكتور فون سانجسينجكيو ومجموعة من الأصدقاء التايلانديين. إنها تعتبر أول مدرسة للأشخاص ذوي الإعاقة في تايلاند، والتي تُعرف حالياً بمدرسة بانكوك للمكفوفين. وقامت جينيفيف كولفيلد برسم خريطة لتعليم المكفوفين في تايلاند حتى نهاية حياتها. وتوفيت في 12 ديسمبر 1972 وعمرها 84 عامًا، ودُفنت في مقبرة سامسين ناي في تايلاند. إن إسهامات جينيفيف كولفيلد ساهمت بشكل كبير في تطوير تعليم المكفوفين في تايلاند وتقديم فرص تعليمية مهمة لهم. (ويراجي أمفر فايون، 2017)

تعريف القرآن بلغة البرaille

القرآن بلغة البرaille هو نسخة من القرآن الكريم مكتوبة بلغة البرaille، وهو نظام خاص بالكتابة للأشخاص المكفوفين. يُستخدم في البرaille رموز خاصة تمثل الحروف الهجائية العربية، وعلامات الحركة مثل الفتحة والضمة والكسرة، والرموز مثل الشدة والسكون والمدة. تُستخدم هذه النسخة من القرآن لتمكين الأشخاص المكفوفين من قراءة وفهم النصوص القرآنية. (زيتي نورزليانا راشد، 2021).

إن إنتاج النسخة بالبرaille لكتاب "اقرأ" ساهم بشكل كبير في مساعدة الأشخاص المكفوفين على تعلم القرآن الكريم. وقد تم استخدامها كمادة تعليمية أساسية في المدارس الحكومية في ماليزيا في الوقت الحالي. (رشدي، 2017).

"اقرأ برايل 1" مناسب للاستخدام كوسيلة بداية في تعليم القرآن لدى الأشخاص ذوي الإعاقة البصرية من حيث المحتوى والإرشاد والأنشطة والعروض. "اقرأ برايل 1" تساعد بشكل كبير الأشخاص ذوي الإعاقة البصرية في دراسة القرآن. ومع ذلك، يجب إجراء بعض التحسينات لتكثيف استخدام "اقرأ برايل 1" مع قدرات فئة الأشخاص ذوي الإعاقة البصرية. (2019)

"اقرأ برايل 2" مناسب كأساس لتعلم القرآن الكريم لدى الأشخاص ذوي الإعاقة البصرية من حيث المحتوى والإرشاد والأنشطة والعروض. تساعد "اقرأ برايل 2" بشكل كبير الأشخاص ذوي الإعاقة البصرية في دراسة القرآن. هناك اختلافات بارزة يجب مراعاتها لضمان سلاسة عمليات التدريس والتعلم. (2019)

إن "اقرأ برايل الذكي" (Smart Iqra' Braille) أداة لتعليم الخطوات الأساسية لقراءة القرآن بالبرaille للطلاب ذوي الإعاقة البصرية، وهي الطريقة الأولى في العالم التي تستخدم تطبيقات الحاسوب. إنها نتيجة لعملية تحويل مناهج "اقرأ" إلى البرaille بناءً على مواصفات النصوص البرaille التي أصدرتها قسم الكتب المدرسية في وزارة التربية والتعليم. التعقيد في الحفاظ على النصوص المترتبة في كتب "اقرأ" بالبرaille، بالإضافة إلى عوامل الوزن والحجم، تجعل "اقرأ برايل الذكي" ذات فائدة كبيرة للطلاب الذين يعانون من ضعف البصر. يحمل "اقرأ برايل الذكي" القدرة على تعليم العديد من الطلاب في نفس الوقت وهو مناسب أيضًا للاستخدام من قبل المعلمين الذين ليس لديهم مهارات في تطبيقات البرaille. باستخدام "اقرأ برايل الذكي"، تمكن الطلاب من التعلم بشكل مستقل في أي مكان ولا يعتمدون بعد الآن على التعلم في الفصل الدراسي بإرشاد المعلم. (محي الدين بن هاشم،

التعريف بمؤلف قرآني ومنهج قرآني

المؤلف زكريا بن أحمد بن عثمان جعي نأ، المولود في 20 مارس 1976 م، هو عالم تايلاندي يشتهر بتأليفه بمنهج قرآني. حاز على شهادة البكالوريوس في القرآن والدراسات الإسلامية من الجامعة الإسلامية بالمدينة المنورة في المملكة العربية السعودية. يعمل حاليًا كمحاضر في مركز القرآن بجامعة فطاني منذ عام 2005م. يُعد زكريا بن أحمد بن عثمان جعي نأ محررًا ومدرّسًا في منهج قرآني، وفي جانب آخر قد ألف عدة مؤلفات من بينها "منهج قرآني"، و"فندوان بمباح القرآن"، و"رتل القرآن". يتضمن منهج قرآني ثلاثة أجزاء، حيث يتألف كل جزء من 30 صفحة، ويُستخدم لدراسة القرآن الكريم بطريقة سريعة ومبسّرة. (طارق عاوي ني، 2022)

كتاب منهج قرآني يعتبر من المقررات الدراسية الهامة لتعلم القرآن الكريم بأسلوب فعال للمبتدئين، وهو يؤكد على الجمع بين التجويد الصحيح والتفهم الدقيق للمعاني. يأتي هذا المنهج للمتعلم الفجوة التعليمية المتعلقة بتعلم القرآن في فطاني، ويسعى إلى توفير منهجية تعليمية تناسب قدراتهم الأكاديمية. وبفضل الله ثم بفضل الجهود المبذولة، تم اعتماد منهج قرآني كأحد أساليب التدريس والتعلم في الولايات الجنوبية الثلاثة في تايلاند. ويجري تطبيقه بشكل رئيسي في المعاهد والمدارس الدينية الابتدائية، بهدف تمكين الطلاب من تعلم القرآن بطريقة شاملة ومناسبة لقدراتهم واحتياجاتهم.

من أساليب تدريس كتاب منهج قرآني: التركيز على تعليم القراءة دون التركيز على التهجّي، ويشترط للمدرس اجتاز دورة منهج قرآني بنجاح، وهي دورة التي يتدرب المشاركون فيها، بهدف تحقيق اتقانهم في القراءة وفهم الأحكام. يأتي كتاب منهج قرآني بلغة

البرايل دورا هاما في تأثيره على الأفراد المكفوفين بصريًا، مما يمكنهم قراءة القرآن من المصحف المكتوب بلغة البرايل. ومع ذلك، فإن القرآن له تأثيرات عديدة ومنها يشفي الجروح القلبية ويهدئ الروح، وتُعزى بها مشاعر المؤمنين. وهذا ينطبق بشكل تام على المكفوفين الذين ابتلوا بفقدان البصر، فتلاوة القرآن عبادة للتواصل مع الله ومصدرًا للسكينة والراحة. ويقرؤون القرآن مستشعرين بسلام وبركة ومقربين إلى الله. لهذا السبب، يُعد القرآن رافدًا مهمًا للمؤمنين على مدار حياتهم، خاصة للذين ابتلوا بالإعاقة البصرية.

طرق كتابة منهج قرآني بلغة البرايل

حاول الباحثون بدراسة طرق كتابة كتاب منهج قرآني بلغة البرايل بدأ بتحليل أحرف البرايل للغة العربية المستوى الأول وقواعدها كوسيلة أساسية للدراسة والبحث عن هذا الموضوع، وتكون التفاصيل كالتالية

قائمة أحرف البرايل في اللغة العربية

رقم	أحرف هجائية	أحرف برايل	رقم	أحرف هجائية	أحرف برايل
1	ا	A	2	ب	B
3	ت	T	4	ث	?
5	ج	J	6	ح	:
7	خ	X	8	د	D
9	ذ	!	10	ر	R
11	ز	Z	12	س	S
13	ش	%	14	ص	&
15	ض	\$	16	ط)
17	ظ	=	18	ع	(
19	غ	<	20	ف	F
21	ق	Q	22	ك	K
23	ل	L	24	م	M
25	ن	N	26	و	W

V	لا	28	H	هـ	27
I	ي	30	‘	ء	29
Y	ئ	32	O	ى	31
/	أ	34		ؤ	33
*	ة	36	>	آ	35
‘1	ء	38	@	ؤ	37
‘U	ئ	40	‘2	ء	39
‘E	ء	42	‘5	ء	41
‘3	ء	44	‘9	ء	43
			,	ّ	45

قواعد كافة في كتابة منهج قرآني بلغة البرايل؛

- كل كلمة مكتوب في نفس السطر
- كل حرف مكتوب لوحدها
- إن القراءة من اليسار إلى اليمين
- إن الحركات والسكون مكتوبة بعد الحروف
- إن الفتحيتين مكتوبة بعد حرف الألف
- إن المد لا يحتاج إلى الحركة بعدها
- إن الشدة مكتوبة قبل الحروف
- ال التعريف (القمرية) يبدأ (ا + ل + °)
- ال التعريف (الشمسية) يبدأ (ا + ل + °)
- إن الألف الصغرى خاصة لفظ الجلالة، وأسماء الإشارة، والحروف المقطعة
- مد بدل مكتوب ب (آ)
- همزة الوصل لا توجد حركة بعدها

- الأسماء الموصولة تبدأ ب (ا + ل +)
- الأمثلة من كتاب منهج قرآني وتطبيقها في كتابها بلغة البرايل

أ. فَلَا يَسْتَطِيعُونَ

(فَ لَا يَ سَ تَ طَ يَ عَ وَ نَ)

F1v i1s3t1)I(wn1

- إن الحركات والسكون مكتوبة بعد الحروف
- إن المد لا يحتاج إلى الحركة بعدها

ب. لَقَدْ تَقَطَّعَ

(لَ قَ دَ تَ قَ طَ عَ)

L1q1d3 t1q1,)1(1

- إن الحركات والسكون مكتوبة بعد الحروف
- إن الشدة مكتوبة قبل الحروف
- كل حرف مكتوب لوحدها

ج. وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ حُسْبَانًا

(وَال شَّم سَ وَال قَم رَ حُ سُبَانَا)

W1al,%1m3s1 w1al3q1m1r1 :us3bana2

- إن الحركات والسكون مكتوبة بعد الحروف
- ال التعريف (الشمسية) يبدأ (ا + ل +)
- ال التعريف (القمرية) يبدأ (ا + ل +)
- إن الفتحتين مكتوبة بعد حرف الألف

د. أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

(أَقْرَأَ بِ اسْمِ ر بِّ كِ الَّذِي خَلَقَ)

Aq3r1/3 beas3me r1,bek1 a,l1li x1l1q1

- همزة الوصل لا توجد حركة بعدها
- إن الحركات والسكون مكتوبة بعد الحروف
- إن الشدة مكتوبة قبل الحروف

- الأسماء الموصولة تبدأ ب (ا + ء + ل +)
- إن المد لا يحتاج إلى الحركة بعدها

خلاصة البحث

لغة البرaille هو أسلوب متخصص في القراءة والكتابة، مصمم خصيصًا لتلبية احتياجات الأشخاص المكفوفين. وكتاب منهج قرءاني يُعدُّ واحدًا من المقررات الدراسية البارزة والمهمة لتعلم القرآن الكريم بأسلوب فعال ومؤثر. يأتي منهج قرءاني بلغة البرaille بدور مهم في تأثير الأفراد المعاقين بصريًا، حيث يُمكنهم قراءة القرآن من المصحف المكتوب بلغة البرaille. وعلى الرغم من ذلك، يعتبر دراسة القرآن دواءً جيدًا يُداوي الجروح القلبية ويهدئ الروح ويُشفي مشاعر المؤمنين، خاصةً للأفراد المكفوفين والذين ابتلوا بفقدان نعمة البصر. ومن هنا، يتجلى أهمية القرآن كوسيلة تربطهم بالله، ويجدون في قراءته السلام والبركة، ويكون للقرآن دورًا مهمًا في إرشاد المؤمنين على مدار حياتهم

مناقشة البحث

نلاحظ في تايلاند، يعتمد المكفوفون حاليًا على قراءة القرآن بلغة البرaille المستوردة من ماليزيا والتي تتضمن 30 جزءًا. ونلاحظ أن الأفراد الذين ليس لديهم معرفة أساسية بلغة البرaille لا يتمتعون بل يواجهون صعوبة في قراءة القرآن. بينما كانت كتابة القرآن بلغة البرaille في تايلاند، يقوم بتطبيق هذا النظام على النص القرآني بخط الإملاء المعروف لديهم. وأما في ماليزيا، فقد تم تطوير المصحف القرآني بلغة البرaille على أساس الرسم العثماني للقرآن، فله الحمد.

الاقتراحات

قد اقترح الباحثون للباحثين الآخرين دراسات عديدة في مجالات متعددة عن كتب الدين الاسلامي وبخصوص كتب الحديث النبوي ثم يقدمون هذه الكتب بلغة البرaille إلى هؤلاء المكفوفين المحتاجين.

المصادر والمراجع

زكريا جىءناً. مدير المدرسة دار القرآن سكم. 2022. طارق عاوي نيء. 21 سبتمبر 2022.
محمدي والي حستان. 2022. طارق عاوي نيء. 17 سبتمبر 2022.

Abd Kadir, K., Hashim, M., Muhamad, N.A.F., Mohd. Raus, H.N., Ja'afar, N. and Omar, N.B. (2019). Kesesuaian Kandungan Buku Iqra' Braille 1 Sebagai Permulaan Pengajaran Al-Quran kepada Golongan OKU Penglihatan. 'Abqari Journal. 20, 2 (Nov. 2019), 49-59. DOI:https://doi.org/10.33102/abqari.vol20no2.214.

Abd Kadir, K., Hashim, M., Muhamad, N.A.F., Mohd. Raus, H.N., Ja'afar, N. and Omar, N.B. (2019). Kesesuaian Kandungan Buku Iqra' Braille 2 Kepada Golongan Oku Penglihatan Sebagai Asas Mempelajari Al-quran. Journal of Islamic, Social, Economics and

Development. 4, 20 (June. 2019), 108-118.
<https://oarep.usim.edu.my/jspui/handle/123456789/11245>

Anan Tanwilaisiri and Phichit Kajondecha. (2023). *Development of Braille-making Devices on Pharmaceutical Labels using 3D Printers*. วารสารวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (The Journal of Industrial Technology) ISSN (Print): 1686-9869, ISSN (online): 2697-5548 DOI: 10.14416/j.ind.tech.2023.08.001

Phunong-ong, P. (2013). *The Roles and Functions of Support Teachers for Secondary School Learners with Visual Impairment*. HRD Journal, 2(1), 39–53. Retrieved from <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HRDJ/article/view/11218>

Rasdi, M. N. A., Ahmad Razuan, S. R., Mohd Raus, N., & Jaafar, N. (2017). *Iqra Braille Sebagai Modul Asas Pengajaran dan Pembelajaran Tilawah Al-Quran Braille: Isu Ketidakseragaman antara Dua Teks*. Journal of Quran Sunnah Education & Special Needs, 1(1). <https://doi.org/10.33102/jqss.vol1no1.1>

Rashed, Z. N., Mohd Pisol, M. I., Rosli, H. F., Harun, Z., & Mohammad Azmi, A. A. (2021). *Penelitian Terhadap Pengajaran dan Pembelajaran Al Quran Braille: Satu Analisis: Analysis on Teaching and Learning of Vision Impairement Using Braille Quranic Mushaf*. Journal of Quran Sunnah Education & Special Needs, 5(2), 71-79. <https://doi.org/10.33102/jqss.vol5no2.134>

Joseph, M.M. (2010). “*A Phenomenological Study Exploring the Educational, Vocational and Social Experiences of College Educated Individuals Who are Visually Impaired*”, A dissertation presented or the degree Doctor of Philosophy to the faculty of the College of Education of Ohio University.

Mahyuddin Bin Hashim etc. *Smart Iqra' Braille Project*. <https://www.usim.edu.my/portfolio-items/smart-iqra-braille/>

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. <http://web1.dep.go.th/?q=th/node/446>

เจนีวีฟ คอลฟิลด์. *คู่มือมาตรฐานการใช้อักษรเบรลล์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการใช้อักษรเบรลล์แห่งประเทศไทย.

RESEARCH

Absorption of Arabic in the Patani Malay Dialect in Kampung Serong

Hasuenah Wohseng*, Aseeyah Kuwing**, Fathiyah Chapakia***, Islahuddin****

*Master of Malay Education, Department of Malay, Fatoni University

**Master of Education, Department of Malay, Fatoni University

***Master of Malay Studies, Department of Malay, Fatoni University

****Master of Arts, Department of Malay, Fatoni University

Abstract

Language development and change can be influenced by community interaction. The interaction causes absorption from one language to another. The same is true of Arabic absorption words in the Patani Malay Dialect. This study aims to examine the form of Arabic absorption word changes in the Patani Malay Dialect in Kampung Serong. This study is a qualitative study with a descriptive approach. The source of the data is Arabic words in the Patani Malay Dialect in Kampung Serong. Data collection techniques using: 1) observation and note techniques; and 2) interview and recording techniques. Data analysis techniques used, including 1) data identification; 2) data grouping; 3) data analysis; 4) summarizing data; and 5) data presentation. This study found that: 1) there is Arabic absorption vocabulary in Patani Malay Dialect in Kampung Serong as many as 40 words; 2) the data is divided into 3 categories, i.e. words absorbed through adoption, there are 4 words, words absorbed through adaptation, there are 33 words, and words absorbed through translation, there are 3 words; 3) changes in Arabic sounds and vocabulary in the Patani Malay Dialect due to the inevitable phonemes and pronunciation between the Patani Malay Dialect and the Arabic language. In addition, the results of the study can be used as teaching material for Foreign Vocabulary courses in Malay at Fatoni University or elsewhere.

Keywords: absorption, Arabic, Patani Malay Dialect, Kampung Serong

KAJIAN***Penyerapan Bahasa Arab dalam Dialek Melayu Patani di Kampung Serong****Hasuenah Wohseng*, Aseeyah Kuwing**, Fathiyah Chapakia***, Islahuddin*******Magister Pendidikan Bahasa Melayu, Jabatan Bahasa Melayu, Universiti Fatoni****Magister Pengkajian Bahasa, Jabatan Bahasa Melayu, Universiti Fatoni*****Magister Pengkajian Bahasa Melayu, Jabatan Bahasa Melayu, Universiti Fatoni******Magister Ilmu Sastera, Jabatan Bahasa Melayu, Universiti Fatoni***Abstrak**

Perkembangan dan perubahan bahasa boleh dipengaruhi oleh interaksi masyarakat. Interaksi tersebut menyebabkan terjadinya serapan dari bahasa satu ke bahasa yang lain. Demikian juga kata serapan bahasa Arab dalam Dialek Melayu Patani. Kajian ini bertujuan untuk mengkaji bentuk perubahan kata serapan bahasa Arab dalam Dialek Melayu Patani di Kampung Serong. Kajian ini merupakan kajian kualitatif dengan pendekatan deskriptif. Sumber data adalah kata serapan bahasa arab dalam Dialek Melayu Patani di Kampung Serong. Teknik pengumpulan data menggunakan: 1) teknik pemerhatian dan catatan; dan 2) teknik temu bual dan rakaman. Teknik analisis data yang digunakan, di antaranya: 1) identifikasi data; 2) pengelompokan data; 3) penghuraian data; 4) penyimpulan data; dan 5) penyajian data. Kajian ini didapati bahawa: 1) terdapat kosa kata serapan bahasa Arab dalam Dialek Melayu Patani di Kampung Serong sebanyak 40 perkataan; 2) data tersebut dibahagikan kepada 3 kategori iaitu kata serapan yang diserapkan secara adopsi terdapat 4 perkataan, kata serapan yang diserapkan secara adaptasi terdapat 33 perkataan, dan kata serapan yang diserapkan secara terjemahan terdapat 3 perkataan; 3) kosa kata yang diterima pakai digunakan secara tidak sedar kerana kesamaan agama dan budaya Islam; 4) perubahan bunyi dan kosa kata bahasa Arab dalam Dialek Melayu Patani disebabkan oleh fonem dan sebutan yang tidak dapat dielakkan antara Dialek Melayu Patani dan bahasa Arab; 5) faktor budaya yang mempengaruhi penterjemahan, iaitu pengaruh Islam yang kuat dalam masyarakat Patani bertujuan untuk kemudahan dalam hidup seharian. Selain itu, hasil kajian dapat digunakan sebagai bahan pengajaran mata kursus Kosa Kata Asing dalam Bahasa Melayu di Universiti Fatoni mahupun di tempat lain.

Kata Kunci: *penyerapan, Bahasa Arab, Dialek Melayu Patani, Kampung Serong*

Pendahuluan

Proses peminjaman kata terjadi saat bahasa berkembang. Ini terjadi ketika kata-kata dari bahasa asing masuk ke dalam bahasa sasaran yang bergantung pada penggunaan dan upaya untuk memperkayanya dengan kata-kata baru dari bahasa lain. Kehadiran elemen asing dalam bahasa sasaran tidak dapat dihindari. Ini kerana negara-negara yang kurang maju akan mengadopsi banyak istilah dari negara-negara yang lebih maju. Akibatnya, itu terjadi kerana pertembungan bahasa atau kontak bahasa, iaitu pertembungan masyarakat pengguna bahasa yang berbeza yang terjadi kerana penghijrahan dan perantauan penuturnya. Bahasa akan berubah ketika satu bahasa bertemu dengan bahasa yang lain, terutama dari segi bunyi atau fonologi, bentuk kata atau morfologi dan bentuk ayat atau sintaksis.

Menurut Trask (2007) dalam Ibtisam & Imran Ho Abdullah (2018), kontak atau hubungan bahasa adalah penyebab berlakunya perubahan bahasa. Fenomena peminjaman leksikal bahasa asing oleh pengguna bahasa sasaran adalah salah satu penyebabnya. Oleh kerana itu, peminjaman kata dalam masyarakat tertentu berlaku kerana dari campuran budaya dan bahasa (Puteri Roslina (1994); Bynon (1994) dalam Ibtisam & Imran Ho Abdullah (2018). Oleh kerana itu, peminjaman bahasa tidak sama dengan proses mengubah kata-kata dari bahasa asing ke bahasa peminjam atau sasaran, baik dalam strukturnya maupun diubah sesuai dengan bahasa sasaran (Noriah (1999); Abdul Basir (2009) dalam Ibtisam & Imran Ho Abdullah (2018). Peminjaman bahasa biasanya tidak direncanakan. Gejala peminjaman ini muncul secara sedar atau tidak sedar dalam pertembungan pemakai bahasa tertentu dengan pemakai bahasa lain. Jadi, peminjaman kata-kata ini dan peminjaman berlaku bersama-sama dengan peminjaman atau pengenalan ciri-ciri kebudayaan baru, baik yang merupakan kebudayaan kebendaan mahupun yang merupakan kebudayaan bukan kebendaan (Puteri Roslina (1994); Asmah (1995); Trask (2007) dalam Ibtisam & Imran Ho Abdullah (2018).

Tidak dapat disangkal bahawa kedatangan Islam yang dibawa oleh para perantau Arab yang berfungsi sebagai pendakwah Islam ke rantau ini memiliki dampak pada perkembangan kata pinjaman Arab dalam bahasa Melayu. Bahkan dengan kedatangan Islam, tulisan Jawi diciptakan oleh abjad Arab, yang membantu bahasa dan kesusasteraan Melayu berkembang lebih jauh. Oleh kerana itu, kedatangan Islamlah memiliki dampak yang signifikan terhadap pertumbuhan kesusasteraan Melayu. Kemudian ditemukan bahawa huruf Jawi ini digunakan untuk menulis buku agama, ilmu pengetahuan, dan literatur. Dengan demikian, penggunaan dan asimilasi kata-kata Arab ke dalam bahasa Melayu menambah kekuatan dan kesempurnaan karya sastra Melayu. Bahasa Melayu sekarang menjadi bahasa pasar yang kuat, setelah sebelumnya hanya digunakan oleh sedikit orang (Abdullah, 1990; Ronkel (1977) dalam Ibtisam & Imran Ho Abdullah (2018).

Salah satu penyebab utama penggunaan kata "pinjaman" Arab dalam bahasa Melayu adalah hubungan antara perniagaan dan penyebaran agama Islam yang dibawa oleh para pedagang Arab ke Tanah Melayu. Dengan masuknya agama Islam ke Nusantara, agama ini mungkin telah menyebar luaskan di seluruh Nusantara. Menggambarkan kekayaan dalam bidang bahasa Melayu dan literatur. Ini menjadikan bahasa Melayu sebagai bahasa ilmu dan lingua franca di Nusantara. Kerana sifatnya yang fleksibel dan sederhana, bahasa Melayu berfungsi sebagai lingua franca dengan baik dan dapat mengadaptasi diri dengan perubahan zaman. Selain itu, dari segi ketatabahasaan, bahasa Melayu mirip dengan bahasa Arab. Dalam linguistik, kedua bahasa tersebut dianggap sebagai bahasa "Oligo-Sintesis" dengan sebahagian besar perbendaharaan kata berasal daripada kata dasar kata atau kata dasar yang sedikit jumlahnya (Abdullah (1990) dalam Ibtisam & Imran Ho Abdullah (2018).

Istilah-istilah ini terkait dengan hukum Islam, bahasa Arab inilah yang memungkinkan agama Islam menyebar ke seluruh Semenanjung Tanah Melayu. Oleh kerana itu, bahasa Melayu telah mengalami transformasi yang signifikan. Bahasa Melayu menjadi bahasa pengantar utama Islam di seluruh Kepulauan Melayu-Indonesia kerana kaya dengan kata-kata dari perkataan Arab dan Parsi. Oleh itu, diperkirakan lebih dari 1000 kata Arab telah dipinjam oleh bahasa Melayu, khususnya dalam bidang ilmu Islam, kerana pengaruh besar bahasa Arab. Akibatnya, kosa kata bahasa Melayu dan pemikiran orang Melayu telah berkembang dalam era globalisasi. Selain itu, kosa kata Arab yang telah lama terserap masuk ke dalam bahasa Melayu sehingga tidak disedari bahawa kata-kata ini adalah kata pinjaman daripada bahasa Arab (Ayatroheadi (2002); Noresah (2006) dalam Ibtisam & Imran Ho Abdullah (2018).

Bahasa Melayu telah digunakan oleh orang Islam di Pattani, Yala, Narathiwat, Songkla, Satun, dan kawasan lain di sekitar Segenting Kra selama beribu-ribu tahun. Beberapa bukti menunjukkan kewujudan Kerajaan Melayu Langkasuka dan Tambralinga pada permulaan abad pertama. Bahasa ini telah berkembang dalam kalangan penduduk negara kota Langkasuka dan Tambralinga semasa kerajaan Melayu Sriwijaya berkembang sehingga ke Semenanjung, bersama-sama dengan perubahan tamadun yang berlaku pada masa itu (A.H. dan CheLaeh, 2020).

Bahasa Melayu menerima agama Islam melalui bahasa Arab iaitu melalui tulisan, sebutan, huruf kosa kata, morfologi, sintaksis, semantik dan laras Bahasa. Walaubagaimanapun pengaruh yang paling penting ialah tulisan kosa kata. Hal ini disebabkan pengaruh tulisan dan kosa kata yang telah membantu mengubah taraf kedudukan bahasa Melayu sebagai bahasa *lingua franca* yang digunakan secara meluas di alam Melayu (Suraiya C., 2021).

Sementara itu, orang Melayu Patani tinggal di kawasan selatan Thailand, yang termasuk Pattani, Yala, Narathiwat dan sebahagian Songkla. Worawit (1990) menyatakan bahawa istilah

Pattani merujuk kepada kawasan yang ditetapkan oleh kerajaan Thailand mengikut Akta pembahagian kawasan pentadbiran negara. Sementara itu, Patani merujuk kepada wilayah Pattani, Yala, Narathiwat dan sebahagian daripada wilayah Songkla yang pernah ditadbir oleh orang Melayu. Secara khusus, penulisan ini menggunakan perkataan Patani untuk Dialek Melayu Patani, yang ialah dialek yang dituturkan di kawasan yang termasuk Pattani, Yala, Narathiwat dan bahagian Songkla (A.H. dan CheLaeh, 2020).

Auni (2000) dan Mohd. Lazim (2005) dalam Muhammatsoreh Hayisama-Ae (2019) mengatakan bahawa tidak terdapat catatan atau kajian secara khusus tentang kedatangan bahasa Arab ke Selatan Thailand. Hal ini, sama juga dengan ketiadaan bukti masyarakat Islam Selatan Thailand menggunakan tulisan Jawi. Namun demikian, terdapat beberapa sumber menyatakan bahawa bahasa Arab sudah sampai ke Alam Melayu lebih awal daripada agama Islam. Kedatangannya dikatakan melalui pedagang-pedagang Arab yang berniaga di kawasan-kawasan sekitar Tanah Melayu.

Begitu juga dengan masyarakat Melayu di Kampung Serong. Mereka menggunakan Dialek Melayu Patani dalam pertuturan mereka, sehingga terdapat kosa kata bahasa Arab yang terserap dalam dalam pertuturan mereka dengan secara tidak sedar. Mereka menggunakan kata-kata bahasa Arab dalam dialek Melayu dengan menyesuaikan lidah atau lisan Melayu.

Terdapat beberapa sebab mengapa berlakunya saling mempengaruhi bahasa dalam masyarakat. Salah satu sebabnya ialah keperluan untuk berhubung dengan orang lain dengan cara yang berkesan. Bahasa yang mempunyai keupayaan untuk menyampaikan maksud yang lebih besar akan mempengaruhi bahasa yang tidak begitu lengkap untuk tujuan ini. Selain itu, kedua-dua pihak belajar bahasa masing-masing dan mempengaruhi satu sama lain dalam usaha untuk berhubung dengan lebih baik. Kadang-kadang, satu masyarakat membawa sesuatu yang baharu kepada masyarakat yang lain. Memandangkan masyarakat penerima tidak mempunyai istilah yang sesuai untuk merujuk kepada elemen baharu, mereka juga meminjam istilah untuk gejala baharu dan istilah lain yang berkaitan dengannya. Demikianlah proses peminjaman bahasa berfungsi.

Oleh itu, kajian ini mengenai istilah penyerapan bahasa Arab dalam Dialek Melayu Patani di Kampung Serong ini hanya berfokus pada perubahan fonologi dan morfologi. Setiap perkataan yang dipinjam akan melalui perubahan dan disesuaikan dengan bahasa asing. Kata pinjaman ini termasuk disimpan dalam bentuk asalnya atau disesuaikan dengan lidah Melayu, dan ada yang tidak mengalami sebarang perubahan, atau kekal dalam bentuk asal. Oleh itu, dari sudut pandangan perubahan fonologi dan morfologi, kajian ini mengkaji perubahan dalam kata penyerapan bahasa Arab yang meresap ke dalam bahasa sumber.

Istilah "serapan" merujuk kepada proses menggabungkan kata-kata dari bahasa asing ke dalam bahasa lain sehingga ia menjadi biasa dan digunakan secara meluas dalam bahasa tersebut. Iaitu proses memasukkan elemen atau pola dari bahasa lain dan kemudian memasukkannya ke dalam suatu bahasa tertentu. Kata "serapan" juga dikenali sebagai "pinjaman", iaitu kata yang diambil daripada bahasa lain dan kemudian disesuaikan dengan norma bahasa tertentu. Penyerapan bahasa boleh disebabkan oleh komunikasi yang berterusan antara penutur bahasa yang berbeza dalam tempoh masa yang relatif lama. Komunikasi bahasa ialah hubungan yang berlaku antara kumpulan masyarakat yang berbeza yang masing-masing mempunyai perbezaan. Kata yang diserap ialah kata yang berasal dari bahasa asing dan kemudian menjadi sebahagian daripada suatu bahasa dan diterima pemakaiannya secara universal oleh masyarakat penutur bahasa.

Dengan mengambil kira ciri-ciri berikut, istilah kata serapan digunakan. Pertama, kata serapan telah diterima dan digunakan sebagai perbendaharaan kata dalam bahasa penerima. Kedua, kosa kata serapan yang diserap ke dalam bahasa penerima ini terus mempunyai hubungan kognitif dengan bahasa asalnya, menjadikannya mesra bahasa. Ketiga, kosa kata serapan disesuaikan dengan bahasa asalnya (Anida dan Nor Hashimah, 2017).

Sementara itu, kajian lampau telah dilakukan oleh Ibtisam Abdullah dan Imran Ho Abdullah (2018) bertajuk "*Kata Pinjaman Arab dalam Bahasa Melayu Analisis Kajian dari Sudut Perubahan Morfologi*". Hasil kajian didapati bahawa perubahan morfologi yang berlaku adalah perubahan kelas kata bahasa sumber iaitu yang meresap masuk ke dalam bahasa sasaran. Perubahan kelas kata yang berlaku adalah kelas kata bahasa sumber yang pada asalnya Kata Nama (KN) berubah menjadi Kata Kerja (KK), atau Kata Nama (KN) berubah menjadi Kata Adjektif (KAdj), atau Kata Nama (KN) berubah menjadi Kata Adverba (KAdv) dalam bahasa sasaran mengikut binaan struktur ayat. Bahasa Melayu didapati banyak meminjam kata Arab yang terdiri daripada kelas kata Kata Nama kerana ianya menepati sistem tatabahasa bahasa Melayu itu sendiri. Justeru itu, peminjaman bahasa merupakan satu proses bahasa yang penting dalam perkembangan sesuatu bahasa.

Selanjutnya, kajian yang telah dilakukan oleh Adisti Nur Inayah Nisa, dkk (2018). Kajian bertajuk "Pergeseran pada Kata Pinjaman Bahasa Arab di Kampung Arab". Hasil kajiannya iaitu ditemukan kata pinjaman dalam bahasa Arab sesuai dengan teori Einar Haugen. Kategori pertama iaitu analisis mengenai *loan word*, dalam bahasa Arab ditemukan kata pinjaman *loanword*, yaitu: أبي (abi), أمي (ummi), هدية (hadiyah), زوجة (zaujah), احسن (ahsan) sedangkan *loanshift* terbagi menjadi tiga iaitu *loan homonym*, *sinonim*, dan *translation*. Adapun contoh *loan homonym* iaitu: هوي (hawi), فضول (fudhul), شغل (syughul), *loan sinonim*, iaitu: عفو (áfwan), قم (qum) dan yang terakhir

adalah *loan translation*, contohnya yaitu *سواك* (sawak) dan yang terakhir pinjaman yang termasuk *loanblend* adalah *رجل* (rijal), *يس* (yasin), *قهوة* (qahwah), *خير* (khair), *بيت* (bait). Kesimpulannya iaitu pergeseran bahasa ini bisa terjadi dikarenakan adanya pengaruh dialek Buleleng. Selain itu, pengaruh bahasa Indonesia juga sangat besar untuk mengubah kosa kata dalam bahasa Arab.

Lebih lanjut, kajian oleh Faizmailiatu Sofa dan Tulus Musthofa (2020), bertajuk “Perubahan Bunyi Kata Serapan Bahasa Arab dalam Bahasa Indonesia dan Implikasinya pada Pembelajaran Bahasa Arab”. Hasil kajian dapat disimpulkan bahwa penyerapan bunyi dari bahasa Arab ke bahasa Indonesia mengalami banyak modifikasi yang disesuaikan dengan dialek penutur Indonesia. Proses penyerapan dimulai dari bahasa lisan, yang kemudian diubah dalam bahasa tulisan. Kata serapan bahasa Arab dalam bahasa Indonesia memiliki dampak positif dan negative bagi proses pembelajaran. Dampak positifnya adalah adanya kata serapan dapat membantu memudahkan belajar kata lain. Dampak ini dapat dirasakan apabila bunyi dan penggunaan kata tidak mengalami perubahan sama sekali. Dampak negatif dapat terjadi apabila bunyi dan penggunaan kata mengalami perubahan dan modifikasi, sehingga para pelajar akan mengalami kesulitan dalam memahami bunyi asli dan penggunaan kata tersebut dalam bahasa Arab.

Selain itu, kajian yang dilakukan oleh Tuti Rafsanjani dan Rhomiy Handican (2023) mengkaji tentang “Pengaruh Bahasa Arab terhadap Perkembangan Bahasa Indonesia”. Hasil kajian menunjukkan bahwa pengaruh bahasa Arab terhadap bahasa Indonesia dapat dilihat dari beberapa aspek. Pertama, terdapat pengaruh leksikal, bahasa Arab memberikan kontribusi kata-kata pinjaman dalam bahasa Indonesia, terutama dalam bidang agama, ilmu pengetahuan, dan budaya Arab. Kedua, pengaruh sintaksis, struktur kalimat bahasa Arab memiliki pengaruh terhadap konstruksi kalimat bahasa Indonesia, terutama dalam konteks penggunaan huruf-huruf Arab dan tata bahasa Arab.

Berdasarkan perkara di atas, kosa kata bahasa Arab telah terserap dalam Dialek Melayu Patani di Kampung Serong. Selain itu, kosa kata bahasa Arab tersebut digunakan dalam hidup seharian secara tidak sadar. Oleh itu, pengkaji tertarik melakukan kajian bertajuk “Penyerapan Bahasa Arab dalam Dialek Melayu Patani di Kampung Serong.”

Tujuan Kajian

Berdasarkan latar belakang di atas, soalan kajian dalam kajian ini adalah bagaimanakah bentuk perubahan kata pinjaman bahasa Arab dalam Dialek Melayu Patani di Kampung Serong? Sementara itu, kajian ini juga bertujuan untuk mengkaji bentuk perubahan kata serapan bahasa Arab dalam Dialek Melayu Patani di Kampung Serong.

Metodologi Kajian

Kajian ini termasuk dalam jenis kajian kualitatif dengan pendekatan deskriptif. Pendekatan kualitatif bertujuan untuk mendeskripsikan hasil analisis secara mendalam dan teliti. Metode deskriptif menjelaskan hubungan antara fenomena yang diselidiki dan memberi gambaran secara sistematis (Nasir, 2011). Instrumen kajian dalam kajian ini adalah peneliti sendiri (Sugiyono, 2017).

Sumber data dari responden mengenai penyerapan kosa kata bahasa arab dalam Dialek Melayu Patani di Kampung Serong. Teknik pengumpulan data menggunakan teknik pemerhatian dan catatan kemudian menggunakan teknik temu bual dan rakaman. Teknik analisis data menggunakan teknik-teknik, di antaranya: 1) identifikasi data, iaitu sebanyak 40 data; 2) mengelompokkan data menjadi tiga bahagian, iaitu adopsi, adaptasi dan terjemahan; 3) menghuraikan data, yaitu menghuraikan proses penyerapan secara adopsi, proses penyerapan secara adaptasi dan penyerapan secara terjemahan; 4) menyimpulkan data; 5) menyajikan data dengan teknik deskriptif.

Hasil Kajian dan Pembahasan

Setelah data terkumpul dan dianalisis, bentuk kata serapan Bahasa Arab (seterusnya disingkat BA) dalam Dialek Melayu Patani (seterusnya disingkat DMP) berupa kata dasar yang digunakan dalam kehidupan sehari-hari dalam masyarakat di Kampung Serong. Penyerapan perkataan BA dalam DMP tersebut dikategorikan berdasarkan proses penyerapan secara adopsi, penyerapan secara adaptasi, dan proses penyerapan berdasarkan terjemahan. Berikut ini merupakan jadual perkataan serapan BA dalam DMP di Kampung Serong.

Bil.	Bahasa Arab (BA)	Dialek Melayu Patani (DMP)	Bahasa Melayu (BM)
1	جلباب	[jubɔh]	/jubah/
2	طربوش	[dɛbuh]	/tarbus/
3	حجاب	[kaiŋ luboŋ]	/jilbab/
4	نقاب	[kaiŋ tudon mukɔ]	/cadar/
5	سراويل	[sluwa]	/seluar/
6	كتاب	[kitaʔ]	/kitab/
7	صابون	[saboŋ]	/sabun/
8	كرسي	[kisi]	/kerusi/
9	قلم	[kalɛ]	/kalam/
10	القرطاس	[kɛtah]	/kertas/
11	قرن	[kɔroŋ]	/karun/

Bil.	Bahasa Arab (BA)	Dialek Melayu Patani (DMP)	Bahasa Melayu (BM)
12	جن	[jiŋ]	/jin/
13	شيطان	[sɛtɛ]	/syaitan/
14	بلاء	[balɔ]	/bala/
15	جيران	[jirɛ]	/jiran/
16	قضاء	[kɔdɔ]	/qada/
17	قدر	[kɔda]	/qadar/
18	ملائكة	[malɛkaʔ]	/malaikat/
19	رجع	[rɔjɔʔ]	/rujuk/
20	باطن	[bateŋ]	/batin/
21	علماء	[ulamaʔ]	/ulama/
22	فهم	[pɛhɛ]	/faham/
23	فرض	[fardu]	/fardu/
24	قصر	[kɔsa]	/qasar/
25	ضحى	[duha]	/duha/
26	ضرورة	[dɔruraʔ]	/darurat/
27	ضعيف	[dɔɛh]	/daif/
28	طبيعة	[tɔbiaʔ]	/tabiat/
29	طمع	[tɔmɔʔ]	/tamak/
30	ذكر	[zike]	/zikir/
31	مثل	[misa]	/misal/
32	حديث	[hadeh]	/hadis/
33	حرام	[harɛ]	/haram/
34	حلقوم	[lɔkoŋ]	/halkum/
35	شرط	[ʃaraʔ]	/syarat/
36	صحابا	[sɔhabaʔ]	/sahabat/
37	صدقة	[dɔkɔh]	/sedekah/
38	زكاة	[zakaʔ]	/zakat/
39	زمان	[zaman]	/zaman/
40	تقويم	[takweŋ]	/takwim/

A. Kata Serapan yang Diserapkan Secara Adopsi

Bil.	Bahasa Arab (BA)	Dialek Melayu Patani (DMP)	Bahasa Melayu (BM)
1	جن	[jin]	/jin/
2	باطن	[bate]	/batin/
3	فرض	[fardu]	/fardu/
4	ضحى	[duha]	/duha/

Data 1 perkataan (جن) dalam bahasa Arab dan [jin] dalam DMP di Kampung Serong, yang memberi makna adalah sejenis makhluk Allah yang diciptakan Allah daripada api yang boleh menyerupai malaikat (Kamus Dewan, 2007). Perkataan [jin] termasuk kata serapan dalam kategori adopsi kerana diserap secara penuh sehingga tidak ada penulisan maupun sebutan dari BA dan DMP. Perkataan [Jin] ini termasuk kata serapan dalam jenis kata nama abstrak.

Data 2 perkataan (باطن) dalam bahasa Arab dan [bate] dalam DMP di Kampung Serong, yang memberi makna adalah perasaan dalam hati (Kamus Dewan, 2007). Perkataan [bate] termasuk kata serapan dalam kategori adopsi kerana diserap secara penuh sehingga tidak ada penulisan maupun sebutan dari BA dan DMP. Perkataan [batin] ini termasuk kata serapan dalam jenis kata sifat.

Data 3 perkataan (فرض) dalam bahasa Arab dan [fardu] dalam DMP di Kampung Serong, yang memberi makna adalah kewajiban yang dituntut oleh agama (Kamus Dewan, 2007). Perkataan [fardu] termasuk kata serapan dalam kategori adopsi kerana diserap secara penuh sehingga tidak ada penulisan maupun sebutan dari BA dan DMP. Perkataan [fardu] ini termasuk kata serapan dalam jenis kata sifat.

Data 4 perkataan (ضحى) dalam bahasa Arab dan [duha] dalam DMP di Kampung Serong, yang memberi makna adalah waktu pagi sehingga menjelang tengah hari (Kamus Dewan, 2007). Perkataan [duha] termasuk kata serapan dalam kategori adopsi kerana diserap secara penuh sehingga tidak ada penulisan maupun sebutan dari BA dan DMP. Perkataan [duha] ini termasuk kata serapan dalam jenis kata sifat.

Berdasarkan analisis data-data di atas dapat disimpulkan bahawa kosa kata-kosa kata tersebut termasuk kata serapan dalam kategori adopsi kerana diserap secara penuh sehingga tidak ada perubahan penulisan maupun sebutan dari bahasa Arab ke dalam Dialek Melayu Patani. Sementara itu, kosa kata tersebut merupakan kosa kata dalam jenis kata nama abstrak dan jenis kata sifat.

Sehubungan itu, kata-kata bahasa Arab yang diterima pakai dalam Dialek Melayu Patani biasanya berkaitan dengan bidang agama, pentadbiran dan budaya. Kosakata-kosakata tersebut di antaranya kosakata (جن) [jin], (باطن) [bateŋ], (فرض) [fardu], dan (ضحى) [duha]. Kosakata-kosakata bahasa Arab tersebut diterima pakai atau diadopsi dalam Dialek Melayu Patani dan digunakan dalam hidup seharian secara tidak sadar mengingat kesamaan agama serta budaya Islam di Arab dan Patani.

Senada dengan itu, Sofa & Musthofa (2022) menyatakan bahawa dalam linguistik, proses adopsi merujuk kepada penyerapan sebuah kata dari bahasa asing ke dalam bahasa penerima. Ketika perkataan dipinjam secara penuh dengan bentuk aslinya tanpa mengalami sebarang perubahan atau penyesuaian pada bentuk atau maknanya, ini berlaku.

B. Kata Serapan yang Diserap Secara Adaptasi

Bil.	Bahasa Arab (BA)	Dialek Melayu Patani (DMP)	Bahasa Melayu (BM)
1	قرن	[kɔroŋ]	[kɔroŋ]
2	شيطان	[syaitan]	[syaitan]
3	بلاء	[balɔ]	[balɔ]
4	جيران	[jirɛ]	[jirɛ]
5	قضاء	[kɔdɔ]	[kɔdɔ]
6	قدر	[kɔdɔ]	[kɔdɔ]
7	ملائكة	[malɛkaʔ]	[malɛkaʔ]
8	رجع	[rɔjɔʔ]	[rɔjɔʔ]
9	علماء	[ulamaʔ]	[ulamaʔ]
10	فهم	[pɛhɛ]	[pɛhɛ]
11	قصر	[kɔsa]	[kɔsa]
12	ضرورة	[dɔruraʔ]	[dɔruraʔ]
13	ضعيف	[dɔɛh]	[dɔɛh]
14	طبيعة	[tɔbiaʔ]	[tɔbiaʔ]
15	طمع	[tɔmɔʔ]	[tɔmɔʔ]
16	نكر	[zike]	[zike]
17	مثل	[misa]	[misa]
18	حديث	[hadeh]	[hadeh]
19	حرام	[harɛ]	[harɛ]

Bil.	Bahasa Arab (BA)	Dialek Melayu Patani (DMP)	Bahasa Melayu (BM)
20	حلقوم	[lɔkoŋ]	[lɔkoŋ]
21	شرط	[ʃaraʔ]	[ʃaraʔ]
22	صحابية	[sɔhabaʔ]	[sɔhabaʔ]
23	صدقة	[dɔkɔh]	[dɔkɔh]
24	زكاة	[zakaʔ]	[zakaʔ]
25	زمان	[zamɛ]	[zamɛ]
26	طربوس	[dɔbuh]	[dɔbuh]
27	سراويل	[luwa]	[luwa]
28	تقويم	[takweŋ]	[takweŋ]
29	صابون	[saboŋ]	[saboŋ]
30	قلم	[kalɛ]	[kalɛ]
31	كرسي	[kisi]	[kisi]
32	كتاب	[kitaʔ]	[kitaʔ]
33	قرطاس	[kɔtah]	[kɔtah]

Data 1 perkataan (قارن) dalam bahasa Arab dan [kɔroŋ] dalam DMP di Kampung Serong, yang memberi makna adalah orang yang kaya raya pada zaman Nabi Musa dan kerana keangkuhannya terbenam di dalam tanah bersama harta bendanya, (Kamus Dewan, 2007). Perkataan [kɔroŋ] termasuk kata serapan dalam kategori adaptasi kerana diserap dari BA tetapi penyerapannya menyesuaikan ejaan DMP di Kampung Serong. Sebutan (قارن) dalam BA dan dalam DMP berbeza tetapi makna sama. Dalam BA sebutannya (قارن), sedangkan dalam DMP di Kampung Serong disebutkan [kɔroŋ]. Perkataan [kɔroŋ] ini termasuk kata serapan dalam jenis kata nama.

Data 2 perkataan (شيطان) dalam bahasa Arab dan [sɛtɛ] dalam DMP di Kampung Serong, yang memberi makna adalah berupa makhluk halus yang jahat (menggalakkan membuat kejahatan), Syaitan (Kamus Dewan, 2007). Perkataan [sɛtɛ] termasuk kata serapan dalam kategori adaptasi kerana diserap dari BA tetapi penyerapannya menyesuaikan ejaan DMP kampung Serong. Sebutan (شيطان) dalam BA dan dalam DMP berbeza tetapi makna sama. Dalam BA sebutannya (شيطان), sedangkan dalam DMP di Kampung Serong disebutkan [sɛtɛ]. Perkataan [sɛtɛ] ini termasuk kata serapan dalam jenis kata nama.

Data 3 perkataan (طربوس) dalam bahasa Arab dan [dɒbuh] dalam DMP di Kampung Serong, yang memberi makna adalah sejenis kopiah yang tinggi dan diberi berjambul (dibuat daripada lakan merah), kopiah Turki (Kamus Dewan, 2007). Perkataan [dɒbuh] termasuk kata serapan dalam kategori adaptasi kerana diserap dari BA tetapi penyerapannya menyesuaikan ejaan DMP di Kampung Serong. Sebutan (طربوس) dalam BA dan dalam DMP berbeza. Dalam BA sebutannya (طربوس), sedangkan dalam DMP di Kampung Serong disebutkan [dɒbuh]. Perkataan [dɒbuh] ini termasuk kata serapan dalam jenis kata nama.

Data 4 perkataan (تقويم) dalam bahasa Arab dan [takweŋ] dalam DMP di Kampung Serong, yang memberi makna adalah daftar hari bulan, almanak, kalendar, penanggalan (Kamus Dewan, 2007). Perkataan [takweŋ] termasuk kata serapan dalam kategori adaptasi kerana diserap dari BA tetapi penyerapannya menyesuaikan ejaan DMP di Kampung Serong. Sebutan (تقويم) dalam BA dan dalam DMP berbeza tetapi makna sama. Dalam BA sebutannya (تقويم), sedangkan dalam DMP di kampung Serong disebutkan [takweŋ]. Perkataan [takweŋ] ini termasuk kata serapan dalam jenis kata nama.

Data 5 perkataan (سراويل) dalam bahasa Arab dan [luwa] dalam DMP di Kampung Serong, yang memberi makna adalah sejenis pakaian, celana. (Kamus Dewan, 2007). Perkataan [luwa] termasuk kata serapan dalam kategori adaptasi kerana diserap dari BA tetapi penyerapannya menyesuaikan ejaan DMP kampung Serong. Sebutan (سراويل) dalam BA dan dalam DMP berbeza tetapi makna sama. Dalam BA sebutannya (سراويل), sedangkan dalam DMP di Kampung Serong disebutkan [luwa]. Perkataan [luwa] ini termasuk kata serapan dalam jenis kata nama.

Berdasarkan analisis data-data di atas dapat disimpulkan bahawa kosa kata-kosa kata tersebut termasuk kata serapan dalam kategori adopsi kerana diserap dari bahasa Arab, tetapi penyerapannya menyesuaikan ejaan Dialek Melayu Patani di Kampung Serong. Sebutan kosa kata-kosa kata dalam bahasa Arab dengan Dialek Melayu Patani berbeza, tetapi bermakna sama. Selain itu, kosa kata-kosa kata tersebut termasuk kata serapan dalam jenis kata nama.

Dalam kajian ini juga, perubahan fonologi dianalisis dengan melihat bagaimana bunyi dalam kosa kata Arab asal berubah apabila diserap ke dalam Dialek Melayu Patani dengan dilakukan adaptasi. Selain itu, perubahan konsonan atau vokal berlaku untuk menyesuaikan kata-kata ini dengan corak bunyi yang lebih biasa dalam dialek tersebut sebagaimana bunyi “sy” dalam kosa kata Arab dan diubah menjadi “s” dalam Dialek Melayu Patani.

Senada dengan itu, Sofa & Musthofa (2022) menyatakan bahawa dalam linguistik, adaptasi ialah proses pengalihan bahasa di mana kata-kata dari bahasa lain diambil kerana mempunyai arti yang sama dalam bahasa penerima, tetapi cara mereka diucapkan, dieja dan ditulis berubah mengikut piawaian bahasa penerima.

Selain itu, David Crystal (1998) dalam Moain dan Wan Mansor (2016) mengatakan bahawa perubahan bunyi fonem daripada satu fonem bahasa asal, iaitu bahasa Arab, kepada fonem atau fonem-fonem dalam bahasa Melayu, selepas kosa kata bahasa Arab dipinjam dan meresap ke dalam bahasa Melayu. Perubahan ini dibuat untuk menjadi lebih sesuai dengan bunyi bahasa Melayu. Ini kerana fonem Arab tidak wujud dalam senarai fonem bahasa Melayu, atau kerana lidah Melayu mempunyai sistem bunyi yang lebih mudah untuk dikenal pasti sehingga terdapat perubahan dan penyesuaian bunyi.

C. Kata Serapan yang Diserap Secara Terjemahan

Bil.	Bahasa Arab (BA)	Dialek Melayu Patani (DMP)	Bahasa Melayu (BM)
1	جلباب	[jubɔh]	/Jubah/
2	حجاب	[kaiŋ luboŋ]	/Jilbab/
3	نقاب	[kaiŋ tudon mukɔ]	/Cadar/

Data 1 perkataan (جلباب) ; pakaian longgar (termasuk kerudung) yang memenuhi keperluan menutup aurat wanita, selain muka dan tapak tangan (Kamus Dewan, 2007). (جلباب) dari bahasa Arab dan [jubɔh] dalam DMP di Kampung Serong. Perkataan [jubɔh] termasuk kata serapan dalam kategori terjemahan kerana diserap dari BA yang memiliki padanan kata dalam DMP di Kampung Serong. Perbezaan kata (جلباب) dalam BA dan /Jubah/dalam DMP adalah sebutannya (جلباب), sedangkan dalam DMP di Kampung Serong disebutkan [jubɔh]. Perkataan ini mempunyai sebutan yang berbeza tetapi makna sama.

Data 2 perkataan (حجاب) ; kain penutup, mis tabir atau tirai; tudung labuh penutup bahagian kepala, kadang-kadang termasuk bahagian muka wanita (Kamus Dewan, 2007). (حجاب) dari bahasa Arab dan [kaiŋ luboŋ] dalam DMP di Kampung Serong. Perkataan [kaiŋ luboŋ] termasuk kata serapan dalam kategori terjemahan kerana diserap dari BA yang memiliki padanan kata dalam DMP di Kampung Serong. Perbezaan kata (حجاب) dalam BA dan /kain lubung/dalam DMP adalah sebutannya (حجاب), sedangkan dalam DMP di Kampung Serong disebutkan [kaiŋ luboŋ]. Perkataan ini mempunyai sebutan yang berbeza tetapi makna sama.

Data 3 perkataan (نقاب) atau cadar; kain penutup kepala atau muka perempuan (Kamus Dewan, 2007). (نقاب) dari bahasa Arab dan [kaiŋ tudon mukɔ] dalam DMP di Kampung Serong. Perkataan [kaiŋ tudon mukɔ] termasuk kata serapan dalam kategori terjemahan kerana diserap dari BA yang memiliki padanan kata dalam DMP di Kampung Serong. Perbezaan kata (نقاب) dalam

BA dan /Jubah/dalam DMP adalah sebutannya (نقاب), sedangkan dalam DMP di kampung Serong disebutkan [kaiŋ tudon mukɔ]. Perkataan ini mempunyai sebutan yang berbeza tetapi makna sama.

Berdasarkan analisis data-data di atas dapat disimpulkan bahawa kosa kata-kosa kata tersebut termasuk kata serapan dalam kategori terjemahan kerana diserap dari bahasa Arab yang memiliki padanan kata dalam Dialek Melayu Patani di Kampung Serong. Kosa kata-kosa kata tersebut mempunyai sebutan yang berbeza, tetapi bermakna sama.

Dengan keadaan sedemikian, faktor budaya yang mempengaruhi penyerapan perbendaharaan kosa kata melalui penterjemahan, iaitu pengaruh Islam yang kuat dalam masyarakat Patani, sehingga banyak istilah Arab berkaitan agama telah diterjemahkan. Selain itu, hubungan sejarah antara dunia Arab dan Patani melalui perdagangan dan pendidikan agama turut menyumbang kepada proses ini. Interaksi budaya melalui perdagangan, pendidikan, dan agama menjadikan penterjemahan bahasa Arab ke dalam Dialek Melayu Patani di Kampung Serong disesuaikan untuk kemudahan dalam hidup seharian.

Senada dengan itu, Sofa & Musthofa (2022) menyatakan bahawa dalam linguistik, terjemah ialah proses pengalihan bahasa dengan menyerap kata bahasa lain melalui terjemahan atau pungutan, yang berlaku apabila penutur menukil konsep asas dalam bahasa asalnya dan kemudian mencari terjemahannya dalam bahasa penerima. Selain itu, penterjemahan juga bukan hanya terkait bahasa, tetapi juga budaya bahasa yang diterjemahkan dengan penyesuaian.

Kesimpulan

Berdasarkan hasil kajian dan pembahasan di atas, dapat disimpulkan sebagai berikut. Pertama, terdapat kosa kata serapan bahasa Arab dalam Dialek Melayu Patani di Kampung Serong sebanyak 40 perkataan. Kedua, data tersebut dibahagikan kepada 3 kategori iaitu kata serapan yang diserapkan secara adopsi terdapat 4 perkataan, kata serapan yang diserapkan secara adaptasi terdapat 33 perkataan, dan kata serapan yang diserapkan secara terjemahan terdapat 3 perkataan. Ketiga, kosa kata yang diterima pakai digunakan secara tidak sedar kerana kesamaan agama dan budaya Islam. Keempat, perubahan bunyi dan kosa kata bahasa Arab dalam Dialek Melayu Patani disebabkan oleh fonem dan sebutan yang tidak dapat dielakkan antara Dialek Melayu Patani dan bahasa Arab. Kelima, faktor budaya yang mempengaruhi penterjemahan, iaitu pengaruh Islam yang kuat dalam masyarakat Patani bertujuan untuk kemudahan dalam hidup seharian. Selain itu, hasil kajian dapat digunakan sebagai bahan pengajaran mata kursus Kosa Kata Asing dalam Bahasa Melayu di Universiti Fatoni mahupun di tempat lain.

Rujukan

- A.H., Shahidi dan Mumad CheLaeh. (2020). Pemanjangan Konsonan dalam Dialek Melayu Patani. *GEMA Online®: Journal of Language Studies*. Vol. 20 (3), pp. 181-198. <http://doi.org/10.17576/gema-2020-2003-11>.
- Abdullah, Ibtisam & Imran Ho Abdullah. (2018). Kata Pinjaman Arab dalam Bahasa Melayu Analisis Kajian dari Sudut Perubahan Morfologi. *E-bangi Jurnal of Social Sciences and Humanities*. Vol. 13, No.3 (2018) 043-050, ISSN: 1823-884x.
- Abunawas, Kamaluddin. (2008). Pengaruh Bahasa Arab Terhadap Penetapan Hukum Islam (Analisis terhadap Kosa Kata Musytarakl Ambigu di dalam al-Qur'an). *Jurnal Ilmu Hukum Amanna Gappa*. Vol. 16 (4). pp. 367-377.
- Anida Sarudin & Nor Hashimah Jalaluddin. (2017). Analisis Semantik Kognitif Kata Serapan Arab-Melayu. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Hayisama-Ae, Muhammatsoreh (2019). Analisis Tadrib Nahwiy dalam Buku Teks Bahasa Arab Sekolah Menengah Agama di Selatan Thailand. Kuala Lumpur: Fakulti Pendidikan Universiti Malaya.
- Kamus Dewan. 2007. Edisi Keempat. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Moain, Amat Juhari dan Mohd Saophy Amizul Wan Mansor. (2016). Kata-kata Pinjaman Bahasa Arab dalam Bahasa Melayu: Perubahan Bunyi dan Makna. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Nasir, M. (2011). Metodologi Penelitian. Jakarta: Ghalia Indonesia.
- Nisa, A. N. I. (2018). Pergeseran pada Kata Pinjaman Bahasa Arab di Komunitas Arab. At-Tuhfah: Jurnal Studi Keislaman. Vol.7 (2), pp. 34-44. <https://doi.org/10.36840/jurnalstudikeislaman.v7i2.142>.
- Rafsanjani, T., & Handican, R. (2023). Systematic Literature Review: Pengaruh Bahasa Arab Terhadap Perkembangan Bahasa Indonesia. *AL-WARAQAH Jurnal Pendidikan Bahasa Arab*. Vol. 4(1), 42-53. doi:<https://doi.org/10.30863/awrq.v4i1.3854>.
- Sofa, F., & Musthofa, T. (2022). Perubahan Bunyi Kata Serapan Bahasa Arab dalam Bahasa Indonesia dan Implikasinya pada Pembelajaran Bahasa Arab. *Alsina: Journal of Arabic Studies*. Vol. 4 (2), 215-242. doi:<https://doi.org/10.21580/alsina.4.2.11818>.
- Sugiyono. (2017). Metode Penelitian Kuantitatif, Kualitatif, dan R&D. Bandung: Alfabeta.
- Suraiya, C. (2021). Kaedah Ejaan Jawi Fatoni. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Worawit, B. (1990). Pengaruh Bahasa Thai ke Atas Dialek Melayu Patani Kajian Kes Sosiolinguistik di Wilayah Pattani. Tesis Sarjana. Kuala Lumpur: Universiti Malaya.

RESEARCH

Traces of the presence of Arab culture in the Malay Archipelago

Abdun kori Mngwa (Raslan Abdullah)*Mohamad Solah Wahamah**Abdul Razzaq Suleiman
Muhammad Ahmed**

Abstract

This research aims to show the effects of the presence of Arab culture in the Malay Archipelago. Which shows us a special picture of Arab customs and traditions in Malay society contains Japanese terms and letters borrowed from Arabic dialects and spellings throughout history used by the peoples of the region. Especially The Southern Thailand It is a clear indication of the significance of the Arabs and their relationship with the Malays of the region long ago shows us the kind of social, cultural, economic and religious life that Arab customs and traditions symbolize in determining approachment between the parties. The Arab origins, especially the civilization, also remained Their origins merge the remaining reflections of Arabia into the regions of the Malay Archipelag With the arrival of Arab immigrants, Yemen, Hadramout, Oman, Hijaz and others on their journeys to spread Islam, their traces remain to this day

Keywords: the effects of the presence of Arab culture, the Malay Archipelago.

آثار وجود الثقافة العربية في أرخبيل الملايو

* عبد القاري منجوا (رسلان عبدالله) * محمد صالح ويحامه * عبد الرزاق سليمان محمد أحمد ***

* طالب في مرحلة الدكتوراة البرنامج الفلسفة في الدراسات الإسلامية ، كلية الدراسات الإسلامية العليا ، جامعة فطاني
** دكتوراة في قسم التاريخ والحضارة الإسلامية برتبة الأستاذ المساعد بكلية الدراسات الإسلامية، جامعة فطاني
*** دكتوراة في قسم التاريخ والحضارة الإسلامية برتبة الأستاذ المساعد بكلية الدراسات الإسلامية، جامعة فطاني

ملخص البحث

يهدف هذا البحث إلى بيان آثار وجود الثقافة العربية في أرخبيل الملايو ، والتي توضح لنا صورة خاصة للعادات والتقاليد العربية في المجتمع الملايو، والتي تحتوي على المصطلحات وحروف الجاوية المستعارة من اللهجات والهجئيات العربية على مر التاريخ التي استخدموها شعوب المنطقة، وخاصة جنوب تايلاند، وهي إشارة واضحة تدل على دلالة العرب وعلاقتهم بالملايو المنطقة منذ زمن بعيد، والتي تبين لنا نوع من الحياة الاجتماعية والثقافية والاقتصادية والدينية التي ترمز لها العادات والتقاليد العربية في تحديد التقارب بين الأطراف ، وكما بقيت الأصول العربية. وخاصة الحضارة تندمج أصولهم الإنعكاس المتبقية من الجزيرة العربية في مناطق أرخبيل الملايو، وبقدوم المهاجرين العرب من اليمن والحضرموت و عمان والحجاز وغيرهم في رحلاتهم لنشر الإسلام بقيت آثارهم إلى اليوم

الكلمات المفتاحية : آثار وجود الثقافة العربية ، أرخبيل الملايو.

المقدمة

يعد أرخبيل الملايو أكبر جزر أرخبيل على وجه الأرض؛ وهي تقع في المنطقة الاستوائية الممطرة، وتشمل جزر إندونيسيا والفلبين وشبه جزيرة الملايو جزئية التي تضم فيها ماليزيا ومملكة فطاني في جنوب تايلاند وهي على حزام المطر؛ وجزيرة غينيا الجديدة هي أرض متنازع عليها، حيث يشير بعض المؤلفين إلى (أوقيانوسيا) أن الجزيرة في أرخبيل الملايو فريدة من نوعها بطريقتها الخاصة، تتميز جزر أرخبيل الملايو بمناخ رطب استوائي التي تنمو فيها الغابات الكثيفة، مما يسمح للغابات دائمة الخضرة بالنمو حيث تم إحصائية أن هناك يوجد أكثر من 300 بركان، ونشطة منها حوالي 100 بركان؛ وتشمل أرخبيل الملايو دولاً مثل إندونيسيا وماليزيا وجنوب تايلاند (مملكة فطاني) وبروناي وسنغافورة والفلبين وتيمور الشرقية ؛ وفي هذه المناطق الكثافة السكانية العالية جداً؛ إنها كبيرة بشكل خاص في جزيرة جافا، حيث يعيش أكثر من 140 مليون شخصاً؛ وتعد في المنطقة والعالم من ملايو في جزر إندونيسيا هي أكبر دولة جزرية في العالم.

أهداف البحث

أولاً : لدراسة واقع أرخبيل الملايو وآثار العرب الدينية و الثقافية واللغوية في أرخبيل الملايو.
ثانياً : لمعرفة أسباب وجود العوائل العربية واسلوب ومنهج تجار العرب في نشر الإسلام والثقافة واللغة العربية في أرخبيل الملايو.

منهج البحث

تناول الباحث في هذه الرسالة بيان آثار الثقافة العربية وحضارتها في أرخبيل الملايو، على المنهج الوصفي و التاريخي من المعلومات المصادر والوثائق والكتب والمجلات والدوريات والمنهج الاستردادي من التاريخ عن طريق المصادر والمراجع المعتمد عليه تاريخياً ، وكذلك عن طريق التواصل الاجتماعي على الأنترنت.

ولهذا البحث مكثي مع جانب ميداني عن طري المقابلات

حدود البحث

- 1- التركيز على الأحوال المنطقة وتأثيرها في شعب الملايو
- 1- التركيز على الثقافة العربية الموجودة في المنطقة
- 2- التركيز على مقبلات بالعائلات العربية في المنطقة

تمهيد :

تعتبر الملايو مجموعة إثنية أسترونيزية وأمة أصلية في شبه جزيرة ملايو وشرق سومطرة في إندونيسيا وبورنيو الساحلية، بالإضافة إلى الجزر الأصغر التي تقع بين هذه المواقع، وهي مناطق تُعرف عمومًا باسم عالم الملايو تُعتبر هذه المواقع اليوم جزءاً من دول ماليزيا (دولة ملايو القومية) وبروناي وسنغافورة وإندونيسيا ومنطقة فطاني جنوب تايلاند.

اللغة الملايوية كانت متأثرة باللغة السنسكريتية ، وتكتب حروفها بالكاوية أو الهندية القديمة قبل دخول الإسلام في المنطقة (Bahase.Melayu) ويقول البعض أن بهاس ملايو هي من أصل لغة أوسترونيسية يتحدث بها الملايويون الذين يعيشون في شبه جزيرة ملايو، ومنطقة فطاني جنوب تايلاند، والفلبين، وسنغافورة، وماليزيا وشرق سومطرة، ورياوا، وبعض الأجزاء الساحلية في بورنيو التي نشأ فيها دولة بروناي الحالي. وبعد دخول الإسلام إلى المنطقة أصبحت الكتابة تعتمد على الحروف العربية مع إضافة ما يناسب اللغة الملايوي وهي خمس حروف (غ، ك، ج، ب، ف) لكل الحروف المذكورة عليه ثلاث نقاط فوق أو تحت حسب الحروف العربي ما عدا الكاف زيادة خط أو نقطة فوق الكاف " قبل أن يغيرها الإستعمار الأوربي حروفها إلى لآتينية

الهجائية العربية المستخدمة عند اللغة الملايوية، في واقع لغتهم وأن الملايو أضافوا حروف جديد ما يناسب الفاظهم في خمسة حروف كما ذكرت (ج، ن، غ، ك، ف) بزيادة نقاط وتلفظ الفاظ الملايوية. على نحو حرف جيم " ج " بثلاثة نقاط تقرأ (cha) وفي حرف غين " غ " بثلاثة نقاط تقرأ (nga) وفي حرف فاء " ف " بثلاثة نقاط تقرأ (pa) وفي كاف " ك " بنقطة واحدة فوق تقرأ (ga) وفي نون " ن " بثلاثة نقاط فوق او باء " ب " بثلاثة نقاط اسفل تقرأ (nya) ومن الحروف الخمسة العربية ابتكرت إلى الملايوية على حسب أصوات اللغة الملايوية باستثناء خمسة أصوات عبروا عنها بالرموز. وأصبح عدد حروف الملايوية 34 حرفاً. { أ، ب، ت، ث، ج، (ج)، ح، خ، د، ذ، ر، ز، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ع، غ، (غ)، (ف)، ق، ك، ل، م، ن (پ/ث)، و، هـ، ي.هـ. }

وبهذا يتضح الأثر العربي في حرك الفكر وآثارها في الثقافة الملايوية على اتباع المنهج العربي الإسلامي في استخدام الكتابة بالحروف العربية.

الحالة الجغرافية في أرخبيل الملايو

تسمى جزر ملايو أو أرخبيل الملايو والمعناد هي عبارة عن مجموعة جزر ساحلية تقع في قارة آسيا موقعها جنوب شرق آسيا وموازي خطين 10 شمالاً وجنوباً على خط الاستواء، وتمتد جزرها الجنوبية القريبة من القارة الأسترالية وشرقها التي تطل على المحيط الهادي، وتعتبر من المواقع التي تطل على أكبر أرخبيلات العالم، والتي تتكون فيها الألوف من الجزر الكبيرة والصغيرة، وهذه الجزر الآسيوية

هي ماليزيا ، وإندونيسيا، وسلطنة بروناي ، وسنغافورة، ومملكة فطاني قديماً التي تقع في منطقة جنوب تايلاند الحالية ومتاخمة لمنطقة ماليزيا من الناحية الشمالية؛ يبلغ مساحة جزر الملايو نحو 2,475,249 كيلو ميل مربع، وأرخبيل الملايو غنية بطبيعتها المعدنية مثل الذهب والقصدير والبتروول وخامات أخرى التي اكتشفها حديثاً، وكما تتنوع فيها البهارات، ولهذا السبب أطلق عليها جزر البهارات وتكمل وتنوع أنشطتها الزراعية بزراعة النرجيل والمطاط والفواكهة الآسيوية وأوراق الشاي وغيرها، مما تتوقع مزيداً من التجار مع العرب والوفوداً حمل السلع التجارية وجلبها إلى المنطقة لبناء علاقاتهم بالملايو عبر التاريخ.

ومن ذلك نجد طبيعة أحوال المنطقة غير منتظمة وهي تقف على خطوط العرض المذكور ، ونجد إنها تمتد طريق واسع من ذلك مكان في المناطق السواحية المواجهة للرياح الرطبة المحملة ببخار الماء بكميات كبيرة المشبعة بالماء تحت الضغط الجوي المنخفض، وفي هذه المنطقة يتميز ظهور اشعة الشمس عمودياً أو شبه عمودي في أغلب شهور السنة، وكذلك نجد إن سيادة الضغط الجوي المنخفض هو المتحكم على الوضع في المنطقة الرهو الأستوائي.

جزر أرخبيل الملايو وطبيعتها .

أرخبيل الملايو عبارة عن جزر تقع عند التقاطع المحيطين الهندي والمحيط الهادي؛ ومن حيث القارة موقعها في جنوب شرق آسيا من الشمال والشمال الغربي، ومن الناحية إستراتيجية (واقيانوسيا) في الجنوب الشرقي؛ ليست الجزر عقبة كبيرة أمام حركة الكتل الهوائية بين المحيط، وبالتالي فإن المناخ القاري ضئيلة للغاية في تركيبها مع الموقع الاستوائي؛ يؤدي ذلك إلى تقلبات صغيرة في درجة الحرارة وهطول الأمطار على مدار السنة، وساعات صغيرة من يوميتها تتغير درجات حرارتها لآخر من الناحية الساحلية. على مشارف الأرخبيل وهي قريبة من المناخ الاستوائية، وتصبح اشجارها خضراء و أوراقها عريضة وضخمة وتصل ارتفاعها نحو 30 إلى ٥٠ متراً تقريباً وهي في حالة متشابكة وكثيفة، وتصعد إلى الأعلى للتمثيل الضوئي ومن جزورها الضخمة تلتف حولها النباتات الطفيلية؛ وتكرر مناخها الإستوائي على مجرى الأيام تحت نمط واحد تقريباً، ويصف الجغرافيون بأن المناخ المداري الممطر أن درجة حرارتها صيف دائماً، وتصل عادة ما يتراوح بين ٣٠ إلى ٣٥ درجة مئوية الفرق بين شهر وآخر لا يتجاوز عن خمسة درجات مئوية، وحرارتها تكون عادة مصحوبة برطوبة مرتفعة ، ويعتدل مناخها كل ما كان الأجزاء الواقعة في الداخل وتتراوح كمية المطر السنوية بين ٦٠ ، ١٢٠ بوصة. وقال تعالى ﴿ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ ﴾.

(الحجر . ج 4. آية 19)

وعلى ذلك أن مناخها وجبلها وتربتها هي التي م مهد نشاط المواطنين في التحرك للمجال العمل والزراعة والتجارة، ومنهم المواطنين والمقيمين ، ومن الأمطار الكثيفة ساهم إلى تشبيع الأرض بالمياه الجوفية، مما أدى إلى جريان ماء الوديان التي تساعد على نمو النباتات والحصول عليها بسهولة ، ومنها تنوع المزارعة بالخضار والفواكة المختلفة ، ومن هذه الطبيعة فيها أثر السلوكيات الآسيويين الذي نتج منهم الميل إلى الهدوء.

ومن الطبيعة التي تتعاقب فيها الليل والنهار لاختلاف كثيراً في المنطقة، بل تظهر عليها التشابهة في أوقاتها على مدار السنة، وليس لها جو متباينة خلال السنة كما هو معروف في العروض الوسطى . وفي موسم الأمطار تعلق فيها نسبة الرطوبة وتنخفض نسبة درجة الحرارة نتيجة سقوط الأمطار

جزيرة الملايو هي قريبة من خط الاستواء وتبلغ خطوط العرض نحو ٥ درجات إلى ١٠ درجات شمالاً وجنوباً ، كما أن تعاقب الليل والنهار شبه متساوي على مدار السنة. بل توجد فترة تعاقب نزول الأمطار في الموسم وفي أواخر كل سنة، وقد تنخفض نوع ما، نتيجة سقوط الأمطار. وفي سورة العنكبوت قال تعالى : ﴿ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ۚ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾

(سورة العنكبوت جزء 21 آية:20)

تسمى جزر ملايو أو أرخبيل الملايو والمعتاد هي عبارة عن مجموعة جزر ساحلية تقع في قارة آسيا موقعها جنوب شرق آسيا على خط الاستواء ، وهي إمتداد جزرها من الجنوب القريب من قارة إستراليا ومن الشرق تطل على المحيط الهادي ، ويعتبر أرخبيل الملايو أكبر أرخبيلات العالم، والذي يتكون فيه الألف من الجزر الكبيرة والصغيرة.

كما سبق أن الجغرافيون يصفون أن بلاد الملايو صيف الدائم ، وحرارتها مرتفعة، والأمطار الغزيرة ، أنتجت في الجو نسبة عالية من الرطوبة مع إضافة أن معظم أراضيها سواحية، لقد كونت الماء الأمطار المشبعة، الكثافة في نمو الغابات ، وتنعيش نموها الخضراء بنسيم جميل ، وتنوع حياة الحيوانات الأليفة والمتوحشة و أنواع من الزواحف والطيور ذات الألوان الزاهية، وكذلك الحشرات الجميلة والضارة ، مثل البعوض والبرغوث والأرضة (سوس الخشب) والنمل الأحمر وغيرها.

ذكر موقع الأرخبيل في موسوعة كولمبيا (The-Colombia-Encyclopebia) لشبه جزيرة الملايو أن أراضيها تمتد من قارة آسيا التي تشق البحرين ما بين أندامان في المحيط الهندي وخليج تاي من الغرب ويضاف على ذلك بحر الصين الجنوبي من الناحية الشرقية، طولها تبدأ من شمال منطقة مضيق كرا أو ما يتجاوز إلى أقصى الجنوب حتى جزيرة سنغافورة نحو 1,100 ك.م . وذكر عرفين بن جى : أن حدود الأراضي الملايوية تمتد من خليج تايلاند وبحر الصين الجنوبي حتى جزيرة بورنيو

(Bornia) ماراً بمضيق جوهور وجزيرة سنغافورة إلى مضيق ملقا وجزيرة سومطرة حتى مضيق سنغافورة و إلى بحر اندامان المطل على المحيط الهندي.

الحالة الاقتصادية في أرخبيل الملايو

أرخبيل الملايو ليس فقط الطبيعة الرائعة ، ولكنه أيضاً مستودع للموارد الطبيعية؛ يتم تمثيل معادن الوقود بالنفط والبتروول والغاز والفحم؛ وعلاوة على ذلك اكتشفوا رواسب من المنجنيز والحديد والنحاس والذهب والفضة والنيكل والبوكسيت والقصدير والرصاص والبتروول وخامات أخرى التي اكتشفها في جزر الملايو.

الواردات في الأرخبيل.

ومن الإكتشاف من علماء التاريخ الطبيعي والعديد من العلماء الذين حملوا من المواد العلمية الثمينة لهذه الجزر. وأشهر اكتشافاتهم كانت الأحافير العظيمة **لإنسان جاوه** ويعيش فوق جزر أرخبيل الملايو ما يُقارب 221 مليون نسمة، وبعد أن حصد العلماء على نتائج مجموعات السكان الأصليين ومعظم هؤلاء إنتماءهم إلى العرق الماليزية أو يقال البابوانية.

وتوصل في إكتشافاتهم لجزر الملايو بوجود تربة خصبة وناعمة ، والتجربة العلمية توصلت إلى نجاح في زراعة البرتقال والمنجو والجوافة والأرز، والذرة وقصب السكر ، والبن والكاكاو، وجوز الهند، وأشجار الخبز، والكافور، وتشمل أيضاً المصادر واليام والساغو وشجرة المطاط ومنتجات الغابات الخارجية من المنطقة. وفي الجزر الملايوية العديد من المخزونات الذهب والفوسفات والقصدير، والالنفط ، والكبريت ، والحديد ، والكروم ، والمنجنيز.

وأرخبيل الملايو غنية بطبيعتها المعدنية وكما تتنوع فيها البهارات، ولهذا السبب أطلق عليها جزر البهارات وتكمل تنوعها في الأنشطة الزراعية وهي زراعة الترجيل والمطاط والفواكهة الآسيوية وأوراق الشاي وغيرها، مما أفسح لنا مزيداً من التعارف حول التجار يتعاملون مع العرب والوفود الحاملين بالسلع التجارية وجلبها إلى المنطقة التي تدل على علاقتهم التاريخية بالملايويين عبر الأزمان.

العامل التجاري في الأرخبيل.

وذكر أحمد شلبي في بحثه عن (Prof-Zhang-Who) يقول "وكانت بعض السفن التي تحمل هذه التجارة تابعة للغرب وبعض الآخر كان تابعاً لإندونيسيا والصين ويذكر المراجع اليونانية أن تجار جنوب الجزيرة العربية كان لهم خبرة على المستوى الرفيع في التجارة فكانوا يجلبون السلع التجارية من بلدان متعددة، وكان هؤلاء التجار يحتفظون بأسرار تجارتهم ومصادر السلع، حتى ظن المستهلك أن جميع هذه المواد من إنتاج عرب الجنوب " ظهرت من تلك الملاحة البحرية العربية لها دور في التجارة ، وكانت تدار النشاط التجارية والدعوية من بلاد العربية إلى شبه جزيرة الملايو بمهمة إبلاغ الرسالة الإسلامية

ونشر ثقافتها في حاضرة الملايو إلى يومنا هذا، و بإنتشار الإسلام ربط العرب أنفسهم بالتجارة في المنطقة، وتقربهم إلى الملايويين لكي يسهل لهم عملية التجارة ونشر الثقافة الإسلامية بينهم، ومن ذلك تعلق الملايويين بالعلوم العربية وبالتجار العرب . وبالنظر أن العرب قبل الإسلام لهم منشآت تجارية في ملقا غرب شبه جزيرة الملايو، وهم قد جلبوا السلع التجارية من بلادهم، و كان العرب سمعتهم طيبة بين التجار في شبه جزيرة الملايو ، ومن جنوب تايلاند أنتقل سلعتهم التجارية إلى جزيرة ملقا . وفي سوق ملقا التجارية مما جعل تجار العرب يستوطنون في أرخبيل الملايو ، كما اجتمع العرب و الفرس في التجارة، ومن ثمّ الوصول إلى كاتون الصينية ومنها اضطرت البواخر الصينية أن تبادر بالهجرة بحثاً على تجار العرب والفرس في منطقة فاساي بآتشيه في إندونيسيا و منطقة ملقا في ماليزيا، وعلى ذكر محمد صالح يقول: وصل الإسلام بالمنطقتين المذكورتين في غضون القرن الثامن والتاسع للميلاد على يد ملك فرات مسوان ونجد ملاحظتنا أن الأمر قد طال حيوية الأسواق التجارية في ملقا جلبت منها الكثير من الفوائد والذي شهد لها سنة 676هـ — وبقدرة الله تعالى شاء أن يعتنق سلطان جزيرة ملقا للإسلام.

وكانت السفن التجارية تسير متجهة إلى مضيق ملقا عبر ميناءان، ميناء ترنج وهي (Trang) في تايلاند وميناء قدح وهي (Kedah) في ماليزيا ، ومنهما تنتقل البضائع إلى فيتنام الجنوبية أو إلى الصين، وقد عمل العرب قبل الإسلام كأدلاء تجار البحار والذي استفاد منهم الأوروبيون في آسيا وهم القادمون من الهند إلى غرب ماليزيا. وفي الأوائل أتجه الغرب مسيرتهم عن طريق البحر وهي متجهة إلى مضيق ملقا، نحو الميناءان، والذي يتركز عليهما النشاط التجاري المستمر، والبضائع التي تنتقل إلى منطقة شامبا المضافة للصين وفيتنام الجنوبية ، والذي ظهر مهارة العرب التجارية في المنطقة ، ومن ذلك يتضح لنا أن تجار العرب من الأوائل الذين نشروا ثقافتهم في المنطقة دون غيرهم منذ زمن بعيد، والذي يكشف لنا حقيقة العرب في معرفة أسرار البحار في ذلك الزمان.

من تلك الملاحظة ، نجد أن الحالة الاقتصادية الذي قام به العرب بحملاتهم التجارية في المنطقة وإنتعاش أهلها وضع للإسلام مكانته في المنطقة، ومن هنا صارت ثقافتهم وعاداتهم العربية الإسلامية تندمج بين الملايويين مما سهل لهم البناء الاقتصادي الإسلامي في المنطقة، كما في حكومة ماليزيا حيث يتركز على المصلحة الملايويين قبل غيرهم ، لأن في المنطقة أكثرهم ينتمون للإسلام.

الحالة الاجتماعية في أرخبيل الملايو

استقر الملايويون في الأرخبيل على ضفاف المحيط الهندي ووصل حدودهم جنوب مملكة تايلاند الحالية ، حتى صوب جنوب دولة إندونيسيا، ويُستخدم الخطاب السياسي ببلاد الملايو ليصف توحيد كل شعوب الملايو ، و لهذه سميت شبه جزيرة الملايو التي تأمل أن تجمع الأمة الملايوية في عرق واحد.

وهذه الجزر الآسيوية جنوب شرق آسيا تعيش فيها فئمة الملايو وهم من ماليزيا ، وإندونيسيا ، وسلطنة بروناي ، وسنغافورة ، ومملكة فطاني في جنوب تايلاند وجراحتها ، ومتاخمة لمنطقة ماليزيا من الناحية الشمالية. ومنها أيضاً جزر الفلبين ؛ يبلغ مساحة جزر الملايو نحو 2,475,249 كيلو ميل مربع ، تسمية أرض الملايو ويطلق باللغة الملايوية (تانه ملايو) (Tanah-Melayu) هي تسمية لشبه جزيرة الملايو ، وفيها تتعدد المسميات ومنها شبه جزيرة الذهب (Golden-Chersonesus) وكذلك جزيرة سوان نابومي (Bhumi-Suvana).

حين وصل تجار الهنود قبل الميلاد حيث عملوا على نقل عقيدتهم الهندوسية أو ما يسمى بالهندوكية وهي ديانة بوذية وكان الملايويون على اعتناقهم منذ عصور القديمة ، ثم انحدرت هذه المعتقدات نحو الهندية الصينية (Indochina) ورسخت لها الحكومة "لنكاسوكا" بالمعتقدات البوذية قبل الإسلام ، وكانت مملكة فطاني هي العاصمة وهي تعتبر الآن القاسم المشترك لهذه المملكة بين محافظات جنوب تايلاند وشمال ماليزيا و حدودها تمتد من إندونيسيا وماليزيا وبروناي وسنغافورة لدولة متحدة تملك ساحة شاشعة ، وواسعة الأطراف في أرخبيل الملايو .

أثر العربية في المجتمع الملايو

وفي المجتمع الملايو لها قسط كبير من إنتشار اللغة العربية بين الشعوب الملايوية وتعتبر الملايو هي اللغة الرسمية لمعظم بلاد الملايو ، ومعظم الملايويون مسلمون ، وكان أعتناقهم للإسلام عن طريق العرب ، ثم أختلط طبيعة عملهم بين العرب والصين والهنود في العمل التجاري ، وانتعشت أهلها الدخل اليومي بإستخراج المطاط والصناعة أثناء وجود الإستعماري الأوربي وفي مسارة المستعمرين فرض سلطتهم على المنطقة وانعدام الإستقرار وزرع التقلبات المجتمع في فرض الضرائب عليهم ، حين ذلك كانت أبعدية العربية قد استخدمت في اللغة الملايوية الكتابة بالحروف العربية الذي يسمى بـ "إكستارا" والذي على الدوام ترشد وتوعي المجتمع إلى التمسك بأمور الدين ، وفي أثناء دخول الأوربي وتواجدهم في المنطقة أجبرهم على تغييركتابة الحروف من العربي إلى لاتيني تعمداً لنسيان الحروف العربية ، التي تهدف إلى ترك المسلمين للغة القرآن الكريم ومسيرتهم الصحيحة ، ولكن الوضع في جنوب تايلاند جاءت بشكل مختلف في تدبيراتهم وصمدت حروفها أمام هذه التحديات ، وكانت قوة هذه الحروف في المدارس الإسلامية والمراكز التوعية الدينية والإذاعات الإسلامية التي تحرص على استخدام الحروف العربية.

وأما في شمال ماليزيا بقيت جزئية بسيطة للحروف العربية في المجتمع تكتب في لوحات ورسميات فقط ، أما في جنوب تايلاند بقيت الحروف العربية متفاعلة دون شك ، الذي وجد في المجتمع حروفها تستخدم في كتابة الحروف الجاوية ، وهي تعتبر من الأثر الباقية لمملكة فطاني ، والمجتمع ملايو الفطاني حافظوا على سلامة حروف أجدادهم الذين نقلوا إليهم الإسلام إلى المنطقة عن طريق العرب ، وساهموا أولئك الملايو

مع العرب في نشر الإسلام في أرخبيل الملايو، والذي نشاهده الآن أن المجتمع ملايو وفي لهجتهم الملايو قد أعارت كمية ضخمة من الحروف العربية ومعانيها المتداخلة في أسلوب القراءة والكتابة العربية، ونجد في اللغة الملايوية والكتابة وحروفها الجاوية كان لها أثر في مجتمع الملايو من الناحية الدينية .

تشكيل السكان المحليون للأرخبيل هم عرق الملايو والبعض من ينتمون إلى المنغول من جهة الجنوب؛ وتعتبر هي مجموعة العرقيات الذين سكنوا المنطقة وشكلت فيهم البشرية الكثيفة، والبشرة الداكنة وقصيرة القامة. من علامات كثيرة تشير إلى أنهم من أنواع الفصيلة "أوسترالويد". قد يكون لون الجلد بني مع مسحة صفراء، وشعر مجعد؛ بشكل عام، فإن ظهور الأشخاص الذين يعيشون في الأرخبيل غير متجانسة الشكل؛ الأكثر غرابة من السكان الأصليين هم الأقزام؛ وهم يعيشون في الجزء الشرقي من أرخبيل الملايو، ويبلغ طول الصغير منهم (حوالي 145 سم)، البشرة الداكنة والشعر المجعد كما أسلفت. وتسميتهم أيضا (Negritos)، على الرغم من عدم وجود صلة مع (Negroids) الأفريقية. يعتبر ملايو ديوترو (Deutro) النسب الأقرب للملايو الحالي وأكثرهم تمدناً إلى حياة المدن ، حافظوا السواحل وبنوا مساكنهم على الأنهار والبحار وكانوا مزارعين ورعاة المواشي وصيد الأسماك ، ثم تحولوا إلى تجار بفضل مشاركتهم مع التجار العرب وغيرهم من الوفود المتاجرة في المنطقة.

ويعد شعب المنطقة أكثر تداولاً بالحروف العربية دليلاً صداقتهم بالعرب، في منطقة أرخبيل الملايو، مما مهد الطريق لتجار العرب الوقوف بجانب الملايو ومشاركتهم في العمل التجاري ونشر الإسلام في ربوع المنطقة.

موطن الملايو في الأرخبيل .

تتميز أحرار ملايويون بعرق واحد لدول جنوب شرق آسيا و هي ماليزيا وإندونيسيا، وسنغافورة، وبروناي، وجنوب تاييلاند وأقليات أخرى؛ وعلى اسم ماليزيا التي جاءت تسميتها بداية عام 1963م عندما اتحدت أربعة عشر مناطق ملايوية التي تشمل معها سنغافورة وبورنيو الشمالية وسراوق. والذي يقصده مناطق جنوب شرق آسيا بل كانت ظاهرة الاسماء الدول معروفة منذ عام 1914م ، وسكان المنطقة ومناخها الإستوائية وأغلبية حياتهم في المجتمع يعتمدون على الزراعة لسبب كثافة المياه الجوفية نتيجة الأمطار على مدار السنة و تعلق نسبة غزارة الامطار في مواسمها ، في كل سنة، مما يجعل المجتمع يهتمون بالأرز والزراعة النباتات المختلفة، والأجواء المناخية في جزر الملايو تقريباً شهورها متشابهة، وتنخفض قليل درجة حرارتها بسقوط الأمطار ولهذا الطبيعة أثر جزئي من الصفات الملايو الذي يبين لهم الهدوء دون أن يظهر عليهم سيمات الخشونة والغضب

موقعها السياسي للأرخبيل وآثار العرب

وجزر أرخبيل الملايو تقع بعيدة عن الدول العربية وعن شبه الجزيرة العربية خاصة، وتتوسط بينهما دول كبيرة كالفرس وباكستان والهند، وبسبب حدودها السياسية وموقعها الجغرافي كان من المفروض أن يعيق ذلك وصول اللغة العربية والإسلام وثقافتها إلى المنطقة في وقت مبكر بل عكس ذلك انتشار بشكل سريع. إذ بفضل السياسية وموقعها الجغرافي مما جعل جزر أرخبيل الملايو أن تقع وسط طريق القوافل التجارية العربية والصين حول علاقاتهم التجارية قبل ظهور الإسلام، وكان التجار العرب أثناء سفراتهم وإياهم من الصين يقضون راحتهم في إحدى الجزر الملايوية لكي يستعين بزيادة ما فاتهم من المؤن . وكان في رحلاتهم يبدلون تعريف أهل المنطقة بالإسلام وتنقل لهم اللغة العربية من عاداتها وتقاليدها إلى المعتنقين للإسلام، وتطور الأوضاع الثقافي في وسط شعوب تلك البلاد .

أثناء الإستعمار الأوربي للمناطق الملايوية ، كانت بريطانيا تنوي تأسيس مستوطناتهم على جزيرة سنغافورة حتى تحقق لهم ذلك في عام 1819م ، والذي أمهل لهم السيطرة على مستوطنات جديدة في مضيق ملقا وسنغافورة وجزيرة "باهنج" عام 1867م ، وأنزل عليهم فرض منع استخدام الحروف العربية لطمس هوية الملايو في المنطقة، وبعد ذلك بدأت هجرات الصين لها وأخذوا يدمجون أنفسهم في الأراضي الملايوية طالبين حقوق الإستيطان في أواخر القرن التاسع عشر لعام 1867م ، وأصر الملايويون تلبية مشاركتهم بضغت من الحكومة البريطانية عام 1896م. والذي كانوا لهم النية في احتلال المراكز التجارية الخاصة بهم وطرد العرب من المنطقة حتى لا يكون لهم دور في إشعال الحماس الديني ضدهم. حتى يستطيع جمع ثمار ما يحتاجون من المنطقة، وعلاوة على ذلك كانت منطقة أرخبيل الملايو موضع الصراع في تنفيذ كل دولة لمصلحة السياسية فوق أراضيها، ثم تطورت السيطرة إلى التداخل في شؤون سياسية البلاد و فرض ضرائبهم على الوسائل النقل والمزارع المطاط كحق من حقوقهم .

وفي عام 1941م تصارع الأروبيون على استراتيجيتها المنطقة في تنفيذ مشروعهم ولكن تدخل اليابان في احتلال الملايو قبل وصول الأوربيين، ومن احتلال اليابان آخرها إستلاء على سنغافورة في عام 1942م ، وبعد الحرب العالمية الثانية تحرك البريطانيون جمع شمل الملايو وكونوا لهم اتحاد فيدرالي للملايو في دولة واحدة لكي تصبح المنطقة خالية لهم ولكن لم تكتب لهم النجاح ، لوجود حركة وطنية ضد الاحتلال، إلا أنهم استطاعوا تحويل الحروف العربية إلى اللاتينية، في عقد اتحاد فيدرالي عام 1948م تشير إلى العلاقة بين شبه جزيرة الملايو وجزيرة فينانج، ومن هنا طلعت الأحزاب الشيوعية في بلاد الملايو رسمياً، وفي عام 1957م تم معظم المناطق الملايوية استقلالهم من جحرة الإحتلال.

وذكر أحمد شلي قوله "وكانت بعض السفن التي تحمل هذه التجارة تابعة للغرب وبعض الآخر كان تابعة لإندونيسيا والصين ويذكر المراجع اليونانية أن تجار العرب الجنوب كان لهم دورهم وخبرتهم العالية في

التجارة فكانوا يجلبون السلع التجارية من بلدان مختلفة، وكان هؤلاء التجار يحتفظون بأسرار تجارتهم ومصادر السلع، حتى ظن المستهلك أن جميع هذه المواد من إنتاج العرب الجنوب " و نقول أن الأحداث المهمة عن دخول الإسلام وآثاره مرتبط بآثار العرب في المنطقة:

أولاً: التاريخ المحلي وجد أغلبيتهم أن الإسلام تواجد في المنطقة حوالي القرن السابع الميلادي ، وعلى ما ذكره عبد الغني يعقوب يوسف الفطاني (1977م)، وعبد الوهاب بن الحاج كيا (1993م)، و وان حسين عبد الله (1974م)، وأحمد فاضل يوسف (2004) يرون أنها كانت في منتصف القرن الأول الهجري والسابع من الميلاد عن طريق تجار جنوب شبه جزيرة العربية الذين وصلوا إلى عدة موانئ في بلاد الملايو وفي شبه جزيرة الملايو من حيث مملكة فطاني، ومملكة ملقا، ومملكة بروناي، وفي إندونيسيا مملكة أتشيه.

ثانياً : إن إشتراك الحدود والجغرافية بملايو جنوب تايلاند في شبه جزيرة الملايوية كونهم شعب ملايو واحد في المنطقة ، وخاصة الصلات التجارية التي كانت بينهم منذ العصور الماضية ، ويشير ذلك حكومة ملقا التي كانت في نشاط مستمر في نشر الإسلام وبسط نفوذها الخارجي لنشر الإسلام بين جنوب تايلاند و مملكة ملقا ومنها انتشر الإسلام في الهند الصينية و توزع أصحاب الدعوة إلى المناطق المتبقية داخل المنطقة

ثالثاً : ويجدر بنا الذكر أن الأمة الملايوية كانت أمة واحدة، وقبول السلاطين الملايوية للإسلام من العرب تدريجياً تعني الاستقرار في نشر الإسلام، واستطاع المسلمون الوصول إلى سلطنة بيرلاك عام 840م وبعد فترة من الزمن دخل الإسلام سلطنة ترنقانو وسلطنة باساي بإندونيسيا عام 1358م، حتى وصل إلى سلطنة ملقا عام 1377م، فنشأت على أثر ذلك سلطنة مرو الإسلامية 1434م ، ثم سلطنة فطاني دار السلام الإسلامية عام 1457م.

ونفسر ذلك على رأي المؤرخين المحليين أن وصول الإسلام بدأت في القرن السابع الميلادي، عبر الموانئ التجارية شبه جزيرة الملايو وعلاقتها بجزيرة سومطرة كانت لها أثر كبير في نشر الدعوة، وملقا هي المحور الرئيسي في التجارة التي انطلقت إلى مناطق أخرى في وحدة الملوك الملايو على ملة الإسلام في أرخبيل الملايو إلى اليوم، ومعظم على مذهب الإمام الشافعي نقلاً انذاك من عرب حضرموت وبلاد الحجاز إلى المنطقة.

رابعاً : دمج الأثر الإسلامي عند استقلال الملايو في تثبيت الأفكار العربية ، وفي خلال الأربعينيات أنتظمت ملايو ماليزيا وكثرة الدعاة من خطاب الديني يحثهم على الوعي والحماسة الدينية حتى عام (1375هـ الموافق 1955م) بدأوا بطرد الاستعمار من أراضيهم وأنتخبوا رئيسهم "تنكو عبد الرحمن"، في الحزب الإسلامي وحصل الإسلاميون على 51 مقعداً من أصل 52. ثم عقد مجلس الحكام: وأعلن

استقلال ماليزيا التام في الإتفاق 8 فبراير سنة 1956م و وضع دستورهم الرسمي على شريعة الإسلام في الدولة مع حرية الأديان.

خامساً: جعل اللغة الملايوية هي اللغة الرسمية ، وقرروا أن يختار من بين السلاطين يكون ملكاً ونائباً شرعياً ، ومدتها خمس سنوات وباقي السلاطين يباشر سلطتها في حدود الدستور المحلي ، وشملت دولة ملايو المتحدة كل من جوهور، ملاقا، نكري سمبيلان ، وسلانجور ، وفيراك ، وقده ، وجزيرة فينانج ، وفاهنج ، وترنقانو ، وكلنتن، وبرليس وعاصمتها كولالمفور. ومن بين الرؤساء المنتخبه نسبهم عربي أما من حيث جزيرة الرامني (سومطرة) لابن خردذابة في وصفه عندما زار تلك البقعة قال : كانت المراكب التجارية العربية ذات الأشرعة تمخر عباب البحار فتصل إلى بدان، ثم تكمل المسيرة إلى شبه جزيرة الملايو (ماليزيا وجنوب تايلاند الحالي)، الوجه المقابل لجزيرة سومطرة حتى تصل إلى سنغافورة القريب من تماسيك، ثم تمر عبر بحر جاوة وبورنيو وجزائر السيلان وبحر سولو "سالان" وجزر الملوك.

نستطيع أن نفهم أن الرحلات العربية بين أجواء الملايو لها صلة تاريخية منذ زمن بعيد ، وتجوال العرب في حاضرمهم إنتشرت ثقافتهم في المنطقة، وخاصة العرب كان مهنتهم الأولى في المنطقة هو طبع الكتب الدينية وترجمتها، ثم نشر الكتب العربية المترجم من أفكار وعادات وتقاليد العربية لأهل الملايو، والشاهد على ذلك حضور المصطلحات الدينية واللغوية في الملايو ، واستخدموا الحروف العربية في الكتابة. وتأثروا بأفكار عربية أثناء ثورة الملايو ضد الإحتلال لبلادهم ، قبل البدء الحرب العالمية الثانية. وفي في مطلع القرن العشرين تأثر الشيخ الهادي وهو في القاهرة بأفكار الشيخ محمد عبده ، والذي كان في وطنه الحاجة لتطبيق مثل هذه الفكرة لحركة الاستقلال. واستخدم الكتابة العربية للرسمية البلاد، ودمج مع مصطلحات الملايوية في الأسلوب والكتابة تشير بما التاريخ عبر التجارة والمصاهرة والهجرة من عرب حضرموت مما رسم الحروف الجاوية مكانتها في ذلك الزمان .

الحالة الدينية في أرخبيل الملايو

انتشرت الأديان القديمة في أرخبيل الملايو في ولاية صباح حتى فطاني جنوب تايلاند ، كما انتشرت لغات متعددة كالعربية والفارسية والأردية والسواحلية ، واستخدمت اللغة الملايوية الحروف العربية ، وكانت البوذية والهندوكية في تلك العهود هو الدين الكاسح للمنطقة ، ثم ظهر الإسلام وقضى على هذه الديانات، باعتناق أهلها وتحويلهم للإسلام ، وأغلبية أهل المنطقة عندما اعتنق الإسلام وهم مسلمون على المذهب الإمام الشافعي رحمه الله، وتعد قبول المسلمين المنطقة للمذهب الشافعي يعود إلى دعاة العرب الذين جاءوا بالإسلام إلى جنوب شرق آسيا وهم يشاركونهم في رسمياتهم لعاداتهم وتقاليدهم تلك الشعوب التي لم تكن معرضة للمناهج الإسلامية . وزالت الوثنية في بلاد الملايو بقبولهم للإسلام ، وحين

ذلك أنتشر الإسلام في المنطقة بشكل كبير متدرجاً إلى يومنا هذا ، وصدق الله تعالى حين قال ﴿ وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبُطْلُ ۗ إِنَّ الْبُطْلَ كَانَ زَهُوقًا ﴾

(سورة الإسراء آية : 81)

حرفية التجارة مع الدعوة .

ويمكن أن نقول في أقل التقدير أن وصول الإسلام والعرب إلى شبه جزيرة الملايو كان عند القرن الأول الهجري و السابع للميلاد، وإنما لا نستطيع أن نُحدِّد بالضبط السنة التي انتشر فيها الإسلام ونحن نعلم إن انتشار الإسلام في جنوب شرق آسيا كان عن طريق تجار العرب وبعض الروايات أسندوا إلى الهنود كوجارات الساحلية، والبعض ينسبون إلى جنوب الصين؛ وعند أحمد شلي يقول أن بداية الدعوة نشطت عند القرن الخامس عشر للميلاد ثم أستمَدت قوتها الفعلية في القرن السابع عشر، واتضح وجود علاقة باللغة الملايوية حين استخدمت كلغة للتجارة في الهند وجنوب الصين حين زاروا مملكة أجييه وهم يتحدثون مع علماء الهند اللغة الملايوية بشكل فصيح عام 1639م، والذي يثبت لنا ذلك القول أن اللغة الملايوية بحروفها العربية هي لغة المنتشرة في كوجارات في ذلك الزمان. وقال : " ولما كان الإسلام دين الملايويين جميعاً، فإن سلطان كل ولاية له الرئاسة الدينية فيها، أم الولايات التي ليس بها سلطان فإن الملك العام الذي يختاره للسلطين الولاية ومن ثم يصبح منهم أمير الملايويين جميعاً و يكون له التفويض في الرئاسة الدينية للولايات عامة دون غيرهم، واللغة الملايوية هي الرسمي للبلاد وكان اقتباس التعبيرات الملايوية من المصطلحات العربية وخاصة الأمور الشرعية لدين الإسلام"

وفي عصر التجارة خلق التقارب الأثري في المنطقة بالثقافة العربية على يد تاجر مسلم قادم من جدة، ويطلق عليه "محمد شاه"، حيث قام بدعوة واقناع أهل الملايو بالدخول إلى الإسلام، وبعد الانتقال الفكري عبر التاريخ يُفهم من ذلك أن هي بداية قيام دولة إسلامية في المنطقة ، ولنشر الدعوة الإسلامية والثقافة العربية للجوار في الجزر المتعددة، وبعد نصف قرن أصبحت ملقا مهداً لمركز الدعوة ونشر الإسلام على المناطق المجاورة بشكل رسمي، فأسلم أهالي جزيرة (باهانغ) وجنوب الملايو فصارت ملقا مركز خاص لحماية المسلمين قبل دخول البرتغال.

ونتيجة ذلك هو اعتنق ملك "فرا ت مسوان" (Pramaisuang) الإسلام ولقب له الأسكندر شاه وبعد ذلك أصبحت ملقا محط أنظار الجميع ومعروف لدى اتحاد ماليزيا في وقتنا الحالي - دولة ماليزيا - وكان مذهب الإمام الشافعي هو المذهب الأول تعرف عليه أهل الملايو وأصبح ثابت في معظم ديار الملايو ، وفي السجلات الصينية عشر على كتابة تشير إلى الأماكن استطانة الملايو والعرب ، ومراكز المحاسبة تشير لعام 300م، أي القرن الثالث من الميلاد، وكان تجار العرب يتخذون موانئ شبه جزيرة الملايو للتزود مؤتمهم ليدخروا قوت طعامهم قبل أن يصلوا إلى الصين.

نسبة المعتقدات الدينية الموجودة في شبه جزيرة الملايو

العدد	الفئة	النسبة المئوية
1	المسلمون	53,0 %
2	البوذيون	17,3 %
3	الكونفوشيون	11,6 %
4	المسيحيون	8,6 %
5	الهنود	7,0 %
6	الأديان القديمة	2,0 %
7	أديان ومعتقدات أخرى	0,5 %

ذكر آثار العرب في جنوب تايلاند :

وفي جنوب تايلاند نلخص ما قاله إبراهيم شكري نقول أن الداعي الشيخ سعيد وصفي الدين ويرجع اصولهما من سلالة عربية أن يؤثر ويقنع ملك فطاني بالإسلام كما اشترط عليه بدخول الإسلام بعد علاجه في عدت مرات إلا أن هداه الله في المرة الثالثة، والآخر أن سلطان فطاني أمر بنشر الإسلام بين حاشيته في القصر¹ ومن ذلك وجدنا أن الآثار العربية في مملكة فطاني أنذاك من الناحية التعليم والثقافة العربية والكتابة التي كانت لها الأثر في الحروف العربية المستخدمة في اللغة الملايوية. واللغة الملايوية لغة آسيوية تستخدم على نطاق واسع في المناطق الواقعة في جنوب شرق آسيا التي تشمل ماليزيا وإندونيسيا وبروناي وسنغافورة وجنوب تايلاند، ويتقنها البعض في الفلبين وفيتنام وكمبوديا وبورما. وتتشابه اللغة الملايوية المستخدمة في ماليزيا بجزيرتها بروناي وسنغافورة، أما إندونيسيا فلها معايير لغوية خاصة. كما تختلف كل دولة عن بقية الدول في الاهتمام بتلك اللغة واستخدامها وفق اختلاف الظروف التاريخية والثقافية والسياسية.²

¹ إبراهيم شكري ، سجارة مرجان ملايو فتاني ، جامعة كينغسان مليسيا 2002 م ، ص 33

² أشواق كنالي ، اللغة العربية تشرق من ماليزيا ، 2016 / 11 / 29 م ، <https://learning.aljazeera.net/tr/blogs/>

ويمكن أن نقول من ذلك نرى مما ورد من المعلومات الناتجة من هذه الرحلات التجارية التي قد طرقت بعض المعارف في الأواني الأخيرة ظهور فئة من أصول الجاليات العربية المستقرة في الأرخبيل الملايوي على سمعة كبيرة من الإحترام، وخاصة يمكن قوله أثناء تكوين اتحاد ماليزي الحديثة، والشاهد على الأثر الجزري للثقافة العربية هي الحروف الملايوية المستعار من العربية.

ويقول أحمد شلبي وجود جماعات عربية تقتطن موالي الملايا (ماليزيا) وفضائي وإندونيسيا تحت حكم شريف عربي وتتبع حسب النظام القبلي كما هو معروف في جزيرة العربية³. ومن الشواهد أن رجل عربي وهو الرحالة ابن سعيد المغربي اكتشف معظم أسماء الموجودة في جزر الأرخبيل الملايو كانت أهلها يتكلمون اللغة الملايوية على سعيد ثابت⁴.

ويمكن أن نقول هذا برهان ودلائل على أن العرب كان لهم شأن عظيم في المنطقة لفترة ليست بقصيرة، والسكان المنطقة يكتبون بالأبجدية العربية قبل أن يحضر الإستعمار الأوروبي لتبديل ثقافة المنطقة، ونقول أيضاً أنها تركت بقيت أبجدية العربية تسير مفعولها في فضائي نتيجة صرف نظرة الأوروبيين للمنطقة وأهمل لوجود قوة تساعده في المنطقة، وكذلك دعت الأمر من أثر وجود منافس له يحتل المناطق، ومن جانب آخر أصبحت هذه الكتابة تمر مر الكرام دون أن يزاها أحد وتركت تستخدم في جنوب تايلاند دون حرج حتى يومنا هذا.

ومن نتائج وحود آثار العرب والإسلام

1. أفاد أن عرب حضرموت من اتخاذ أماكنهم للاستطانة مع ربط الملايو بعاداتهم وتقاليدهم ومنه شكل النقل الشامل من ثقافات العربية إلى أبناء جنوب تايلاند والمنطقة، مما شجع ذلك الظروف إلى الانطلاق من النواحي الدينية ونشره في المنطقة، وللعرب مكائنتهم في الدعم، وحتى تصبح الدعوة محرك للإسلام في رحاب المنطقة بصورة أكثر تعمقاً لملايو جنوب تايلاند والمنطقة.

2. المعاملة والقعدة الحسنة التي نتج من جمعهم المصاهرة وقبول العرب بين أفراد الملايو والذي مهد طريق للدعاة الطريق السليم إلى التقرب بالملايويين في نشر الدين مع قبول الملايو بالثقافة العربية وما اشتمل من العادات والتقاليد رمزاً للمسلمين المنطقة جنوب تايلاند.

3. أن شعوب الملايو بعد ما اعتنقوا الدين الإسلامي وعرفوا العرب، أخذوا يستخدمون الكتابة بالحروف العربية على قدر واسع، وكانت العلاقة الملايو بتجار العرب يزيدهم كسباً

³ أحمد شلبي، نفس المرجع: ص 401

⁴ ابن سعيد المغربي، (أبو الحسن علي بن موسى 610-685هـ) الجغرافيا، 1966م، حققه ووضع مقدمته وعلق عليه إسماعيل العربي، بيروت المكتب التجاري للطباعة والنشر والتوزيع، ص 107-109.

لعاداتهم وتقاليدهم ومع هجرة الملايو للحرم المكي في طلب العلم يدعوهم ذلك إلى الاحتفاظ بالعادات وتقاليدهم العربية الإسلامية في منطقة فطاني جنوب تايلاند على وجه الخصوص والمنطقة على وجه العام.

4. أن الدين الإسلامي وصل إلى مناطق جنوب شرق آسيا بطريقة سلمية من خلال نشاط تجار العرب بالإضافة إلى الاندماج والتعايش بين التجار بالسكان المحليين ، على رغم وجود آثار الثقافة المتنوعة من الدين في جنوب شرق آسيا.

5. وصل الإسلام إلى ساحل سومطرة أولاً، ثم انتشر في مضيق ملقا، وعبر المضيق وصلوا إلى شبه جزيرة ملايو عام 1511، ثم جاء البرتغال واستولوا على ملقا، ووقف مسلمون المنطقة ضد هيمنتهم السياسي والاقتصادي. كما وقف آتسه ضد الاحتلال في أوائل القرن السابع عشر.

6. بدأ الإسلام في القرن السابع من شبه الجزيرة العربية إلى غرب آسيا ثم تخطى العالم حتى وصلوا إلى مانيبور (شمال شرق الهند) سنة 615م عن طريق ساحل شيتاغونغ في عصر تجارة الحرير (برا وبحرا)

7. شجاعة تجار العرب والمسلمون في اتصاهم بالسكان المحليين خلال القرن الثالث عشر، وكانت التجارة مر عن طريق تجارة الحرير نحو جنوب الفلبين والمناطق المجاورة لها مثل بروناي وماليزيا و إندونيسيا، مما ساهم انتشار الإسلام في وقت باكر .

8. من اسباب انتشار الاسلام ازدهار التجارة، ومن أهمها منح الثقة بالتجار وتقديم التسهيلات اللازمة التي يحتاجونها من الأرض ومحاربة البيروقراطية

النتائج من البحث

1. انتشار العلماء والدعاة العرب في أوقات مُبكرة عملوا على نشر الإسلام وفتحوا مراكز للدعوة في أرخبيل الملايو.
2. ظهور النشاط التجاري ودوره في نشر الإسلام ودخول اللغة العربية إلى مناطق أرخبيل الملايو.
3. العرب وتمثيلهم لدين الإسلام في المنطقة وجد لهم مصاهراتهم مع العوائل الملايوية.
4. وجدت استمرارية الكتابة بالحروف العربية وأسماءها في دمج المصطلحات العربية باللهجة الملايوية .
5. انتشار أنواع الأطعمة العربية المختلفة بين شعوب الملايو .
6. انتشار الملابس العربية في أرخبيل الملايو وارتداء شعوبها للملابس العربية في العديد من المناسبات .
7. ظهور المساكن والترتيبات الداخلية على النمط العربي في جنوب تايلاند.
8. (أ) آثار الحركي والاندماج العرب في بلاد الملايو :

- (1) حركة العرب وتغير نشاطهم المستمر في أجواء المنطقة
 - (2) استمرار حركة العرب الدعوي لنشر الإسلام في المنطقة
 - (3) حركة تجار العرب وقدرتهم في المصاهرة بالملايو المنطقة
- (ب) الآثار والاندماج الحقيقي في شعب الملايو عبر التاريخ
- (1) اعتناق الملايو الإسلام ورغبتهم في نشر الدين
 - (2) دخول اللغة العربية في المنطقة ومدى اندماجهم للكتابة العربية ومصطلحاتها.
 - (3) عودة المواطنين من دول العربية ويوجد منهم : المتعلمون ، العاملون ، والمواليد الحجاز والدولة العربية.
 - (4) أنشطة المدارس الإسلامية والجامعات الحكومية والأهلية في إحياء اللغة العربية في جنوب تايلاند بشكل الخاص وبلاد أرخبيل الملايو عامة .

النتائج المتبقية أثارها في المجتمع.

1. ظهور حماية خاصة يشد فيه الدين و نشر الإسلام.
2. استمرار كتابة الحروف الهجائية الجاوية وأسماء الأشخاص بالعربية مع اختلاط المصطلحات العربية المختلفة باللهجة الملايوية
3. إنتشار انواع الأطعمة في مدن أرخبيل الملايو وارتداء شعوب الملايو للملابس العربية في المدن المختلفة
4. ظهور بناء المساكن في جنوب تايلاند على ترتيب النمط العربي

المصادر والمراجع

- عبد الرزاق سليمان محمد أحمد، 2005م ، عوامل نجاح العرب في حكم الشعوب الأخرى ، "رسالة دكتوراة" ، جامعة النيلين ، جامعة النيلين . (رسالة ماجستير) السودان
- عبد الناصر أحمد مناها ، 1998م ، الدعوة الإسلامية في تايلاند وجهود المسلمين في سبيلها ، رسالة ماجستير ، كلية الدعوة الإسلامية ، طرابلس ، ليبيا
- منير البعلبكي ، 1985م ، المورد - قاموس إنجليزي / عربي ، ج / 6 ، بيروت ، دار العلم للملايين
- عبد الوهاب بن الحاج كيا ، 1993 ، مسلمون ماليزيا بين الماضي والحاضر ، طبع الكلية الدعوة الإسلامية ، ط1 ، طرابلس ، المرجع السابق
- محمد تقي الدين قنديل ، 1961م ، أرخبيل الملايو وانتشار الإسلام فيه ، دمشق ، مجلة حضارة الإسلام

- يوسف عبد المجيد فايد، 1994م ، المدخل إلى جغرافيا ، مطبعة جامعة القاهرة . الكتاب الجامعي
إبراهيم شكري، 2020م، سجاره كرجان ملايو فطاني ، فترية اونيوفوز ستي كبغسان مليسيا
عبد القاري منجوا ، 2012م ، علاقة جنوب تايلاند بالحنجاز، (سالة الماجستير) جامعة جالا
الإسلامية،
أحمد شلبي ، 1996م ، موسوعة التاريخ الإسلامي والحضارة الإسلامية. الإسلام والدول الإسلامية
غير العربية بآسيا ، ط4، القاهرة ، جامعة القاهرة
محمد لازم لاوي ، 2003م ، سجارة دان فركمباغن آكام اتونن مشاركة ملايو فطاني، جامعة جالا
الإسلامية
محمد صالح ويحامة ، 1426هـ – 2005م ، دخول الإسلام وانتشاره في دول جنوب شرقي آسيا عام
رسالة الدكتوراة ، جامعة النيلين خرطوم .

บทความวิจัย

รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ

กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดรีเกียะห์อิสลามียะห์

สายทอง แสงสว่าง^{1*} สุวดี อุปปินใจ^{2*} พูนชัย ยาวีราช^{3*}

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท, หลักสูตรปริญญาศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²อาจารย์ที่ปรึกษา, หลักสูตรปริญญาศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบกรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดรีเกียะห์อิสลามียะห์ ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 2) สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบกรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดรีเกียะห์อิสลามียะห์ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดรีเกียะห์อิสลามียะห์ ประชากรได้แก่ ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการโรงเรียนอัสตดรีเกียะห์อิสลามียะห์ จำนวน 280 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 257 ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดรีเกียะห์อิสลามียะห์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดรีเกียะห์อิสลามียะห์ ในภาพรวมอันดับ 1 คือรูปแบบการบริหารแบบทางการ “รูปแบบการบริหารแบบทางการ สำหรับการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดรีเกียะห์อิสลามียะห์” ประกอบด้วยหลักการวัตถุประสงค์ และองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียน การประเมินความถูกต้อง และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารโรงเรียน, การสอนสามัญศาสนา, อิสลามต้นแบบ

RESEARCH

A Model of Administration for Islamic Private Schools: A Case Study of Attarkiah Islamiyah School.

Saithong Saengwang^{1*} Suwadee Ouppinjai^{2*} Punchai Yawiraj^{3*}

¹ Graduate student, Master of Education, Faculty of Educational Administration, Chiang Rajabhat University.

² Advisor, Master of Education, Faculty of Educational Administration, Chiang Rajabhat University.

*Corresponding Author, e-mail:saithongsaengwang@gmail.com, suwadee123@gmail.com,

Abstract

The objective of this research is to develop an administrative model for a model private Islamic school. Case study: Attarkiah Islamiyah School. Three steps were taken as follows: 1) Study the current condition. Desired condition and necessary needs 2) Create an administrative model for a model private Islamic school. Case study: Attarkiah Islamiyah School. 3) Evaluate the management model for a model private general Islamic school. Case study: Attarkiah Islamiyah School. Attarkiah Islamiyah. The population consists of 280 administrators, teachers and committee members of Attarkiah Islamiyah School, a sample group of 257 people, 7 experts in expert-based seminars, 30 experts in format evaluation, and the tools used. Used in research include questionnaires, structured interviews. and assessment form Data were analyzed from averages. standard deviation and priority index of essential needs and analyze content data

The results of the study found that: 1. Current conditions and desired conditions regarding the concepts and principles of the model Islamic private school management model. Case study: Attarkiah Islamiyah School. Overall, it is at a moderate level. and necessary needs regarding the concepts and principles of the model Islamic private school management model. Case study: Attarkiah Islamiyah School. Overall, number 1 is the formal management style. “Formal management style for the management of a model private Islamic school, case study: Attarkiah Islamiyah School” consisting of principles, objectives, and elements of school administration. Validity assessment and possibility at a high level

Keywords: School administration Model, Islamic education, Islamic model

บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ อาจกล่าวได้ว่ามีหลากหลายหน่วยงานที่ดำเนินการกำกับดูแลสถานศึกษาที่มีอยู่ในประเทศ อาทิเช่น สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น หากมองถึงการจัดการศึกษาที่มีอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้คงเป็นที่ทราบกันดีเกี่ยวกับ “โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม” ที่มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษา อบรม และขัดเกลาทางด้านจิตใจให้กับเยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามให้เป็นคนดี มีความรู้คู่ธรรม ตลอดจนปฏิบัติตามหลักของศาสนาอิสลาม (อ้างอิงจาก สันวิช แก้วมี, 2561,น.1)

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีวิวัฒนาการมาจาก “ปอเนาะ” ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 โดยพิจารณาจากความพร้อมของสถานศึกษานั้น ๆ รวมถึงโต๊ะครูผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นทั้งผู้บริหาร ผู้จัดการ และผู้สอน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถานศึกษาที่อยู่ในกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการ การศึกษาโดยคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ โดยส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าพื้นที่อื่น ๆ หากพิจารณา ตามประเภทการจดทะเบียนโรงเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนวิชาศาสนาอย่างเดียว 2) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(1) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการเปิดสอนหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยเป็นการเปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญหรือวิชาชีพ ในระบบ โรงเรียน และได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15(1) และ 3) โรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลาม มาตรา 15(2) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีจัดการเรียนการสอนทางอิสลามศึกษาตามหลักสูตร ของกระทรวงศึกษาธิการส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญตามหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการควบคู่ไปด้วย แต่สภาพความพร้อมทั้งบุคลากรและระบบการจัดการเรียนรู้อย่างไม่ เข้าเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการที่จะยกระดับสู่การเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15(1) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเหล่านี้มีการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยมีหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามหลักสูตรอิสลาม ศึกษาปี พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย (1) หลักสูตรวิชาศาสนา มี 3 หลักสูตร (2) หลักสูตรวิชาสามัญ ใช้ หลักสูตรเช่นเดียวกับโรงเรียนประเภทสามัญศึกษาทั่วไป มี 3 หลักสูตร (3) หลักสูตรบูรณาการ ระหว่างวิชาศาสนาและวิชาสามัญมี 2 หลักสูตร และ (4) หลักสูตรวิชาชีพโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน 2 หลักสูตร ได้แก่ 1) หลักสูตรวิชาชีพพระยะสันของวิทยาลัยสารพัดช่างและ 2) หลักสูตรวิชาชีพพระยะสันของวิทยาลัยชุมชน (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ 2) ,2554, น.1) ในปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ว่า ผู้บริหารขาดความรู้ความสามารถในการบริหารงาน ขาดครูผู้ชำนาญการในการสอน และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไม่สามารถจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการบริหารและการจัดการเรียนการสอนให้เต็มที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่มีคุณภาพทางการศึกษาต่ำ สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามที่เป็นอยู่โดยเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคนอื่น ๆ (2550) การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังคงมี

ปัญหาหลายประเด็นด้วยกัน อาทิ ด้านความปลอดภัยอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ไม่สงบในพื้นที่ ความเชื่อและค่านิยมตามวิถีชีวิตของมุสลิมที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาศึกษา ความเหลื่อมล้ำในการสนับสนุน ส่งเสริมครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การมีอัตรากำลังของบุคลากร และการประเมินโดย สมศ.

การบริหารสถานศึกษาเป็นรูปแบบการบริหารในการบริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบต่อส่วนอื่น ของหน่วยงานนักบริหารที่ดี จะต้องรู้จักการเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อหน่วยงาน เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้การบริหารงานนั้น จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการเพราะการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหาร จะกระทำเพียงลำพังคนเดียวแต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้น ประสบความสำเร็จและการบริหาร การศึกษาในสถานศึกษานั้น ปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียน คือระบบการบริหารจัดการที่มี ประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมซึ่งตรงตามมาตรา 22 ว่า ด้วยเรื่องการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมี ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่ง ในฐานะผู้นำหลัก ซึ่งมีภาระหน้าที่สำคัญคือเป็นผู้นำทางการศึกษา มีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้านคือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน โดยเป็นความสามารถของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกันจนสามารถทำให้นักเรียนใฝ่รู้รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

โรงเรียนอัตตารียะห์อิสลามียะห์ เป็นโรงเรียนต้นแบบแห่งการศึกษาสามัญควบคู่ศาสนาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ที่จังหวัดนราธิวาส มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นโรงเรียนต้นแบบทั้งในด้านการสอนสามัญควบคู่ศาสนา โรงเรียนมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนมีความรู้ทั้งด้านศาสนาและด้านวิชาการ โดยแยกออกเป็น 2 หลักสูตรหลัก ได้แก่ หลักสูตรสามัญศึกษาและหลักสูตรอิสลามศึกษา หลักสูตรสามัญศึกษาเน้นสอนวิชาสามัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของ พ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ส่วนหลักสูตรอิสลามศึกษาเน้นสอนวิชาศาสนาอิสลาม ภาษาอาหรับ ประวัติศาสตร์อิสลาม อีกทั้งโรงเรียนยังมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และทักษะรอบด้าน เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมชมรมต่างๆ เช่น ชมรมวิชาการ ชมรมกีฬา ชมรมดนตรี ผลงานการศึกษาที่ผ่านมา โรงเรียนอัตตารียะห์อิสลามียะห์ มีนักเรียนที่ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการศึกษาและด้านอาชีพ หลายคนได้รับรางวัลระดับชาติและระดับนานาชาติ เช่น รางวัลพระราชทานนักเรียนดีเด่น รางวัลนักกีฬาเยาวชนดีเด่น นอกจากนี้โรงเรียนอัตตารียะห์อิสลามียะห์ ยังได้รับการประเมินจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ให้เป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานการศึกษาดีเยี่ยม (ดีเลิศ) ประจำปีการศึกษา 2565

จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องศึกษาเกี่ยวกับสภาพ และแนวทางการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา :โรงเรียนอัสตรากีเยห์อิสลามียะห์ เนื่องจากการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีบริบทที่แตกต่างกับบริบทการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนทั่วไป มีความต้องการและทิศทางการพัฒนาบางประการที่แตกต่างกันออกไป ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามย่อมอยู่ภายใต้บริบทและโลกทัศน์แบบอิสลาม ต้องบริหารจัดการและจัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษาที่มีทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรอิสลามศึกษา ภายใต้บริบทของ การจัดการศึกษาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญสอนศาสนาอิสลาม เพื่อเน้นการจัดการศึกษาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตรากีเยห์อิสลามียะห์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารที่เกี่ยวข้องกับบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตรากีเยห์อิสลามียะห์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตรากีเยห์อิสลามียะห์
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตรากีเยห์อิสลามียะห์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตรากีเยห์อิสลามียะห์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method research) ซึ่งการดำเนินการศึกษาอิสระในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ผ่านการอบรมจริยธรรมในมนุษย์ และได้ใช้ดำเนินการตามกระบวนการศึกษาตามหลักปฏิบัติอันเหมาะสมที่เป็นสากล โดยดำเนินการวิจัยแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านผู้ทรงคุณวุฒิในการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตรากีเยห์อิสลามียะห์ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน ตามเกณฑ์ โดยการประเมินประสิทธิภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้รายบุคคล โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ จะต้องเป็นมีคุณสมบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

- 1) ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับคุชฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา 10 ปีขึ้นไป
- 2) ผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตรากีเยห์อิสลามียะห์

3) ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ
กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดรีกียะห์อิสลามียะห์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญ
ศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดรีกียะห์อิสลามียะห์ ได้แก่ รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชน
สามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดรีกียะห์อิสลามียะห์และแบบประเมินความถูกต้องและ
ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียน
อัสตดรีกียะห์อิสลามียะห์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ประเมินคุณภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเอกชน
สามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดรีกียะห์อิสลามียะห์ โดยผู้วิจัยดำเนินการตามแนวคิดการ
ประเมินอภิमान (พรรณนิภา ฎกอองพลอย และคณะ, 2561, น. 3-13) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating Scale) 5 ระดับ ตามหลักการประเมินค่าแบบ Likert (Likert Ration Scales) ดังนี้

- 5 หมายถึง รูปแบบที่มีความถูกต้อง/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง รูปแบบที่มีความถูกต้อง/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง รูปแบบที่มีความถูกต้อง/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง รูปแบบที่มีความถูกต้อง/ความเป็นไปได้ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง รูปแบบที่มีความถูกต้อง/ความเป็นไปได้ในระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหาร
โรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดรีกียะห์อิสลามียะห์

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและ
หลักการของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดรีกียะห์
อิสลามียะห์ ในภาพรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น					ความต้องการจำเป็น		
	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์		แปลผล	PNI _{Modifide}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.			
1. รูปแบบการบริหารแบบ ทางการ	3.63	.418	มาก	4.82	.315	มากที่สุด	0.327	1
2. รูปแบบการบริหารแบบ เพื่อนร่วมงาน	3.59	.253	มาก	4.75	.224	มากที่สุด	0.323	2

รายการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการ	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			จำเป็น	
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	PNI _{Modifide}	ลำดับ
3. รูปแบบการบริหารแบบ การเมือง	3.10	.366	ปาน กลาง	3.58	.432	มาก	0.154	3
4. รูปแบบการบริหาร แบบอัติวิสัย	3.08	.362	ปาน กลาง	3.13	.628	ปาน กลาง	0.015	4
5. รูปแบบการบริหารแบบ กำกวม	2.77	.343	ปาน กลาง	2.00	.788	น้อย	-0.277	6
6. รูปแบบการบริหารแบบ วัฒนธรรม	2.99	.288	ปาน กลาง	2.84	.664	ปาน กลาง	-0.050	5
ภาพรวม	3.19	.338	ปาน กลาง	3.52	.508	มาก		

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสลามียะห์ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบทางการ ($\bar{X} = 3.63$) รองลงมา ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 3.59$) และน้อยที่สุด ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบกำกวม ($\bar{X} = 2.77$)

ผลการรศึกษาสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสลามียะห์ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่รูปแบบการบริหารแบบทางการ (Formal) ($\bar{X} = 4.82$) รองลงมา ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบเพื่อนร่วมงาน (Collegial) ($\bar{X} = 4.75$) และน้อยที่สุด ได้แก่ รูปแบบการบริหารแบบกำกวม (Ambiguity) ($\bar{X} = 2.00$)

ผลการรศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสลามียะห์ ในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) อันดับ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบทางการ (PNI = 0.308) อันดับ 2 คือ รูปแบบการบริหารแบบเพื่อนร่วมงาน (PNI = 0.267) และอันดับ 3 คือ รูปแบบการบริหารแบบการเมือง (PNI = 0.154)

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการที่จำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสลามียะห์ ในภาพรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น						ความต้องการ	
	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			จำเป็น	
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	PNIModifide	ลำดับ
1. ระดับของ การกำหนดเป้าประสงค์	3.36	.541	ปานกลาง	3.54	.377	ปานกลาง	0.053	5
2. กระบวนการกำหนด เป้าประสงค์	3.26	.425	ปานกลาง	3.30	.341	ปานกลาง	0.012	7
3. ความสัมพันธ์ ระหว่างเป้าประสงค์ กับการตัดสินใจ	3.13	.479	ปานกลาง	3.18	.459	ปานกลาง	0.016	6
4. ธรรมชาติของ กระบวนการตัดสินใจ	3.32	.505	ปานกลาง	3.50	.287	ปานกลาง	0.054	4
5. ธรรมชาติของ โครงสร้าง	3.41	.478	ปานกลาง	3.91	.200	มาก	0.146	1
6. การเชื่อมโยงกับ สภาพแวดล้อม	3.32	.558	ปานกลาง	2.62	.586	ปานกลาง	-0.210	8
7. แบบของภาวะผู้นำ	3.38	.461	ปานกลาง	3.77	.263	มาก	0.115	2
8. รูปแบบของภาวะ ผู้นำที่เกี่ยวข้อง	3.35	.543	ปานกลาง	3.70	.240	มาก	0.104	3
ภาพรวม	3.31	.500	ปานกลาง	3.40	.344	ปานกลาง		

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดร์กีเยห์อิสลามียะห์ในภาพรวม พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ธรรมชาติของโครงสร้าง ($\bar{X} = 3.41$) รองลงมา ได้แก่ แบบของภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 3.38$) และน้อยที่สุด ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.13$)

ผลการศึกษาสภาพพึงประสงค์เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดร์กีเยห์อิสลามียะห์ในภาพรวม พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ธรรมชาติของโครงสร้าง ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมา ได้แก่ แบบของภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 3.77$) และน้อยที่สุด ได้แก่ การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 2.62$)

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์ ในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น อันดับ 1 คือ ธรรมชาติของโครงสร้าง (PNI = 0.146) อันดับ 2 คือ แบบของภาวะผู้นำ (PNI = 0.115) และอันดับ 3 คือ รูปแบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง (PNI = 0.104)

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์

การสร้างรูปบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและสรุปข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และผลศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็น นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะแนวทางการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์ ผ่านกระบวนการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) นำเสนอผลการศึกษาตามตารางที่ 3-5 ดังนี้

ตารางที่ 3 หลักบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศานาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตรอทรีเยาะห์อิสลามียะห์

ผลการศึกษาคข้อมูลจากเอกสาร	ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น	ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจากผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุป
<p>1. การเป็นผู้นำ กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียนให้ชัดเจน กระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรในโรงเรียน และนำพาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้</p> <p>2. บริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้กับหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นจากชุมชนและสังคม</p> <p>3. ความยุติธรรม การปฏิบัติต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้</p> <p>4. การมีส่วนร่วม การให้โอกาสทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายวางแผน ดำเนินการ และประเมินผลการทำงานดำเนินงานของโรงเรียน</p> <p>5. คุณภาพในการบริหาร การมุ่งเน้นให้โรงเรียนมีการดำเนินงานที่มีคุณภาพในทุก</p>	<p>สภาพที่พึงประสงค์</p> <p>รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่รูปแบบการบริหารแบบทางการ (= 4.82)</p> <p>ความต้องการจำเป็น รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) อันดับ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบทางการ (PNI =0.308)</p>	<p>ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเห็นด้วยกับแนวทางในการบริหารโรงเรียนในประเด็นหลักการบริหารโรงเรียนที่ผู้วิจัยนำเสนอ และได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรกำหนดหัวข้อของหลักการบริหารโรงเรียนให้กระชับขึ้น ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หลักการเป็นผู้นำ 2. หลักการธรรมาภิบาล 3. หลักการความยุติธรรม 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักการคุณภาพ 	<p>1. หลักการเป็นผู้นำ : โรงเรียนอัสตรอทรีเยาะห์อิสลามียะห์ ผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และสามารถมองการณ์ไกล เพื่อนำพาโรงเรียนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป</p> <p>2. หลักการธรรมาภิบาล: โรงเรียนอัสตรอทรีเยาะห์อิสลามียะห์มีการยึดมั่นในกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ และยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม</p> <p>3. หลักการความยุติธรรม: ควรปฏิบัติต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม เช่น การให้โอกาสครูทุกคนในการพัฒนาตนเอง การให้โอกาสนักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน</p>

ผลการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร	ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น	ผลการศึกษาแนวทางการบริหาร จากผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุป
ด้าน โดยยึดหลักความมีมาตรฐาน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความเป็น เลิศ			<p>4. หลักการมีส่วนร่วม: มีการเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการโรงเรียน เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียน การจัดประชุมผู้ปกครอง การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น</p> <p>5. หลักการพัฒนาประสิทธิภาพงาน: การจัดให้คณะครูและบุคลากรเข้ารับการอบรม การศึกษาดูงาน เพื่อการพัฒนาความรู้และทักษะในงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าของงาน และสามารถนำไปปรับปรุงการดำเนินงานได้ เป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะของคณะครูและบุคลากร เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพงานของโรงเรียนอัสลามียะห์ จะช่วยให้คณะครูและบุคลากรมี</p>

ผลการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร	ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น	ผลการศึกษาแนวทางการบริหาร จากผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุป
			ความรู้และทักษะที่ทันสมัย สามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนการจัด อบรม การศึกษาดูงาน

จากตารางที่ 3 พบว่าหลักการบริหารโรงเรียนของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์ ประกอบด้วย 5 หลักการ ได้แก่ 1) หลักการเป็นผู้นำ 2) หลักการธรรมาภิบาล 3) หลักการความยุติธรรม 4) หลักการมีส่วนร่วม และ 5) หลักการพัฒนาประสิทธิภาพงาน

ตารางที่ 4 วัตถุประสงค์ของการบริหารมโรงเรียนของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์

ผลการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร	ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น	ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจากผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุป
<p>1.เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และมีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักศาสนาอิสลาม</p> <p>2.เพื่อส่งเสริมให้ครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ โดยจัดให้มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม</p> <p>3.เพื่อบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยยึดหลักความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต และยึดประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ</p> <p>4.เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยจัดให้มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีการวางแผนและติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ</p>	<p>สภาพที่พึงประสงค์ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่รูปแบบการบริหารแบบทางการ (= 4.82)</p> <p>ความต้องการจำเป็น รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) อันดับ 1 คือ รูปแบบการบริหารแบบทางการ (PNI =0.308)</p>	<p>ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเห็นด้วยกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาในประเด็น วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียนที่ผู้วิจัยนำเสนอ และได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในวัตถุประสงค์ควรกระชับและขยายข้อความแต่ละข้อดังนี้</p> <p>- วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และมีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักศาสนาอิสลาม เช่นหลักศรัทธา (อะกีดะฮฺ) ความเชื่อที่ถูกต้องและมั่นคงในหลักการของศาสนาอิสลาม หลักปฏิบัติ (อิบาดะฮฺ) การปฏิบัติต่างๆ ที่ชาวมุสลิมต้องปฏิบัติเพื่อแสดงความเคารพและความศรัทธาต่อพระเจ้า</p>	<p>1.เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และมีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักศาสนาอิสลาม เช่นหลักศรัทธา (อะกีดะฮฺ) ความเชื่อที่ถูกต้องและมั่นคงในหลักการของศาสนาอิสลาม หลักปฏิบัติ (อิบาดะฮฺ) การปฏิบัติต่างๆ ที่ชาวมุสลิมต้องปฏิบัติเพื่อแสดงความเคารพและความศรัทธาต่อพระเจ้า</p> <p>2. ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง</p> <p>3. บริหารงานโดยใช้ธรรมาภิบาล ร่วมกับการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง</p> <p>4. พัฒนาระบบและโครงสร้างการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ</p>

ผลการศึกษาข้อมูล จากเอกสาร	ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น	ผลการศึกษาแนวทางการบริหาร จากผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุป
		<ul style="list-style-type: none">- วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง- วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 บริหารงานโดยใช้ธรรมภิบาลร่วมกับการมีส่วนร่วมกับชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง- วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 พัฒนาระบบและโครงสร้างการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ	

จากตารางที่ 4 พบว่าวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียนของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตังกีเยะห์อิสลามียะห์ ประกอบด้วย 4 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และมีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักศาสนาอิสลาม เช่นหลักศรัทธา (อะกีดะฮฺ) ความเชื่อที่ถูกต้องและมั่นคงในหลักการของศาสนาอิสลาม หลักปฏิบัติ (อิบาดะฮฺ) การปฏิบัติต่างๆ ที่ชาวมุสลิมต้องปฏิบัติเพื่อแสดงความเคารพและความศรัทธาต่อพระเจ้า
2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. เพื่อบริหารงานโดยใช้ธรรมภิบาลร่วมกับการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อพัฒนาระบบและโครงสร้างการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 5 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสลามียะห์

ผลการศึกษาข้อมูล จากเอกสาร	ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น	ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุป
1. ระดับที่เป้าประสงค์ถูกกำหนด (Level at which goals are determined)			
1. กำหนดวิสัยทัศน์ปรัชญาและพันธกิจ ทำการกำหนดวิสัยทัศน์ปรัชญาและพันธกิจของโรงเรียนอย่างชัดเจน และสร้างการเข้าใจเกี่ยวกับเป้าประสงค์ของโรงเรียนและโครงสร้างการบริหารโรงเรียนอัสลามียะห์	สภาพที่พึงประสงค์ มีการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน ในระดับโรงเรียน ความต้องการจำเป็น มีการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน ในระดับโรงเรียน	1. เห็นด้วย และควรนำข้อความสำคัญ ของผลการศึกษามวนกเข้าไปในระดับ การกำหนดเป้าประสงค์ของผล การศึกษาจากเอกสาร	1. การกำหนดเป้าประสงค์ในระดับ โรงเรียนที่ได้รับความเห็นชอบจาก บุคลากรทุกคน มีการกำหนด เป้าประสงค์ วิสัยทัศน์ ปรัชญา และ โครงสร้างการบริหารของโรงเรียน อัสลามียะห์
2. กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ (Process by which goals are determined)			
2. ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากร ทางการศึกษาร่วมกันวางแผนและ กำหนดกลยุทธ์ของการบริหาร โรงเรียนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ส่วน ได้ส่วนเสีย	สภาพที่พึงประสงค์ รายการที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ เป้าประสงค์ ของโรงเรียน กำหนดโดยผู้บริหาร โรงเรียน ความต้องการจำเป็น รายการที่มี ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น	2. เห็นด้วย โดยยึดการกำหนด เป้าประสงค์ของผลการศึกษาเป็นหลัก และเพิ่มผู้มีส่วนได้เสียเข้าไปใน ข้อความ	2. เป้าประสงค์ของโรงเรียนอัสลามียะห์ ถูกกำหนดโดย ผู้บริหาร โดยยึดเป้าประสงค์จาก โรงเรียนอัสลามียะห์ ใน การกำหนด ทั้งนี้ต้องผ่านความ

	อันดับ 1 คือ เป้าประสงค์ของโรงเรียน กำหนดโดยผู้บริหารโรงเรียน		เห็นชอบจากคณะครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (คณะกรรมการสถานศึกษา)
3.ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ (Relationship between goals and decisions)			
3. การตัดสินใจใด ๆ ควรสอดคล้องกับการบรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำมติของผู้บริหาร คณะครู นักเรียน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นำมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการประกอบการตัดสินใจ	สภาพที่พึงประสงค์ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ตัดสินใจโดยยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียน ความต้องการจำเป็น รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ ตัดสินใจโดยยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียน	3. เห็นด้วย และควรกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจให้ชัดเจน	3. การตัดสินใจจะต้องเป็นไปตามเป้าประสงค์ของโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์เป็นหลักโดยนำมติของผู้บริหาร คณะครู นักเรียน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นำมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการประกอบการตัดสินใจ
4.ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจ (Nature of decision Process)			
4. การจัดสรรทรัพยากร เป็นการกำหนดทรัพยากรที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้	สภาพที่พึงประสงค์ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ กระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน คือ ใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก ความต้องการจำเป็น รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ กระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน คือ ใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก	4. เห็นด้วย และควรยึดประโยชน์นักเรียนเป็นหลัก	4. กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียน คือ ใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก ใช้วิธีการที่สมเหตุผลภายในกรอบค่านิยมของโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลัก

5.ลักษณะของโครงสร้าง (Nature of structure)			
5. การสร้างระบบการประเมินและติดตาม การบริหารโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ควรจัดระบบการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนและการติดตามความคืบหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงกระบวนการการเรียนรู้ตามผลการประเมิน	<p>สภาพที่พึงประสงค์ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ โครงสร้างการบริหารโรงเรียนเป็น แบบลำดับชั้นในแนวคิดที่ผู้บริหารเป็นผู้สั่งการ</p> <p>ความต้องการจำเป็น รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ โครงสร้างการบริหารโรงเรียนเป็น แบบลำดับชั้นในแนวคิดที่ผู้บริหารเป็นผู้สั่งการ</p>	5. เห็นด้วย และควรให้ผู้บริหารโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ มีการสั่งการแบบแนวคิดที่ผู้บริหารเป็นผู้สั่งการ เพื่อที่จะได้ทำงานได้อย่างรวดเร็วขึ้น	5. โครงสร้างการบริหารโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์เป็นแบบลำดับชั้นในแนวคิดที่ผู้บริหารเป็นผู้สั่งการ โดยการแบ่งแต่ละฝ่ายงานให้อย่างชัดเจน โดยแต่ละฝ่ายงานมีหัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบหลัก จะทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร ภายใต้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร
6.การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม (Links with environment)			
6. การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมและองค์กรทางการศึกษาของโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามควบคู่รายวิชาสามัญอาศัยความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมที่เกี่ยวข้อง	<p>สภาพที่พึงประสงค์ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียน เป็นไปในระบบปิด หรือระบบเปิดขึ้นอยู่กับผู้บริหาร</p> <p>ความต้องการจำเป็น รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอันดับ 1 การเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียน เป็นไปในระบบปิดหรือระบบเปิดขึ้นอยู่กับผู้บริหาร</p>	6. เห็นด้วย และควรยึดผลการศึกษเป็นหลัก	6. การเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียน เป็นไปในระบบปิด หรือระบบเปิดขึ้นอยู่กับผู้บริหาร การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม และองค์กรทางการศึกษาของโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ใช้ความร่วมมือผ่านความสัมพันธ์อันดีกับ ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิถีอิสลาม

7.แบบของภาวะผู้นำ (Style of leadership)			
7. แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอัสตดฺรกีเยหฺอิสลามียะหฺ มีการปรับตัวและพัฒนา ซึ่งโรงเรียนควรเป็นกระบวนการที่ต้องปรับตัวและพัฒนาตลอดเวลา	<p>สภาพที่พึงประสงค์ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นแบบ ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบาย</p> <p>ความต้องการจำเป็น รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นแบบ ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบาย</p>	7. เห็นด้วย และควรยึดผลการศึกษาคือเป็นหลัก	7. ผู้บริหารเป็นแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบาย ของโรงเรียนอัสตดฺรกีเยหฺอิสลามียะหฺ ที่เป็นกระบวนการปรับตัว และพัฒนาตลอดเวลา
8. ภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง (Related leadership model)			
8. แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอัสตดฺรกีเยหฺอิสลามียะหฺ มีการบริหารจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และมีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการศึกษาตามสภาพและบริบทของโรงเรียน	<p>สภาพที่พึงประสงค์ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องของผู้บริหารโรงเรียน คือ ภาวะผู้นำเชิงจัดการ</p> <p>ความต้องการจำเป็น รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ ภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องของผู้บริหารโรงเรียน คือ ภาวะผู้นำเชิงจัดการ</p>	8. เห็นด้วย และควรยึดผลการศึกษาคือเป็นหลัก	8. รูปแบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนอัสตดฺรกีเยหฺอิสลามียะหฺ ผู้บริหาร คือ ภาวะผู้นำเชิงจัดการ

จากตารางที่ 5 พบว่าลักษณะสำคัญของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตดร์กียะห์อิสลามียะห์ มีรายละเอียดตามองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

1. ระดับที่เป้าประสงค์ถูกกำหนดในการบริหารโรงเรียน การกำหนดเป้าประสงค์ในระดับโรงเรียนที่ได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรทุกคนมีการกำหนดเป้าประสงค์ วิสัยทัศน์ ปรัชญา และโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนอัสตดร์กียะห์อิสลามียะห์
2. เป้าประสงค์ของโรงเรียน ถูกกำหนดโดยผู้บริหาร โดยยึดเป้าประสงค์จากโรงเรียนอัสตดร์กียะห์อิสลามียะห์ ในการกำหนด ทั้งนี้ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (คณะกรรมการสถานศึกษา)
3. ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน การตัดสินใจจะต้องเป็นไปตามเป้าประสงค์ของโรงเรียนอัสตดร์กียะห์อิสลามียะห์เป็นหลักโดยนำมติของผู้บริหาร คณะครู นักเรียน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นำมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการประกอบการตัดสินใจ
4. ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียน คือ ใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก ใช้วิธีการที่สมเหตุผลภายในกรอบค่านิยมของโรงเรียนอัสตดร์กียะห์อิสลามียะห์ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลัก
5. ลักษณะของโครงสร้างในการบริหารโรงเรียน โครงสร้างการบริหารโรงเรียนอัสตดร์กียะห์อิสลามียะห์เป็นแบบลำดับชั้นในแนวดิ่งที่ผู้บริหารเป็นผู้สั่งการ โดยการแบ่งแต่ละฝ่ายงานให้อย่างชัดเจน โดยแต่ละฝ่ายงานมีหัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบหลัก จะทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร ภายใต้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร
6. ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารโรงเรียน การเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียน เป็นไปในระบบปิด หรือระบบเปิดขึ้นอยู่กับผู้บริหาร การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม และองค์กรทางการศึกษาของโรงเรียนอัสตดร์กียะห์อิสลามียะห์ใช้ความร่วมมือผ่านความสัมพันธ์อันดีกับ ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิถีอิสลาม
7. ลักษณะของผู้นำในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารเป็นแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบาย ของโรงเรียนอัสตดร์กียะห์อิสลามียะห์ ที่เป็นกระบวนการปรับตัว และพัฒนาตลอดเวลา
8. แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียน อัสตดร์กียะห์อิสลามียะห์ ผู้บริหาร คือ ภาวะผู้นำเชิงจัดการ

ตอนที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตัตร์กีเยห์อิสลามียะห์

โดยผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบ ดังนี้

1. ชื่อรูปแบบการบริหารโรงเรียน

“รูปแบบการบริหารแบบทางการ สำหรับการบริหารโรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตัตร์กีเยห์อิสลามียะห์”

2. หลักการบริหารโรงเรียน

2.1 หลักการเป็นผู้นำ : โรงเรียนอัสตัตร์กีเยห์อิสลามียะห์ ผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและสามารถมองการณ์ไกล เพื่อนำพาโรงเรียนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2.2 หลักการธรรมมาภิบาล : โรงเรียนมีการยึดมั่นในกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ และยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม

2.3 หลักการความยุติธรรม : โรงเรียนควรปฏิบัติต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม เช่น การให้โอกาสครูทุกคนในการพัฒนาตนเอง การให้โอกาสนักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

2.4 หลักการมีส่วนร่วม : มีการเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการโรงเรียน เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียน การจัดประชุมผู้ปกครอง การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น

2.5 หลักการพัฒนาประสิทธิภาพงาน: การจัดให้คณะครูและบุคลากรเข้ารับการอบรม การศึกษาดูงาน เพื่อการพัฒนาความรู้และทักษะในงานที่ได้รับผิดชอบ รวมทั้งมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าของงาน และสามารถนำไปปรับปรุงการดำเนินงานได้ เป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะของคณะครูและบุคลากร เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพงานของโรงเรียนอัสตัตร์กีเยห์อิสลามียะห์ จะช่วยให้คณะครูและบุคลากรมีความรู้และทักษะที่ทันสมัย สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนการจัดอบรม การศึกษาดูงาน

3. วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน

3.1 เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และมีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักศาสนาอิสลาม เช่นหลักศรัทธา (อะกีดะฮฺ) ความเชื่อที่ถูกต้องและมั่นคงในหลักการของศาสนาอิสลาม หลักปฏิบัติ (อิบาดะฮฺ) การปฏิบัติต่างๆ ที่ชาวมุสลิมต้องปฏิบัติเพื่อแสดงความเคารพและความศรัทธาต่อพระเจ้า

3.2 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3.3 เพื่อบริหารงานโดยใช้ธรรมภิบาลร่วมกับการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

3.4 เพื่อพัฒนาระบบและโครงสร้างการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

4. องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียน

4.1 ระดับที่เป้าประสงค์ถูกกำหนดในการบริหารโรงเรียน การกำหนดเป้าประสงค์ในระดับโรงเรียนที่ได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรทุกคนมีการกำหนดเป้าประสงค์ วิสัยทัศน์ ปรัชญา และโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนอัสตัตร์กีเยห์อิสลามียะห์

4.2 เป้าประสงค์ของโรงเรียน ถูกกำหนดโดยผู้บริหาร โดยยึดเป้าประสงค์จากโรงเรียน อัตรกียะห์อิสลามียะห์ ในการกำหนด ทั้งนี้ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (คณะกรรมการสถานศึกษา)

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน การตัดสินใจ จะต้องเป็นไปตามเป้าประสงค์ของโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์เป็นหลักโดยนำมติของผู้บริหาร คณะครู นักเรียน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นำมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการประกอบการตัดสินใจ

4.4 ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียน คือ ใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก ใช้วิธีการที่สมเหตุผลภายในกรอบ ค่านิยมของโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลัก

4.5 ลักษณะของโครงสร้างในการบริหารโรงเรียน โครงสร้างการบริหารโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์เป็นแบบลำดับชั้นในแนวตั้งที่ผู้บริหารเป็นผู้สั่งการ โดยการแบ่งแต่ละฝ่ายงานให้อย่างชัดเจน โดยแต่ละฝ่ายงานมีหัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบหลัก จะทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร ภายใต้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร

4.6 ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารโรงเรียน การเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียน เป็นไปในระบบปิด หรือระบบเปิดขึ้นอยู่กับผู้บริหาร การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม และองค์กรทางการศึกษาของโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ใช้ความร่วมมือผ่านความสัมพันธ์อันดีกับ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิถีอิสลาม

4.7 ลักษณะของผู้นำในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารเป็นแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบาย ของโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ ที่เป็นกระบวนการปรับตัว และพัฒนาตลอดเวลา

4.8 แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียน อัตรกียะห์อิสลามียะห์ ผู้บริหาร คือ ภาวะผู้นำเชิงจัดการ

ตอนที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการประเมินประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนเอกชน
โรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์

สรุปผลการศึกษา

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ พบว่า

1.1 แนวคิดและหลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียน

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวคิดและหลักการ ในการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ ในภาพรวมเป็นการบริหารในรูปแบบทางการ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการ แนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา (Model of Educational Leadership and Management) ของ Tony Bush (2003, p. 37-59) ที่ได้กล่าวสรุปว่า การบริหารโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เหมาะกับรูปแบบการบริหารแบบทางการ เนื่องจากเป็นรูปแบบการบริหารตามแบบแผนราชการในแนวตั้ง ใช้การสั่งงานจากบนลงล่าง ผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจสั่งการสูงสุดตามกฎหมายกำหนดที่ได้มาพร้อมกับตำแหน่ง ผู้บริหารมีอำนาจในการกำหนดเป้าประสงค์และริเริ่มนโยบายโรงเรียน และเป็นตัวแทนของโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบต่อหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้การบริหารแบบ

ราชการเน้นการกำหนดบทบาทหน้าที่และจัดแบ่งภาระงานในสายบังคับบัญชาที่ชัดเจนเป็นระบบ ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับทางราชการ รวมทั้งต้องปฏิบัติงานในกรอบบรรทัดฐานและเป้าประสงค์ร่วมของโรงเรียน นอกจากนี้ โรงเรียนที่บริหารในรูปแบบทางการบุคลากรของโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับมุมมองที่เป็นทางการ ที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดให้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เซียง เป็ก (2557) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารโรงเรียนสองระบบสำหรับราชอาณาจักรกัมพูชา ผลการวิจัยสรุปว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียน สองระบบ คือ การบริหารในรูปแบบทางการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รอซีนี อาแว (2561) ที่ได้ศึกษาการสังเคราะห์รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกสามัญศาสนาอิสลามในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัย สรุปว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเอกสามัญศาสนาอิสลามในภาคใต้ของประเทศไทย คือ การบริหารในรูปแบบทางการส่วนความต้องการจำเป็นของแนวคิดและหลักการในการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตัตร์กีเยห์อิสลามียะห์ ในภาพรวมรายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด เป็นการบริหารในรูปแบบวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการ แนวคิดรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา (Model of Educational Leadership and Management) ของ Tony Bush (2003, p. 163-164) ที่ได้กล่าวสรุปว่า การบริหารโรงเรียนในรูปแบบวัฒนธรรม รูปแบบการบริหารแบบวัฒนธรรมเป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับมุมมองที่ไม่เป็นทางการขององค์การมากกว่าองค์ประกอบหลัก ๆ ขององค์การ เช่น ค่านิยมความเชื่ออุดมคติและบรรทัดฐานของบุคลากรแต่ละคนในองค์การ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความประพฤติและความคิดเห็นของแต่ละคนที่เป็นสมาชิกขององค์การ รูปแบบวัฒนธรรมได้รับความสนใจในการนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียน เนื่องจากรูปแบบนี้ให้ความสำคัญในเรื่องนามธรรมและของค่านิยมและทัศนคติของบุคลากรรวมทั้งช่วยสร้างความสนใจในการบริหารองค์การ ซึ่งปัจจุบันนี้การบริหารแบบกระจายอำนาจและการบริหารแบบพึ่งพาตนเองได้กลายเป็นวัฒนธรรมการบริหารโรงเรียน ทั้งนี้ในมุมมองของโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตัตร์กีเยห์อิสลามียะห์ คือการเน้นไปที่ค่านิยม ซึ่งสอดคล้องกับ สันวิษ แก้วมี (2561น, 23) กำหนดไว้ว่า ค่านิยมของโรงเรียน เพื่อให้ค่านิยมของโรงเรียนสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน และเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถยึดถือค่านิยมของโรงเรียนร่วมกันได้

1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน

สภาพปัจจุบันในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ธรรมชาติของโครงสร้าง สภาพพึงประสงค์ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ระดับธรรมชาติของโครงสร้าง และความต้องการจำเป็นในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น อันดับ 1 คือ ธรรมชาติของโครงสร้าง เนื่องจากโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตัตร์กีเยห์อิสลามียะห์ เป็นโรงเรียนเอกชนสอนสามัญศาสนาขนาดใหญ่ จึงใช้กฎระเบียบและนโยบายภายในที่กำหนดขึ้นเอง ในการบริหารโรงเรียน จึงเหมาะสมกับรูปแบบการบริหารแบบทางการ เนื่องจากกลุ่มโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตัตร์กีเยห์อิสลามียะห์ ถือเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีบุคลากรจำนวนมาก จำเป็นต้องมีระบบการบริหารที่รัดกุม มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนแบ่งตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่นและเป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ผู้บริหารกำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรช แก้วคำฟู (2563, น. 112) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนยอดเยี่ยม ในเขตภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบของการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนยอดเยี่ยมในเขต

ภาคเหนือตอนบน พบว่า สภาพปัจจุบันในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ รองลงมา ได้แก่ ลักษณะของโครงสร้าง สภาพพึงประสงค์เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนยอดนิยมในเขตภาคเหนือตอนบนในภาพรวม พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ ความต้องการจำเป็นในภาพรวม รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น อันดับ 1 คือ แบบของภาวะผู้นำ อันดับ 2 คือ กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตริกีเยห์อิสลามียะห์

2.1 ชื่อรูปแบบและหลักการบริหารโรงเรียน

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาดังกล่าวมีชื่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนว่า รูปแบบการบริหารแบบทางการ สำหรับการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตริกีเยห์อิสลามียะห์ ซึ่งมีที่มาจากผลการศึกษาเอกสาร อันประกอบด้วย หลักการบริหารโรงเรียน 6 หลักการ ได้แก่ หลักการเป็นผู้นำ, หลักการธรรมภิบาล, หลักการความยุติธรรม, หลักการมีส่วนร่วม และ หลักการคุณภาพ ผนวกกับสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนที่เป็นรูปแบบทางการ ซึ่งสอดคล้องกับ วรฤต เกื่อนชอง (2563, น. 1-20.) ที่ได้ระบุว่า การบริหารโรงเรียนอัสตริกีเยห์อิสลามียะห์เป็นงานที่มีความท้าทายและต้องใช้ทักษะและความสามารถหลายด้าน ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีหลักการบริหารที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียน ดังนี้ หลักการเป็นผู้นำ, หลักการธรรมภิบาล, หลักการความยุติธรรม, หลักการมีส่วนร่วม และ หลักการคุณภาพ

2.2 วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน ผู้วิจัยสังเคราะห์จากผลการศึกษาเอกสาร ผนวกกับการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียน ดังกล่าว พบว่า วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเป็นรูปแบบทางการ ทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจึงให้ข้อเสนอว่า จะต้องพัฒนาข้อความที่แสดงถึงการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบทางการ ให้เข้ากับวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน โดยการใช้ภาษาที่แยบยล และกระชับคำ ส่งผลให้ได้วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน 4 ข้อ ได้แก่ 1. เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และมีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักศาสนาอิสลาม 2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3. เพื่อบริหารงานโดยใช้ธรรมภิบาลร่วมกับการส่วน 4. เพื่อพัฒนาระบบและโครงสร้างการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ในการบริหารโรงเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ หากโรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เหมาะสม และสอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมาย จะช่วยให้การบริหารโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับ Bush (2003 : 37) ได้กล่าวถึง การบริหารโรงเรียนของรูปแบบทางการ มีวัตถุประสงค์ เป็น รูปแบบการบริหารที่มีระบบการทำงานแบบลำดับชั้น (Hierarchical System) มีโครงสร้างองค์กรแบบแนวตั้ง ซึ่งผู้บริหารสามารถใช้อำนาจที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในตำแหน่งหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบภายในองค์กร รวมถึงการสนับสนุนส่งเสริมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อจัดการให้ผู้ที่บังคับบัญชาทำงานให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ และมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของโรงเรียนเป็นอย่างดี

2.3 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน

ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ระดับที่เป้าประสงค์ถูกกำหนดในการบริหารโรงเรียน การกำหนดเป้าประสงค์ในระดับโรงเรียนที่ได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรทุกคนมีการกำหนดเป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ ปรัชญา และโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์

2) เป้าประสงค์ของโรงเรียน ถูกกำหนดโดยผู้บริหาร โดยยึดเป้าประสงค์จากโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ ในการกำหนด ทั้งนี้ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (คณะกรรมการสถานศึกษา)

3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน การตัดสินใจจะต้องเป็นไปตามเป้าประสงค์ของโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์เป็นหลักโดยนำมติของผู้บริหาร คณะครู นักเรียน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นำมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการประกอบการตัดสินใจ

4) ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียน คือ ใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก ใช้วิธีการที่สมเหตุผลภายในกรอบค่านิยมของโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลัก

5) ลักษณะของโครงสร้างในการบริหารโรงเรียน โครงสร้างการบริหารโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์เป็นแบบลำดับชั้นในแนวตั้งที่ผู้บริหารเป็นผู้สั่งการ โดยการแบ่งแต่ละฝ่ายงานให้อย่างชัดเจน โดยแต่ละฝ่ายงานมีหัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบหลัก จะทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร ภายใต้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร

6) ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารโรงเรียน การเชื่อมโยงกับภายนอกของโรงเรียน เป็นไปในระบบปิด หรือระบบเปิดขึ้นอยู่กับผู้บริหาร การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม และองค์กรทางการศึกษาของโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ใช้ความร่วมมือผ่านความสัมพันธ์อันดีกับ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิถีอิสลาม

7) ลักษณะของผู้นำในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารเป็นแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบาย ของโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ ที่เป็นกระบวนการปรับตัวและพัฒนาตลอดเวลา

8) แบบของภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียน อัตรกียะห์อิสลามียะห์ ผู้บริหาร คือ ภาวะผู้นำเชิงจัดการ

เนื่องจากองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารแบบทางการ สำหรับการบริหารโรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ ถือว่าเป็นรูปแบบการบริหารแบบราชการ (Bureaucratic Models) ซึ่งเน้นการจัดแบ่งภาระหน้าที่ตามลักษณะของงานและความรู้ความสามารถของผู้รับผิดชอบงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยรูปแบบราชการมีหลักการในการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) เน้นความสำคัญของโครงสร้างการบริหารตามลำดับชั้น มีการเชื่อมโยงคำสั่งในตำแหน่งที่แตกต่างกันตามลำดับชั้น อาศัยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของผู้ที่ดำรงตำแหน่งสูงสุด โดยผู้บริหารองค์กรก็จะต้องรับผิดชอบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย

2) เน้นการกำหนดเป้าประสงค์ขององค์กรโดยกลุ่มผู้บริหารในระดับสูงจะเป็นผู้ร่าง และให้การรับรองโดยไม่ต้องผ่านความเห็นชอบของผู้ใต้บังคับบัญชา

3) มีจัดตั้งฝ่ายบุคลากรโดยผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความเชี่ยวชาญในภาระงานเฉพาะด้าน
4) การตัดสินใจและความประพฤติ จะถูกควบคุมโดยกฎระเบียบและข้อบังคับมากกว่าที่เกิดจากความมุ่งมั่นส่วนตัว เช่นโรงเรียนมีกฎระเบียบและข้อบังคับสำหรับควบคุมความประพฤติของนักเรียน และใช้คู่มือกฎระเบียบสำหรับบุคลากรเพื่อควบคุมความประพฤติของครู

5) ไม่เน้นความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างบุคลากร โดยใช้ความเป็นกลางเพื่อช่วยลดผลกระทบของความเป็นปัจเจกในการตัดสินใจ

6) ใช้คุณธรรมในการสรรหา และพิจารณาความดีความชอบของบุคลากร การแต่งตั้งจะขึ้นกับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ การเลื่อนตำแหน่งจะขึ้นกับความเชี่ยวชาญที่แสดงให้เห็นในตำแหน่งปัจจุบันและตำแหน่งที่ผ่านมา

สอดคล้องกับงานวิจัยของเซียง เป็ก (2557, น.123) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารโรงเรียนสองระบบสำหรับราชอาณาจักรกัมพูชา ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะสำคัญของการบริหารโรงเรียนสองระบบ จำแนกตามองค์ประกอบของการบริหาร 8 ด้าน ดังนี้

1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ คือ กำหนดขึ้นในระดับโรงเรียนและระดับหน่วยงานย่อยของโรงเรียนโดยผู้บริหารและบุคลากร

2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ คือ กำหนดโดยผู้บริหารโรงเรียน แต่ต้องผ่านการเห็นชอบร่วมกันของบุคลากรทุกคนให้สอดคล้องกับค่านิยมของบุคลากรแต่ละคนในโรงเรียนด้วย

3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ คือ ยึดการเห็นชอบร่วมกันของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนและหน่วยงานย่อยเป็นหลัก

4) ธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจ คือ ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนตามวิธีการที่สมเหตุสมผลภายใต้กรอบคณิคมร่วมและกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน

5) ธรรมชาติของโครงสร้าง คือ แบบลำดับชั้นในแนวดิ่งที่ผู้บริหารเป็นผู้สั่งการและให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงานในแนวราบ รวมทั้งเน้นวัฒนธรรมการปฏิบัติงานของโรงเรียน

6) การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอก คือ ไม่ใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งที่ตายตัว เนื่องจากต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจร่วมกันที่สอดคล้องกับค่านิยมและความเชื่อของบุคลากรแต่ละคน รวมทั้งสามารถเป็นไปในระบบปิดหรือระบบเปิดขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน

7) แบบของภาวะผู้นำ คือ แบบผู้นำที่ส่งเสริมให้มีการเห็นชอบร่วมกันแบบฉันทามติ แบบผู้นำเชิงสัญลักษณ์ และแบบผู้นำที่เป็นผู้กำหนดเป้าประสงค์และริเริ่มนโยบายโรงเรียน

8) รูปแบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง คือ รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม และภาวะผู้นำเชิงจัดการ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัตตารีเกาะห์อิสลามียะห์

รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัตตารีเกาะห์อิสลามียะห์ มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติใช้จริงภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากหลักการและวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียน เป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียน ซึ่งมีที่มาจากผลการผลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ แนวคิดและหลักการ ซึ่งเป็นแนวคิดการจัดการทางการศึกษาของ

Tony Bush (2003) และได้รับการประเมินจากผู้บริหารโรงเรียน และผู้ทรงคุณที่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษา รูปแบบการบริหารโรงเรียนมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในระดับมากสำหรับการนำไปปฏิบัติ ใช้ในการบริหารโรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์

หากพิจารณาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ประเมินรูปแบบ ๆ ผลวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ก็มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างยิ่ง ซึ่งในส่วนนี้ผู้วิจัยเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เนื่องจากการที่จะนำรูปแบบการ บริหารแบบทางการ สำหรับการบริหารโรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียน อัสฮาดียะห์อิสลามียะห์ ไปประยุกต์ใช้จริงในการบริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ ชัดเจนและสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารดังกล่าว เพราะว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารจะเป็นตัวกำหนดทิศทาง ขององค์กรว่าต้องการมุ่งไปในทางใด รูปแบบการบริหารที่เลือกมาใช้จึงต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประยูร ธีรวโร (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วิสัยทัศน์เป็นสิ่ง สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีเพราะวิสัยทัศน์เป็น Roadmap ให้ทุกคนในสถานศึกษาได้ใช้เป็น ประทีปนำทางในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่แท้จริงนั้นจะต้องมีกระบวนการสื่อสารของวิสัยทัศน์ครบ ทั้ง 3 มิติ คือ คิดได้ (การสร้างวิสัยทัศน์) สื่อเป็น (การเผยแพร่วิสัยทัศน์) และโน้มนำให้มีการปฏิบัติล่วงหน้า (การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์) พร้อมทั้งมีการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบด้วย

ดังนั้นสรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารแบบทางการ สำหรับการบริหารโรงเรียนเอกเอกชนสามัญ ศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการ โรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์ ได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากการพัฒนารูปแบบเกิดจากการสังเคราะห์เอกสารของผู้วิจัย ตามบริบทของ โรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารโรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ และจากการ ประเมินแบบสอบถามของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์ มาใช้ในการศึกษาและพัฒนาเป็นโรงเรียนว่า รูปแบบการบริหาร แบบทางการในการบริหารโรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลา มียะห์ ที่เป็นแบบจำลองที่ใช้ในการอธิบายการดำเนินงานการบริหารโรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลาม ต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์ ผู้บริหารโรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์ และผู้ที่ สนใจ สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนโดยตั้งใจศึกษารูปแบบให้เข้าใจในทุก ส่วนของรูปแบบเพื่อนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนสามารถบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

1.2 หลักการของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์ ใช้หลักการเป็นผู้นำ หลักการธรรมาภิบาล หลักการยุทธธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักการพัฒนาประสิทธิภาพงานในการดำเนินตามรูปแบบ ดังนั้นในการใช้รูปแบบนั้นผู้ใช้จะต้องยึด มั่นและดำเนินตามหลักการที่กำหนดไว้

1.3 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสฮาดียะห์อิสลามียะห์ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และมีความรู้คู่ คุณธรรมตามหลักศาสนาอิสลาม เช่นหลักศรัทธา (อะกิดะฮฺ) ความเชื่อที่ถูกต้องและมั่นคงในหลักการของ

ศาสนาอิสลาม หลักปฏิบัติ (อิบาตะฮฺ) การปฏิบัติต่างๆ ที่ชาวมุสลิมต้องปฏิบัติเพื่อแสดงความเคารพและความศรัทธาต่อพระเจ้า มีการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งบริหารงานโดยใช้ธรรมภิบาลร่วมกับการสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อีกทั้งพัฒนาระบบและโครงสร้างการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

1.4 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ
กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตัตร์กีเยห์อิสลามียะห์ ผู้บริหารเป็นแบบผู้กำหนดเป้าประสงค์ และริเริ่มนโยบาย ในระดับสถานศึกษา โดยครอบคลุมทุกด้านและได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรทุกคน ผ่านกระบวนการกำหนดเป้าประสงค์โดยผู้บริหาร ทั้งนี้ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (คณะกรรมการโรงเรียน) การตัดสินใจของผู้บริหารจะยึดเป้าประสงค์ของโรงเรียนเป็นหลัก แต่ถ้าหากเรื่องใดที่มีผลกระทบต่อชุมชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดย ผู้บริหารจะต้องใช้ความคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลเหล่านี้มาประกอบการตัดสินใจ มีกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลและยึดกฎระเบียบเป็นหลัก ซึ่งคณะครูจะต้องมีส่วนร่วมด้วย ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลัก โครงสร้างการบริหารโรงเรียนเป็น แบบลำดับชั้นในแนวดิ่งที่ผู้บริหารเป็นผู้สั่งการโดยการแบ่งแต่ละฝ่ายงานให้อย่างชัดเจน โดยแต่ละฝ่ายงานมีหัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบหลัก จะทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร ภายใต้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในการบริหารโรงเรียน ขึ้นอยู่กับผู้บริหารว่าจะเลือกเป็นให้ระบบปิด หรือระบบเปิด พร้อมทั้งมีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้คณะครูและบุคลากรในการดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าประสงค์ และผู้บริหารจะต้องประยุกต์ใช้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงจัดการในการบริหารโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตัตร์กีเยห์อิสลามียะห์ ที่จะนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนฉบับนี้ไปประยุกต์ใช้ จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารข้างต้นให้เข้าใจอย่างแท้จริง เพื่อนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังมีได้มีการนำไปทดลองใช้ เพื่อดูประสิทธิผลของการใช้รูปแบบ ดังนั้นควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนดังกล่าวกับ โรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ

2.2 ในการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตัตร์กีเยห์อิสลามียะห์ ควรใช้การบูรณาการจากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในหลาย ๆ ลำดับ มาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสามัญศาสนาอิสลามต้นแบบ กรณีศึกษา: โรงเรียนอัสตัตร์กีเยห์อิสลามียะห์ เพื่อให้เกิดคุณภาพ และประสิทธิภาพที่สูงขึ้นในการจัดการศึกษาต่อไป

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนวมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กฤชณรงค์ ด้วงลา. (2563). สภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเทศบาลสู่ความเป็นเลิศ. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนเอกชน.(ออนไลน์). แหล่งที่มา :http://schoolsearch.opec.go.th/list_ofcontet.php?SchStatus=1.
- ขวัญจิรา จำปา. (2566). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน.วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เฉลิมพล และชัน. (2549). สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เชียง เป็ก.(2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสองระบบสำหรับราชอาณาจักรกัมพูชา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- ฐาปนัฐ อุดมศรี. (2558). รูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต , ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงแดน วงเดือน. (2559). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. นางลักษณ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. (2542). การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ และวิเคราะห์เนื้อหา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ.
- ดิเรก วรรณเศยรี . (2545). การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน . วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดลินิวส์. 2549. การศึกษาชายแดนใต้ 4 ตอน มารู้จักโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/184889>.
- ถวัลย์รัฐ วรเทพพุฒิพงษ์. (2540). การกำหนดวิเคราะห์น โยบายสาธารณะ : ทฤษฎีประยุกต์. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

- นาวาลย์ ปานากาแข็ง. (2544). คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ.
- นิตยา เทพอรุณรัตน์. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ศึกษบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิเลาะ แวอุซัง. 2551. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. รายงานการวิจัยวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- นฤมล เจริญสุข, สุนันทา พิชัยชาญ และสิริลักษณ์ แก้วมณี. (2563). การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 24 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563)
- นิเลาะ แวอุซังและ มูนีเราะห์ สาและอาแระ. (2561). การบริหารโรงเรียนตามหลักการบริหารจัดการที่ดีในอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนราธิวาส. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พระมหาประยูร ธีรวโร (ตระการ). (2565). วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ. วารสารบรรพการศึกษาศาสตร์และมนุษยสังคมศาสตร์, 3(1), 33-40.
- พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน. (2554). ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับที่ ๒. เล่มที่ 128. ตอนที่ 46 ก
- มูนีเราะห์ สาและอาแระ. (2561). การบริหารโรงเรียนตามหลักการบริหารจัดการที่ดีในอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ .
- ยุสรา สุมาลี. (2565). การบริหารตามหลักการบริหารจัดการที่ดีในอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- รอซนี อาแระ. (2561). รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกสามัญศาสนาอิสลามในภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศึกษบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2550). ประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- เรวดี กระโหมวงค์และคณะ. 2546. การศึกษาสภาพความต้องการและการพัฒนาทางวิชาการ ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม:รายงานการวิจัย. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2563). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2553). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วินิจ สังข์รัตน์. 2544. อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) 138 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรกฤต เกื้อนทอง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสู่ถึงความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมและพฤติกรรมต่อต้านสังคมของเยาวชนไทย. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 26(1), 1-20.

- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิพยวิสุทธิ์.
- ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา 2. (2513). หลักสูตรวิชาอิสลามศึกษา สำหรับโรงเรียน ราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม. ยะลา : ครูสัมมนาการ.
- สันวิหแก้วมี, ศักดา สถาพรวงษาและ สมศักดิ์ จัตตพรพงษ์. (2561). การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในทศวรรษหน้า. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- สุภัสสร สายศักดิ์. (2556). การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- สรช แก้วคำฟู. (2560). แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนยอดนิยม จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- สุวดี อุปปินใจ. (2560). การบริหารงบประมาณ การเงิน และการบริหารทั่วไป. เชียงราย: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุวดี อุปปินใจ, ธิดารัตน์ สุขประภาภรณ์ และสุภาพร เติวียะ. 2563. รูปแบบและกลไกการพัฒนาสมรรถนะครูตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32 เขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดพะเยา ในลักษณะเครือข่ายเชิงพื้นที่. ทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้)
- สมรัฐ แก้วสังข์. (2557). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต พัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ป.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, ภาคศึกษานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2531). การบริหารโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2541). สภาพปัจจุบันและปัญหาโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลาม. ม.ป.พ.: ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ;. (2542). แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2553). แนวทางการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา. นนทบุรี : ไทยพับลิกเอ็ดดูเคชั่น.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2550). รายงานการวิจัยสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ : วี.ที.ซีคอมมิวนิเคชั่น.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หลักสูตรอิสลามศึกษา. (2546). สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา. ฉบับปรับปรุง 2555.

- อับดุลลอฮฺ ยูซุฟ. (2563). การประเมินผลการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563)
- อับดุลฮามิด จะปะเกีย. (2547). ปัญหาการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อริฟีน หะยีมะ. (2560). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส.ปัตตานี. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- อารง สุทธาศาสน์. (2519). ปัญหาความขัดแย้งในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: บริษัทพิทักษ์ประชา.
- อับดุลสุโก ดินอะ. 2548. ยุบปอเนาะ-ดับหรือรอดน้ำมันไฟใต้ (ออนไลน์) สืบค้นจาก <http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document9535.html>:
- อিবรอฮีม ณรงค์รักษาเขต. 2548. ปอเนาะอัตลักษณ์ชุมชนชายแดนใต้(ออนไลน์)สืบค้นจาก <http://www.tjanews.org:ศูนย์ข่าวอิศรา สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย>.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Black, J.Stewart and Porter Lyman W., 2000. Management Meeting New Challenges. Upper Saddle River N.J. : Prentice Hall.
- Bush, T. (2003). Theories of Educational Leadership and Management 3rd Edition. London: SAGE Publications Ltd.
- Deming, Edward W. (1989). Out of The Crisis. USA: The Massachusetts Institute of Technology Center for Advanced Engineering Study.
- Drucker, F. Peter. (1995). The Practice of Management. New York : Harper & Row Publishers. _____ . (1998). Management. Tasks. Responsibilities. Practices.
- Fayol, Henri. (1984). General and industrial management. London: Sir Isaac Pitman and Son.
- Frederick W.Taylor. (2002). Principles of Scientific Management. Cited by Montgomery.
- Gulick, Luther and Urwick, Lyndall. (1937). Paper on the Science of Administration. Clifton: Augustus M. Kelley.
- Joyce, B. and Weil, M. (1996). Models of Teaching. (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Koontz Harold, and Weihrich Heinz. (1988). Management. (10th ed.). Singapore: McGraw-Hill.
- Lunenburg. Fred and C. Ornstein Allan. (1996). Educational Administration : Concepts and Practiccs. 2nd ed. New York : Wadsworth Publishing Company.
- Peter F. Drucker. (2005). The effective executive. Australia: Wadsworth.
- R. L. Daft. (2015). Organization theory and desig. Cengage learning.
- R. L. Handy. (1985). The arch in soil arching. Journal of Geotechnical Engineering, 111(3), 302-318.
- Schermerhorn, J., R. (2005). Management. 8th ed. New York: John Wiley & Sons.

Suradech Reemtohsun. 2000. *Pondok and the Challenge of Modernity : A Comparative Study of Pondok in Songkhla Province*, Southern Thailand. USA : School of Islamic and Social Sciences.

Williams, T. (2008). *Management Science in Practice*. England: John Wiley & Sons.

Yamane, Taro. (1976). *Statistics: An introductory analysis (2nd ed.)*. New York: Harper and Row.

บทความวิจัย

แนวทางพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามขอนแก่น

อาหมัดรุซดี หีมพินิจ*, อาหะมะกอซี กาซอ** และ แวยูโซะ สีเดะ***

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

** ผศ.ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

*** ผศ.ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความรู้เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามขอนแก่น เป็นบทความวิจัยเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร งานเขียนและประสบการณ์ตรง และนำมาวิเคราะห์เนื้อหา(Content analysis) จากการศึกษาพบว่า แนวทางที่ส่งผลให้ปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามขอนแก่นมีคุณภาพในการจัดการศึกษา คือการจัดระบบการจัดการศึกษาที่นำด้วยจิตวิญญาณ 5 ประการเป็นลำดับสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานทุกหน่วยงาน จิตวิญญาณดังกล่าว (Panca jiwa) คือ จิตบริสุทธิ์ (Jiwa Keikhlassan) จิตพอเพียง(Jiwa Kesederhanaan) จิตยืนหยัดด้วยตนเอง(Jiwa Kemandirian) จิตความเป็นพี่น้องแห่งอิสลาม (Jiwa Ukhuwah Islamiyyah) และจิตอิสระ (Jiwa Kebebasan) เพื่อให้ผู้เรียนและบุคลากรทุกคนได้ปฏิบัติหน้าที่และดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้ได้อย่างมีความสุขและส่งผลต่อการตอบแทนที่ทรงคุณค่าในวันโลกหน้าด้วย

คำสำคัญ : แนวทางพัฒนา , การจัดการศึกษา , ปอเนาะโมเดิร์น

RESEARCH

The trend develops administration quality studies of Pondok Modern Darussalam Gontor

Armadruchdee Heemphinit* Ahamakosee Kasor** Weyusoh Sidek***

*Ph.D.(Candidate in Islamic Studies), Islamic studies Program, Faculty of Islamic Studies and Low, Fatoni University

**Ph.D.(Islamic Studies), Asst.Prof., Thesis Lecturer Advisor Islamic studies Program, Faculty of Islamic Studies and Low, Fatoni University

***Ph.D.(Islamic Studies), Asst.Prof., Thesis Lecturer Advisor Islamic studies Program, Faculty of Islamic Studies and Low, Fatoni University

Abstract

This article aims to present knowledge about the trends in developing the quality of administrative studies at Pondok Modern Darussalam Gontor. This is a document-based research article that collects data from books, documents, and personal experiences, and then applies content analysis. The study reveals that the trend contributing to Pondok Modern Darussalam Gontor's success in maintaining high-quality educational administration lies in its systematic approach, guided by five core principles known as the Panca Jiwa. These principles are: sincerity (Jiwa Keikhlasan), simplicity (Jiwa Kesederhanaan), self-reliance (Jiwa Kemandirian), Islamic brotherhood (Jiwa Ukhuwah Islamiyyah), and freedom (Jiwa Kebebasan). Through these principles, students and staff are able to perform their duties effectively, live happily, and contribute to meaningful achievements in both this life and the hereafter.

Keyword: the trend develops, the administration studies, pondok modern Gontor

บทนำ

ปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามฆอนโตร เป็นสถาบันการศึกษาอิสลามที่ตั้งอยู่ที่หมู่บ้าน ฆอนโตร อำเภอบาโพนโรโซ จังหวัด ชวาตะวันออก ประเทศอินโดนีเซีย ได้ก่อตั้งขึ้นโดย KH. Ahmad Sahal KH. Zainuddin Fannani และ KH. Imam Zarkasyi ที่รู้จักในนาม Trimutri (3พี่น้องผู้ก่อตั้ง) ทั้ง 3 ได้พัฒนาสถาบันการศึกษาเอกชนแห่งนี้แบบพึ่งพาตนเองมาตลอด เริ่มต้นจัดตั้งศูนย์การศึกษาระดับศูนย์เด็กเล็ก / Tarbiyatulafan ต่อมาพัฒนามาเป็นสถาบันฝึกหัดครู / Kulliyatul-Muallimin al-Islamiyah (KMI) เทียบกับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 1958 Trimutri (3พี่น้องผู้ก่อตั้ง) ได้ทำการระงับ (มอบให้เป็นของสาธารณะ) ปอเนาะและทรัพย์สินทั้งหมด ให้กับอุมมะฮฺอิสลามอย่างเป็นทางการ และได้ทำการจดทะเบียนอย่างถูกต้องตามหมายเลขที่ 24 ลงวันที่ 18 มีนาคม 1956 ต่อมาเมื่อวันที่ 17 เดือน พฤษภาคม 1963 ได้จัดตั้งระดับอุดมศึกษาขึ้นที่มีชื่อว่า Perguruan Tinggi Darussalam (PTD) และพัฒนามาเป็น Institut Satudi Islam Darussalam (ISID) และปัจจุบันได้พัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยดาร์ลุสสะลามฆอนโตร / University Darussalam Gontor (UNIDA) (Gontor, n.d.) ปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามฆอนโตร เป็นสถาบันจัดการศึกษาอิสลามที่สร้างผู้นำสืบสานทางสังคม เป็นสถานที่ทำอิบาดะฮฺและเป็นแหล่งรวมความรู้ศาสนาและสามัญเข้าด้วยกัน มั่นคงอยู่ในความเป็นปอเนาะเตรียมเยาวชนที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมุ่งสู่การเป็นประชาชาติที่ดีเลิศ และฝึกฝน พัฒนาเยาวชนมุสลิมที่ศรัทธา ให้มีมารยาทอันงดงาม สุขภาพที่แข็งแรง ความรู้กว้างไกลออกสู่สังคม มีการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษาและสามัญศึกษาอย่างสมดุลเพื่อสรุสร้างนักวิชาการที่ปัญญาเลิศเตรียมสร้างครอบครัวที่มีศรัทธาและยำเกรงต่ออัลลอฮฺ เริ่มต้นจากความรับผิดชอบ ต้องการให้ประชาชาติอิสลามได้มีความเจริญก้าวหน้า และได้แสวงหาความพึงพอใจจากอัลลอฮฺ จึงเกิดแรงบันดาลใจอันสูงส่ง ให้ได้ก่อตั้งปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามฆอนโตร สร้างค่านิยมและปรัชญาทางจิตวิญญาณ ด้วยการฝึกฝน ปลูกฝังบุคลากรและผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณห้าประการ (Panca jiwa) คือ จิตจริงใจ (Jiwa Keikhlasan) จิตพอเพียง (Jiwa Kesederhanaan) จิตยืนหยัดด้วยตนเอง (Jiwa Kemandirian) จิตพี่น้องแห่งอิสลาม (Jiwa Ukhuwwah Islamiyyah) จิตอิสระ (Jiwa Kebebasan) (Ahmad Suharto, 2511:8)

ปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามฆอนโตรเป็นตัวอย่างที่ดีของสถาบันการศึกษาอิสลามที่ประสบความสำเร็จในการบูรณาการการศึกษาอิสลามและการศึกษาแบบสามัญ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นความสมดุลของสองศาสตร์นี้ช่วยเตรียมผู้นำรุ่นใหม่ที่มีความรู้และคุณธรรม ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมและศาสนาที่มีค่านิยมและปรัชญาทางจิตวิญญาณ ด้วยการฝึกฝน ปลูกฝังบุคลากรและผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณห้าประการ (Panca jiwa) ดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามฆอนโตรที่ส่งผลให้มีคุณภาพ

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาข้อมูลที่บ้านที่กไว้ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนที่ปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามฆอนโตร จนสำเร็จการศึกษาในปี 2535
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามฆอนโตร

3. ดำเนินการสัมภาษณ์และพูดคุยกับคณะผู้บริหารของปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามขอนแก่น 3 ท่าน ครูผู้สอน 2 ท่าน ตัวแทนนักเรียน 2 คน และศิษย์เก่าอีก 2 คน รวมทั้งหมด 9 ท่าน จากนั้นสรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหา พร้อมทั้งเลือกประเด็นที่เกี่ยวข้องมากที่สุดเพื่อร้อยเรียงเป็นประโยคตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า แนวทางพัฒนาที่ส่งผลให้ปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามขอนแก่นเกิดคุณภาพในการจัดการศึกษามีดังนี้

1. ปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามขอนแก่นมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการพัฒนาและผลิตผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างชัดเจน ด้วยกระบวนการดังต่อไปนี้

1.1 ขับเคลื่อนสู่สังคม(Kemasyarakatan)หมายความว่าไม่มุ่งไปยังผลกระทบของอารยธรรม แต่เป็นการเรียนรู้การเป็นอยู่แบบสังคมผ่านทางกิจกรรม หอพัก ห้องพัก สภา กลุ่มภูมิลำเนา และอื่นๆ ไม่ใช่ลงไปอยู่ในสังคมโดยตรง แต่เป็นการฝึกเพื่ออนาคตต่อไป เป็นผู้นำสังคม (ไม่ใช่ผู้คอยปรนนิบัติสังคม) เป็นผู้สอนให้ความรู้และสอนการใช้ชีวิต การจัดการเรียนรู้และกิจกรรมมุ่งไปยังความประสงค์ของเยาวชนในวันข้างหน้า ไม่มีคำจำกัดความว่าเป็นคนว่างงานสำหรับศิษย์เก่าขอนแก่น เรียนรู้สังคมจาก หอพัก สถานักเรียน ลูกเสือ ปีศาจได้ กลุ่มทำวารสารบอร์ด และวารสารห้องพัก เรียนรู้การใช้ชีวิตแบบสังคมไม่ใช่กระโดดไปอยู่ในสังคมทันที

1.2 มีชีวิตที่เรียบง่าย (Hidup Sedarhana) หมายความว่าใช้ชีวิตเหมาะสมกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม และสถานที่ที่เขาดำรงอยู่ มีการวางตนให้เหมาะกับหน้าที่ ไม่มีวิถีคิดที่ผิด ๆ มั่นคงกับการมีจิตใจกว้าง พร้อมทั้งจะใช้ชีวิตที่เดิมไม่ว่าด้วยสถานการณ์ใด

1.3 ไม่สังกัดพรรคใด (Tidak Berpartai) หมายความว่าไม่สุดโต่งกับกลุ่มใด (ยืนอยู่บนความถูกต้องและเพื่อคนทุกกลุ่มชน) เน้นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สำหรับปอเนาะขอนแก่นนั้นการเมืองที่ยิ่งใหญ่คือการศึกษา เพื่อที่จะมีความคิดอิสระแต่มั่นคงไว้ซึ่งคุณค่าในแนวทาง และระเบียบของปอเนาะ เพื่อไม่มุ่งไปยังผลกระทบของอารยธรรม

1.4 รักดีต่ออัลลอฮ์และแสวงหาความรู้(Ibadah Tholabul Ilmi) หมายความว่าการศึกษาแสวงหาความรู้ คือ จุดประสงค์หลักของทุกกิจกรรมที่มีขึ้นที่ปอเนาะขอนแก่นนั้นเพื่ออัลลอฮ์ ไม่ใช่เรียนเพื่อให้ได้เลื่อนขั้นที่สูงขึ้นและเพื่อจะได้รับประกาศนียบัตรจบการศึกษา เรียนรู้เพื่อปฏิบัติไม่ใช่เพื่อให้รู้ (Hasan Abdullah Sahal,2014)

2. ปอเนาะมีภาคีเครือข่ายที่เด่นชัด (Sintesa (Perpaduan) ปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามขอนแก่นได้นำจุดเด่นการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาที่โด่งดังมีความเป็นเลิศในแต่ละด้านมาร่วมเป็นโมเดลพัฒนาการจัดการศึกษาของปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามขอนแก่น มีทั้งหมด 4 สถาบันการศึกษาดังนี้

2.1 อัลอัสฮัร (Al-Azhar) เป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในประเทศอียิปต์ จุดเด่นที่นำมาใช้ คือเกี่ยวกับระบบวากัฟ การที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง การที่มีการขับเคลื่อนเรื่อง ตะวะฮฺ การศึกษา และการธุรกิจ การมีจุดยืนอยู่บน ดังนั้น อัลอัสฮัร มีความคงทนและมีทางออกทุกสถานการณ์

2.2 อาลีฆาฮฺ (Aligarh) เป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในประเทศอินเดีย จุดเด่นที่นำมาใช้ คือเกี่ยวกับการจัดการศึกษาชุดใหม่ การผลิตนักวิชาการที่ยอดเยี่ยม การเคลื่อนไหวอิสลามอย่างชัดเจน (บังเกิดปากีสถานตะวันตกและตะวันออก) เป็นสถาบันที่ศิษย์เก่าภาคภูมิใจ

2.3 ฉางฉิต (Syanggit) เป็นสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในประเทศ อัฟริกาเหนือ จุดเด่นที่นำมาใช้ คือ เกี่ยวกับความบริสุทธิ์ใจของผู้บริหาร การมีจิตสาธารณะของผู้บริหาร ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่มีคุณภาพในด้านการเผยแพร่อิสลามและได้ทำให้อัฟริกาตะวันตก เป็นอิสลาม (มอริเตเนีย)

2.4 ซันตินิเกอตัน(Santiniketan) เป็นสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในประเทศอินเดีย จุดเด่นที่นำมาใช้ คือ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่มีความสงบสุข มีการพัฒนาผู้เรียนและขับเคลื่อนสู่สังคม ฝึกฝนการใช้ชีวิตแบบพอเพียง และสร้างบรรยากาศการเป็นอยู่แบบครอบครัวเดียวกัน (Abdullah Syukri Zarkasyi, 2011:32)

3. ระบบการจัดการเรียนรู้ของปอเนาะโมเดิร์นดาร์อุสสะลามฆอนโตร (Sistem pendidikan di Pondok Modern Darussalam Gontor) เป็นสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนรู้ และนำไปสู่การสร้างผู้นำสืบสานเจตนารมณ์ ที่เริ่มจากการสร้างจิตให้เข้มแข็ง โดยใช้ระบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ แบบครอบคลุม และแบบพึ่งพาตนเองซึ่งจะอธิบายแต่ละรูปแบบดังนี้

3.1 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Intergratif) ความหมาย คือ การบูรณาการระหว่างหลักสูตรภายใน และหลักสูตรเสริมรวมอยู่ในหน่วยเดียวกัน บูรณาการระหว่าง 3 สถาบันการศึกษาคือ สถาบันครอบครัว สถาบันโรงเรียน และสถาบันสังคมไว้ในโปรแกรมเดียวกัน บูรณาการระหว่างระบบการจัดการศึกษาแบบปอเนาะดั้งเดิมกับการจัดการศึกษาแบบโรงเรียนในเนื้อเดียวกัน และบูรณาการระหว่าง ความศรัทธา ความรู้ การปฏิบัติให้เป็นหนึ่งเดียว

3.2 การจัดการเรียนรู้แบบครอบคลุม (Komprehensif) ความหมาย คือ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทุกด้าน เพื่อขัดเกลาศักยภาพทั้งหมดของมนุษย์(สติปัญญา จิตวิญญาณ ความคิด และร่างกาย)ไปสู่ความสมบูรณ์แบบ ในหลักสูตรการสอน ได้เน้นความสมดุลระหว่างความรู้ศาสนา และความรู้สามัญ รวมถึงความรู้ที่เป็นระเบียบวิธีและวิทยาศาสตร์ ซึ่งไม่ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้แบบแยกส่วน

3.3 การจัดการเรียนรู้แบบยืนหยัดด้วยตนเอง (Mandiri) ความหมาย คือ เป็นสถาบันการศึกษาปอเนาะสมัยใหม่ มีความเป็นอิสระ ในการบริหารองค์กร เงินทุน ระบบ หลักสูตร และบุคลากรก็เช่นกัน นักเรียนและครูทุกคนได้รับการฝึกฝนให้ดูแลจัดการปอเนาะแบบปกครองตนเอง (Self-Government) โดยไม่เกี่ยวพึ่งพาคนอื่น นอกจากนี้ ยืนหยัดด้วยตนเอง (Mandiri) ยังเป็นเครื่องมือทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียนและครูด้วย (Hasan Abdullah Sahal, 2014)

4. การบริหารจัดการศึกษาของปอเนาะโมเดิร์นดาร์อุสสะลามฆอนโตร เป็นการบริหารจัดการที่เป็นระบบ องค์กรหรือหน่วยงาน มีดังนี้

4.1 หน่วยงานบริหารงานด้านงบประมาณ หรือคณะกรรมการวะกัฟ (Badan Wakaf) เป็นหน่วยงานสูงสุดในองค์กรของปอเนาะโมเดิร์นดาร์อุสสะลาม Gontor ซึ่งเป็นองค์กรนิติบัญญัติที่รับผิดชอบกิจการต่อเนื่องและความก้าวหน้าของปอเนาะโมเดิร์นดาร์อุสสะลามฆอนโตร มีการทำหน้าที่และภาระกิจอย่างต่อเนื่องโดยมอบหมายให้มีคณะกรรมการ คือผู้นำปอเนาะ (Pimpinan Pondok)

4.2 หน่วยงานบริหารงานทั่วไป (Pengasuhan) เป็นหน่วยงานดูแลรับผิดชอบด้านการศึกษา และให้คำปรึกษาแก่นักเรียนโดยรวม ได้แก่ การฝึกสอน การใช้ระเบียบวินัย การอืบาตะฮฺ การสร้างเสริมนิสัยใจคอและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ และการศึกษา สถาบันนี้ผู้นำปอเนาะโมเดิร์นดาร์อุสสะลามฆอนโตร คือ Dr.K.H. Abdullah Syukri Zarkasyi, M.A และ K.H.Hasan Abdullah Sahal บริหารจัดการโดยตรงและมี 3 องค์กรที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการนี้คือ 1.องค์กรสถานักเรียน

(Organisasi Pelajar Pondok Modern) หรือ OPPM ซึ่งมีทั้งหมด 21 ฝาย 2. องค์การลูกเสือ เป็นองค์การบริหารกิจการลูกเสือของนักเรียนระดับกาเอ้มอี (Kulliyatulmu'allimin / Kulliyatulmu'allimat Alislamiyah) หรือ KMI (หน่วยงานดูแลด้านวิชาการ) 3. องค์การบัณฑิตศึกษา (Dewan Mahasiswa) หรือ DEMA เป็นองค์กรที่บริหารจัดการเกี่ยวกับนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา (Institut Satudi Islam Darussalam) หรือ ISID มี 9 ฝาย

4.3 หน่วยงานบริหารงานวิชาการ KMI (Kulliyatulmu'allimin / Kulliyatulmu'allimat Alislamiyah) เป็นสถาบันที่รับผิดชอบการดำเนินการบริหารวิชาการสำหรับนักเรียนฆอนโตรในระดับมัธยมศึกษา โดยมีระยะเวลาการศึกษา 6 หรือ 4 ปี ในระดับเดียวกับ ซานาวี(Tsanawiyah) และอาลี (Aliyah) เป็นสถาบันการศึกษาของครูอิสลามที่ให้ความสำคัญกับการสร้างบุคลิกภาพและทัศนคติทางจิตใจรวมถึงการปลูกฝังความรู้ ซึ่งมีลักษณะการจัดการเรียนรู้ดังนี้

4.3.1 แบบโปรแกรม สำหรับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ นั้น มีสองโปรแกรม แบบปกติ(Reguler)และแบบเร่งรัด (Intensif) โปรแกรมปกติ มีไว้สำหรับนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษหรือ Madrasah Ibtida'iyah โดยมีระยะเวลาการเรียน 6 ปี ในขณะที่เดียวกันหลักสูตรเร่งรัด คือ นักเรียนที่จบ มัธยมศึกษาตอนต้นหรือ มัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป ระยะเวลาการศึกษา 4 ปี

4.3.2 หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่ KMI เป็นหลักสูตรที่มีสัดส่วนสมดุลระหว่างความรู้ทางศาสนาและความรู้สามัญ ตลอดจนบูรณาการระหว่างภายใน และหลักสูตรเสริม

4.3.3 กิจกรรม KMI (Kulliyatu-l-Mu'allimin/Mu'allimat Al-Islamiyah) ซึ่งหลายกิจกรรม บางกิจกรรม เป็นรายสัปดาห์ รายครึ่งปี รายปี รวมถึงกิจกรรมร่วมหลักสูตรเป็นหลัก ได้แก่ การประชุมประเมินอาจารย์ การยกระดับ อาจารย์ การซักถามและเตรียมครูให้เชี่ยวชาญในเนื้อหาที่กำลังสอน (ta'hilal-mudarrisin) การนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน การสอนภาคค่ำ การทดสอบทั่วไป และการสอบภาคการศึกษา การศึกษาค้นคว้าหนังสือเก่าแก่ (Kitab Tutat) การสอบปฏิบัติการสอน ปฏิบัติพิธีกรรมแสวงบุญ อบรม การเปิดพจนานุกรม การเขียนบทความทางวิชาการ การสัมมนาเรื่องทั่วไป ทัศนศึกษาทางวิชาการและเศรษฐกิจศาสตร์ และอื่น ๆ

4.3.4 สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สิ่งอำนวยความสะดวก ในการสนับสนุนความสำเร็จของกระบวนการเรียนรู้ซึ่งได้แก่ ห้องสมุดนักเรียนและห้องสมุดค้นคว้าสำหรับครู ห้องปฏิบัติการ ฟิสิกส์ ชีววิทยา คอมพิวเตอร์และภาษา สำนักงานห้องศึกษาค้นคว้า และอุปกรณ์ช่วยสอนต่างๆ (Profil Pondok, 2011:19)

4.3.5 หน่วยงานบริหารอุดมศึกษา ISID (Institut Studi Islam Darussalam) เป็นสถาบัน ระดับอุดมศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ วันที่ 18 พฤศจิกายน 1963 และมีสามคณะวิชา ได้แก่ คณะ 3 Tarbiyah คณะ Usuluddin และคณะ Syari'ah ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ISID ได้เปิดหลักสูตรระดับสูงกว่าปริญญาตรีร่วมกับภาควิชาความคิดอิสลาม รวมทั้งเป็นศูนย์การศึกษาอิสลามและลัทธิอื่นนอกศาสนา ต่อมาเมื่อปี 2013 ได้ขยาย เป็นมหาวิทยาลัยดาร์สสะลามฆอนโตร (Universitas Darussalam Gontor) และได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมสาธารณรัฐอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2014

อย่างเป็นทางการ ซึ่งมีทั้งหมด 7 คณะ 17 โปรแกรม ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีจนถึงระดับปริญญาเอก (Sejarah Unida Gontor, 2014)

4.3.6 หน่วยงานบริหารทรัพยากรสาธารณะ YPPWPM (Yayasan Pemeliharaan dan Perluasan Wakaf Pondok Modern) เป็นสถาบันมูลนิธิเพื่อการบำรุงรักษาและการขยายปอเนาะโมเดิร์น ที่มีส่วนร่วมในการระดมทุน รักษา ขยายการระกัฟ และพัฒนาปอเนาะ ปัจจุบันปอเนาะโมเดิร์นดารุสสะลามขอนแก่นมีที่ดิน 1,025 เฮกตาร์ และมีธุรกิจทางเศรษฐกิจมากมายที่สนับสนุนความเป็นอิสระของปอเนาะ ธุรกิจที่มีภายใต้หน่วยงานนี้ ได้แก่ ศูนย์การผลิต (โรงพิมพ์หนังสือ โรงน้ำดื่มบรรจุขวด การอบเสื้อผ้า เบเกอรี่ บะหมี่ รองเท้าแตะ เทมเป้ เต้าหู้ เซเล็ป โรงน้ำแข็ง) ร้านค้า (ร้านวัสดุก่อสร้าง ร้านขายของชำ ความต้องการบริโภคประจำวัน อุปกรณ์กีฬา หนังสืออ่านประกอบการเรียน ร้านขายยา ถ่ายเอกสาร ค่าส่งผัก เชื้อดักไก่ โรงอาหารและเครื่องต้มและศูนย์ค้าส่ง) บริการ (บ้านพัก ศูนย์สุขภาพ การเดินทาง และขนส่ง, ซุ้มและศูนย์คอมพิวเตอร์) เกษตรกรรม (นาข้าวหลายร้อยเฮกตาร์¹), สวน (550 เฮกตาร์สวนปาล์ม น้ำมัน โกโก้ และพริกไทย) และการจัดการป่าไม้ (90,000 เฮกตาร์) ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์ (โคขุน และโคนม) นอกเหนือจากการจัดตั้งที่วิทยาเขตกลางแล้ว หน่วยงานธุรกิจเศรษฐกิจที่มีประสิทธิผลนี้ยังได้รับการพัฒนาที่วิทยาเขตสาขาอื่น ๆ อีกด้วย

4.3.7 หน่วยงาน IKPM (Ikatan Keluarga Pondok Modern) เป็นหน่วยงานที่ดูแลสมาคมครอบครัวปอเนาะโมเดิร์นดารุสสะลามขอนแก่น ที่ประกอบไปด้วยศิษย์เก่า Gontor ปัจจุบันมี 82 สาขาทั้งในและต่างประเทศ (Profil Pondok, 2011:19)

5. กิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Ektra Kurikuler) ปอเนาะ ต้องการสร้างนักวิชาการศาสนาที่มีสติปัญญา ไม่ใช่คนที่มีสติปัญญาที่รู้ศาสนา (Profil Pondok, 2011:17) จึงมีกิจกรรมมากมายเพื่อมาเสริมสร้างผู้เรียนให้ได้เรียนรู้เติมในสิ่งที่ตนเองยังมีช่องว่าง เช่น ท่องจำอัลกุรอาน สัมมนา วิจัย ออกค่ายพักแรม ตามหมู่บ้าน สับเปลี่ยนกันเป็นอาทิตย์ โปรแกรมยกระดับด้านภาษา กล่าวคือ มีการให้คำศัพท์ ภาษาอาหรับ และภาษาอังกฤษ ทุกเช้า สนทนาภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษทุกเช้าวันอังคารและวันศุกร์ แข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ (Lomba Pidato) แสดงละคร (Drama) แบบทดสอบไวพริบในภาษาอาหรับและอังกฤษ (Cerdas Cermat) และแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ 3 ภาษา (Tree Languages Puplic Speaking) ภาษาอินโดนีเซีย อาหรับ อังกฤษ ฝึกทำงานองค์กร (Pelatihan Organisasi) องค์กรลูกเสือ และมาร์ชชิงแบนด์ (Marching Band) คอร์สเรียนตามสมรรถนะ เช่น คอร์ส ประดิษฐ์ตัวอักษร วาดภาพ พิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ผลิตน้ำ ผลิตขนม กิจกรรมกีฬา เช่น วิ่งตอนเช้า เล่นตะกร้อ บาสเก็ตบอล ปิงปอง เบทมิลตัน วอลเลย์บอล และ เทคนิคการป้องกันตัว ฝึกให้มีการทำวารสารเป็นเล่มและวารสารบอร์ด ฝึกการแสดง ศิลปวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาคทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Ahmad Suharto, 2511:32)

สรุป

คุณภาพการจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่สถาบันการศึกษาต้องการและค้นหา แต่การค้นหาแนวทางสู่ความสำเร็จและเกิดคุณภาพในการจัดการศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของปอเนาะโมเดิร์นดารุสสะลามขอนแก่นเป็นที่รู้จักและกล่าวขานกันในแวดวงสถาบันการศึกษาทั้งในประเทศอินโดนีเซีย และต่างประเทศ กับการจัดการศึกษาที่มี

¹ เฮกตาร์ (hectare) เป็นหน่วยวัดพื้นที่ที่ใช้ในระบบเมตริก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวัดพื้นที่เกษตรกรรมหรือที่ดินขนาดใหญ่ 1 เฮกตาร์ เท่ากับ 10,000 ตารางเมตร หรือประมาณ 6.25 ไร่

คุณภาพเห็นได้ชัดกับผลผลิตสู่สังคมในแต่ละสาขาอาชีพที่หลากหลายตั้งแต่ระดับผู้นำท้องถิ่นจนถึงระดับคณะบริหารประเทศ แต่ละคนมีทักษะสื่อสารภาษาต่างประเทศ ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งเห็นได้ว่าแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาในรูปแบบนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับปัจเจกบุคคลและสังคมในการที่จะนำไปเป็นแบบและใช้พัฒนาในสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งโลกนี้และโลกหน้า

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามขอนแก่นต่อไป

1. วิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจนของปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามขอนแก่น จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่าการตั้งเจตนามั่น วิสัยทัศน์ที่ยาวไกล และพันธกิจชัดเจนในการพัฒนาและผลิตผู้เรียนให้มีคุณภาพ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนสังคมได้ โดยมีการจำลองการเป็นอยู่แบบสังคมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น หอพัก ห้องพัก สภา กลุ่มภูมิลาเนา และกลุ่มทำวารสารบอร์ด (Asandi, Amaliah Farhan, Munirul Abidin, 2022).

2. การฝึกฝนเพื่ออนาคตและการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำ จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่าการฝึกฝนผู้เรียนให้เรียนรู้การใช้ชีวิตแบบสังคม การเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการช่วยเหลือสังคม สามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกและผิดได้ และใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย (Hasbullah, 1985).

3. การบูรณาการการจัดการศึกษาของปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามขอนแก่น จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า ใช้แบบบูรณาการในการจัดการศึกษา โดยรวมหลักสูตรภายในและเสริมในหน่วยเดียวกัน รวมถึงการบูรณาการระหว่างสถาบันการศึกษาและระหว่างระบบการจัดการศึกษาแบบปอเนาะกับโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สวงษ์ ไชยา (2560), ที่ได้สรุปเกี่ยวกับการบูรณาการการจัดการศึกษาไว้ 4 ด้าน 1.ด้านบูรณาการความรู้ให้สัมพันธ์กับวิถีชีวิต 2.ด้านพหุวัฒนธรรม 3.ด้านบูรณาการเชิงวิธีการ คือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม 4. ด้านทักษะอาชีพ

4. การจัดการการเรียนรู้ของปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามขอนแก่น จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมทุกด้าน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ทั้งสติปัญญา จิตวิญญาณ ความคิด และร่างกาย โดยเน้นความสมดุลระหว่างความรู้ศาสนาและความรู้สามัญสอดคล้องกับ Maulida, (2018) ที่กล่าวว่าโรงเรียนนั้นเป็นหนึ่งในเสาหลักสำคัญในการสร้างอุปนิสัยของนักเรียน เขาจะเติบโตได้ดีหากเริ่มต้นด้วยการปลูกฝังจิตวิญญาณทางศาสนาให้กับเด็ก และสอดคล้องกับ คอลิด อะหมัด (2000:19) ที่ได้ให้คำนิยามของการศึกษาทางด้านวิชาการว่า “การศึกษา” คือการอบรมเลี้ยงดูมนุษย์แบบค่อยเป็นค่อยไปในทุก ๆ ด้าน เพื่อแสวงหาความสุขทั้งโลกนี้และโลกหน้าตามแนวทางของอิสลาม

5. การยืนหยัดด้วยตนเองของปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามขอนแก่น จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ทั้งในด้านเงินทุน ระบบ หลักสูตร และบุคลากร โดยมีการฝึกฝนให้ผู้เรียนและครูดูแลจัดการปอเนาะด้วยตนเอง (Asandi, Amaliah Farhan, Munirul Abidin, 2022).

6. โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรของปอเนาะโมเดิร์นดาร์ลุสสะลามขอนแก่น จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่ามี ดังนี้:

6.1 หน่วยงานบริหารงานด้านงบประมาณ: คณะกรรมการวะกัฟ (Badan Wakaf) รับผิดชอบต่อความก้าวหน้าของปอเนาะ

6.2 หน่วยงานบริหารงานทั่วไป: ดูแลด้านการศึกษาและการฝึกสอนนักเรียน มีองค์กรต่าง ๆ เช่น สภานักเรียน (OPPM) และองค์กรลูกเสือ

- 6.3หน่วยงานบริหารงานวิชาการ KMI: รับผิดชอบการจัดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษา
- 6.4หน่วยงานบริหารอุดมศึกษา ISID: เป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาที่มีการพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยดาร์สสะลามฆอนโตร
- 6.5หน่วยงานบริหารทรัพยากรสาธารณะ YPPWPM: ดูแลการบำรุงรักษาและขยายปอเนาะ
- 6.6หน่วยงาน IKPM: ดูแลสมาคมครอบครัวของศิษย์เก่า Gontor (Profil Pondok, 2011:14).

6.7การจัดการศึกษาแบบผู้ประกอบการ: ปอเนาะโมเดิร์นดาร์สสะลามฆอนโตรมุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาและความรับผิดชอบต่อธุรกิจหลากหลายเพื่อพัฒนานักเรียน (Profil Pondok, 2011:18) ซึ่งทั้งหมดนี้สอดคล้องกับ Asandi, Amaliah Farhan, Munirul Abidin, (2022) ที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับ การจัดการศึกษาปอเนาะโมเดิร์นดาร์สสะลามฆอนโตร ในลักษณะเป็นผู้ประกอบการที่มีธุรกิจหลากหลายเพื่อพัฒนาการศึกษาให้กับนักเรียน ได้เรียนรู้ความรับผิดชอบต่อและการปฏิบัติงานตามแบบอย่างที่มีการสืบสานกันเป็นรุ่นต่อรุ่น

ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

- 1.ควรศึกษาเรื่องคุณภาพการศึกษาตามวิถีอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 2.ควรศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแบบประจำกับแบบไปกลับ

บรรณานุกรม

- Profil Pondok Modern Darussalam Gontor. 2011. *Pondok Modern Darussalam Gontor Ponorogo.*
- Abdullah Syukri Zarkasyi. 2011. *Pendidikan di Pondok Modern Darusslam Gontor. Pondok Modern Darusslam Gontor Ponorogo.*
- Abuddin Nata. 2005. *Tokoh-Tokoh Pembaharan Pendidikan Islam di Indonesia.* Jakarta: Raja Grafindo.
- Gontor. (n.d.). *History of Gontor and its development.* Retrieved from <https://gontor.ac.id>
- Joyce, B, & Weil, M. 1996. *Model of teaching.* 5th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Hasbullah. 1985. *Sejarah Pendidikan Islam di Indonesia.* Jakata: PT.RajaGrafindo Persada.
- Hasbullah, A. (1985). *Training students in social life skills.* Publisher. City, Country.
- Nurcholish Majid. (1997). *Belik-belik Pesantren Sebuah Potret Perjalanan.* Jakarta: Paramadina.
- Sahal, A., Zainuddin, F., &Zarkasyi,I.(1958). *Thefondation and development of Gontor.* Ponorgo Indonesia: Darussalam Press.
- Yusuf Amir Faisal. (1995). *Reorientasi Pendidikan Islam.* Jakata: Gema Insani Press.

บทความวิจัย

รูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในครอบครัวมุสลิมพื้นที่จังหวัดยะลาด้วยการเทียบเคียงกับหลักกฎหมายอิสลาม

กัญญาภา กาลีกาตะโป¹¹อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรนิติศาสตร์ คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องรูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในครอบครัวมุสลิมพื้นที่จังหวัดยะลา เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในครอบครัวมุสลิมในพื้นที่จังหวัดยะลาด้วยการเทียบเคียงกับหลักกฎหมายอิสลามมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในครอบครัวมุสลิมพื้นที่จังหวัดยะลา เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมาย (กฎหมายไทยและกฎหมายอิสลาม) ระเบียบ คำสั่ง และอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เอื้อประโยชน์และคุ้มครองประชาชนในการป้องกันการเกิดความรุนแรงในครอบครัว นอกจากนี้แล้วก็ยังศึกษาหาแนวทางในการวางมาตรการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมุสลิมที่ไม่ขัดต่อหลักการศาสนาโดยยึดกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้างต้นจะทำให้ทราบถึงรูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่อาศัยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนเป็นหลัก เป็น การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยคนในชุมชนด้วยตนเอง ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนที่สามารถนำมาเป็นต้นแบบของการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวคือ การนำหลักการศาสนาเป็นกระบวนการกระแสหลักที่ทำให้คนในครอบครัวรู้หน้าที่ รับผิดชอบของตนแล้วนำมายึดถือปฏิบัติร่วมกันเมื่อสมาชิกในครอบครัวต่างปฏิบัติหน้าที่ของตนก็จะมีภาระละเมิดสมาชิกในครอบครัวคนอื่น ๆ ไม่มีการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวต่อกัน ทั้งนี้การวิจัยยังพบอีกว่ามีมาตรการทางกฎหมายจำนวนไม่น้อยที่เอื้อและคุ้มครอง ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวที่ทำให้ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงสามารถเข้าถึงสิทธิในกระบวนการยุติธรรมได้ แม้ว่าจะมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายอยู่บ้างตามข้อเสนอแนะแต่ก็ยังถือได้ว่ามาตรการทางกฎหมายมีการ คุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวอยู่ อีกทั้งการวิจัยขึ้นนี้ยังพบว่าหากสามารถนำกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนมาใช้ร่วมกับมาตรการทางกฎหมายที่คุ้มครองและเอื้อประโยชน์ของสมาชิกใน ครอบครัวในทุก ๆ พื้นที่ก็จะสามารถสร้างชุมชนที่น่าอยู่ได้ ถือเป็นการอีกช่องทางในการสร้างคน สร้างชุมชนและ สร้างสังคมที่เป็นธรรมต่อไป

คำสำคัญ: ความรุนแรงในครอบครัว, การมีส่วนร่วมของชุมชน, ครอบครัวมุสลิม

RESEARCH

The model of preventing domestic violence issues through collaborative processes involving families and communities in Muslim households in Yala Province is compared with Islamic legal principles

Kupatma Kaleekatapo¹

¹The professor in charge of the Law Program at the Faculty of Islamic Studies and Law, Fatoni University.

Abstract

This research article on the patterns of preventing domestic violence issues through the collaborative process of Muslim family and community involvement in Yala province, a Muslim-majority region. It is part of a study on the patterns of preventing domestic violence through the collaborative process of Muslim families and communities in Yala province, comparing them with Islamic law principles. The objectives are to study the patterns of preventing domestic violence through the collaborative process of Muslim families and communities in Yala province, examining legal measures (Thai and Islamic laws), regulations, orders, and international conventions that benefit and protect citizens in preventing family violence. Additionally, the study seeks to find approaches to prevent domestic violence in Muslim families without violating religious principles, emphasizing the collaborative process of families and communities. The study, based on the aforementioned objectives, will provide insights into the patterns of preventing domestic violence issues within families, emphasizing the collaborative involvement of both the family and the community as a fundamental approach. It addresses issues within the community by the community members themselves. The research findings indicate that the collaborative engagement of families and communities can serve as a model for resolving domestic violence problems, utilizing religious principles as a foundational current that instills responsibilities and rights awareness among family members. As family members fulfill their roles, there is a reduction in violations within the family, leading to a mutual commitment to shared practices. The research also identifies legal measures that safeguard and protect individuals who experience domestic violence, ensuring their access to justice. Even though there may be challenges in enforcing the law as suggested, it can still be considered that legal measures provide protection for victims of domestic violence. Furthermore, if the collaborative process of families and communities is combined with legal measures that protect and benefit family members in all areas, it can effectively prevent and reduce domestic violence issues. This approach can contribute to the creation of strong and warm families, fostering desirable communities and societies. Ultimately, it serves as a pathway to building individuals, communities, and societies based on justice.

Keywords: family violence, Community participation, Muslim family

ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่อง

หากเราพิจารณาความรุนแรงในครอบครัว (Domestic violence) จากความหมายก็จะหมายถึง การทำร้ายทางกาย จิตใจ การไม่ใส่ใจดูแล และการล่วงละเมิดทางเพศ ระหว่างสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ฉันท์ครอบครัวเดียวกันไม่ว่าจะเป็นสามี ภรรยา บุตร ญาติ หรือสมาชิกในครอบครัวนั้น ๆ (รณชัย คงสกนธ์ และนฤมล โพธิ์แจ่ม, 2551) โดยสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว คือลักษณะการสะสมความอึดอัดใจของสมาชิกในครอบครัว การทะเลาะวิวาทในครอบครัว กิจกรรมของครอบครัวมีน้อยลงกว่าที่เคย ความสนใจของแต่ละคนแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ความไม่เสมอภาคทางเพศที่มักให้ชายเป็นใหญ่กว่าหญิงและบทบาทในครอบครัวที่มีความไม่เท่าเทียมกัน รวมทั้งหมายถึง เจตนาหรือความตั้งใจใช้กำลังกาย ใช้อำนาจคุกคาม ช่มชู้ เพื่อกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งมีผลทำให้เกิดการบาดเจ็บทางจิตใจ ร่างกาย เสียชีวิต เกิดความผิดปกติในการพัฒนา หรือถูกทอดทิ้ง หรือถูกละเมิดสิทธิ (ปิยะธิดา ขจรชัยกุล, 2565)

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ถือได้ว่าเป็นสาเหตุหลักของการเกิดปัญหาสังคมในด้านอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาเด็กนอกระบบ ที่เด็กในครอบครัวไม่สามารถได้รับการศึกษาตามระบบที่ควรจะเป็น เนื่องด้วยครอบครัวที่ไม่มีความสามารถในการส่งเล่าเรียน ปัญหาเสพติดในเด็กวัยรุ่น ปัจจัยหลักก็มาจากเด็กขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดการส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ครอบครัวยากจน หรือแม้จากปัจจัยที่มีพ่อแม่อยู่วัยรุ่นที่แต่งงานกันในช่วงเวลาอายุยังน้อยนั่นเอง นี่เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นสาเหตุของการเกิดปัญหาสังคม ส่งผลให้หน่วยงานทั้งหลายต้องพัฒนาศักยภาพของคนและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันมาอย่างต่อเนื่อง และเป็นที่ทราบกันดีว่ามีหน่วยงานภาครัฐพยายามแก้ไขปัญหาลักษณะนี้มาอย่างยาวนาน แต่ที่ผ่านมาก็ประสบกับกับความล้มเหลว มาพอสมควร เนื่องจากสาเหตุดังนี้ หน่วยงานภาครัฐมีการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุด หรือแก้ปัญหาตรงจุดแล้วแต่ก็ขาดความต่อเนื่อง ขาดการเชื่อมโยง และขาดการติดตามผล ทำให้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นไม่สามารถลดไปได้สักทีโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ซึ่งจากข้อมูลจากศูนย์ให้ความช่วยเหลือด้านสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ มีเหตุการณ์การละเมิดสิทธิเสรีภาพในครอบครัวแต่ละจังหวัดในปีหนึ่งไม่ต่ำกว่า 300 ราย มีไม่กี่รายเท่านั้นที่สามารถแก้ไขปัญหามาได้ตรงจุดและมีไม่กี่รายเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้ อีกทั้งปัจจุบันการใช้ความรุนแรงในครอบครัวนั้น มีอัตราการเกิดที่เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

และเมื่อกล่าวถึงครอบครัวในมุมมองของศาสนาอิสลาม อัลกุรอานได้ให้ความสำคัญกับการสมรส เพราะถือว่าการสร้างครอบครัวเป็นการปฏิบัติศาสนกิจประการหนึ่ง ซึ่งเป็นศาสนกิจที่สอดคล้องกับสามัญสำนึกของมนุษย์ ศาสนาอิสลามมีหลักธรรมคำสอนที่ให้ความสำคัญตั้งแต่บทบาทหน้าที่ โครงสร้างของครอบครัว การบริหารจัดการภายในครอบครัว ที่สอนเรื่องความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การอบรมขัดเกลาสมาชิกในครอบครัว และการตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว ศาสนาอิสลามจึงมีความเข้มงวดในหลักคำสอนเรื่องครอบครัวเป็นสำคัญ เพราะเชื่อว่าครอบครัวเป็นพื้นฐานที่ดีของทุกคน สร้างได้วาระระบบครอบครัวในอิสลามตั้งอยู่บนพื้นฐานของคำสอนศาสนาที่มาจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เป็นแบบอย่างการปฏิบัติของท่านนบีมุฮัมมัด (ซล.) ซึ่งสามารถตอบสนองความจำเป็นในการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างครบถ้วนในทุกด้าน ดังจะเห็นในอัลกุรอานที่กล่าวถึงความเท่าเทียมกันของเพศชายและหญิง ดังนี้

"โอ้มนุษยชาติทั้งหลาย แท้จริงเราได้สร้างพวกเจ้าจากเพศชายและเพศหญิง และเราได้ให้พวกเจ้าแยกเป็นเผ่าและตระกูล เพื่อที่จะได้รู้จักกัน แท้จริงผู้ที่มีเกียรติยิ่งในหมู่พวกเจ้า ณ ที่อัลลอฮ์ (ช.บ.) นั่นก็คือ ผู้ที่มีความยำเกรงยิ่งใหญ่ในหมู่พวกเจ้า แท้จริงอัลลอฮ์ นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้และละเอียดถี่ถ้วน" (บทอัล-หุญรุต 49 : 13)

"ท่านทั้งหลายเป็นมนุษย์ และมนุษย์ทุกคนย่อมเท่าเทียมกันในสายตาของพระเจ้า" คำประกาศเทศนาครั้งแรกของท่านนาบีมุฮัมมัด (ซ.ล.) และในขณะที่เดียวกันอิสลามก็สอนให้มีความเมตตากรุณาต่อลูกสาว ท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.) กล่าวไว้ว่า "ใครมีลูกสาวแล้วไม่หมกดินเสีย ไม่ดูแลคน ไม่ลำเอียง รักลูกชายยิ่งกว่าแล้วไซร์อัลลอฮ์ ก็จะส่งให้เขาด้วยสุ่สวรรค์" (อิบนิฮัมบัล ฮะดีษที่ 1957) ครอบครัวอิสลามแล้วสามีคือผู้นำ ส่วนภรรยาทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยในครอบครัวถึงแม้ว่าสามีรับผิดชอบในหน้าที่เหนือกว่า ดังที่อัลลอฮ์ (ช.บ.)

ทรงตรัสในอัลกุรอานความว่า "และจงอย่าปรารถนาในสิ่งที่อัลลอฮ์ (ช.บ.) ได้ทรงให้บางคนในหมู่ของพวกเจ้าเหนือกว่าอีกบางคน สำหรับผู้ชายนั้นมีส่วนได้รับจากสิ่งที่พวกเขาได้ชวนชวายไว้ และสำหรับผู้หญิงนั้นมีส่วนได้รับจากสิ่งที่พวกนางได้ชวนชวายไว้ และพวกเจ้าจงขอต่ออัลลอฮ์ (ช.บ.) เกิด จากความกรุณาของพระองค์ แท้จริงอัลลอฮ์ (ช.บ.) ทรงรอบรู้ในทุกสิ่งอย่าง" (อัลนิซาอ 4 : 32)

ผู้วิจัยเห็นว่าสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ การที่ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสิทธิและหน้าที่ต่างๆ ที่ตนพึงจะได้รับและพึงต้องปฏิบัติ ประชาชนมีความเชื่ออย่างผิด ๆ ที่เกี่ยวกับหลักการตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนหรือหลักกฎหมายต่างๆ ที่ให้สิทธิเสรีภาพนั้นขัดกับหลักการทางศาสนา ทำให้กลุ่มผู้หญิงที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัวไม่กล้าที่จะดำเนินการใดๆ หากได้รับการแก้ไขอย่างตรงจุดก็จะสามารถแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ได้บ้าง ผู้วิจัยเลยมีความคิดที่ว่าหากเรามีรูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยเฉพาะกระบวนการที่ให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมโดยตรงที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม ก็จะทำให้ประชาชนกลุ่มสตรีที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ในพื้นที่ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมาก่อนนั้น กล้าที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพื่อจะได้แก้ไขปัญหาที่พบเจอ เราก็จะสามารถหาแนวทางจัดการกับปัญหาและอุปสรรคนั้นได้ ทั้งการที่เราทราบว่ามีกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งตามกฎหมายไทยและกฎหมายอิสลาม รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์และคุ้มครองประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางเลือกและเมื่อสามารถจัดการปัญหาและอุปสรรคได้ตรงจุด มีรูปแบบการป้องกันปัญหาที่ชัดเจนนำไปปฏิบัติกันอย่างทั่วถึงก็จะสามารถแก้ไขปัญหาการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางเลือกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวในพื้นที่สามารถเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางเลือกได้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพคนและเกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ส่งเสริมการหยุดกระทำความรุนแรงในครอบครัว และส่งเสริมให้ผู้หญิงเกิดความกระจำจัดในสิทธิและหน้าที่ของตนเองที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนาสามารถใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในครอบครัวมุสลิมพื้นที่จังหวัดยะลา

2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมาย (กฎหมายไทยและกฎหมายอิสลาม) ระเบียบ คำสั่ง และอนุสัญญา ระหว่างประเทศที่เอื้อประโยชน์และคุ้มครองประชาชนในการป้องกันการเกิดความรุนแรงในครอบครัว

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการวางมาตรการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมุสลิมที่ไม่ขัดต่อหลักการ ศาสนาโดยยึดกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนเป็นหลัก

ระเบียบวิธีการในการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ นักวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูล สองวิธีคือ

การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพื่อศึกษารูปแบบ การป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในครอบครัวมุสลิม พื้นที่จังหวัดยะลา ทั้งที่เป็นหนังสือ บทบัญญัติทางกฎหมาย งานวิจัยต่าง ๆ บทความวิชาการที่ได้เผยแพร่แล้วและ ข้อมูลในเว็บไซต์

การสัมภาษณ์ (in-depth interview) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์แบบใช้ คำถามแบบปลายเปิด

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตำราทั่วไป งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือทั่วไปทางกฎหมาย และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดย กระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาในครั้งนี้ คณะวิจัยได้เลือกศึกษาเพื่อศึกษารูปแบบการป้องกันปัญหาความ รุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในครอบครัวมุสลิมในพื้นที่ตำบลบาโระ อำเภอยะหา ตำบลกาบัง อำเภอกาบัง และตำบลลำใหม่ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกขอบเขตด้านเนื้อหา โดยทำการศึกษาเพื่อศึกษา รูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนใน ครอบครัวมุสลิมพื้นที่จังหวัดยะลา โดยเจาะจงประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามและอยู่ในพื้นที่ที่กำหนดไว้เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ศึกษาเอกสาร ตำราทั่วไป งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือทั่วไปและเว็บไซต์ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อ ศึกษาแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนใน ครอบครัวมุสลิมพื้นที่จังหวัดยะลา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แล้วมาวิเคราะห์เพื่อสรุปว่ามีรูปแบบใด วิธีการ ใด แนวทางใดบ้างจะสามารถส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนมีความตระหนักรู้ในการป้องกันและสามารถแก้ไข ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้ด้วยตนเองบ้าง และสามารถนำศาสตร์ที่ได้เหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ ทั้งต่อตนเองและชุมชน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงรูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนและรูปแบบอื่นๆ ในครอบครัวมุสลิมพื้นที่จังหวัดยะลา
2. ทราบถึงมาตรการทางกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เอื้อประโยชน์และคุ้มครองประชาชนในการป้องกันการเกิดความรุนแรงในครอบครัว
3. ทราบถึงแนวทางในการวางมาตรการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลามโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

ผลการวิจัย

จากการที่ได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และหนังสือทั่วไปทางกฎหมาย ทำให้สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในครอบครัวมุสลิมในพื้นที่จังหวัดยะลาด้วยการเทียบเคียงกับหลักกฎหมายอิสลาม แยกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 รูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในครอบครัวมุสลิมพื้นที่จังหวัดยะลา รูปแบบที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายในการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีดังนี้ 1) กิจกรรมการขัดเกลาตนเอง หรืออัต-ตซึกียะฮฺ 2) กิจกรรมการศึกษาอิสลาม หรืออัต-ตริบียะฮฺอิสลามียะฮฺ 3) กิจกรรมการศึกษาและเรียนรู้อัลกุรอาน 4) กิจกรรมฟังบรรยายศาสนธรรม 5) กิจกรรมกลุ่มศึกษา หรือฮาลาเกะฮฺ 6) กิจกรรมอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและเอื้อประโยชน์ต่อการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว (ขอแยกสรุปออกไปจาก 5 กิจกรรมข้างต้น) กิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรมดำเนินการไปพร้อมๆ กัน โดยให้กลุ่มเป้าหมายแต่ละรายเลือกกิจกรรมที่ตนเห็นเหมาะสมและสะดวกในการทำกิจกรรม ทั้งนี้กำหนดให้กลุ่มเป้าหมายแต่ละรายต้องทำกิจกรรมอย่างน้อย 3 กิจกรรมตลอดช่วงของการศึกษา โดยผลของการศึกษากิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรมที่ได้ดำเนินการสามารถสรุปผลหลักๆ ได้ดังนี้ มีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ (ช.บ.) มากขึ้น เชื่อโลกหลังความตายที่ยืนยาวกว่าและโลกปัจจุบันแค่ทางผ่าน มีแรงจูงใจในการที่ศึกษาเล่าเรียนอัลกุรอานมากขึ้น มีการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม (อัคลาก) ตามที่อิสลามวางไว้ได้ดีขึ้น มีแรงจูงใจในการทำความดี มีมารยาทต่อครอบครัวและพี่น้องที่ดีขึ้น มีการนำหลักอิสลามมาใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น มีการปฏิบัติตามแบบอย่างสุนนะห์ของท่านศาสนทูต (ช.ล.) มากยิ่งขึ้น เข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำอิบาดะฮ์มากขึ้น มีแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีมากขึ้น มีการเสียสละต่อส่วนรวม การสร้างความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อชุมชน ส่วนกิจกรรมที่ 6 เป็นการอบรมให้ความรู้ทางกฎหมาย ถือเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มาก เมื่อนำกิจกรรมอบรมให้ความรู้ทางกฎหมายมาให้คนในชุมชนได้รับรู้ รับทราบก็ทำให้คนในชุมชนเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิต่างๆ ที่มาตรการทางกฎหมายคุ้มครองและเอื้อประโยชน์ให้กับคนในชุมชนได้ ลดความกลัวที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ ผลจากกิจกรรมนี้ทำให้คนในชุมชนมีองค์ความรู้ทางกฎหมายเพื่อที่จะปกป้องสิทธิของตนได้ในระยะยาว อีกทั้งยังเป็นส่วนช่วยหน่วยงานภาครัฐในการเป็นกระบอกเสียงแก่เพื่อนบ้าน คนรอบข้างได้ และหากคนในชุมชนรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนก็จะสามารถลดการละเมิดสิทธิของผู้อื่นได้ ส่งผลให้ลดการกระทำความรุนแรงในครอบครัวได้นั่นเอง

ประเด็นที่ 2 มาตรการทางกฎหมาย (กฎหมายไทยและกฎหมายอิสลาม) ระเบียบ คำสั่ง และอนุสัญญา ระหว่างประเทศที่เอื้อประโยชน์และคุ้มครองประชาชนในการป้องกันการเกิดความรุนแรงในครอบครัว จากการศึกษาพบว่า มีมาตรการทางกฎหมายที่เป็นกฎหมายภายในของประเทศไทยที่คุ้มครองและเอื้อประโยชน์ต่อการ ป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว 7 ฉบับ คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560, พระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550, พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบัน ครอบครัว พ.ศ.2562, พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2546, พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546, พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล พ.ศ.2489, พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.2540 และก็มีว่ามี มาตรการทางกฎหมายที่เป็นหลักการระหว่างประเทศที่นานาประเทศให้การยอมรับและยึดเป็นแนวทางในการ กำหนดมาตรการทางกฎหมายภายในประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย อีก 4 ฉบับ ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัด การเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW), ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี, ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการ ปักกิ่งเพื่อความก้าวหน้าของสตรี, และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child - CRC)

ทั้งนี้ยังมีมาตรการทางกฎหมายภายในประเทศและต่างประเทศที่อาจมีความเกี่ยวข้องอีก แต่เนื่องจาก ผู้วิจัยต้องการวางกรอบในการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวหลักๆ เท่านั้น ซึ่งจากการศึกษามาตรการทางกฎหมายทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าในประเทศไทยมีกฎหมายที่เอื้อ และคุ้มครองประโยชน์ของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวพอสมควร อีกทั้งกฎหมายบางฉบับมีกำหนด มาตรการต่างๆ ไว้อย่างละเอียดเพื่อคุ้มครองและปกป้องผู้ถูกกระทำ ซึ่งหากประชาชนในแต่ละพื้นที่สามารถเข้าถึง องค์ความรู้เรื่องสิทธิต่างๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายเหล่านี้แล้ว ก็จะช่วยป้องกันและลดปัญหาความรุนแรงใน ครอบครัวได้ แต่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาต้องยอมรับว่า ประชาชนในพื้นที่ไม่เคยทราบถึงสิทธิของตนตามกฎหมาย ต่างๆ กระทั่งเจ้าหน้าที่บางรายที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยเรื่องความรุนแรงในครอบครัวก็มีที่ไม่ทราบ มาตรการเหล่านี้ มันจึงไม่แปลกที่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่ลดไปจากสังคมไทยได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยขอยก มาตรการทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เป็น ตัวอย่างดังนี้

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนดสาระสำคัญที่เป็นประโยชน์ทั้งกับตัวผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง และผู้ที่กระทำความรุนแรงซึ่งถือเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ ดังนี้ ประการที่ 1 ผู้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัตินี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน...โดยความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็น ความผิดที่ยอมความกันได้ แต่ไม่ลบเลือนความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น แต่อย่างไรก็ตามหาก การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 295 คือ "...ผู้ใดทำ ร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายต้องระวาง ..." โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดที่ยอมความกันได้ หมายความว่าหากผู้กระทำหรือ ผู้ถูกกระทำมีความประสงค์จะยังคงความเป็นสามีมกรรยากันอยู่ก็สามารถจะยอมความกันได้ ประการที่ 2 กฎหมาย กำหนดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงหรือผู้ที่พบเห็นหรือทราบการกระทำมีหน้าที่ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หากได้กระทำการโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญาและทางปกครอง วิธีการแจ้งอาจกระทำด้วยวาจา ทำเป็นหนังสือ แจ้งโทรศัพท์หรือแจ้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่พบเห็นเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่จะสามารถช่วยยั้งยั้งความรุนแรงในครอบครัวที่ดำเนินอยู่หยุดลงได้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นมาตรการที่ดีมากๆ ที่อีกมาตรการหนึ่ง ซึ่งมาตรการที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดไว้และมีการใช้กฎหมายฉบับนี้มานานนับสิบปี ในทางปฏิบัติ กลับพบว่าประชาชนอีกจำนวนมากที่ไม่เคยทราบมาตรการทางกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้นเลย จึงสะท้อนได้ว่าประชาชนในพื้นที่แห่งนี้ยังไม่สามารถรู้สิทธิที่ตนมี หากแนวทางการดำเนินการต่างๆ ที่ทุกภาคส่วนกระทำอยู่ไม่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบจากที่เป็นมาในอดีต ประชาชนในพื้นที่แห่งนี้ก็จะยังอยู่กับความไม่รู้ไปอีกนาน ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่แห่งนี้ก็จะยังดำเนินการไปอีกไม่มีที่สิ้นสุด

ประเด็นที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางในการวางมาตรการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมุสลิมที่ไม่ขัดต่อหลักการศาสนาโดยยึดกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนเป็นหลัก ผลจากการศึกษาทำให้ทราบว่า มาตรการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมุสลิมควรมีวิถีชีวิตของมุสลิมเป็นหลัก แต่ทั้งนี้ก็ต้องควบคู่กับกฎหมายไทยด้วยเนื่องจากมุสลิมหรือผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจะมีหลักกฎหมายอิสลามเป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน แต่เมื่ออยู่ในแผ่นดินไทยก็ต้องเคารพกติกาตามกฎหมายไทยด้วย และเมื่อพิจารณาหลักกฎหมายอิสลามเทียบเคียงกับหลักกฎหมายไทยแล้วพบว่า มีความคล้ายคลึงกันมากในเรื่องของการสร้างวินัย แนวปฏิบัติให้เป็นคนดี อีกทั้งในหลักกฎหมายอิสลามและหลักกฎหมายไทยยังมีมาตรการที่เอื้อประโยชน์และคุ้มครองประชาชนในการปกป้องสิทธิของตนและไม่ละเมิดผู้อื่นค่อนข้างเยอะ เช่น หลักความยุติธรรมซึ่งตามกฎหมายอิสลามแล้ว มีการวางหลักการในการครองเรือนว่าสามีภรรยาต้องครองเรือนกันด้วยดีให้เกียรติซึ่งกันและกันเพื่อให้ครอบครัวมีความสุขสันติ ดังวจนของอัลลอฮ์ (ซ.บ.) ทรงตรัสความว่า "พวกเจ้าจงใช้ชีวิตอยู่กับนางด้วยดี" (บทอันนิสาอ 4 : 19) หากเกิดปัญหาอะไรก็ตามขึ้นในครอบครัวก็ให้มีการตกลง การไกล่เกลี่ยระหว่างสามีภรรยาาก่อนดังวจนของอัลลอฮ์ (ซ.บ.) ทรงตรัสความว่า "และหากพวกเจ้าหวั่นเกรงการแตกแยกระหว่างเขาทั้งสอง ก็จงส่งผู้ตัดสินคนหนึ่งจากครอบครัวของฝ่ายชายและผู้ตัดสินของอีกฝ่ายหนึ่งจากฝ่ายหญิง หากทั้งสองปรารถนาให้มีการประนีประนอมกันแล้ว อัลลอฮ์ (ซ.บ.) ก็จะทำให้สำเร็จในระหว่างทั้งสอง" (บทอันนิสาอ 4 : 35) ทั้งนี้ยังมีพระดำรัสในอัลกุรอานที่กล่าวว่า เป็นหน้าที่สำหรับมุสลิมทุกคนที่ต้องส่งตระหนักเสมอว่า มุสลิมทุกคนต้องพาครอบครัวให้หลุดพ้นจากไฟนรกในวันปรโลก ซึ่งทรงตรัสความว่า "โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงคุ้มครองตัวของพวกเจ้าและครอบครัวของพวกเจ้าให้พ้นจากไฟนรก" สามีภรยานั้นจะต้องปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ทั้งสองฝ่ายควรมีความรับผิดชอบต่อกัน ซึ่งสิ่งดังกล่าวนี้หากพึงปฏิบัติได้จะทำให้เกิดความสงบสุขทั้งกายและทางใจ ทำให้ชีวิตการแต่งงานมีความสุข ชีวิตครอบครัวก็จะดีไปด้วย ดังนั้นมาตรการในการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมุสลิมที่ไม่ขัดต่อหลักการศาสนาโดยยึดกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน จะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 มาตรการในระดับปัจเจกชน ควรมีการส่งเสริมให้บุคคลทุกช่วงวัยมีการเรียนการสอนหลักการศาสนาอย่างจริงจัง เพื่อจะสร้างฐานความรู้ในการปฏิบัติต่อกันในช่วงระยะเวลาต่างๆ ของชีวิต โดยเริ่มตั้งแต่ปลูกฝังในเด็กถึงสิทธิและหน้าที่ของเด็กที่พึงปฏิบัติและพึงกระทำโดยการใส่ชุดความรู้ทั้งหลักศาสนาและหลักสากลควบคู่กันไป ในช่วงวัยของการเป็นวัยรุ่นที่อาจมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้หลักศาสนาเนื่องจากกำลังจะเข้าสู่วัยกลางคนที่ต้องสร้างครอบครัวของตนเอง ก็มีความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องผ่านการอบรม (กุซุส) หลักการสร้าง

ครอบครัวตามแนวทางที่คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกำหนดไว้ นอกจากนี้แล้วควรมีการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้หลักการทางศาสนาตามกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นในวัยกลางคนที่แต่งงานกันแล้วให้มากๆ โดยเฉพาะเพศชายที่เมื่อแต่งงานแล้วมักจะไม่มี การเพิ่มพูนหลักการศาสนาให้ตัวเองอีกเลย จึงกลายเป็นการใช้อำนาจในความเป็นผู้ชายจนเกินควรส่งผลมาในรูปแบบของกระทำความรุนแรงต่อคนในครอบครัวอย่าง ที่ปัญหาที่ปรากฏในปัจจุบัน รวมทั้งการให้ผู้สูงวัยได้มีโอกาสเข้าถึงกิจกรรมตามหลักศาสนาที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อให้ผู้สูงวัยมีความรู้สึกรู้ว่าตนไม่ใช่ภาระของคนในครอบครัวอย่าง เดียว แต่เป็นการเสริมคุณค่าของผู้สูงวัยได้อีกทาง ผู้สูงวัยจะรู้สึกมีส่วนร่วมในกิจกรรม ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและคนใกล้ตัว นอกจากนี้แล้วควรสร้างความตระหนักรู้ร่วมกันของผู้นำชุมชนให้มีความคิดว่าประเด็นความรุนแรงในครอบครัวว่าเป็นเรื่อง ที่ตนต้องมีส่วนในการแก้ปัญหาและลดปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนให้ได้

3.2 มาตรการระดับครอบครัว สมาชิกในครอบครัวทุกคนควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ครอบครัวมีความสงบสุข เคารพและเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผ่านกิจกรรมทางศาสนาร่วมกัน อาทิ ผู้เป็นสามีนำละหมาดแล้วให้ ผู้เป็นภรรยาและลูกๆ เป็นผู้ตามในการละหมาด มีการร่วมศึกษาอัลกุรอานกันภายในบ้าน ผู้เป็นสามีทำงานหาเลี้ยงชีพครอบครัวตามความสามารถของตน ผู้เป็นภรรยาทำหน้าที่ของตนภายในบ้านไม่ว่าจะเป็นแม่ หรือหน้าที่ภรรยาอย่างไม่ว่าขาดตกบกพร่อง ลูกๆ เชื่อฟังพ่อแม่ มีความตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น ทำหน้าที่ตามบทบาทของแต่ละคนได้ก็จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีงามให้เกิดขึ้นในครอบครัวของตนได้ ทั้งนี้แนวทางการปฏิบัติต่อกันในศาสนาอิสลามก็มีแนวทางการปฏิบัติตนที่ท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.) และซุนนะฮ์ของท่านวางไว้หมดแล้ว เพียงแต่ในสังคมปัจจุบันผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามห่างไกลจากคำสอนไปและมัวแต่วิ่งตามโลกยุคสมัยใหม่ให้ทันจนหลงลืมความเป็นอิสลามไปเป็นส่วนใหญ่ หากครอบครัวใดที่สมาชิกในครอบครัวยึดถือแนวทางการปฏิบัติเฉกเช่นท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.) ครอบครัวนั้น ๆ ก็จะสามารถสร้างครอบครัวสงบสุข ครอบครัวสุขสันต์ และลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้ ดังหลักฐานจากคัมภีร์อัลกุรอาน คือวจนของอัลลอฮ์ (ซ.บ.) ดังตรัสว่า ความว่า "และหน้าที่ของพ่อเด็ก นั้น คือปัจจัยยังชีพของพวกนาง และเครื่องนุ่งห่มของพวกนางโดยชอบธรรม ไม่มีชีวิตใดจะถูกบังคับ นอกจากเท่าที่ชีวิตนั้นมีกำลังความสามารถเท่านั้น" (บทอัลบะเกาะเราะฮ์ 2 : 233) และยังมีวจนของอัลลอฮ์ (ซ.บ.) ที่ตรัสอีกว่า ความว่า "จงให้พวกนางพำนักอยู่ ณ ที่พวกเจ้าพำนักอยู่ตามฐานะของพวกเจ้า และ อย่าทำอันตรายพวกนาง เพื่อให้เกิดการคับแค้นแก่พวกนาง และหากพวกนางตั้งครมภ์ก็จงเลี้ยงดู พวกนางจนกว่าพวกนางจะคลอดทารกที่อยู่ในครรภ์ของพวกนาง" (บทอัลญะลาละฮ์ 65 : 6)

3.3 มาตรการระดับชุมชน ผู้นำชุมชนเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่ส่งเสริมให้ลูกบ้านที่อยู่ในชุมชนมีความสามัคคีกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน โดยเฉพาะในการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่ผู้นำชุมชนและชุมชนควรมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันกัน ทั้งนี้ผู้นำชุมชนอาจสอบถามความต้องการของผู้คนในชุมชนก่อนว่าต้องการให้เอาหลักศาสนามาศึกษากันในรูปแบบใด หรือดำเนินผ่านกิจกรรมใด และเมื่อได้ข้อสรุปจากชุมชนแล้ว ก็ให้มีการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวผ่านการทำงานของคณะกรรมการประจำมัสยิด ซึ่งมีอยู่ทุกมัสยิดอยู่แล้ว สถานที่ในการทำกิจกรรมก็ให้เป็นพื้นที่ของมัสยิดหรือบ้านของลูกบ้านคนใดคนหนึ่งที่มีความพร้อม เพราะหากเป็นกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมเป็นผู้หญิงทั้งหมด เช่นกิจกรรมฮาลาเกาะห์ ผู้หญิงก็จะสะดวกที่จำดำเนินกิจกรรมในที่ๆ มิดชิดมีเฉพาะผู้หญิงเท่านั้นและในทางกลับกันหากกิจกรรมที่กำหนดไว้สำหรับผู้ชายนั้นก็จะเป็นการสะดวกหากใช้พื้นที่ของมัสยิดประจำหมู่บ้าน เนื่องจากทุกๆ วันศุกร์ผู้ชายที่นับถือศาสนาอิสลามก็ต้องมีการร่วมกันละหมาดวันศุกร์อยู่แล้ว ผู้นำ

ชุมชนโดยเฉพาะโต๊ะอิหม่ามอาจใช้ช่วงเวลาสั้นๆ หลังละหมาดวันศุกร์เสร็จสร้างความตระหนักรู้ในหมู่ผู้ชายในประเด็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัวหรือควรมีการจัดมาตรการของชุมชนในการสร้างครอบครัวสุขสันต์ ลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยอาจให้มีการประกาศใช้ในชุมชนเพื่อเป็นพื้นที่นำร่องต่อไป

3.4 มาตรการระดับหน่วยงาน/นโยบาย หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบล บ้านพักเด็ก และสตรี สถานีตำรวจภูธรภาค สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เป็นต้น มีการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง เจ้าหน้าที่สามารถเปิดมุมมองของตนใหม่ว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่ปัญหาของคนในครอบครัวที่เราไม่ควรไปยุ่งแต่เป็นปัญหาของชุมชนที่จะส่งผลเป็นปัญหาที่ใหญ่มาก ๆ ระดับชาติหากไม่สามารถแก้ไขได้ในระดับล่าง มีการประชาสัมพันธ์หน่วยงานให้เป็นที่รู้จักของประชาชน มีการติดตามและประเมินผลจากการเข้ารับบริการจากภาครัฐและหน่วยงานทั้งหมดที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรแชร์ข้อมูลกันให้เป็นแนวทางเดียวกัน ที่สำคัญคือต้องสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งควรมีการวางมาตรการหรือจัดทำกฎระเบียบเป็นการเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ให้สามารถนำหลักกฎหมายอิสลาม (หลักอิสลามทั้งหลาย รวมทั้งพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล พ.ศ.2489 และพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.2540) มาบังคับใช้ร่วมกับกฎหมายทั่วไป หรืออาจเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้มีการใช้มาตรการทางกฎหมายร่วมกันเพื่อสร้างครอบครัวสุขสันต์ ลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในครอบครัวมุสลิมในพื้นที่จังหวัดยะลาด้วยการเทียบเคียงกับหลักกฎหมายอิสลาม พบว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมาจากสาเหตุสำคัญหลักๆ คือ การเลียนแบบพฤติกรรมจากสภาพแวดล้อมที่พบเห็นในชีวิตประจำวันซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ที่เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นจากการเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบจากสิ่งแวดล้อม เพราะมนุษย์จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา จากแนวความคิดทฤษฎีดังกล่าวนี้หรือสรุปได้ว่าพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของครอบครัวเป็นหลัก หากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกครอบครัวอยู่กันอย่างสงบสุขไม่มีความรุนแรงให้เห็น สมาชิกในครอบครัวจะซึมซับเอาความรู้สึกเช่นนั้นเป็นวิถีการดำเนินชีวิต ในทางกลับกันหากครอบครัวใดที่มีความรุนแรงในครอบครัวปรากฏให้เห็นอยู่เสมอ สมาชิกภายในครอบครัวก็จะมีพฤติกรรมเช่นนั้นปรากฏออกมาให้เห็นได้ในวันใดวันหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้นั่นเอง

ทั้งนี้การศึกษารูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในครอบครัวมุสลิมในพื้นที่จังหวัดยะลา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นั้นพบว่า รูปแบบที่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดยะลาใช้ในการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวหลักๆ มีอยู่ 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 การศึกษาหลักการตามอัลกุรอานและอัลฮาดิษ (แนวทางปฏิบัติของท่านศาสดา) มาเป็นแนวทางปฏิบัติที่ยึดถือในการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน ทั้งนี้จากการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ทดลองปฏิบัติจากงานวิจัยในครั้งนี้สามารถสะท้อนความเป็นวิถีชุมชนได้ค่อนข้างมาก กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรมจากงานวิจัยในครั้งนี้รู้สึกว่าจะแนวทางที่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดในชุมชนได้และไม่รู้ก่อให้เกิดความรู้สึกขัดกับหลักการศาสนาที่ตนนับถือนั้นถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญ

มากๆ ในการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และส่วนที่ 2 ของกิจกรรมที่กำหนดไว้ในงานวิจัยครั้งนี้คือ กิจกรรมอบรมให้ความรู้ทางกฎหมาย (กฎหมายไทยและกฎหมายอิสลาม) ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจากกิจกรรมในส่วนนี้ทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์ทางกฎหมาย โดยเฉพาะส่วนที่กำหนดคุ้มครองและเอื้อประโยชน์ของบุคคลที่ถูกละเมิด ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ สร้างความเชื่อมั่นว่าตนสามารถเข้าถึงสิทธิเหล่านั้นได้และไม่มีใครจะสามารถพรากสิทธิเหล่านั้นไปจากตนได้ และจากการศึกษาแนวทางผ่านการดำเนินกิจกรรมข้างต้นพบว่าประชาชนในพื้นที่ๆ ที่มีข้อพิพาทจะใช้วิธีระงับข้อพิพาทด้วยการไปหาผู้นำชุมชน (โต๊ะอิหม่าม) และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเพื่อระงับข้อพิพาทซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิศักดิ์ ตีระ และคณะ (2561) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการยุติธรรมทางเลือก : สภาพการดำเนินการระงับข้อพิพาททางเลือกของประชาชนในพื้นที่ชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้” และผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการระงับข้อพิพาททางเลือกในรูปแบบการเจรจาต่อรองและการไกล่เกลี่ยโดยมีส่วนร่วม การระงับข้อพิพาทในบทบาทของผู้ดำเนินการหรือคนกลาง ซึ่งผลการดำเนินการปรากฏออกมาในลักษณะที่สามารถยุติข้อพิพาทได้เป็นส่วนใหญ่ ทำให้ปรากฏภาพที่ชัดเจนขึ้นว่าการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของประชาชนในพื้นที่จังหวัดยะลานั้น คงมีรูปแบบในการใช้ชุมชนและวิถีชีวิตเป็นหลักแต่ก็ยังคงควบคู่กับมาตรการทางกฎหมายดังที่กล่าวมาข้างต้น

2) เมื่อศึกษามาตรการทางกฎหมาย (กฎหมายไทยและกฎหมายอิสลาม) ระเบียบ คำสั่ง และอนุสัญญา ระหว่างประเทศที่เอื้อประโยชน์และคุ้มครองประชาชนในการป้องกันการเกิดความรุนแรงในครอบครัว พบว่า มาตรการทางกฎหมายที่มีการบังคับใช้ในพื้นที่มีจำนวนมากเกินไป ทำให้เกิดความยุ่งยากในการจัดลำดับความสำคัญของกฎหมาย การตีความกฎหมายแต่ละมาตรา แต่ละฉบับที่ไม่มีความชัดเจน รวมทั้งมีความซับซ้อนของรายละเอียดของแต่ละมาตรการที่กำหนดไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับ ซึ่งส่งผลให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ไม่สามารถหามาตรการทางกฎหมายมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อีกทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภาครัฐบางส่วนยังไม่มีองค์ความรู้ทางกฎหมายอิสลามที่มีการบังคับใช้ในพื้นที่แห่งนี้ ยิ่งส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ควรมีการประกาศใช้กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งที่มีความชัดเจนถึงมาตรการทางกฎหมายอิสลามที่ใช้ในพื้นที่แห่งนี้ให้มีการใช้ร่วมกันอย่างจริงจัง ไม่ใช่มีแค่กฎหมายแต่สภาพบังคับกลับไม่ใช้กฎหมายอย่างที่ผ่านมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญภา ภิเษมแท้ (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่องความหมายและมาตรการทางกฎหมายต่อการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว : ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่าการกำหนดความหมายความรุนแรงในครอบครัวของไทยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 นั้น ในส่วนของการกำหนดความหมายของ “การกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว” ซึ่งเป็นการกำหนดความหมายไว้อย่างกว้าง ๆ นั้นสามารถตีความครอบคลุมปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเกือบทุกกรณี ยกเว้นการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเกี่ยวกับทางการเงิน (financial abuse) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา สดศรี (2561) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่องปัญหาการใช้ความรุนแรงของครอบครัวในสังคมไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ผลการศึกษาพบว่าสภาพปัญหาของกฎหมายที่ไม่เข้มแข็ง ไม่มีสภาพบังคับที่ดีพอ นั้นส่งผลให้ความรุนแรงในครอบครัวยังมีให้เห็นอยู่เนื่อง ๆ ดังนั้นหากจะมีวิธีที่จะสามารถลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวให้เกิดประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งที่ไม่ได้ก็คือการสร้างมาตรการทางกฎหมายที่สามารถใช้บังคับได้จริง สามารถคุ้มครอง

ประชาชนผู้ถูกกระทำได้จริง มีความเชื่อมโยงการทำงานที่ดี และสามารถตรวจสอบได้ก็เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่ควรนำมาแก้ไข ปรับใช้ให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมสักที

และ 3) การศึกษาแนวทางในการวางมาตรการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมุสลิมที่ไม่ขัดต่อหลักการศาสนาโดยยึดกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนเป็นหลัก การศึกษาแนวทางในการวางมาตรการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมุสลิมในครั้งนี้ มุ่งเน้นไปที่แนวทางการป้องกันปัญหานั้นจะต้องไม่สร้างความรู้สึกที่ขัดกับหลักการศาสนาที่กลุ่มเป้าหมายนับถืออยู่ ผลจากการศึกษาพบว่า การที่ให้กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 5 รูปแบบข้างต้น ล้วนเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักการศาสนาที่ทำให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจตนเอง เชื่อมั่นในตนเองและสร้างความสงบสุขทางใจได้ด้วยตนเอง ซึ่งผลที่ตามมาคือ กลุ่มเป้าหมายสามารถหาวิธีการจัดการความเครียดของตนเองได้โดยไม่สร้างปัญหาอื่นตามมา ลดความเสี่ยงของการเกิดการกระทำ ความรุนแรงต่อผู้อื่น นอกจากนี้แล้วผู้นำศาสนาที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในระดับชุมชนก็ควรมีความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์ต่างๆ ทางกฎหมายที่เพียงพอแก่การจะช่วยระงับข้อพิพาทให้แก่ประชาชนในพื้นที่ของตนได้ รวมทั้งจะต้องเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิศักดิ์ ตือระ และคณะ (2561) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการยุติธรรมทางเลือก : สภาพการดำเนินการระงับข้อพิพาททางเลือกของประชาชนในพื้นที่ชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้” ที่พบว่าผู้นำชุมชนควรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ในการระงับข้อพิพาทให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อที่จะสามารถระงับข้อพิพาทในชุมชนได้ดีขึ้น อีกทั้งกิจกรรมที่มีการอบรมให้ความรู้ทางกฎหมายแก่กลุ่มเป้าหมาย ก็เป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่จะสามารถส่งเสริมสร้างศักยภาพให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ที่เกิดปัญหาถูกละเมิด ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว เพื่อที่คนเหล่านั้นจะสามารถเข้าถึงสิทธิของตนเองได้ เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ต่อไป ซึ่งแนวทางการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวและข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยค้นพบมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของชลาศัย กันมินทร์ (2562 : 984) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความรุนแรงในครอบครัว : ปัญหาและแนวทางป้องกัน" ผลการศึกษาพบว่า การป้องกันปัญหาความรุนแรงในระดับครอบครัว เน้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวการปลูกฝังความเชื่อและค่านิยมที่เหมาะสม การป้องกันปัญหาความรุนแรงในระดับชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและการจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นได้และการป้องกันความรุนแรงในระดับชาติ เน้นการบูรณาการการดำเนินงานของทุกภาคส่วนให้ทำงานไปพร้อมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยขอเสนอมาตรการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมุสลิมไม่ขัดต่อหลักการศาสนาโดยยึดกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนเป็นหลักได้ โดยขอแบ่งรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะระดับปัจเจกชน ผู้คนในชุมชนทุกช่วงวัยมีโอกาสนในการเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ของศาสนาอิสลามผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่คนในชุมชนกำหนดและดำเนินการขึ้นเอง โดยอาจใช้กิจกรรมทั้ง 5 ประเภท 1) กิจกรรมการขัดเกลาตนเอง หรืออัต-ตัชกีเยฮฺ 2) กิจกรรมการศึกษาอิสลาม หรืออัต-ตฺรียะฮฺอิสลามียะฮฺ 3) กิจกรรมการศึกษาและเรียนรู้อัลกุรอาน 4) กิจกรรมฟังบรรยายศาสนธรรม 5) กิจกรรมกลุ่มศึกษาหรือฮาลาเกาะฮฺนี้ได้

ข้อเสนอแนะระดับครอบครัว 1) สมาชิกในครอบครัวต่างทำหน้าที่ของตนให้สุดความสามารถ เคารพซึ่งกันและกัน ควรแสดงพฤติกรรมที่แสดงความรัก ความเอื้ออาทรต่อกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว 2) พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ลูกหลาน เพื่อสร้างบรรยากาศภายในครอบครัวที่ดี 3) มีการสร้างข้อตกลงร่วมกันภายในครอบครัว โดยเฉพาะในเรื่องอำนาจการตัดสินใจที่ไม่ใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะระดับชุมชน 1) ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน และผู้คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีความรู้สึกร่วมว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไข ทั้งในการใช้หลักศาสนาและหลักกฎหมายควบคู่กัน 2) ผู้นำชุมชนและชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัยให้แก่คนในชุมชน ใช้ทรัพยากรในชุมชนที่มีอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผู้นำชุมชนใช้ระยะเวลาหลักการละหมาดวันศุกร์ อบรมขัดเกลาเพศชายในการสร้างความตระหนักรู้ถึงพิษภัยของความรุนแรงในครอบครัวและรณรงค์ให้ลดการกระทำความรุนแรงต่อครอบครัวในชุมชน 4) ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่คนในชุมชน 5) ชุมชนควรมีการวางมาตรการในการส่งเสริมให้มีครอบครัวสุขสันต์ ลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในระดับชุมชน ที่ชุมชนร่วมกันปฏิบัติตาม

ข้อเสนอแนะระดับหน่วยงาน/นโยบาย 1) สร้างระบบการติดตามการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่สามารถทำงานร่วมกันหลายๆ หน่วยงานได้ ตรวจสอบได้และมีประสิทธิภาพสามารถปฏิบัติได้จริง 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการจัดทำยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกัน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงไม่ขัดกับหลักการศาสนาและวิถีชีวิตที่ประชาชนยึดถือ 3) มีการผลิตสื่อที่สร้างสรรค์และปลอดภัยเหมาะสมกับทุกช่วงวัย ประกอบแต่ละกิจกรรม 4) มีการกำหนดหลักสูตรโรงเรียนครอบครัวให้มีอยู่ในทุกระดับชั้น เพื่อสร้างสมาชิกในครอบครัวที่ดีได้ทุกช่วงวัย ทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา 5) มีคำสั่ง กฎ ระเบียบให้มีการนำมาตรการในหลักอิสลาม (รวมทั้งพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล พ.ศ.2489 และพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.2540) มาบังคับใช้ร่วมกับกฎหมายทั่วไป หรืออาจเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เจ้าพนักงานนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้ร่วมกันเพื่อสร้างครอบครัวสุขสันต์ ลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ที่เป็นรูปธรรมและบังคับใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 6) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีการนำหลักกฎหมายมาทบทวน พิจารณาแก้ไขให้เหมาะสมกับบริบทและหลักการอิสลามที่ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ นับถือ (ทั้งนี้โดยไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของประชาชนที่ไม่ใช่มุสลิม)

บรรณานุกรม

- กูปัทมา กาลีกาตะโป. (2565). รูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในครอบครัวมุสลิมในพื้นที่จังหวัดยะลาด้วยการเทียบเคียงกับหลักกฎหมายอิสลาม. คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี.
- ชลาศัย กันมินทร์. (2562). ความรุนแรงในครอบครัว : ปัญหาและแนวทางป้องกัน. นำเสนอต่องานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ชัยยิต ซาอิด อัครา ริชวี. (2544). ชีวิตครอบครัวอิสลาม. กรุงเทพฯ : 14 สำนักพิมพ์พับบลิเคชั่น.
- ปิยะธิดา ขจรชัยกุล. (2565). ความรุนแรงในครอบครัว ช่วงสถานการณ์โควิด - 19 (ตอนที่ 1). ภาควิชาอนามัยครอบครัว คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- พิชญภา เจียมแท้. (2555). ความหมายและมาตรการทางกฎหมายต่อการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว: ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), คณะนิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มนัญชยา เกตุแก้ว. (ม.ป.ป.). ทศนคติของนิสิตต่อการใช้ความรุนแรงในครอบครัวกรณีศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี . รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รณชัย คงสกนธ์ และนฤมล โพธิ์แจ่ม. (2555). ความรุนแรงในครอบครัว. หน่วยจัดการความรู้เรื่องความรุนแรงในครอบครัวคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี.
- สุกัญญา สดศรี. (ม.ป.ป.). ปัญหาการใช้ความรุนแรงของครอบครัวในสังคมไทย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ 6. ฉบับพิเศษ.
- สุทธิศักดิ์ ตีอระ และคณะ. (2561). กระบวนการยุติธรรมทางเลือก : สภาพการดำเนินการระงับข้อพิพาททางเลือกของประชาชนในพื้นที่ชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.